Anton Fabian – Július Chalupa

Studňa a pavučina I.

Úvahy inšpirované evanjeliom

SSV 2016

Autori
© Anton Fabian- Július Chalupa

Nihil obstat

Imprimatur

Zodpovedný redaktor
Mária Sedláková

Design

Ilustrácie
Ľudovít Bebjak

Technická spolupráca
Denisa Ferková, Mária Sásová, Miriam Šípošová, Martina Hockicková, Katarína Tavaly, Lenka Varechová.

Vydal
SSV Trnava 2016

ISBN

Úvod

Už vyše štyridsať rokov sa v rámci evanjelizácie a pastorácie venujem homiletickému žánru jednak teoreticky, ale aj prakticky - prípravou každonedeľnej homílie ako liturgického aktu. V rokoch 1975 -1990 som to robil spolu s priateľom, Júliusom Chalupom, kňazom spišskej diecézy, ktorý zomrel mladý, 41 ročný na Orave, v Tvrdošíne v roku 1991. Na prípravu nedeľných homílií nám slúžili stretnutia, štúdium aj polhodinové telefonáty v soboty večer. Snažili sme sa dívať na svet homiletickými očami a z postrehov zo života i rozprávaní ľudí vznikli homiletické nápady.

Po smrti Júliusa Chalupu som zdedil archív jeho kazateľských nahrávok, ktoré neboli ďalej spracované. Neskôr som si uvedomil hodnotu skladovaného materiálu a využil som, čo bolo vhodné, nadčasové, použiteľné aj pre našu dobu. Z autorského hľadiska asi päťdesiat percent obsahu tejto knihy tvorí prepis a redakčná úprava zvukových záznamov Júliusa Chalupu. Z poznámok pod čiarou sa dá identifikovať autorstvo.

Názov „Studňa a pavučina“ je spomienkou na faru v Hýľove pri Košiciach (1980-1990). Odoberal som humoristicko-satirický časopis Dikobraz. Raz som Julovi ukázal obrázok: v dolnom rohu bola nakreslená studnička a pod ňou text: „Čaká na smädného.“ V hornom rohu pavučina: „Čaká na korisť.“ Darovanie a koristníctvo – a mali sme tému homílie na najbližší sviatok.

Celý život sa pohybujeme v oblúku medzi získavaním a darovaním, kapitálom a charitou, vlastníctvom a službou, prítomnosťou a pominuteľnosťou, hĺbkou a plytkosťou, láskou a sebectvom. Ježišov štýl života je inšpirujúci v tom, že nám pomáha dospievať k osobnej zrelosti. Všetky úvahy tejto knihy sledujú tento cieľ: pomôcť čitateľovi objaviť, že viera je osobný vzťah s Bohom, je to studňa pre život. Z viery vyplýva aplikácia lásky k blížnemu, čo je v ostrom protiklade s pavučinou osobného koristníctva.

Anton Fabian, Košice, september 2015

1 Keď diktuje láska

1.1 Bohu diktuje láska

Lk 2, 1-14 Dnes sa vám narodil Spasiteľ
Polnočná : Diktát života

Týždeň pred Vianocami povedala učiteľka žiakovi: „Aby si mal čo zavesiť na vianočný stromček, z písomky dostávaš guľu!“ Je to ironické, ale výstižné vyjadrenie. Guľa na stromčeku je známkou radosti, guľa z diktátu je bolesťou. Guľa na stromčeku je krehká, guľa z písomky tvrdá. Guľa na stromčeku je ozdobou, guľa v škole hanbou. Oči nám žiaria, keď vidíme gule na stromčeku, máme ich sklopené nad zlou známkou.

Pri oslave Ježišovho narodenia vešiame gule na stromček. Ale zároveň si uvedomujeme, že Ježiš prišiel na svet preto, aby nás oslobodil od gulí, ktoré dostávame z diktátu života. Tvrdým diktátom života je choroba, nezamestnanosť, rozvod a mnohokrát aj ľudské sebectvo, pýcha, lakomosť, hnev a všetky ostatné nečnosti. Človek si musí priznať: Bože, zase som dostal päťku zo života! Ježiš prichádza práve preto, aby nám pomohol premeniť túto situáciu.

Na rozdiel od diktátu života sú Vianoce Božím diktátom, diktátom lásky. Bola to láska, ktorá diktovala Bohu, aby urobil krok v ústrety človeku. Sila tejto lásky bola taká veľká, že jej neprekážala nevšímavosť Betlehemčanov. Neprivítali Jozefa a Máriu, lebo mali prácu, museli zarábať peniaze. Ráno otvárali obchody, ako každý iný deň. Cestovali, ale nevšimli si, že sa niečo zvláštne stalo v maštali za ich mestom. Úrady neevidovali zvláštnu udalosť: ani štátny, kráľovský úrad Herodesov nič o tom nevedel, ani rímsky vojenský úrad Pilátov, ani náboženský úrad veľkňazov nemal žiadne informácie. Všetci žili pod diktátom vlastných záujmov.

Božia láska je však trpezlivá. Keď anjel zvestoval Márii, že bude mať Syna, okrem iného povedal: „Jeho kráľovstvu nebude konca“ (Lk 1, 33). Teda bude to Niekto! Veľké dôležité úrady - štátne, náboženské, vojenské - dávno pominuli, skončili. Ale Ježišovo kráľovstvo sa pomaly presadzuje vo svete.

Láska diktovala Bohu, aby bol pokorný. O Ježišovom narodení sa nepísalo v novinách, neboli do toho zapojené média, iba traja pozorovatelia hviezd sa rozhodli ísť k nemu. Boh sa rozhodol vybrať si ticho, nie hlučný spôsob informovanosti. Diktát pokornej lásky vidieť z toho, že maštaľ smrdela od moču oviec, od pachu z trusu a pod povalou určite bola pavučina, po zemi behali myši. Takto sa Boh rozhodol stať človekom a vyčistiť ľudskú maštaľ.

Na vianočných udalostiach najlepšie vidno, komu diktuje láska a komu pýcha. Pastieri mali strážiť ovce pred pytliakmi a vlkmi. Ožiarilo ich svetlo a anjel ich poslal do Betlehema (porov. Lk 2, 8-14)). Oni, ktorí boli považovaní za najmenej vzdelaných, žiadni doktori ani profesori, sa prví klaňali Mesiášovi. Tí však, ktorí rozumeli zákonu aj proroctvám, zákonníci, znalci, farizeji, boli zaneprázdnení. Žili pod diktátom vlastnej dôležitosti.

Keby sme mali hodnotiť Božie konanie známkami, ktoré sa používajú v škole, ako by sme ohodnotili jeho zámer narodiť sa v Betleheme a v maštali? Dostal by od nás Boh jednotku za také plánovanie a rozhodovanie sa? Povedali by sme mu: je to nevedecké, nesprávne manažované, určite neefektívne. Lenže našťastie on koná v logike lásky a vie urobiť niečo, čo sa poučkám vymyká. V svojej prozreteľnosti dovidí ďalej, než vidíme my.

Vianoce sú krásne sviatky, lebo upriamujú našu pozornosť na svet diktovaný láskou, svet Boží. Veľa sa nám treba od neho učiť, aby aj v našich prejavoch a postojoch bolo cítiť, že nám diktuje láska, a nie vlastná zloba. Vždy, keď sme milosrdní, tolerantní, žičliví voči druhým ľuďom, dovoľujeme láske, aby diktovala našim dňom.

Nikdy sa nám nepodarí, aby Boh písal diktát podľa nás. Božie rozhodovanie sa nebude nikdy ovplyvňovať egoizmus. V dieťati narodenom v Betleheme raz navždy Boh potvrdil, že v jeho svete diktuje iba láska. Ak mu dovolíme, môže sa narodiť aj v nás novým spôsobom.

Sören Kierkegard (1813-1855), dánsky filozof a teológ, vymyslel príbeh, v ktorom sa snažil o vyjadrenie podstaty Vianoc. Mladý kráľ sa zaľúbil do dievčaťa z chudobných pomerov, ktoré bývalo v chatrči a žilo z práce na poli. „Ako jej môžem ukázať svoju lásku, aby som si ju získal?“ pýtal sa kráľ sám seba.

Radca mu odporúčal: „Prikáž jej, nech sa stane tvojou manželkou! Si predsa kráľ, máš moc, musí poslúchnuť.“ Ale mladý kráľ nechcel vynútenú oddanosť, túžil po dôvere a láske. Dvere srdca nemôže otvoriť ani všetka moc sveta.

Druhý radca odporúčal napísať dievčine ľúbostný list, v ktorom ju uistí o tom, čo k nej cíti a ako je unesený jej krásou. Ale ani listom nemusí byť dievča oslovené.

Tretí radca povedal: „Obleč ju do purpuru a hodvábu, bude sa v ňom rozplývať.“ Kráľ zapochyboval: „Ale ako potom budem vedieť, či ma skutočne miluje? Či ma miluje pre mňa samého, alebo len kvôli majetku a bohatstvu?“

A tak sa kráľ rozhodol pre cestu, ktorú pred ním nevyskúšal žiadny kráľ. Zostúpil z trónu, zložil korunu, vyzliekol kráľovský plášť a stal sa obyčajným roľníkom. Neuspokojil sa iba s vonkajšou podobou chudobného človeka, ale žil v chatrči v lese. Z lásky sa stal jednoduchým roľníkom. Všetko vsadil na jednu kartu, riskoval dokonca, že ho odmietnu. Ale to všetko iba z lásky. A oplatilo sa mu.

Príbeh potvrdzuje skutočnosť, čo sa deje, keď diktuje láska. Pri jasličkách prosme, aby ona diktovala aj smerovanie našich dní a skutkov.

1.2 Verná láska

Mt 2, 13-23 Vezmi dieťa i jeho matku a ujdi do Egypta
Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa A: Rozhodnutie a záväzok zodpovednosti

Drevorubačovi, pracujúcemu na pobreží, spadla sekera do vody. Začal lamentovať: „Pane, Bože, z čoho ja budem žiť?“ Boh sa pred neho postavil: „Pomôžem ti.“ Skočil do vody a vybral zlatú sekeru. „Je toto tvoja sekera?“ Drevorubač pokýval hlavou: „Nie.“ Pán Boh sa ponoril a vytiahol striebornú sekeru: „Je táto tvoja?“ On hovorí, že nie. Tretíkrát sa ponoril, vytiahol železnú sekeru a pýta sa: „Je to tvoja sekera?“ Drevorubač prikývol: „Áno, to je moja sekera!“ Pán Boh mu na to hovorí: „Za to, že si statočný a pravdovravný, budú všetky tri tvoje.“

Asi o mesiac sa tade drevorubač prechádzal so svojou manželkou, pošmykla sa a spadla do vody. Začal volať: „Pane, Bože, čo len budem robiť? Topí sa!“ Pán Boh pribehol na pomoc. Skočil do vody a vytiahol Jennifer Lopez, krásnu, štíhlu, sporo odetú herečku. „Je to tvoja žena?“ „Áno, áno!“ zvolal drevorubač. „Klameš.“ Drevorubač si kľakol: „Pane, Bože, keby som povedal nie, vytiahol by si aj druhú ženu, nejakú speváčku, a keby som aj pri tej povedal nie, ty by si vytiahol ešte aj moju ženu a uznaj, Bože, ako uživí chudobný drevorubač tri ženy?“[1]

Každý muž „naletí“ na krásu ženy a každá žena „naletí“ na krásu muža. No fínske príslovie hovorí: „Krása je potrebná na svadbu, ale láska na všedný deň.“ Štartovacím motorom vzťahu je zaľúbenie, krása, očarovanie, ale na každý deň treba obetavosť, znášanlivosť, vernosť, a to je láska.

V evanjeliu čítame, ako Jozef, Mária a malý Ježiš skúsili v Betleheme osud bezdomovcov a neskôr osud utečencov-migrantov v Egypte (porov. Mt 2, 13-23). Vo všetkých udalostiach vidieť Jozefovu vernú lásku k Bohu, Márii a celému zverenému poslaniu a Máriinu vernú lásku v starostlivosti o dieťa a o Jozefa. Keď si všimneme Ježiša z Nazaretu o tridsať rokov neskôr, zostal verný svojmu poslaniu i v ťažkej životnej situácii, keď ho bili a pribíjali na kríž. Vždy sa zachoval ako milujúci človek. Takto celé evanjelium ukazuje, že vernosť je dôležitým pilierom lásky, respektíve láskou samou. Pretože, čo iné je láska, ak nie vernosť? A čo iné je vernosť, ak nie skutočná a pravá láska?

[1] Reader´s Digest Výber, september 2013, s. 193.

Každý človek má v sebe vôľu, rozum a city. Skutočná láska nie sú iba city, očarovanie. Rovnako skutočná láska nie je iba rozum, vypočítavosť, kalkulácia a kladenie podmienok. Ale láska je záležitosťou vôle, konania človeka, čo chcem a čo urobím.

Skutočná láska je po prvé: rozhodnutie nebyť zameraný len na seba. Mať na zreteli dobro druhého a starať sa o jeho radosť, je základom lásky. Ak je človek koncentrovaný sám na seba, svoje ja, nepochopil podstatu života.

Po druhé je láska záväzkom zodpovednosti, ktorý sa prejavuje hlavne v povzbudení. Toho, pre koho sa rozhodneme, môžeme povzbudiť: „Neboj sa, dokážeš to; aj keď sa ti to nepodarilo, stojím pri tebe; budem ti tlieskať, aj keď všetci budú proti tebe!“ Takto pomáhame človeku rozprestrieť krídla. Mnohí sa neodhodlajú vydať na túto cestu z obavy, že sa budú musieť vzdať svojich záujmov, koníčkov, pohodlia.

Khalil Gibran (1883-1931), libanonsko-americký básnik, autor knihy Prorok, napísal: „Lásku nemožno vnímať ako spojenie dvoch ostrovov do jednej pevniny, lebo láskyplný vzťah treba vnímať ako dva ostrovy, ktoré zostávajú oddelené, no ich brehy sú obmývané vodami spoločnej lásky.“[2] K tomu dodáva aj nemecký básnik, Rainer Maria Rilke (1875-1926): „Láska spočíva v tom, že dve samoty sa navzájom ochraňujú, dotýkajú a zdravia sa.“ V svojej samote ostáva každý človek celý život. Nikto sa nemôže vzdať svojej identity. Ale je možné mať určité smerovanie a komunikáciu smerom k druhému tak, aby sme mali na zreteli aj jeho dobro.

Na to treba v prvom rade byť vyrovnaný sám so sebou a milovať samého seba. Človeku musí chutiť žitie v ňom samom. Kto nemá vitalitu a chuť žiť v sebe, vďačnosť a radosť zo života, kto nemiluje žitie v sebe, ako môže milovať žitie s druhým? Preto správna láska začína od seba, ale rozvíja sa k druhému, aby bola zrelou.

Výstižne sa k tomu vyjadril aj Michael Novak (nar. 1933): „To, že som ženatý a mám deti, ma veľa naučilo. Väčšina z toho, čo som sa sám o sebe dozvedel, bola nepríjemná. Lebo vidieť seba, neúnavnými očami inteligentnej úprimnej manželky, bolo pre mňa ponižujúce. A usilovať sa na rovinu komunikovať s deťmi, z ktorých každé má iný temperament, ma často vyvádzalo z miery. Moje rodinné zväzky mi bránili využívať množstvo príležitostí. Ale napriek tomu mi je jasné, že tieto zväzky sú pre mňa oslobodením. Užitočným a prospešným spôsobom ma nútia stať sa iným človekom.“

Tento filozof, žurnalista, diplomat potvrdil skutočnosť, že nie je ľahké znášať druhého. Ale je to pre človeka oslobodzujúce a potrebné, aby sa realizoval a aby jeho život nevyšiel na prázdno. Preto pozvanie k láske a vernosti je oprávnené aj v našej dobe.

Marylen Wade Koch si spomína: „Vedela som, že manželstvo nebude ľahké, tak som odkladala tento záväzok, až kým neprekročím tridsiatku. Niektoré kamarátky ma napomínali: Máš pevne zakorenené zvyky. Máš problém prispôsobiť sa! Ako jediná dcéra v rodine som vyrastala vo vlastnej izbe, s vlastným oblečením, s vlastným mobilom, neskôr autom, vo vlastnom byte... Skrátka všetko bolo moje.

Odrazu sme v mojom byte boli dvaja. Nepopieram, že Róbert bol pokojamilovný, no menej posadnutý poriadkom, ako ja. Ako mohlo manželstvo tak rýchlo zmeniť moje prostredie? Prečo som našla pod gaučom ponožky a v dreze špinavý riad? Pred svadbou bývali moje zrkadlá lesklé a čisté. Teraz, len niekoľko minút po tom, čo upratovacia služba dokončila prácu, našla som na zrkadle šmuhy. „Róbert, musím ti niečo ukázať!“ zavolala som. Róbert pustil televízny ovládač a pomaly kráčal do kúpeľne: „Áno?“
„Vidíš toto zrkadlo?“
Odpovedal: „Áno.“
„Vidíš tie odtlačky prstov na tom zrkadle?“
Róbert pristúpil bližšie, aby preskúmal zrkadlo z niekoľkých uhlov. „Áno.“

[2] GIBRAN, K.: *Prorok.* Bratislava : Tatran 1971.

„Vieš, čie sú tie odtlačky?“ Opäť sa naklonil, aby si prezrel šmuhy. „Tak čie odtlačky sú na tomto čistom zrkadle?“ dožadovala som sa odpovede.
A on na to: „Drahá, to sú odtlačky muža, ktorý ťa miluje.“

Na niekoľko sekúnd som onemela. Všetok hnev sa rozplynul, keď som sa dívala do jeho očí. Toto bol muž, ktorý sa rozhodol oženiť sa s puntičkárskou starou dievkou, ktorá vyvolávala len problémy. Bol to muž, ktorý ma miloval. Vzal uterák, aby vyčistil zrkadlo, ale rukou som ho zastavila. „Tie odtlačky prstov sú nádherné“, poznamenala som. „Priam milujem tie odtlačky a aj muža, ktorý ich urobil.“

Áno, byť manželkou, si vyžadovalo deliť sa. A bude treba aj viac upratovať. Dom nebude stále systematicky usporiadaný. Róbert nebude používať ani môj dokonale postavený stojan na kľúče pri zadných dverách. Ale tento muž ma miluje a prijíma ma takú, aká som. Práve som mala jedinečné odtlačky prstov na svojom zrkadle ako dôkaz toho, že som si vzala toho pravého a že už viac nebudem sama. Všetci mali pravdu. Manželstvo je kompromis, ale Róbert mi za to stojí.“[3]

Prosme v duchu, aby evanjelium bolo pre nás povzbudením. Veta: „Vstaň, vezmi dieťa a choď“ (Mt 2,13), znamená: Aj ty dnes vstaň zo svojho štýlu života, zober na seba Boží štýl a choď novou cestou vernej lásky. Uvidíš, že sa nepomýliš.

1.3 Práca srdca

Mt 11, 25-30 Som tichý a pokorný srdcom
Najsvätejšieho Srdca Ježišovho: Kočík- najlepší dopravný prostriedok

Čo sa považuje za najúžasnejší dopravný prostriedok? Raketa, lietadlo, auto, bicykel, motorka, čln, vlak? A čo, ak je to kočík? Nie preto, že má štyri kolieska, alebo že je v ňom dieťatko, výbava, perinka, hračky, ale preto, že motorom kočíka je mamino dobré srdce. Taký motor nemá žiaden iný dopravný prostriedok.

A že je to tak, poznáme zo situácie, keď mamka pri nakupovaní nechá kočík na boku, a dieťa v ňom sa rozplače. Ono sa nebojí mamy, ono sa bojí o mamu, bojí sa o niekoho, kto ho ochraňuje, kto ho má rád. Keď sa mama vráti, silné objatie usuší slzy.

Mamino dobré srdce vytvára prácu, ktorú nazývame srdečnosť. Tento vzťah, ktorý mama voči dieťaťu prežíva, je najdôležitejším motorom pre život dieťaťa.

Neuplatňuje sa to len pri kočíku. Žena musí kočírovať aj kuchyňu. Aj tam vidieť prácu srdca, srdečnosť pri príprave jedla, pri servírovaní, pri čistení, a tak ďalej. Otec, ktorý sa stará o domácnosť, tak isto musí vytvárať prácu srdca, ak má byť rodina stabilná a harmonická.

Práca srdca, duch srdečnosti sa prejavuje tým, že sa na niekoho usmejeme, pochválime ho, povzbudíme, rozdelíme sa. Ide o dar ne-vecí: odpustenie, tolerancia, milosrdenstvo, znášanlivosť, dobroprajnosť, ocenenie, štedrosť.

Všetko, čo človek vykonáva, zároveň aj očakáva. Niekedy však vyrobíme určité množstvo srdečnosti, ale vráti sa nám oveľa menej. Následkom toho si povieme: k nemu sa už neoplatí byť dobrý. Ani jej sa už neoplatí preukazovať srdečnosť. Lebo sme slabí, unavení a frustrovaní. Hrozí nám, že v určitých okolnostiach, po sklamaní, už nebudeme chcieť byť srdeční.

Ale v Evanjeliu čítame: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním. Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu“ (Mt 11, 28-29).

Ponúka sa nám Božia sila, s ktorou začne spolupráca vtedy, keď sa snažíme byť ľudsky srdeční. Na ľudskú srdečnosť nadväzuje Božia moc. Nakoľko sa ľudsky snažíme byť srdeční, natoľko sa môžeme otvoriť pôsobeniu Božiemu, ktoré sa v nás potom prejaví.

---

[3] WADE KOCH, M.: On za to stojí. In: CANFIELD, J. et alii: Pravá láska. Slepačia polievka pre dušu. Bratislava : Eastone Books 2012, s. 190.

Mladý chlapec opravoval výfuk na aute. Ale zdvihák sa uvoľnil a auto mladíka pritlačilo. Na jeho výkrik vybehla z domu mama. V šoku sa postavila k autu, nadvihla ho na pár sekúnd a chlapec sa spod auta odkotúľal. Váha auta môže byť aj tisíc kíl. Ako je možné, že ho nadvihla? Nevieme to vysvetliť, lebo sila statočnosti, srdečnosti, sila maminej lásky je nezmerateľná. V kritickej situácii dokáže aj to, čo by bežne nedokázala.

Slávnosť Božského Srdca nám pripomína tú silu, ktorú všetci potrebujeme pre každodennú srdečnosť. Zároveň si uvedomujeme ako nás bolí, keď niekto odhadzuje našu srdečnosť, odmieta našu láskavosť. Preto spievame: Daruj, ó, Ježiš, srdce mne, chcem teba milovať! (JKS 227)

Zvláštna situácia sa stala v jednom zariadení sociálnych služieb na konci druhej svetovej vojny. Opatrovateľ, ktorý mal službu, kontroloval, čo robia starčekovia. Zaklopal na jednu izbu, ale nikto neodpovedal. Pomyslel si, že sa asi starček zamkol s balíkom, ktorý dostal. Po druhom zaklopaní sa dvere pomaly otvorili, a on uvidel, že starček naozaj vykladá dobroty. Čokoládu, kávu, jablká, šunku, dokonca aj látku na oblek. Ale pán Meier bol smutný. „Vy sa netešíte?“ Pán Meier pokrútil hlavou: „Viete, v tom balíku niet nič srdečnosti. Je tam iba prebytok. Moja dcéra je bohatá obchodníčka, darí sa jej. Tento balík dala zabaliť svojmu zamestnancovi. Kartu len podpísala. Nie je tam ani slovo o tom, ako sa mám, čo mi chýba, čo potrebujem a či by som nechcel prísť k nim na sviatky. Moja dcéra ma odbavila vecami, ale v balíku niet žiadnej srdečnosti.“

Ako málo je zabaliť veci do balíka, ak ich nezabalíme do srdečnosti! Keby otec a mama zabalili deťom čokoľvek, nezachráni ich to. Playstation, tablety, mobily, značkové oblečenie, značkové tenisky... sú sekundárne. Primárne je, aby otec zobral dieťa na kolená, aby mal pre neho čas. Baliť do srdečnosti a vzťahu je oveľa dôležitejšie, ako nakúpiť hračky.[4]

Náš problém teda nie je v tom, že sme ľudia slabí, hriešni, sebeckí, ale v tom, že odhadzujeme posilu. Keď sa človek zbavuje sily, nemôže byť dostatočne vyzbrojený. Preto v duchu voláme: Božské Srdce Ježišovo, buď nám posilou k srdečnosti, k vzťahom, ktoré prežívame v rodine, aby sme v našej nemohúcnosti a nevládnosti sme pri tebe našli prameň občerstvenia.

1.4 Dopyt prevyšuje ponuku

Jn 13, 1-15: Miloval ich do krajnosti
Zelený štvrtok: Sila pre lásku

Žartovné odpovede na otázku, ako sa dá definovať bozk:
Matematik by povedal: dva delené nič.
Stomatológ by povedal, že môže prenášať nákazu a chorobu.
Účtovník: je to kredit, pretože pri vrátení je výnosný.
Lekár: zovretie úst v dôsledku rozpínania srdca.
Ekonóm: je to komodita, pri ktorej dopyt prevyšuje ponuku.[5]

Tu končí žart a začína životná múdrosť. Lebo túžba po láske je väčšia, ako jej ponuka. Pri návšteve obchodného domu zisťujeme, že ponuka vecí je väčšia ako dopyt po nich. Iba pri láske je to opačne: dopyt po láske je väčší, ako ponuka zo strany ľudí.

Vieme pochopiť Ježiša z Nazareta, keď na Zelený štvrtok v Getsemanskej záhrade prežil samotu. Nemal sociálnu oporu, nemal mu kto povedať: Ježišu, som s tebou, neboj sa! Prežil dno strachu, depresiu a osamelosť, ktorú zo života poznáme. Namiesto toho, aby mu niekto poskytol oporu, prišiel Judáš, ktorého bozk fungoval ako zrada.

---

[4] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Božské Srdce – výber. Tvrdošín 1990.
[5] Profesoři definují polibek. In: Reader´s Digest Výber, február 2015, s. 15.

Čím to je, že človek sa bojí trpieť, ale nebojí sa robiť bolesť druhému? Tento stav v ľudstve spôsobuje fakt, že dopyt po láske je väčší, ako ponuka. Boh túto situáciu pomáha riešiť skrze Ježiša, ktorý posolstvo zakódoval do znakov.

Niekedy jar už podľa kalendára začne, ale vonku to ešte jarne nevyzerá. Skutočná jar je až vtedy, keď všetko rozbujnie k životu. Takú jar si ťažko vie predstaviť Eskimák, ktorý žije v objatí snehu a ľadu. Boh si vie predstaviť jar v človeku - radostný život, keď je jeden oporou druhému. A hoci Boh takto vymyslel človeka, vidí, že aj v jednotlivcovi, aj v celom ľudskom pokolení napredovanie ide veľmi pomaly. Ľudstvo je nezrelé. Ľahšie je spôsobovať bolesť, ako vytvárať radosť a slúžiť.

Aby sme prestali byť príťažou a začali byť oporou, potrebujeme silu. Ježiš nám ju odovzdal v dvoch znakoch: umývaní nôh a eucharistii. Opásal si zásteru a poumýval apoštolom nohy. Napriek Petrovým slovám: „Nikdy mi nebudeš umývať nohy“ (Jn 13, 8), Ježiš povedal: „Ak ťa neumyjem, nebudeš mať podiel so mnou“ (Jn 13, 8). Mať podiel, znamená byť ako Ježiš. Nepáči sa nám človek, ktorý je ako Ježiš? Všetci vieme, aké dôležité je zobrať zásteru a robiť sluhu.

Druhým znakom je eucharistia. Zdá sa, že Ježiš chcel povedať: „Viem, že je ťažké slúžiť vlastnému dieťaťu, mužovi, žene..., ale keď už nebudeš vládať, vezmi a jedz! Lebo jar v ľudskom živote vzniká vtedy, keď jeden druhému slúžite.“ Službu očakávame od ľudí, a službu jedného druhému očakáva od nás Boh.

Posolstvo Zeleného štvrtku by sa dalo formulovať slovami: nikdy nezažije jar duše, kto nebude brať silu z oltára na to, aby bol schopný poslúžiť. „Chápete, čo som vám urobil?“ (Jn 13, 12), hovorí Ježiš. Chápete, čo sa ponúka v Oltárnej Sviatosti? „Vy ma oslovujete Učiteľ a Pane, a dobre hovoríte, lebo to som. Keď som teda ja, Pán a Učiteľ, umyl nohy vám, aj vy si máte jeden druhému nohy umývať“ (Jn 13, 13-14). Máme druhému poslúžiť tak, ako Ježiš poslúžil nám.

Služba, ku ktorej nás Ježiš vyzýva, je veľká, ale on nám dáva silu, aby sme rástli na úroveň Božieho syna a dcéry. Takýmto spôsobom prispejeme svojou troškou do sveta, v ktorom je dopyt po láske väčší, ako ponuka.

Na doplnenie nám poslúži nasledujúca kuriozita. Existuje stredne veľká opička, ktorá pochádza zo Strednej Ameriky a zaraďuje sa medzi najinteligentnejšie, pretože dokáže robiť veľa činností, dokonca opatrovať človeka. Dvadsaťštyriročný Robert Fester z Bostonu utrpel pri havárii úraz. Lekárom sa ho síce podarilo zachrániť, ale stratil schopnosť pohybovať sa, zostal odsúdený na vozík. Okrem hlavy má bezvládne celé telo. Keď sú jeho rodičia v práci, je mu verným spoločníkom opička, ktorá sa postupne naučila starať sa o svojho zverenca. Dokáže z chladničky vybrať jedlo, nakŕmiť ho, poumývať riad, vkladať do prehrávača CD platne, zapnúť a vypnúť televíziu a rádio. Keď chce čítať knihu, dokáže mu otáčať strany. Na pokyn dokáže otvárať dvere návštevníkom, vie zapnúť i vypnúť svetlo, dokonca starať sa o zovňajšok svojho pána. A keď treba, tak vie aj povysávať byt – to nerobí rada. Pán Foster píše: „Bez nej by som bol stratený. Akoby pochopila môj stav, snaží sa mi všemocne pomôcť. A čo je hlavné, rozumie si aj so skutočnou ošetrovateľkou, ktorá ma pravidelne navštevuje. Slovom, jej pomoc je pre mňa neoceniteľná.“

Je to krásne vyznanie: „Jej pomoc je pre mňa neoceniteľná.“ Povedal ti niekedy niekto: Si pre mňa neoceniteľný, neoceniteľná? Môžeš sa domnievať, že si pre niekoho neoceniteľný? Obdivujeme neoceniteľné zvieratko. Ale veď my takú schopnosť máme, len ju musíme v sebe zobúdzať a kráčať cestou, ktorú nám ukázal Ježiš z Nazaretu.

Dobrý Bože, daruj iným to, čo by som chcel ja.
Daruj iným lepšie veci, ako mám ja.
Daruj im radosť, ktorú som ja nezažil.
Daj iným šaty, auto a veci, ktoré sa páčia mne.
Daj iným priateľa, ktorého nie som hoden.

Bože, daj iným šťastie, ktoré ja nemôžem dosiahnuť.

Pane, daj, aby som bol darom pre druhých: slovami aj povzbudením, láskou aj pochopením. Daruj iným, aby ťa milovali, a aby sme sa milovali navzájom.

1.5 Za mestom

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami
Narodenie Pána: Znaky Božej lásky

Psychológovia hovoria, že pri zaspávaní by sme mali mať výhľad na oblohu, do vesmíru. Ideálne by bolo, keby sme mali v strope dieru a ňou sa dívali na hviezdy. Vtedy by sme mohli dobre zaspávať, mať príjemné sny aj byť viacej odpočinutí. Ide o kontakt s kozmom, s vesmírom. Keďže to nie je vždy možné, človek vymyslel aspoň premietanie oblohy na strop.

Nestačí však hviezdna obloha a spánok. Kam sa dívať, aby bol v duši pokoj a radosť zo života? Kam sa dívať, aby život mal zmysel? Cirkev nás volá pozrieť očami duše na Betlehem, a meditovaním vidieť podstatu Vianoc. Tam si môžeme prečítať znaky Božej lásky. Zistíme, že nie sme pozvaní len dívať sa na vesmír, ale mať aj účasť na Božom živote celovečne.

Všimnime si štyri znaky: jaskyňu, jasle, zvieratá a pastierov. V Písme čítame: „Kým tam boli (v Betleheme), nadišiel jej čas pôrodu. I porodila svojho prvorodeného syna, zavinula ho do plienok a uložila do jasieľ, lebo pre nich nebolo miesta v hostinci“ (Lk 2, 6-7). Správa, že nebolo pre nich miesta, je zachytená aj iným spôsobom. Ján píše: „Prišiel do svojho vlastného a vlastní ho neprijali“ (Jn 1, 11). Keď neskôr dospelý Ježiš chodil po svete, rozprával: „Líšky majú skrýše, a nebeské vtáky hniezda, ale Syn človeka nemá, kde hlavu skloniť“ (Mt 8, 20). Ten, čo bol za mestom ukrižovaný, za mestom aj prišiel na svet. Toto: za mestom, vonku, vysunutý, odstrkovaný, má svoj význam. Od chvíle narodenia osoba Ježiša Krista nepatrí do okruhu tých, ktorých svet považuje za dôležitých. No napriek tomu sa tento bezvýznamný, bezmocný, ukáže ako mocný, ako ten, ktorému v konečnom dôsledku patrí všetko.

Byť kresťanom, znamená opustiť to, čo iní považujú za dôležité, aby sme objavili svetlo o pravde nášho bytia a aby sme sa dostali na správnu cestu. Lebo, čo považujeme bežne za dôležité? Na čo sa celý život dívame? Čo je v zornom poli nášho záujmu? Práca, peniaze, starosti, rodina, zdravie. Na Vianoce je každý pozvaný: poď sa pozrieť na jaskyňu za mestom, kde sa narodil Ježiš! Poď aj mimo to, čo za dôležité považuje svet! A zbadáš, že to, čo je pre mnohých nepodstatné, je najdôležitejšie.

Druhým znakom Božej lásky je Ježišovo narodenie v jasliach. Augustín (354-430) to komentuje slovami: „Jasle sú miesto, kde zvieratá nachádzajú pokrm. Teraz v nich leží niekto, kto sám seba označil za chlieb, prichádzajúci z neba. Za pravý pokrm, ktorý človek potrebuje pre svoje bytie. Je to pokrm, ktorý človeku dáva večný život. A tak sa jasle stávajú odkazom na Boží stôl, ku ktorému je človek pozvaný, aby z neho prijímal Boží chlieb. V chudobe Ježišovho narodenia sa ukazuje veľkosť, v ktorej sa tajomným spôsobom uskutočňuje spása ľudí.“

Tretím znakom Božej lásky boli dve zvieratá. Už prorok Izaiáš (770 pred Kr.) napísal: „Vôl si pozná gazdu a osol jasle svojho pána; Izrael nepozná, môj ľud nepochopí“ (Iz 1, 3). Obidve zvieratá sa javia ako symbol nechápavého ľudstva, ktoré až pri pohľade na dieťa pomaly prichádza k poznaniu. Zrazu v chudobe narodenia dieťaťa ľudstvo zbadalo narodenie Boha. Kresťanská ikonografia, ikonopisectvo si od začiatku privlastnila tento motív, a preto bez vola a osla si jasličky ani nevieme predstaviť.

Štvrtá skutočnosť hodná povšimnutia je, že anjeli oznámili pastierom - keď ich ožiarila veľká sláva - aby sa išli pozrieť na dieťa v Betleheme (porov. Lk 2, 7-14). Keďže sa Ježiš narodil mimo mesta, na mieste, kde boli pasienky, je samozrejmé, že prví, ktorí dostali pozvanie k jasliam, boli pastieri. Ale aj z iného dôvodu mali k Bohu najbližšie: patrili medzi chudobných,

prosté duše. Ježiš ich blahoslavil neskôr (porov. Lk 10, 21-22). Oni predstavujú prostý ľud, Izrael, sú prvoradým predmetom Božej lásky.

V neskorších kresťanských storočiach využívali pastiersku tradíciu bdenia najmä mnísi. V kláštoroch vstávali v noci a modlili sa určitú časť breviára. Bedlivosťou ostávali otvorení Božej priazni. Bedlivosť človeka je dôležitá, aby pochopil Božie pozvanie. Teda aj pastieri v svojej bedlivosti a jednoduchosti nám majú čo povedať. [6]

Mnohým ľuďom sa podarilo pochopiť podstatu Vianoc a vyjadriť to umeleckým spôsobom, hudbou, piesňou, divadlom, filmom, atď. Christian Carion (nar. 1963) napísal príbeh o udalostiach roku 1914, z Prvej svetovej vojny s názvom „Šťastné a Veselé.“ Na západnom fronte, na území Francúzska sa v zákopoch oproti sebe ocitnú Nemci a Francúzi so Škótmi. Veliteľmi sú nútení proti sebe bojovať a keď sa zotmí, nejako prekvapiť a zaútočiť. Každý, kto vystrčí hlavu, riskuje, že ho nepriateľ zastrelí.

V tejto nezmyselnej vojne sa udeje niečo zvláštne. Jeden vojak, berlínsky operný tenor, Nikolaus Sprink, na Štedrý večer, pred polnočnou omšou zaspieva Tichú noc svojim kamarátom v zákopoch. Pieseň sa začína ozývať hlasnejšie a hlasnejšie. Nakoniec, pri poslednom verši berie vianočný stromček a postaví ho na zákopy. Inokedy by z druhej strany boli už strieľali, teraz je ticho. Sám vystúpi so stromčekom zo zákopov a kráča na bojové pole. Za ním vychádzajú ďalší vojaci, a nikto nestrieľa. Z druhej strany, vo francúzsko-škótskom prostredí sa ozývajú gajdy a znejú škótske vianočné piesne. Vojaci, ktorí na seba včera strieľali, dnes si podávajú ruky. Otvárajú šampanské, vymieňajú si adresy, usmievajú sa na seba. Kto to urobil, že si nepriatelia podávajú ruky a na druhého sa dívajú ako na brata? Ak nie je Boh, kde sa vzala láska a humanita? Autor najjasnejšie ukázal, že vklad Boha, vklad Vianoc do tohto sveta je, že aj nepriatelia sa zrazu stanú priateľmi.

Majú medzi sebou škótskeho kňaza Palmera. Po latinsky začal slúžiť polnočnú svätú omšu. Na Dominus vobiscum všetci odpovedali Et cum spiritu tuo. Samozrejme, že takáto vianočná omša mala svoje následky. Veliteľ kňaza karhal: „Ako si si dovolil pred nepriateľmi slúžiť omšu? Ty máš na nich strieľať, nie sa za nich modliť!“ Biskup kňaza odvolal a hneď ho preložil. Francúzsky poručík Audebert a nemecký veliteľ Horstmayer zistili, že vojaci sú iní. Na bojovom poli si urobili futbalové ihrisko a Francúzi hrali proti Nemcom futbal.

Po sviatkoch bolo treba proti sebe bojovať. Línia stála a keď velitelia nariaďovali strieľať, vojaci strieľali do vzduchu. Vrchné velenie armády bolo bezmocné. Front bol mŕtvy a nič sa s tým nedalo robiť. Jediné možné riešenie: všetkých odveliť, presťahovať na iné miesta a pokračovať iným spôsobom.[7]

Autorovi sa podarilo veľmi pekne vystihnúť silu Božej myšlienky. Aký vklad a prínos pre ľudstvo je tam, kde sa spieva Tichá noc, oslavujú sa Vianoce a pripomína sa Božia láska. Toto je nespochybniteľná skutočnosť. Aj keď sa očiam zdá, že Boh je „za mestom“, bezvýznamný, vo vojne neprítomný, nakoniec zistíme, že v svojej sile je absolútny a zvrchovaný Pán.

Ďakujme za posolstvo Vianoc, ktoré nás vyzýva kráčať cestou života v súlade s Božou vôľou a dívať sa nielen na hviezdnu oblohu, ale aj na Betlehem - dom chleba, z ktorého dostávame posilu.

1.6 Božia povaha

Jn 18, 1-19, 42 Ježiša chytili a zviazali
Veľký Piatok A: Láska a strach

[6] RATZINGER, J. Benedikt XVI.: Ježiš Nazaretský. Prológ. Ježišovo detstvo. Trnava : Dobrá kniha 2012, s. 66.
[7] CARION, Ch: Šťastné a veselé, fr. Joyeux Noël, angl. Merry Christmas. V roku 2005 bol tento príbeh aj sfilmovaný. Režíroval ho autor.

Na to, aby ste doma opísali napríklad nového spolupracovníka, najlepšie poslúži fotografia: „Pozri, ako vyzerá!“ Mladí ľudia nosia dnes v mobile viac fotiek, než majú dospelí v albumoch, pretože v galérii mobilu sa nachádza množstvo záberov. Kedykoľvek môžu povedať: „Pozri, ako vyzerá!“

Evanjelium v pašiách ukazuje fotografiu Božiu. Nie jeho tvár, ale povahu. Vidíme ju pri pohľade na kríž. Nie je slaboch. Keby áno – bol by ušiel do lesa, za hranice, neboli by ho chytili. Ale on má Božiu povahu. A hoci vedel, že veľkňazi i farizeji ho falošne obvinia, neušiel pred nimi. Napriek strachu a poteniu sa krvou, vydal sa do rúk ľudí. Zachoval si postoj: milujem ťa, človek, aj keď ma zabiješ. Toto je Božia povaha: mám ťa rád, aj keď ma zlikviduješ.

Máme radi druhých, kým nás neoklamú, nepodvedú, nezrania. Ale na kríži vidíme úplne inú povahu: mám ťa rád človek, hoci mi kladieš na hlavu korunu z tŕnia, hoci ma bičuješ, dávaš mi niesť kríž na Golgotu a pribíjaš ma naň klincami.

Za dvetisíc rokov sa na tom nič nezmenilo, lebo je to nová a večná zmluva (1Kor 11, 25). Je to nový a večný znak: znak Božej slávy, znak horiacej lásky, hoci vyzerá ako zahanbenie.

Mali by sme sa báť takejto Božej náklonnosti? Skôr si uvedomujeme, že sa musíme báť svojej povahy, vlastnej ľahostajnosti, pohodlnosti a egocentrizmu.

Keby Ježiša boli zlikvidovali neveriaci, pohania, neznabohovia - boli by to aspoň nepriatelia. Ale Ježiša zlikvidovali vlastní, ktorí chodili do synagógy, modlili sa ako on: „Počuj, Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný“ (Dt 6,4). Ukrižovali ho ľudia, ktorí si chránili vieru v Boha tak ako on. V mene Božom odsúdili Boha. To je na tom najhoršie.

Tu vidieť, aká môže byť povaha človeka, kam až vie zájsť v sebectve a zlobe. Pokračovanie pašiového príbehu je v osobnom konaní každého z nás. Sebecká povaha ničí Boží život v nás, vyhadzuje ho, vztyčuje ho na kríž. Máme slobodu povedať: nepotrebujem ťa, Bože, ani tvoje zásady. Toho sa treba báť, nie Božej povahy. Božia povaha je kríž, na ktorom ukázal, ako nás má rád. Kto by sa bál milujúcej povahy?

Profesor dogmatiky, Wolfgang Müller (nar. 1956), píše: Dnešný človek sa domnieva, že Boh je nebeský dozorca, ktorý nás stále sleduje a má zdvihnutú pravicu k trestu. Proti tejto predstave sa človek postavil ústami Nietzscheho (1844-1900): „Neznesiem, aby ma niekto sledoval, aby mi bral slobodu. Radšej žiaden Boh a usporiadam si život na vlastnú päsť.“

Toto je predstava z minulých storočí. Aké iné je Ježišovo rozmýšľanie o Bohu. On zvestuje Otca, ktorý miluje a dáva zmŕtvychvstanie. Porovnávaním Ježišovho Boha a Nietzscheho Boha zistíme veľký rozdiel. Preto apoštol Ján mohol napísať: „Dokonalá láska vyháňa strach“ (1Jn 4, 18). Pri Ježišovom Bohu sa môžem tešiť a nemusím sa báť.

K mame, ktorá je v nemocnici po pôrode prichádza lekár a hovorí: „Trpezlivosť mamička, nebojte sa, váš syn bude vidieť!“

„Ako prosím? On nevidí?“

Lekár opakuje: „Majte trpezlivosť, bude vidieť, len musíme počkať. Má chorobu, ktorá sa dá odstrániť až okolo pätnástich rokov. Po operácii bude vidieť.“

Vieme si predstaviť, čo prežívala matka, keď sa dozvedela, že jej syn nevidí. Ale zároveň mala nádej, že sa to zmení.

Po dovŕšení pätnástich rokov ho priviezli ho do nemocnice. Operácia prebehla úspešne. Rodičia ho vzali na chatu. Ráno sa prebudil a vyšiel z izby. Doteraz sa díval iba rukami, teraz videl tak ako ostatní. Vyšiel z izby a keď prvýkrát uzrel slnko, zhrozene vykríkol: „Mami, nespadne to na mňa?!“

„Neboj sa synak, tam je všetko dobre pripevnené. Fungujú fyzikálne zákony, nemusíš sa báť. To je slnko, ktoré nám slúži.“

Chlapec začínal rozumieť, že keď sa pozerá na slnko, nemusí sa báť, lebo sa môže ohriať a mať radostnejší život.

Väčšinou to tak neprežívame, lebo oči máme zdravé a vidíme. Ale Veľký piatok je o tom, že by sme mali urobiť to, čo chlapec: zrazu začal vidieť. Začať vidieť Božiu povahu a žasnúť: veď Boh je ako slnko života. Môžem sa pri ňom ohriať, som ním milovaný, hoci si to nezaslúžim. On ma má rád.[8]

Preto by sme mu mali v duchu povedať: Odpusť, Pane, že ťa ešte takto nevidíme. Častejšie ťa vidíme ako dozorcu a žijeme v strachu. Ale ty si trpezlivý a pomáhaš nám, aby sme objavili tvoju krásnu povahu, ktorú zjavuješ v znaku kríža.

1.7 Postoj z kríža

Jn 3, 13-17 Syn človeka musí byť vyzdvihnutý
Povýšenie svätého kríža: Láska je väčšia ako zloba

Vlny vyhodili na breh malého neobývaného ostrova človeka, ktorý prežil stroskotanie lode. Vzýval Boha, aby ho zachránil. Každý deň skúmavo hľadel na horizont, ale nevidel žiadnu loď. Vyčerpaný si nakoniec horko ťažko postavil úbohú chatrč a nanosil do nej to málo, čo bol schopný.

Jedného dňa, keď sa vrátil z poľovačky, našiel však svoju chatrč v plameňoch. K oblohe sa dvíhal stĺp dymu. Prenikol ho žiaľ a zúfalstvo. Na druhý deň ráno priplávala k ostrovu loď a zachránila ho.

„Ako ste vedeli, že som tu?“ pýtal sa posádky.

„Videli sme váš dymový signál“, odpovedali mu.

Vtedy muž pochopil, na čo bolo dobré, že mu zhorela chatrč.

Väčšinou sa nám zdá utrpenie človeka veľmi veľké preto, že sa pozeráme naň len z jednej strany a nevidíme druhú, odvrátenú tvár. Aj Ježišov kríž sa javí len ako utrpenie, krv, ľudská zloba. Ale z odvrátenej strany kríža je Božia láska, milosrdenstvo, absolútna náklonnosť. On dokázal vyťažiť z najhoršieho, najťažšieho, najškaredšieho v živote to, čo má najvyššiu hodnotu - postoj lásky.

Podstatné a neprekonateľné na kríži je: Božia láska je väčšia ako ľudská zloba. Keby sme dali na misky váh na jednu stranu všetku zlobu sveta a na druhú stranu Božiu lásku prejavenú Ježišom, od chvíle smrti a zmŕtvychvstania platí, že Božia láska prevyšuje ľudskú zlobu. Neexistuje taká zloba, ktorá by prekonala Božiu lásku. Ježiš by mohol povedať: môžete ma biť, opľuť, tŕním korunovať, kopijou prebodnúť, môžete ma zabiť, ale ja vás aj tak budem mať rád. Nijako sa vám nepodarí vložiť do mňa nenávisť. Tento Boží postoj je obdivuhodný.

V medziľudských vzťahoch je láska mnohokrát obchodnícka: žena má rada svojho muža, ale čaká, aby ocenil jej život a prácu. Muž má rád svoju ženu, ale čaká opätovanú lásku. Kristus však ukázal, že Božia láska je bezpodmienečná a bezvýhradná. Aby bola uveriteľná, musela sa udiať v najťažších podmienkach, lebo láska sa dokazuje v ťažkej situácii. Preto je pred našimi očami symbol kríža, ako výzva zachovať sa milujúco napriek nepriaznivým okolnostiam.

Posolstvo z kríža hovorí: môžeš sa nemodliť, môžeš nadávať, môžeš nechodiť do kostola, môžeš sa hnevať na druhých, môžeš klamať, nezachovávať prikázania, ale ja ťa aj tak budem mať rád. Lebo moja láska je väčšia ako tvoja zloba! Toto je vzorec, ktorý ponúka kríž.

Tento postoj Božej lásky nás nemá viesť k tomu, aby sme si z Boha robili dobráka, ktorý nám všetko odpustí, ale postoj jeho veľkej lásky nás má viesť k úžasu, aby sme padli pod kríž a povedali mu: si obdivuhodný za to, že tvoja láska je väčšia ako moja zloba. Vždy keď prídeme k nemu, vie svojou láskou prikryť naše hriechy. Preto máme byť vďační za vykúpenie.

Kopírovať tento postoj v každodennej praxi voči iným ľuďom nie je ľahké, ale je to pre nás výzva. Aj my by sme sa mali riadiť týmto vzorcom správania sa.

---

[8] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Veľký piatok A – výber. Tvrdošín 1990.

Anselm z Cantenbery (1033-1109) vysvetľoval vykúpenie v zmysle právnom. Človek spáchal veľkú krivdu, urazil Boha, ktorý je nekonečný, preto je urážka nekonečná. Zmierenie nie je schopný urobiť človek, lebo je konečný, mohol ho urobiť iba nekonečný Boh, vtelením Ježiša Krista. Preto Ježiš Kristus za-dosť-učinil za naše hriechy, keď priniesol svoj život ako obetu.

To všetko je dogmatická pravda, ale v úkone Ježišovho sebaobetovania nie je najdôležitejšia krv a obeta, ale postoj lásky, ktorú v tej chvíli prejavil a nad ktorou môžeme dodnes rozjímať. Ona nás vždy znovu môže priviesť k obráteniu a k polepšeniu.

Režisér Alexander Askoldov natočil film Komisárka (1967). Do mesta prichádza červená komisárka Klaudia Vavilovová, žena, obutá v ťažkých čižmách, vo vojenských popruhoch, v hrubom kabáte, schopná veliť do útoku s pištoľou v ruke. Žena, ktorá je schopná odsúdiť zbeha na smrť. Lenže ocitne sa tehotná a na určitý čas musí prestať plniť úlohu komisárky v armáde. Je nútená prijať pohostenie v dome klampiara Jefima, židovského robotníka, ktorý sa stará o manželku, matku a šesť detí.

Opúšťajúc svet armády, moci, boja, svet nenásytnosti a dobývania, dostáva sa do iného sveta. Vidí, ako sa deti hrajú a pre aké hodnoty žije Jefimova manželka. Začína sa pomaly a isto meniť. Nielenže prestáva nosiť ťažký kabát, vojenské čižmy, oblieka si materské šaty, dáva si šatku na hlavu a chodí v papučiach po byte, ale aj vnútorne sa vyzlieka. Jefim raz povie: keď žena nosí nohavice, to ešte neznamená, že sa stala chlapom. Komisárka zbadá, že dôležitejšie, ako veliť a bojovať, je podať deťom čaj alebo varený zemiak, vstávať k nim v noci. Pre službu, ktorú matka koná, jej život má zmysel.

Film ukázal ešte jednu pravdu: vojna je nezmyselná a hlúpa. Režisér na konci filmu natočil zvláštnu scénu, pri ktorej komisárka v svojom vnútornom zápase nechá svoje dieťa Jefimovi, aby sa o neho staral a sama sa vráti do armády, v presvedčení, že treba bojovať za vlasť a národ. Obetuje svoj život, ale aký zmysel má takáto obeta?

Celý film vysvetľuje skutočnosť, že v určitých situáciách nastáva posun v hodnotách. Človek prekročí doterajšiu hierarchiu hodnôt a posunie sa k tomu, čo je dôležitejšie a čo má trvácnosť: láska je väčšia ako zloba.

1.8 Chrániť si život lásky

Mt 21, 33-43 Vinicu prenajme iným vinohradníkom
Dvadsiata siedma cezročná nedeľa A: Dramatizácia posolstva

Z detskej izby sa ozýval veľký krik. Mama vstúpila a uvidela svojich synov s rukami zovretými do pästí - detská ruvačka. „Prečo sa bijete?“ Mladší odpovedal: „On mi pošliapal môj hrad!“ Mama videla rozhádzané kocky a musela im dohovárať.

To, že si malý chráni hrad, je pochopiteľné. Keď bude veľký, bude si chrániť auto a zabezpečí ho alarmom. Keď bude mať firmu, postará sa o kamery. Keď bude otcom, bude chrániť dom, manželku, deti, rodinu. Každý „zovrie ruky do pästí“ a chráni si svoj „hrad“, keď sú ohrozené jeho hodnoty.

Čo si chráni Boh? Na čo je hrdý? Odpoveď prezentoval Ježiš z Nazareta svojou náukou a životom: Boh si chráni život lásky. Tvorí ho Otec, Syn a Duch Svätý. Lenže v Bohu život lásky nie je uzavretý, ohradený veľkým múrom. Naopak, keďže Boh je láskou, rozdáva sa. Pozýva človeka, aby vstúpil do života lásky, mal účasť na tej hodnote, ktorou je preplnený Boh. Nechráni si päsťou svoje bohatstvo, ale ponúka ho. Človek má možnosť odpovedať svojím záujmom, alebo odmietnutím.

Básnik Starého Zákona, prorok Izaiáš, to vyjadril ľúbostnou piesňou o vinici ako o neveste. V čase zberu hrozna, dožiniek, veselice mu napadlo: „Vinicou Pána zástupov je dom Izraela, mužovia Judey – jeho rozkošný sad“ (Iz 5,7). Ide o symbol veriaceho ľudu. Láska by mala byť opätovaná. Lenže namiesto úrody ovocia, človek nastolil režim bezprávia - nevďačnosť, chamtivosť, chaos a neporiadok.

Ježiš interpretuje Izaiáša v svojom podobenstve: „Čo urobí zlým vinohradníkom? Odpovedali mu: Zlých bez milosti zahubí“ (Mt 21, 40-41). Tu je zaujímavá trojstupňová dramatizácia.

Prvý stupeň predstavuje Starý Zákon: súd, odsúdenie, likvidácia. „Pováľam jej plot a stane sa pastvou, zrúcam jej ohradu a bude pošliapaná. Obrátim ju na púšť, nebude strihaná, nebude kopaná, takže vzrastie tŕnie a bodľač; ba aj oblakom prikážem, aby ju nekropili dažďom“ (Iz 5, 5-6).

Druhý stupeň vystihuje text žalmu: „Bože zástupov, vráť sa, zhliadni z neba, podívaj sa a navštív túto vinicu. A chráň ju, veď ju vysadila tvoja pravica... Pane, Bože zástupov, obnov nás, rozjasni svoju tvár a budeme spasení“ (Ž 80, 15-20). Súd sa premenil na modlitbu, ťažkosti, v ktorých sa národ ocitol, sa menia na prosbu.

Tretí stupeň dramatizácie je v Ježišových postojoch - menia ťažkosti na prisľúbenie. Hovorí: „Vinicu prenajme iným vinohradníkom“ (Mt 21, 41). Na inom mieste: „Vám sa Božie kráľovstvo vezme a dá sa národu, ktorý bude prinášať úrodu“ (Mt 21, 43). Odvrhnutie Syna človeka nie je definitívne. „Kameň, čo stavitelia zavrhli, stal sa kameňom uholným“ (Ž 118, 22). Zabitý, neznamená posledné slovo. Žijúci, je Božia pravda. Tým Ježiš naznačil, že život Božej lásky si nájde nové cesty, nových adresátov. Ježišovo pozitívum je prechod od trestu, skazy a súdu k novej nádeji.

Aj po dvetisíc rokoch je toto evanjelium platné a aktuálne. Ak by sme nemali vzťah lásky k Bohu, ostal by nám život ustarostený, sebecký, disharmonický a nezmyselný. Kto by na to doplatil? Kto by zostal ochudobnený po odmietnutí života lásky? On si nájde iných a bude osvecovať a rozvíjať ich. Ale čo zostane nám? Preto je Ježišovo evanjelium výzvou vstúpiť do vzťahu s ním a chrániť si ho ako „hrad“.

Dôležitosť života lásky potvrdzuje Kimberlee B. Garrett na vlastnej skúsenosti. „Kedysi som si pod pojmom láska predstavovala kvety a čokoládové bonbóny od pekného muža v elegantnom obleku, ktorý mi spieva ľúbostné piesne. Bola som presvedčená o tom, že láska znamená zamilovať sa do niekoho na prvý pohľad. Do niekoho, kto ma bude považovať za najkrajšie dievča na svete. A mala som šťastie. Naša známosť s Laynom bola krátka, ale sladká. Zobral má do vyberaných reštaurácií, v koči na obhliadku mesta, urobil mi lasagne, zahral mi na klavíri Mesačnú sonátu. Hodiny sme sa rozprávali o všeličom a bola som nadšená, keď som v telefóne počula jeho hlas. Rátala som hodiny, kým ho znovu uvidím.

Vzali sme sa obklopení rodinou a priateľmi. Zdalo sa mi, že ani celá večnosť nebude stačiť na to, aby som ju mohla stráviť s niekým, koho tak veľmi milujem. Úprimne môžem povedať, že v ten deň som ho milovala celým srdcom a celou dušou. Nevedela som si predstaviť, že by som ho mohla milovať ešte viac.

V priebehu nasledujúcich piatich rokov sa nám narodili tri nádherné deti. Náš život sa stal hektickým, ale bol bohatý a plný. Postupne som začala zisťovať, že moje srdce rastie míľovými krokmi. Prišli i útrapy, zažili sme smrť v rodine, deti v nemocnici, finančné problémy, každodenné zápasy. Všetky tie skúšky, omyly i tragédie, mi svojím spôsobom zlomili srdce. Ale keď sa zlomené srdce uzdravuje, zároveň sa zväčšuje.

Dnes sa na lásku pozerám úplne inak. Namiesto kvetín a čokoládových bonbónov som rada, keď sa manžel ponúkne a umyje podlahu. Lichotí mi, keď mi vraví, že som krásna, hoci mám na sebe vyťahané tepláky, vlasy zviazané do chvosta. Zistila som, že je oveľa krajší, keď spieva uspávanky v kúpacom plášti, než keď nosieval obleky. Neviem si predstaviť, že by som ho mohla milovať viacej. Teraz som však múdrejšia a viem, že naše spoločné starnutie mi dáva možnosti, aby moja láska k nemu rástla. Teším sa na všetky požehnania a dokonca aj na trápenia, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou spoločného života.“[9]

[9] GARRETT, Kimberlee B.: Na ceste do večnosti. In: CANFIELD, J. et alii: Slepačia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, s. 259-261.

Príbeh dokazuje, že život lásky je potrebné nielen začať, objaviť a precítiť, ale aj chrániť a rozvíjať. Boh je láska a každému kladie pozvanie, lebo „kto zostáva v láske, ten zostáva v Bohu a Boh zostáva v ňom“ (1Jn 4, 16). Prináša požehnanie tomu, ktosi ho chráni ako „hrad“.

1.9 Kombinatorika

Mt 22, 34-40 Milovať budeš Pána, svojho Boha a blížneho ako seba samého
Tridsiata cezročná nedeľa A: Skombinovať Boží svet s ľudským

Veľakrát máme do činenia s kombináciami. V matematike - ak z určitej skupiny čísel alebo písmen vyberieme nejaké množstvo prvkov, vznikne kombinačné číslo. V biológii sa hovorí o ľubovoľnom spájaní génov pri rozmnožovaní. V hudbe poznáme kombináciu dvoch tónov, keď sa k určitému tónu pridá ďalší a vznikne interval. Kombinatorika je veda, ktorá sa zaoberá usporiadaním určitých prvkov podľa nejakých pravidiel do určitých skupín.[10]

V Evanjeliu podľa Matúša čítame o kombináciách Ježiša z Nazaretu. Skombinoval príkaz lásky k Bohu s príkazom lásky k blížnemu. Veriaci ľudia, židia poznali príkaz lásky k Bohu, ktorý sa nachádzal v Piatej Mojžišovej knihe (Deuteronomium): „Milovať budeš Pána, svojho Boha celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou“ (Dt 6, 5). K tomu Matúš priložil z Tretej Mojžišovej knihy príkaz: „Miluj svojho blížneho ako seba samého“ (Lv 19, 18). Tým, že dve biblické miesta spojil do jedného, vyhlásil, že je to hlavné, najväčšie prikázanie (porov. Mt 22, 40).

Kombinácia dvoch miest zo Starého zákona do jednej novej súvislosti je pozvaním rozmýšľať o tom, aká je vlastne Božia kombinatorika. Jej prvý aspekt ukázal Ježiš tým, že zverejnil, ako a čím žije Boh: Otec má rád svojho Syna tak, že zabúda na seba a všetku pozornosť venuje Synovi. Syn úplne miluje svojho Otca tak, že zabúda na seba a uprednostňuje Otca. Tento Boží život v duchu lásky sa volá Duchom Svätým. Nie sú potrebné tri životy, ale majú účasť na jednom. Láska v Trojici je podstatou Božej kombinatoriky.

Kým Ježiš chodil po zemi, na vlastnom príklade ukázal aj druhý aspekt Božej kombinatoriky: Boh sám sebe prikázal byť milujúcim. Čiže prikázanie lásky nepochádza od niekoho, kto ho vymyslí, a potom sám nezachováva. Naopak, pochádza z vnútorného Božieho života, vyviera z jeho podstaty. Ide o záležitosť, ktorá je mu vlastná.

Ako nás však Boh môže mať rád, keď sme sebeckí, podlí, leniví, hriešni, chamtiví, zakuklení do seba? Tu je tretí aspekt Božej kombinatoriky: absolútne milosrdenstvo. Ak sa ponorí špinavá košeľa do teplej vody s pracím práškom, pri určitom pohybe sa dostaví výsledok: voda s pracím práškom zoberie do seba všetku špinu a košeľa bude čistá. Boh robí presne to isté keď nám odpúšťa. Jeho láska je absolútna a večná. Pre Boha milovať, znamená nikdy neprestať človeka mať rád, i keď sa správa nevšímavo. Toto vzbudzuje úžas: aká musí byť jeho láska, keď napriek tomu, ako žijeme, on nás miluje! Nezasluhuje si to našu odpoveď?

Prichádzame k druhej časti prikázania – milovať blížneho ako seba samého. V spojení s prvým prikázaním je to výzva: kombinuj, človek, v svojom každodennom živote Boží a ľudský svet tak, aby si bol spokojný a šťastný. Kombináciou rozličných druhov potravy vzniká jedálny lístok pre naše nasýtenie. Každý deň kombinujeme časti odevu, farby a druh, aby sme korešpondovali s počasím. Kombinujeme program dňa tak, aby sme boli efektívni. Život je súborom týchto kombinácii.

Evanjelium je pozvaním: kombinuj svoj každodenný život aj s Božími myšlienkami, vlož do svojho programu aj zásady Božie – o trpezlivosti k človeku, spravodlivosti, skombinuj svoj život s milosrdenstvom! Tvoj život bude úplný vtedy, keď budú Boží a ľudský svet navzájom preniknuté.

---

[10] KOLEKTÍV AUTOROV: Malý encyklopedický slovník. Praha : Academia – Nakladatelství Československé akademie věd, 1972, s. 535.

Kedykoľvek by sa človek tejto kombinácii vyhýbal, doplatí na to. Ochudobňuje sa, kto nevenuje dostatočnú pozornosť Božím veciam. Ak prežije večer odkázaný iba na televízor a nemá čas pre ticho a modlitbu, vyprázdni svoje vnútro natoľko, že mu zostane iba nezmyselnosť. Ak marginalizuje nedeľné bohoslužby, zabudne na to, že byť človekom, znamená vedieť kombinovať. A skombinovať sa musia nielen záujmy, ale aj pozvanie žiť v láske s druhými. Na základe tejto kombinácie sa životu darí.

Hovorí sa vtip o taxikárovi, ktorý doviezol zákazníka do cieľa. Prekvapene poznamenal: „Prepáčte, stala sa chyba, zabudol som zapnúť taxameter!“ Duchaplný zákazník pohotovo zareagoval: „To nič, ja som zase zabudol doma peňaženku!“[11]

Z obidvoch vyjadrení sa dá vytušiť kombinácia: šikovnosti s podvodom, nezákonnosťou, sebectvom, vypočítavosťou. Z takýchto kombinácii vznikajú vo svete smútky, slzy, vojny, bolesť, rozvody. Človek zabudol správne kombinovať svoj svet s Božou nadčasovou múdrosťou. Ak však žije podľa evanjelia, napreduje, a prehlbuje vzťah k Bohu i k ľuďom.

Mahátma Ghándhí (1869-1948) povedal krásnu vetu: „Nemôžeš robiť zlo bez toho, aby si nezranil sám seba.“ Dá sa povedať aj opačne: nemôžeš robiť dobro bez toho, aby si neobdaroval aj seba. Nikto nerobí zlo iba druhému - doplatí na to sám. Nikto nerobí dobro iba pre iných, ale rastie tým aj sám.

Prežívanie jesene je spojené s návštevou cintorína, rozmýšľaním o posledných veciach. Je to pozvanie na kombináciu Božieho života s naším pominuteľným. Pekne to vyjadril Rabíndranáth Thákur (1861-1941), indický básnik, prozaik, dramatik, pedagóg a filozof, ktorý napísal:

O polnoci človek, ktorý chcel byť dokonalý, vyhlásil: „Je čas, aby som opustil svoj dom a išiel hľadať Boha. Kto ma to doteraz tak dlho držal v klame?“ Boh mu zašepkal: „Ja.“ Ale človek mal uši zapchaté. Jeho žena ležala so spiacim dieťaťom pri prsiach a pokojne driemala na kraji postele. Muž sa spýtal: „Akí ľudia ma tak dlho balamutili?“ Hlas mu povedal: „Aj oni sú Boh.“ Ale muž nepočul. Dieťa zaplakalo zo sna, túliac sa k matke. Boh rozkázal: „Stoj, blázon, neopúšťaj svoj dom!“ Ale on stále nepočul. Boh si vzdychol, poťažkal si: „Prečo sa služobník môj vydáva hľadať ma, opúšťajúc ma?“

Zle by sme kombinovali, keby sme oddelili Boží svet lásky od našich medziľudských vzťahov. Na Ježišovi vidieť, že pre Boha milovať, znamenalo stať sa človekom, teda skombinovať Boží a ľudský svet. Človek nemusí utekať niekam, aby miloval Boha. Stačí byť dobrým otcom, dobrou mamou, mať úctu k druhým a všade realizovať príkaz lásky k Bohu a k blížnemu.

1.10 Vidieť nielen očami

Jn 9, 1-41 Šiel, umyl sa a vrátil sa vidiaci
Štvrtá pôstna nedeľa A: Správne vidíme srdcom

V lekárni hovorí lekárnička staršiemu pánovi: „Treba doplatiť 65 centov!“
„Koľko?“
„65 centov.“
„Ja nepočujem, keby ste mi to napísali!“
Napísala a ukazuje mu lístok. Vzal ho do ruky a vraví: „Ale ja nevidím, keby ste mi prečítali.“[12]

Dobre sa nám smeje, kým vidíme aj počujeme. Ale všetci smerujeme k slabnutiu zraku aj sluchu v starobe. O tom istom starčekovi by sme však mohli povedať, že keď je doma

[11] ŠEFČÍKOVÁ, M.: Taxikář říka...In: *Reader´s Digest. Výber,* september 2005, s. 11.
[12] NIRUNPANICH, A.: Moje rodina. In: Reader´s Digest Výber, máj 2012, s. 82.

trpezlivý, milosrdný, láskavý, vidí srdcom. Lebo človek, aj keď nevidí očami, vie vidieť ináč. Starí rodičia sa nám zdajú tolerantnejší a láskavejší, lebo viac vidia srdcom ako očami.

Apoštol Ján zapísal v evanjeliu príbeh o tom, ako Ježiš z Nazareta uzdravil slepého od narodenia. Je tam reč o troch videniach: ako videl slepý, ako Ježiš a ako videli farizeji.

Keď hovoríme, že slepý vidí, mnohí by sa mohli čudovať a povedať: veď práve preto, že je slepý, nevidí. Lenže slepý videl svojou bytosťou, svojou dušou. Každý deň videl utrpenie. Nikto z nás nevidí toľko utrpenia, koľko videl slepý!

Druhou postavou je Ježiš, ktorý vidí volanie o pomoc. On vidí núdzu. Preto „napľul na zem, urobil z hliny blato, ktorým slepému potrel oči a povedal mu: Choď, umy sa v rybníku Siloe (Jn 9, 6). Toto je iný spôsob videnia - vidieť volanie o pomoc a vedieť mať súcit.

Tretie videnie reprezentujú farizeji, ktorí očami videli, ale keďže bol sviatok a Ježiš porušoval prikázania, videli predovšetkým previnenie. Paradoxné je, že v mene náboženského zákona odsúdili Boha. Exkomunikovali slepého: „Celý si sa v hriechoch narodil a nás poúčaš?“ (Jn 9, 34) Nakoniec, keď ho vylúčili z obce, Ježiš ho stretol a pýtal sa ho: „Ty veríš v Syna človeka? On vravel: ...Verím, Pane, a klaňal sa mu“ (Jn 9, 35-38).

Tento príbeh ponúka možnosť uvažovať nad tým, ako skreslene niekedy vidíme. Okrem videnia očami mali by sme vidieť aj srdcom, dušou, celou svojou bytosťou. Biskup Teofil z Antiochie Sýrskej (okolo 180 po Kr.) napísal: „Ukáž, či oči tvojej duše vidia a uši tvojho srdca počujú. Lebo ako tí, čo vidia telesnými očami, vnímajú, čo sa deje v tomto pozemskom svete a zisťujú, čo sa od čoho líši - svetlo a tma, biele, čierne, mrzké, pôvabné, chybné, neohrabané, primerané, zveličené, nadmerné, okyptené - to isté treba povedať, čo sa týka sluchu o prenikavých hĺbkach, alebo príjemných zvukoch - tak je to aj s ušami srdca a očami duše, aby mohli vidieť Boha, lebo Boha vidia tí, ktorí majú duchovné oči otvorené.

Všetci majú oči, ale niektorí ich majú zakalené a nevidia svetlo slnka. Ale ak slepí nevidia svetlo, to neznamená, že slnko nesvieti. Slepí to musia pripísať sebe a svojim očiam. Ak máš aj ty oči duše zakalené sebectvom a zlými skutkami, nemôžeš vidieť Boha. Duša človeka má byť čistá ako vyleštené zrkadlo. Ak nasadá na zrkadlo hrdza, človek si v ňom nemôže vidieť tvár. Ani človek, ktorý má v sebe hriech, nemôže vidieť Boha“.[13]

Týmto vyjadrením Teofil z Antiochie potvrdil, že sme zostrojení tak, aby sme videli nielen očami, ale aj srdcom. Ježiš ukazuje, ako nás vidí Boh: tak, ako videl núdzneho. V svojej absolútnej láske vidí naše volanie o pomoc.

Mať rád, znamená báť sa o to, aby nás druhý neprestal mať rád. Ak manželka rozmýšľa: len aby ma môj muž neprestal mať rád! – to je skutočná láska. Ak muž prežíva bázeň: len aby ma moja žena neprestala mať rada! – má strach o krehký vzťah, ktorý sa volá láska. Taká je aj náklonnosť Božia voči človeku. Má strach: len aby ma moje ľudské dieťa neprestalo mať rado, len aby si pestovalo vzťah so mnou! Takto nás Boh vidí srdcom.

Naše obavy a strach sú sústredené viac na to, aby sa nedvíhali ceny, neboli vyššie dane, neprišli nové choroby, atď. Ale máme strach aj o to, aby sme nestratili Božiu náklonnosť, aby sme sa neodcudzili?

Nenahovárajme si, že odcudzenie nefunguje. Všetci sme ho zažili. V škole sme mali kamarátov a povedali sme si, že budeme priateľmi na celý život. Potom jeden išiel do školy tam, druhý onam, prešli roky a zrazu vidíme, že sme si cudzí. A také veľké kamarátstvo to bolo. Horšie je, keď sa niečo podobné stane v manželstve. Človek sa vie odcudziť. A toto hrozí aj vo viere v Boha. Preto je odôvodnené povedať: Bože, daj mi silu, aby som sa ti nikdy neodcudzil, aby som mal postoj viery a lásky k tebe, lebo ty si hodnota, ktorá dáva životu zmysel.[14]

Zaujímavý príbeh napísal Ján Štiavnický (1937-1993). Malé dievčatko, Milka Homová mala srdcovú chybu a museli ju operovať. Keďže bola dlhšie v nemocnici, mladá doktorka

---

[13] TEOFIL ANTIOCHIJSKÝ: Z knihy Autolykovi. *Patrologia Graeca* 6, 1026-1027.1035. In: *Liturgia hodín* II. Rím : Typis polyglottis Vaticanis 1988, s. 210.

[14] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Štvrtú pôstnu nedeľu A - výber. Tvrdošín 1990.

Klergová, ktorá nemala deti, si dievčatko obľúbila. Bála sa chvíle, keď dieťa odnesú z nemocnice. Profesorka, primárka navrhla dátum prepustenia. Doktorka Klergová prosila: „Neberte mi ju, ja ju mám rada. Ani neviem, ako sa to stalo, ale ešte pred operáciou...viete, vlastné deti nemôžem mať, vždy som sa bránila tomu, aby som si niekoho z pacientov až tak obľúbila, ale u Milky ma to premohlo. Často sa mi zdá, že som ju sama vynosila pod svojím srdcom, že má moje črty, podobný hlas, ako som mala ja v detstve. Viem, že to nemôže byť pravda, ale ja ju mám tak veľmi rada. Je moja".

Doktorka Klergová hľadala vreckovku, aby utlmila svoj plač. Prečo je príroda taká krutá? Ani nečakala na primárkinu odpoveď a pokračovala: „Čo všetko by som vedela dať dieťaťu. A keď ho nemám, je tu aspoň Milka. Ešte aspoň týždeň-dva nech tu zostane. Ja sa medzitým na to pripravím a rozlúčim sa s ňou. Pôjdem na dovolenku".

Primárka odvetila: „Nič z toho neurobíte, kolegyňa. O týždeň-dva by sme sa tu stretli a riešili rovnaký problém. Tu nejde o dôveru, ale o to, že to bude len ťažšie a bolestnejšie. V takých prípadoch sa rana nehojí, len sa otvára, a jatrí".

„Čo mám robiť?" pýtala sa doktorka.

Profesorka na to: „Nechcem vás poučovať, ale vracať deťom zdravie, to je pre nás vždy to najvyššie. Azda pochopíte, čo tým mienim. Sústrediť sa na jedno dieťa, by nebolo dobré, všetky potrebujú našu lásku. Lenže tá vaša už prekročila mieru a stala sa egoistickou. Už nemyslíte na deti, ale na seba a na svoj nenaplnený život. A čo rodičia? Nepatrí Milka im? A viac než vám! V ich vďake možno nájdete liek na svoje trápenie. Najmä tu, medzi chorými deťmi, musíte byť pripravená vždy viac dávať, ako brať".

Doktorka odišla kúpiť veľkú bábiku v ľudovom kroji a dala ju dievčatku so slovami: „Aby si na mňa nezabudla."[15]

Autorovi tohto príbehu sa podarilo vystihnúť podstatnú vec: prežívanie strachu, že príde o svoju lásku. Príde o niekoho, koho má rada. Možno by ste povedali: keby si ju nebola tak zamilovala, nemusela mať problém. Ale práve nemilovať je problém, lebo človek vidí iba očami. Skutočné videnie života, znamená vidieť srdcom. Isteže, doktorka musí spracovať svoju bolesť a oslobodiť sa od dievčatka.

Podstatné je však jedno: Boh nás má rád touto nevšednou láskou. Ďakujme za to, že sme ním takto milovaní, očakávaní, že nás povzbudzuje aj do ďalších dní, aby sme videli nielen očami, ale aj srdcom.

[15] ŠTIAVNICKÝ, J.: Zo všedných dní. In: http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/jan-stiavnicky

2 Prijať disciplínu služby

2.1 Korisť

Mt 16, 13-19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva
Sv. Petra a Pavla: Studnička a pavučina

Keď na túre v lese nájdeme studničku, sme radi, že sa môžeme občerstviť chladnou vodou z prameňa. Zdvihnúc hlavu do koruny stromov, niekedy zbadáme pavučinu a v nej pavúka, ako tká svoju sieť. Jeden výtvarník nakreslil obraz: v dolnom rohu studnička a pod ňou text: „Čaká na smädného“. V hornom rohu pavučina: „Čaká na korisť“. Je to inšpiratívne zobrazenie, pretože pavúk, čakajúci na muchu, je koristnícky, a studnička je darujúca sa, oblažujúca.

Medzi týmito dvoma pólmi sa odvíja celý ľudský život. Pri každodennom tkaní života sa človek niekedy správa koristnícky, hoci je v ňom aj povolanie byť studničkou a darovať sa.

Na osobnostiach apoštolov Petra a Pavla si môžeme všimnúť proces prechodu od koristníctva k darovaniu sa. Peter bol svedkom mnohých zázrakov: videl rozmnoženie chlebov, kráčanie Ježiša po vode, zázračný rybolov. Z toho, čo počúval od Ježiša, sa naučil, že Boh nie je koristnícky, ale darujúci sa a jeho darovanie sa je absolútne. A Peter takému štýlu života zasvätil svoje dni. Napriek zlyhaniam, ktoré sa aj jemu prihodili, sa vždy znovu vrátil k úžasnej Božej láskavosti, večnej studni milosrdenstva, večnému prameňu dobra a lásky.

Pavol z Tarzu prežil koristníctvo v zmysle fanatizmu. Kým nezažil osvietenie, obrátenie, bol presvedčený, že robí dobre, keď zabíja kresťanov. Potom svoj život venoval ohlasovaniu evanjelia najmä v pohanských krajinách a mestách. Aj on musel prejsť od sebectva: „Len ja mám pravdu“ k novému poznaniu: „Ježiš je pravda“. Neskôr napísal veriacim do mesta Korint: „Keby som hovoril ľudskými jazykmi aj anjelskými, a lásky by som nemal, bol by som ako cvendžiaci kov a zuniaci cimbal. A keby som mal dar proroctva a poznal všetky tajomstvá, a všetku vedu, a keby som mal takú silnú vieru, že by som vrchy prenášal, a lásky by som nemal, ničím by som nebol“ (1Kor 13, 1-2). Jasne pochopil, aké dôležité je prejsť procesom od sebeckej, koristníckej predstavy o živote k darovaniu sa.

To, čo Peter a Pavol prežili, odovzdali ďalej spoločenstvu veriacich (po grécky ἐκκλησία - ecclésia, po slovensky zhromaždený Boží ľud na oslavu Pána). Vyznávame tú istú pravdu, že Boh, studňa múdrosti a lásky, nás pozýva posúvať sa od sebeckej koristníckosti k láskavosti.

Nikto nás tejto úlohy nezbaví. Koľko smútku zažije žena pri mužovi, ak on každý deň okolo seba snuje len sieť lenivosti? Ako sa taká žena môže pri ňom cítiť šťastná? Alebo ak niekto snuje len svoju sieť alkoholizmu? Ako môžu byť pri ňom druhí šťastní? Nehovoriac o tom, že sám sa do tej siete chytí. Ako sa môžu cítiť deti, keď otec s mamou každý deň snujú sieť hádok? Alebo ako sa môže cítiť muž, keď žena okolo neho stále rozostiera sieť hundrania? Ale ako celkom inak sa žije, keď sa každý snaží byť studničkou.

Apoštoli Peter a Pavol sú pre nás výzvou a pozvaním nezamotávať sa do vlastnej pýchy, sebectva, zlomyseľnosti, chamtivosti, ale osvojovať si evanjeliový štýl: naplniť život láskou k Bohu a blížnemu.

Pre ilustráciu uvediem dva príbehy: prvý o koristníctve, druhý o darovaní sa. Mladá Američanka si vzala bohatého pána z New Yorku. Hoci vyrástla v kresťanskom prostredí, neskôr si osvojila hedonistický životný štýl: najdôležitejšie je mať čo najviac dolárov, najkrajšie sa obliekať, ísť na najkrajšiu dovolenku, zabávať sa. Mladá, pekná, elegantná, ľahko zabudla v živote na to, že má tkať aj sieť lásky k Bohu a k blížnemu.

Pri jej ceste vlakom sa stalo železničné nešťastie. Namiesto domov sa mladá pani dostala do nemocnice. A keď sa rozprávala s lekárom, pýtala sa: „Zomriem?“ Lekár iba pokýval hlavou: „Je to vážne.“ „Koľko mám asi času?“ „Neviem, niekoľko hodín. Ale dajte si do poriadku svoje veci.“ Začala sa rozčuľovať: „To nie je možné. Okamžite ma zavezte do New

Yorku!“ „Ale mladá pani, to sa nedá!“. „Okamžite ma tam zavezte!“ Potom začala kričať: „Je neskoro?! Čo všetko som chcela urobiť so svojimi peniazmi, so svojím majetkom, so svojím zdravím! To nie je možné, aby bolo neskoro!“ Sestrička jej hovorí: „Ak sa budete rozčuľovať, priťaží sa vám.“ Žena naozaj zomrela, a lekár skonštatoval: „V živote som nepočul tak zúfalo kričať človeka: „Je neskoro! Je strašne neskoro!“

Z príbehu vidieť, že tomu, kto berie život koristnícky a sleduje len svoje záujmy, všetko vypadne z rúk. Preto nás evanjelium správne vyzýva, aby sme posúvali život smerom k láskavosti a nezostávali iba pri povrchnosti.

A opačný prípad. Kňaz zaopatril chorého v nemocnici. Vyšiel z izby. Vstupoval lekár a chorý starý pán sa pýta: „Ako je to so mnou?“ Lekár hovorí: „No, dosť zle.“ Starček dodáva: „Mám si dať do poriadku svoje veci aj testament?“ Lekár prikývol: „No, mali by ste“. Na to starký hovorí: „Pán doktor, ja vás počúvnem. Dám si veci do poriadku.“ Keď sa lekár s kňazom stretli na chodbe, lekár hovorí: „Chcel by som tak zomierať. Toľko pokoja je v tom starom pánovi pri odchode z tohto sveta.“

Keďže sa usiloval mať rád ľudí a Boha, celkom pochopiteľne nastúpil pokoj do jeho duše. Iste ho to nezbavilo bolesti, ale napriek tomu prežíval svoj odchod s pokojom.

Keď si pripomíname sviatok Petra a Pavla, evanjelium i Cirkev nás pozývajú znovu sa sústrediť v našom živote na to, čo je podstatné a úprimne zvolať: Svätí Peter a Pavol, orodujete za nás, za našu vieru a za naše každodenné smerovanie!

2.2 Prijať disciplínu služby

Jn 14, 1-12 Ja som cesta, pravda a život
Piata veľkonočná nedeľa A: Roztaviť sebectvo

Práca kováčov patrí medzi klasické remeslá, ktoré môžeme niekedy vidieť na spoločenských udalostiach - trhoch, pri výročí založenia mesta. Používajú šliapacie dúchadlo, ktorým udržiavajú oheň a zohrievajú železo. Z fyziky vieme, že keď sa dva kusy železa rozohrejú na vysokú teplotu, je možné ich spojiť a toto nové spojenie voláme zvar. Dva kusy železa sa musia „variť“, roztaviť, aby vytvorili nové spojenie. Účel a výsledok tohto spojenia sa využíva napríklad v stavebníctve.[16]

Avšak nielen dva kusy železa je možné spojiť. Ak spieva miešaný spevácky zbor, tak napríklad štyridsať ľudí prijme na seba disciplínu speváckej služby pod vedením dirigenta a výsledkom je umelecký zážitok. To je „zvar“ ľudských speváckych schopností do jednej výslednice. Každý člen zboru musí roztaviť svoje sebectvo a prijať disciplínu hudobnej služby. Toto roztavené sebectvo vytvára možnosť spojenia s druhými k peknému výsledku.

Postúpme v uvažovaní od vecí materiálnych k náboženským. Keď Ježiš z Nazareta povedal: „Ja som v Otcovi a Otec vo mne“ (Jn 14, 10), prezentoval neobyčajnú jednotu s Bohom. Tá je nosná pre ťažké životné situácie, akými sú choroba, starnutie, smrť i všetky možné prekážky zaujímavého života. Ježiš dodáva: „Kto verí vo mňa, bude konať skutky, aké ja konám, ba bude konať ešte väčšie“ (Jn 14, 12). O aké skutky ide?

Svojím životom Ježiš plnil Otcovu vôľu - prijal disciplínu služby: chcem byť láskavý k ľuďom, priblížiť im Božie kráľovstvo. Prijať na seba takúto disciplínu, znamená ísť proti vlastnému pohodliu a sebectvu. Ježiš je svedkom skutočnosti, že je možné vytvoriť také spojenie vo viere, ktoré je mocnejšie ako smrť, čiže z určitého hľadiska mocnejšie ako „zvar“ vo fyzikálnom svete. Neprišiel ho len predstaviť, rozprávať o tom. On nás prišiel do vzťahu s Bohom pozvať. Umožnil nám zúčastniť sa na vytváraní vzťahu – zvaru s Bohom.

Obdivujeme mamu, ktorá každý deň ráno vstáva, varí, umýva, upratuje, perie... Roztavuje svoje sebectvo, rozohrieva svoj život v láske k deťom a manželovi. Preto máme

[16] Zváranie je technológia spájania dvoch taviteľných materiálov pomocou lokálneho roztavenia, zliatia a následného ochladenia. Oblasť spojenia materiálov sa volá zvar.

mamy radi. Platí to aj z druhej strany: Mama má rada deti, rodinu, lebo prijala disciplínu služby na seba. A ovocím jej vkladu, námahy je jednota, vzťah, ktorý jej nikto nemôže zobrať. Kto nerád slúži, neprijme disciplínu služby do svojho života, ten neroztavuje vlastné sebectvo, ale potom ani nikoho nemá rád, nemá ovocie radosti zo vzťahu.

V neschopnosti vytvoriť pekné vzťahy, spojenia, zvar, človek živí svoje sebectvo. Všetci túžime po šťastí, peknom, zaujímavom živote, ale cesta k nemu ide Ježišovým štýlom: prijať na seba disciplínu služby, roztavovať vlastné sebectvo, a tak si vytvárať ovocie vzťahu s druhými ľuďmi.[17]

O tom, ako sa dá v praxi realizovať evanjelium, svedčí aj nasledujúci príbeh. Nevesta, ktorá sa nedávno vydala, nebola svokrou prijatá. Mala pocit, že svokra ju z duše nenávidí. Nič z toho, čo urobila, nebolo pre svokru dosť dobré. Svokra si predstavovala, že hneď po svadbe budú mať fúru detí, nevesta bude doma, atď. Ale ono to nešlo podľa jej predstáv, preto bol vzťah naštrbený.

Na svokrine okrúhle narodeniny nevesta s manželom pomáhala vyniesť stoly na záhradu a prestrieť ich. Začula, ako svokra z kuchyne hlasno hromží, preto bežala do vnútra. Svokra, ako správna gazdinka, vytiahla tortu z chladničky, že ju trochu prizdobí a zistila, že torta páchne. Asi do nej použila pokazené vajíčka. Nevesta píše: „Upokojovala som ju, ale ona bola na porazenie. Vzala som auto a utekala do mesta po inú tortu. Mala som obrovské šťastie - v prvej cukrárni, do ktorej som vošla, mali nádhernú honosnú tortu. Dokonca boli na nej ružami napísané presne také čísla, aké sme potrebovali. Predavačka mi vysvetlila, že torta bola na objednávku, ale na poslednú chvíľu ju zákazníci zrušili.

Keď som priniesla tortu, svokra ostala nemo hľadieť na tú krásu. Po chvíli, keď sa spamätala, celkom iným hlasom, než predtým, sa ma opýtala: Nepomohla by si mi v kuchyni? Pravdaže som bola ochotná, veď som bola hrdá na svoje kuchárske umenie. Kmitala som a konečne to svokra ocenila. Na konci oslavy zo žartu plesla môjho muža po chrbte a opýtala sa, ako to, že sa nikdy nepochválil, aké dobré jedlo doma dostáva. Manžel ma hrdo pobozkal a svokra tiež. Od tej doby vychádzame spolu oveľa lepšie, pretože - ako svokra tvrdí - láska ide cez žalúdok a žena, ktorá vie dobre variť, nemôže byť až takou hroznou manželkou...“ [18]

Zmysel príbehu je jasný: nevesta si mohla povedať: keď ty tak - ja tak isto! Keď ty nemáš dobré slovo - nebudem ho mať ani ja! Zlom nastal vtedy, keď si nevesta uvedomila: musím v svokre vidieť tvár Kristovu! Chcem poslúžiť napriek tomu, že mnou pohŕda! Keď roztavila svoje sebectvo, pod vplyvom lásky sa zlomil svokrin chlad. Narodil sa nový vzťah. Dva studené kusy železa sa zvariť nedajú, ak sa najprv nerozohrejú...

Ďakujme Bohu za to, že nám umožňuje začínať znovu a lepšie, za šance, ktoré prídu, a v duchu sa rozhodnime prijať na seba disciplínu služby, čo prakticky znamená roztavovať vlastné sebectvo.

2.3 Dar kreativity

Mt 5,13-16 Vy ste svetlo sveta
Piata cezročná nedeľa A: Sociálna podstata náboženstva

Malý chlapec prišiel s rodičmi na návštevu. Keď ich ponúkli bonboniérou, chlapček sa opýtal: „ Ujo, môžem si zobrať niekoľko cukríkov?“ Nepovedal jeden, lebo by to bolo málo; a nepovedal ani dvadsať, aby nevyzeral neslušne. Tak to spriemeroval do „niekoľkých cukríkov“.

Každý človek, kým chodí po svete, môže byť ako porcelánová misa plná cukríkov. Druhí ľudia od neho očakávajú, a on to očakáva od druhých, že ho ponúknu svojou dobrotou.

---

[17] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Piatu veľkonočnú nedeľu A - výber. Tvrdošín 1990.
[18] Skutočné príbehy. In: Život, č. 34, 2011, s. 31.

V tejto súvislosti sa stávajú zrozumiteľnými Ježišove slová: „Vy ste soľ zeme... Vy ste svetlo sveta“ (Mt 5, 13-14). Tým chcel Ježiš naznačiť: človek, máš na to, aby si bol plný dobra a lásky. V tebe je to zakódované, tak si bol naprojektovaný. Vďaka tomu, že budeš nádobou, ktorá ponúka príjemnosť, na Zemi sa bude zmysluplnejšie a radostnejšie žiť.

V tej istej súvislosti Ježiš povedal: „Vy ste svetlo sveta“ (Mt 5, 14). Ak pre sebectvo človek neslúži, žije pre nikoho, stáva sa zabudnutým. Je ako svetlo v špajze, ktoré niekto zabudol zhasiť. Žiarovka svieti pre nikoho. Načo je taký život? Veď dobro, ktoré je človek schopný vytvoriť, má posvietiť druhému k radosti.

Ježišove povzbudenia nadväzujú na proroka Izaiáša (770 pred Kristom): „Lám chudobným svoj chlieb, bedárov bez prístrešia zaveď do svojmu domu. Ak uvidíš nahého, zaodej ho a pred svojím blížnym sa neskrývaj. Vtedy ako zora vyrazí tvoje svetlo a rana sa ti rýchlo zahojí“ (Iz 58, 7-8).

Všetky tieto povzbudenia smerujú k realizácii sociálnej podstaty náboženstva. Každý človek je tak Bohom milovaný, vymyslený, vytvorený, aby otvoril v sebe energie, ktoré urobia druhých šťastnými. Samozrejme, že môže zaujať aj postoj sebectva. O soli vieme, že sa dá vyhodiť. Ale kam sa dá vyhodiť egoista, s ktorým treba žiť?

Bazil Veľký (330-379) napísal: „Človeče, napodobňuj zem! Prinášaj úrodu, ako ona, aby si nebol horší ako mŕtva hmota. Ona prináša ovocie, a nie pre svoj úžitok, ale aby tebe slúžilo. Keď sa ty preukážeš ovocím akejkoľvek dobročinnosti, zbieraš ho sám pre seba, lebo priazeň a odmena za dobré skutky vracajú sa k darcovi. Daroval si hladnému a čo si dal, stáva sa tvojím, ba vracia sa k tebe aj so ziskom... Lebo peniaze zanecháš tu, či chceš, či nechceš. Ale slávu, získanú dobrými skutkami, odnesieš si pred Pána, kde ťa obstúpi všetok ľud a pred spoločným sudcom ťa nazve živiteľom a štedrým dobrodincom a dá ti všetky mená, označujúce ľudskosť a dobrotu... Mal by si sa tešiť tomu, čo ti prináša úctu, že totiž neobťažuješ pri cudzích dverách, ale iní sa tlačia pri tvojich! Ty si však mrzutý a ťažko prístupný. Vyhýbaš sa stretnutiam, aby si nebol nútený čo i len maličkosť popustiť z rúk. Poznáš len jednu reč: „Nemám, nedám, lebo som chudobný.“ Naozaj si chudobný, ba úplný žobrák. Si chudobný na lásku, chudobný na ľudskosť, chudobný na vieru v Boha, chudobný na nádej vo večnosť.“[19]

Keď niekto skonštruuje motor a prezentuje ho na výstave, je hrdý na svoje dielo a očakáva, že bude plniť svoju funkciu. Boh chce byť hrdý na to, ako funguje vo mne motor života. Tým, že vydávam svedectvo, robím mu slávu. Vtedy som svetlom pre svet, soľou pre zem.

Na rozdiel od strojov, ktoré sú ukončené, človek svoj život dotvára: je dielom Božím, ale aj dielom seba samého. Nie je ponechaný len na osud, na to, čo sa s ním udeje, ani nie je len produktom prostredia, ktoré naňho vplýva, lebo nosí v sebe dar kreativity.

Vidno to na školských žartíkoch. Chlapci namočili cukrík do štipľavej maďarskej papriky, znovu ho pekne zabalili a položili medzi ostatné. Potom ponúkali dievčatám a čakali, na ktorú to padne. Keď vyprskla a ešte si potrela oči prstami, isto ich neblahorečila.

Ústa aj ruky sa dajú opláchnuť, štipľavosť z nich pominie. Horšie je, keď niekto zostane štipľavý celý život. Keď je niekto v svojom správaní štipľavou feferónkou, ťažko sa s ním žije. Niečo iné je vychutnať si rumovú pralinku. Človek má na to, aby takým bol.[20]

Evanjeliové slová: „Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 5, 16), sú prejavom dôvery Boha voči nám.

Aj v ťažkých životných okolnostiach je možné konať dobro. Počas druhej svetovej vojny Japonci uväznili Ernesta Gordona (1916- 2002) spolu so stovkami ďalších britských vojakov neďaleko thajských hraníc. Odvliekli ich na ťažké práce pri budovaní železnice a mostu na rieke Kwai. Trpeli na podvýživu, beri-beri, maláriu a iné tropické choroby. Raz

[19] BAZIL VEĽKÝ: Homilia De caritate, 3, 6: Patrologia Graeca 31, 266-267. 275. In: Liturgia hodín III. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 1970, s. 551.
[20] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Piatu cezročnú nedeľu A - výber. Tvrdošín 1990.

Ernesta Gordona navštívil priateľ Dodger, ktorý mal byť o niekoľko mesiacov popravený. Bol z toho psychicky na dne. Ernest sa veľmi snažil povzbudiť ho. Chvíľu sa rozprávali, a keď Dodger chcel odísť, Ernest mal pocit, že neurobil preňho všetko. Nejako mu ešte chcel pomôcť. Spomenul si na román, ktorý mal požičaný od ďalšieho priateľa a spýtal sa Dodgera, či má čo čítať. Skôr, ako mu knihu dal, vložil medzi jej stránky niekoľko thajských bankoviek. Boli to jediné peniaze, ktoré Ernest mal a mohol si za ne kúpiť jedlo, ktoré potreboval na prežitie. Rozhodol sa však viac dôverovať Bohu a jeho starostlivosti. Bolo to odvážne dávanie.

Dodger sa stal úplne novým človekom. Hoci mu zostávalo už len niekoľko mesiacov života, nevzdal sa a šiel do nemocnice, kde sa ponúkol robiť sanitára. Dávali mu najšpinavšiu prácu. Každý deň chodil a zbieral odporne zapáchajúce handry – uteráky, ktorými sanitári utierali a škrabali vredy zomierajúcim pacientom. On ich sušil, aby ich mohli použiť pre ďalších. Tým, ktorí boli hladní a potrebovali viac jedla, nosil vajíčka, vyrábal lyžičky tým, ktorí ich postrácali, a vedrá pre tých, ktorí sa nemali v čom umývať. A tak odvážne dával.

Vďaka tomu sa z Dodgera stal vďačný a obetavý človek. Prostredníctvom neho mohol Boh pomôcť mnohým ľuďom. Začalo to niekoľkými bankovkami, vloženými do knihy, ktorú mu dal Ernest. Odvážne dávanie totiž dovolí Bohu konať, ak sme ochotní mu dôverovať.[21]

Ľudia vždy vedeli, že robiť dobro, znamená vzbudiť v druhom iskierku nádeje. Nosíme v sebe zdroj, ktorým je Božia láska a jeho múdrosť. Keď budeme živení z toho zdroja, ľudia okolo nás pocítia, že vieme byť dobrými, že sme svetlom a soľou.

2.4 Seba-zachovanie a seba-darovanie

Mt 9, 9-13 Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov
Desiata cezročná nedeľa A: Premena od sebectva k láske

Niekedy šofér zastaví pri ceste, zatrasie stromom, pozbiera slivky a ide ďalej. Kto zo šoférov však príde strom pri ceste okopať, prestrihať, pohnojiť? Ty, slivka dávaj, veď si pri ceste, ja tebe nič nemusím! Iba brať a nedávať.

Takouto zásadou sa riadil aj mýtnik Matúš (Lévi), ktorému Ježiš povedal: „Poď za mnou“ (Mt 9, 9). Mal dom na hlavnej obchodnej ceste, colný úrad, každý deň inkasoval colné poplatky. Rímska vláda bola ďaleko, kontroly zriedkavé, a tak zbohatol z korupcie. Bol to človek, ktorý sa usiloval seba-zachovať a nie seba-darovať.

Lenže bohatstvo, ktoré mal, ho netešilo, ani nenapĺňalo šťastím. Závidel pútnikovi z Nazareta s bosými zaprášenými nohami, ale oplývajúcemu šťastím, žiariacemu radosťou, ako kráča s ostatnými. Vtedy si musel Matúš položiť otázku: Ako to, že ja nemám v sebe to, čo má tento rabín z Nazareta? Preto „vstal a išiel za ním“ (Mt 9, 9).

To, čo získal nasledovaním Ježiša, bol nový obraz o Bohu. Uvedomil si, že Boh je láska, miluje aj mňa, skúpeho hriešnika. Vyplýva to zo slov: „Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí“ (Mt 9, 12). Božia náklonnosť je aj pozvaním k premene od sebectva k láske. Túto mozaiku dopĺňa veta: „Milosrdenstvo chcem a nie obetu“ (Oz 6,6), čo znamená uprednostňovanie lásky pred náboženskými obradmi. Vyžaduje to človeka s ochotou seba-darovať, nielen seba-zachovať. Zároveň je to nový štýl života, obsahujúci prísľub zmysluplnosti a celovečnej perspektívy.

Tento evanjeliový príbeh je večne inšpiratívny a platný preto, lebo sme pozvaní k rovnováhe medzi seba-darovaním a seba-zachovaním. Niekedy sme svedkami extrémnych postojov. Zdravotná sestrička po škole začne pracovať na oddelení s veľkým nadšením. Mladý učiteľ príde do triedy a má samé inovatívne spôsoby. Sociálny pracovník sa ide rozdať bezdomovcom. Kaplán sa domnieva, že spasí celý svet. Ale po niekoľkých mesiacoch a rokoch

[21] GORDON, E. *Through the Valley of the Kwai*. New York: Harper & Row Publishers, 1962. 58 s. Sfilmované v roku 2001: *To End All Wars*.

zistia, že ľudia ich len zneužívajú. Majú pocit špinavej handry, do ktorej si všetci utierajú nohy. Prvotné nadšenie skončí syndrómom vyhorenia.

Ježiš nás však svojím výrokom: „Poď za mnou“ (Mt 9, 9) volá k rovnováhe medzi sebazachovaním a sebadarovaním. On „neprišiel volať spravodlivých, ale hriešnikov“ (Mt 9, 13), teda tých, čo sa úzkostlivo starajú o seba-zachovanie. Kto sa mu dokáže otvoriť, prejde procesom premeny, a dozreje k radosti z darovania sa.

Gazdiná napiekla stovku makových buchiet. Na otázku, pre koho budú, odpovedala: „Tam dole je jeden ujo, ktorému niečo odnesiem, suseda ich tiež má rada, a budú aj pre tých, čo prídu.“ Makové buchty nezačínajú jestvovať, keď sa pečú. Vznikli oveľa skôr, v láske, ktorú žena má v sebe, keď si všíma potreby druhých ľudí. Láska je tvorivý čin, čiže pohýna a posilňuje tvoriť pre iných. Jestvuje skôr, ako jej produkt. Pozdvihuje druhého človeka, ale aj toho, kto sa o čin lásky usiluje.[22]

Toto v nás spôsobuje trojjediný Boh. Skôr, než sme sa narodili, vytvoril nás v svojej láske, keď na nás myslel a vysníval si nás, želal si mať nás v tomto svete, v tomto čase a na tomto mieste. Ani ďalej nás nenecháva osamelých, ale posilňuje nás cez sviatosti, cez svoje slovo, cez osobnú modlitbu. Od nás sa žiada vďačnosť a otvorenosť voči nemu: Bože, vstúp do môjho života a posilni ma. Pomôž mi k rovnováhe, medzi seba-darovaním a seba-zachovaním. Vzkries vo mne ako v Matúšovi to, čo je mŕtve, keď som koncentrovaný len na svoje sebectvo.

Najhoršie nie sú omyly, ani naše hriechy, ale uzavretosť, neochota poprosiť Boha, aby vstúpil do nášho života. Kto je otvorený, toho omyly budú vyriešené. Boh účinkuje v živote každého z nás svojou mocou, a keď to vidíme na Matúšovi, prečo by sme to nemohli aplikovať na seba?

Starému pánovi, dnes už po sedemdesiatke, pred siedmimi rokmi zomrela manželka. Jedna suseda mu každý deň nosí liter mlieka a iné ženy mu pomáhajú pri upratovaní. Keď sa ich starý pán pýta: „Prečo to robíte?“ ženy odpovedajú: „To sme dlžné tvojej žene!“

Je zaujímavé, že nebohá manželka sa už sedem rokov stará o svojho muža cez iné ženy. Aká to musela byť osoba, kým žila? Aké priateľstvá si vytvorila so susedkami? Koľkokrát im musela pomôcť, keď na ňu nevedia zabudnúť?

Dobro, ktoré Boh vložil do nášho srdca, je veľké. Láska je sila tvorivosti, ktorú v sebe môžeme oživiť každý deň. Popri vidine bohatstva je dôležité regulovať proces seba-zachovania so seba-darovaním. Iba vtedy budeme mať pokoj v duši a porozumieme, aký veľký dar je naša kresťanská spiritualita.

Ďakujme Bohu za to, že je s nami, že nám vnuká slová, ktoré máme žiť. Nech nás vedie cestou zápasu medzi naším sebectvom a láskou. Nech nám pomôže pochopiť, že nikdy seba nezachováme, ak seba nedarujeme.

2.5 Komu robím šoféra ?

Mt 9, 36 - 10, 8 Zvolal svojich dvanástich učeníkov a vyslal ich
Jedenásta cezročná nedeľa A: Šíriť posolstvo lásky

Zo života Jána Pavla II. sa zachovala žartovná príhoda: keď sa raz viezol so svojím sekretárom v džípe, prechádzajúc počas turistiky v horách z jednej doliny do druhej, sekretár za nimi zbadal policajtov. Uvedomil si, že prekročil rýchlosť a okrem toho nemal vodičský preukaz. „To nič, vymeníme sa!“ povedal pápež.

Keď ich zastavila hliadka a policajt pozrel do dokladov, zostal stáť s otvorenými ústami. Neveril sám sebe, zasalutoval a išiel naspäť. Starší policajt sa ho pýta: „Dal si im pokutu?“ Kývol rukou: „Ani sa nepýtaj. Vieš, kto to bol?“
„Nejaký minister?“ „Ešte väčší!“
„Nejaký prezident?“ „Ešte väčší!“

[22] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Desiatu cezročnú nedeľu A - výber. Tvrdošín 1990.

„Snáď to nebol Pán Boh?“
„Predstav si, aká to musí byť osobnosť, keď jej pápež robí šoféra!“

Je jasné, kto komu robí šoféra. Svojím spôsobom však každý učiteľ robí šoféra žiakom, lebo ich vedie k poznaniu. Otec a mama, ktorí sa starajú o výchovu, robia šoféra svojim deťom. Kňaz, predsedajúci nedeľnému zhromaždeniu, robí šoféra všetkým veriacim - približuje ľudí k Bohu a pomáha im v životnej orientácii. Každá práca konaná v duchu lásky a služby, znamená robiť šoféra druhým ľuďom.

V tomto zmysle sa dá rozumieť výroku Ježiša z Nazareta: „Choďte a hlásajte: Priblížilo sa nebeské kráľovstvo. Chorých uzdravujte, mŕtvych krieste, malomocných očisťujte, zlých duchov vyháňajte. Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte“ (Mt 10, 7-8). Inými slovami: robte šoféra ľuďom v ich životnej situácii.

Aj dnes je dosť chorých nielen v nemocniciach - lebo základnou chorobou ľudstva je egoizmus. Šíriť nebeské kráľovstvo, znamená priniesť sklamaným ľuďom lásku, pokoj, perspektívu. Malomocných očisťovať, znamená pomôcť im oslobodiť sa od zlozvykov, pohodlia. To všetko je pavučina, z ktorej sa ťažko vymotať. Mŕtvi nie sú len na cintoríne, ale všetci, ktorým zomrelo manželstvo a sú poranení rozvodom, alebo ľudia bez viery, ľahostajní a treba ich vzkriesiť. „Zlých duchov vyháňajte“ nie je archaizmus. I dnes sú ľudia posadnutí - drogami, hracími automatmi, alkoholom, pornografiou, počítačmi. Ježiš nás posiela povedať všetkým: „Priblížilo sa nebeské kráľovstvo“ (Mt 10, 7) - Boh ti je blízko, človek, aj keď si prepadol egoizmu a individualizmu. Maj odvahu a ver, že všetko môže byť inak. Boh v svojom milosrdenstve je väčší, ako človek v svojom hriechu.

Keď Ježiš videl zástupy, bolo mu ich ľúto, „lebo boli zmorené a sklesnuté, ako ovce bez pastiera“ (Mt 9, 36). Láska ho pohýnala, aby ich povzbudil a ukázal im v živote svetlo. A láska obráti, koho treba. Kresťanstvo nie je vecou presvedčovania, ale vecou milosti. Našou prvou úlohou nie je vysvetľovanie, argumentácia, presvedčovanie ako v politike, ale v prvom rade: mať rád – robiť druhým šoféra. Dôležité je osvojiť si Ježišov model súcitu a solidarity.

Okrem toho treba pochopiť: „Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte“ (Mt 10, 8) - Božiu lásku, odpustenie, milosrdenstvo. Zadarmo sme dostali život - ničím sme neplatili – a preto ho máme odovzdávať ďalej. A odovzdávame ho tým, že povzbudzujeme iných k hodnotám viery, nádeje a lásky - robíme im šoféra.

Ježiš povedal: „Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Preto proste pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu“ (Mt 9, 37). Kto sa začne modliť „Pane, pošli robotníkov na svoju žatvu“, zbadá, že vo svedomí sa mu ozýva vnútorný hlas: „Pane, pošli mňa! Ja mám byť ten, čo šíri kráľovstvo lásky, pokoja, radosti a šťastia okolo seba. Bože, posilni ma, aby som plnil funkciu, ktorú mám ako kresťan.“

Robiť šoféra druhému v jeho spiritualite, je nielen ľudskou činnosťou: plánovaním, zvolením vhodnej metódy a vyhodnocovaním, ale aj dielom Božej milosti. Toho si boli vedomí apoštoli. Aj preto dielo ohlasovania žije podnes. Veľký francúzsky mikrobiológ Louis Pasteur (1822-1895) chodieval na dovolenku na vidiek, kde každý týždeň s miestnym kňazom hrával šach (okrem soboty, lebo pán farár si musel pripravovať kázeň). Raz sa kňaz pýtal: „Keby ste mali ľuďom vysvetliť, že Cirkev nevymysleli iba ľudia, ale má Božský pôvod, ako by ste to urobili?“ O chvíľu Pasteur odpovedal: „Povedal by som im: vyberte si z vašej dediny dvanásť mužov, vyškoľte ich za dva, tri roky v nejakom kurze, a potom ich pošlite – niektorých do Londýna, iných do New Yorku, ďalších do Sydney v Austrálii, na Filipíny, do Ázie i Afriky. O dvetisíc rokov sa choďte pozrieť, či o nich ešte niekto niečo bude vedieť.“

Keby ohlasovanie v Cirkvi malo iba ľudský pôvod, dávno by bolo zaniklo. Ale v Evanjeliu čítame mená dvanástich apoštolov aj po mnohých storočiach. Zostali stĺpmi Cirkvi, ich posolstvo nezapadlo, ich radostná zvesť oslovuje aj nás. Keby si to boli vymysleli oni sami a odišli do jednotlivých miest v Rímskej ríši, dnes by o nich už nik nevedel. Ale apoštoli boli oslovení Ježišom, otvorili sa pre neho, komunikovali s ním a cez nich sila Božieho ducha

účinkovala vo vtedajšom svete a účinkuje aj dnes. Stále je komu robiť šoféra. Duch Boží je totiž iná sila, iná energia, než akú sme schopní vyrobiť my dobrou radou. Zakladá sa na slovách: „Priblížilo sa nebeské kráľovstvo“ (Mt 10, 7).

O tom, aký je svet okolo nás, rozpráva mladý anglický dramatik, Patrick Marber (nar. 1964) v hre Bližšie od teba. Píše: „Čím je v meste viac možností stretnúť sa, tým sú ľudia osamelejší, čím sú vzťahy voľnejšie, tým vzácnejšia je možnosť spoznať intenzívnejší vzťah. Všade sa stretávame so samotou, prázdnotou, neschopnosťou niečo cítiť, byť nadšením bez seba. Preto sa ľudia uchyľujú k nespočetným známostiam, čo len vyjadruje hľadanie silného citového zážitku. Do vzťahov sa vstupuje len preto, aby sa z nich dalo utiecť, len čo sa zásoba rozkoší vyčerpá.“

Divadelní kritici, ktorí boli na predstavení tejto hry, napísali: „Každý, kto kedy miloval a zakúsil stratu, každý, kto má skúsenosť nevery, alebo cítil odumieranie lásky, bude túto hru pozerať so stiahnutým žalúdkom a s pocitom spoznania. Lebo láska a sex sú ako politika: dôležité nie je to, čo sa hovorí a čo to znamená, ale to, čo robíte. Formou divadla sa ponúka človeku zrkadlo, aby sa v ňom spoznal a začal sa zamýšľať.“[23]

Nie je to, o čom píšu dramatici dnes, obdobou toho, čo v Evanjeliu čítame: „Ježiš videl zástupy, zľutoval sa nad nimi, lebo boli zmorené a sklesnuté... (Mt 9, 36)? Do tohto sveta sme poslaní všetci, aby sme v ňom boli nositeľmi posolstva nádeje. Komu robím šoféra?

2.6 Delenie

Mt 14, 13-21 Všetci jedli a nasýtili sa
Osemnásta cezročná nedeľa A: Hlad po spravodlivosti

Otec sa pýtal malého synčeka: „Chlapče, keby si mal sto eur, dal by si mi polovicu?“
„Áno ocko.“
„A keby si mal dve autá, dal by si mi jedno?“
„Samozrejme, ocko.“
„A keby si mal dve mandarínky, dal by si mi jednu?“ Chlapec záporne pokýval hlavou:
„Nie, ocko!“
„A prečo?“ pýta sa otec.
„Lebo tie mám vo vrecku!“

Podeliť sa, môže byť pre dieťa problém. Ale keď vyrastie, dospeje a dozreje, pochopí, prečo je to dôležité. Pred dvetisíc rokmi sa apoštoli podelili s dvoma rybami a piatimi chlebami s Ježišom z Nazareta a zažili zázrak. Nasýtil sa päťtisícový zástup a ešte nazbierali dvanásť košov odrobiniek (porov. Mt 14, 13-21). Ešte predtým sa Ježiš podelil s pokojom v duši, Božou múdrosťou, lebo zástup učil a darom zdravia, lebo mnohých uzdravil. Dal im viac ako mandarínky.

Je viacero dôvodov, prečo zástup vyhľadával Ježiša. Len pred pár týždňami dal Herodes sťať Jána Krstiteľa. Ľudia, ktorí to videli, si museli položiť otázku: Bože dobrý, taký múdry, svätý, statočný človek je zlikvidovaný a ten podliak Herodes, sukničkár, podvodník, politická líška žije a kraľuje. Bože, či nevidíš nespravodlivosť?! V atmosfére bezmocnosti sa utiahli na tiché miesto. Čo mohli robiť proti Herodesovi?

Témy, ktoré s nimi Ježiš rozoberal reflektovali súčasnú situáciu. Isto im rozprával o tom, ako v každom človeku zápasí nebo a peklo. Dobro a zlo sú premiešané rovnako, ako choroba a zdravie, lenivosť a usilovnosť, egoizmus a nezištnosť. Stále boli a sú ľudia podlí i statoční. Nielen na kráľovskom dvore, ale v každej obci i v každej rodine. Ježiš im rozprával o zmierení, nutnosti odpustenia, potrebe odovzdať veci do Božích rúk a spoľahnúť sa na jeho spravodlivosť.

[23] http://www.csfd.cz/tvurce/54538-dana-kosicka/

Provokatívne bolo, že sa nasýtili, a neplatili nič. Nutne si museli klásť otázky: Odkiaľ to máme? Zadarmo sme sa najedli, celý deň zadarmo počúvame Ježiša, zadarmo mnohých uzdravil. Možno ďalší uvažovali aj takto: Celý deň tu zadarmo dýchame vzduch. Komu za to platíme, že spotrebujeme kyslík? Keď príde smäd a pijeme vodu, komu za to platíme, odkiaľ to máme?

Počúvajúc Ježiša, vidiac uzdravenia, ochutnajúc chlieb a ryby, ľudia vytušili Božiu náklonnosť a lásku. Povedali si: nie je rozumnejšie uveriť Ježišovi, ako sa rozčuľovať nad Herodesom a udalosťami okolo nás? Pomaly v nich dozrievalo vedomie, že Boh je darcom všetkého a jemu treba venovať hlavnú pozornosť. Všetky iné záležitosti sú druhoradé. Jeho požiadavka je: podeliť sa – milovať!

Možno si spomenuli aj na proroka Izaiáša (770 pred Kristom), ktorý napísal: „Poďte k vodám všetci, čo ste smädní, nech príde aj ten, čo nemá peniaze. Kupujte chlieb a jedzte. Poďte, kupujte bez striebra, víno a mlieko bez platenia. Prečo platíte striebrom za to, čo nie je chlieb a driete za to, čo nesýti? Počúvajte mňa a budete jesť dobroty...“ (Iz 55, 1-2). Z týchto slov vyplýva, že Boh je darca, ktorý sa s nami delí, preto mu patrí naša pozornosť.

Zaujímavá je aj číselná symbolika: päť chlebov symbolizuje päť rokov manny, ktorú veriaci ľudia našli ráno na púšti, keď putovali z egyptského otroctva do zasľúbenej zeme (Ex 16, 1-36). Teraz na postave Ježiša Nazaretského videli, že robí podobné Božie dielo. Upevňovala sa viera, že je Boží Mesiáš, Boží muž, naplnenie prisľúbení. V ňom sa Boh s nami delí aj so svojím nebom.

Ani dvanásť košov nie je náhoda. Ich krajina sa skladala z dvanástich regiónov, kmeňov Izraela. Ježiš chcel oprášiť ich dávne sebavedomie o tom, že sú ľudom Bohom milovaným. Zbytočné je trápiť sa nad tým, čo robí Herodes a horší od neho, ako peklo hrá proti nebu, zlo proti dobru. Dôležité je nosiť myšlienku o Božej obľúbenosti, a tak prežívať väčší zmysel života a vnútornú radosť.

Od obdivu a vďačnosti treba prejsť ku každodennej praxi. „Vy im dajte jesť“ (Mt 14, 16) je Ježišovo poverenie byť kresťanmi, apoštolmi, ktorí i v dvadsiatom prvom storočí sýtia svet, hladný po šťastí, láske, spravodlivosti. Stretneme ľudí, ktorí rozmýšľajú o Bohu, ale nevedia sa modliť; chorých, ktorých treba povzbudiť; závislých a bez domova; rozvadených pre komplikované povahy a nedostatok peňazí - máme im dať jesť. Vyžaduje to určitú duchovnú výšku a ochotu podeliť sa tak, ako sa s nami delí Boh.

Spomína pani Karolína. Mala som päťdesiatku a rozmýšľala som, aká budem, keď budem mať šesťdesiat, a potom sedemdesiat... To nie je spravodlivé, že mladí ľudia sa môžu obliecť športovo, voľne, čo chcú... a starší? Mala som pocit, že začínam byť otrávená starobou. Nebola som nadšená svojím výzorom a necítila som sa ani dosť silná, aby som tomu čelila.

Vtedy sme sa s manželom presťahovali do jedného penziónu. Jeho majiteľ sa ma raz opýtal, či by som nepomohla pri príprave zábavného programu pre domácich. Súhlasila som (najprv poviem áno, a potom rozmýšľam, čo som povedala). Oslovila som päť ďalších starších dám, či by so mnou nepripravili krátke tanečné číslo. Povedala som si: aj keď to bude náročné - veď havajský tanec to nie je len tak točiť bokmi – skúsime to. Nakoniec sme nacvičili nielen havajský tanec, ale aj vojenský pochod, a doslova sme penzión obrátili hore nohami. Ktosi urobil fotografiu a poslal ju do miestnych novín. Zavolali nás na ďalšie vystúpenia, naša popularita rástla a nakoniec sme „Tancujúce staré mamy“.

Dnes bez problémov urobím šnúru, salto, stojku, piruetu aj iné akrobatické prvky. Najstaršia z nás má sedemdesiatpäť rokov. Naučila som sa, že tajomstvo úspechu spočíva v našom postoji. Vyrastala som v chudobe, veľakrát sme nemali čo jesť, keď sme sa chceli hrať, museli sme si hračky urobiť. Tým sa vyvíjala naša tvorivosť a fantázia. Dnes viem, že chudoba

bolo to najlepšie, čo ma v živote stretlo, lebo som sa naučila hľadať poklady. A aj v starobe som ich našla...[24]

Život sa dá žiť zatrpknuto, nadávajúco, čakajúc, kedy skončí, alebo podeliac sa so svojimi schopnosťami, vytvoriť spoločenstvo s inými. Boh nás sýti presne tak, ako tých, ktorí boli pri rozmnožení chleba. Prijmime ho s otvorenosťou, vďačnosťou, aby sa náš život rozvíjal správnym smerom.

2.7 Studnička

Mt 22, 15-21 Dávajte, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu
Dvadsiata deviata cezročná nedeľa A: Človek prispievajúci

Malí chlapci s hrdosťou i radosťou niesli na pleciach hrabličky a motyky a kráčali s rodičmi do lesa čistiť studničky. Bola ešte len jar, ale rodičia vedeli, že v letných horúčavách sa každý bude potrebovať osviežiť studenou vodou. Z kaluže sa piť nedá. Preto dbali o to, aby studničky boli čisté a vyvierala z nich pramenistá voda.

Povinnosťou studničky je prechovávať v sebe čistú, pramenistú vodu. Spojená so žriedlami spodných vôd môže turistom v dňoch páľavy stále ponúkať občerstvenie.

Aj ľudský život je studničkou, ktorá môže druhého občerstviť úctou a láskou. Môže byť napojená na hĺbky bytia, kde je Božia prítomnosť. Zo zdroja Božej múdrosti vyviera v človeku ochota poslúžiť druhému. Taký človek je veľkým prínosom pre spoločnosť.

V tomto kontexte čítame slová Ježiša z Nazareta: „Dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu“ (Mt 22, 21). Ak v rodine dá manžel manželke, čo je manželkino, ak manželka dá manželovi, čo je manželovo, ak deti dajú rodičom, čo patrí rodičom, ak rodičia dajú deťom, čo patrí deťom, vytvoria harmonické prostredie. Každý totiž prichádza so svojím príspevkom: či ide o upratovanie, pranie, varenie alebo domáci rozpočet... Každý môže byť studničkou a prispievať svojou „daňou“.

Boh svoj príspevok už dal: povolal nás k bytiu, umožnil nám chodiť po svete a komunikovať s ľuďmi, nechal svoje stopy vo vesmíre. Prihovára sa nám z kvetov i šťavnatého ovocia, díva sa na nás z očí detí a vymyslel pre nás rišu zvierat. Ešte viac urobil v Ježišovi Kristovi, keď „vyčistil studničku nášho života“ - oslobodil nás od sebectva a zloby. Oprávnene sa od nás očakáva postoj uznania, chvály, vďačnosti – dať Bohu, čo je Božie.

Ježišovo posolstvo jasnejšie zaznieva, ak známu vetu obrátime: čo keby bol Ježiš povedal: berte od cisára, čo je cisárovo, a berte od Boha, čo je Božie? To by znamenalo: žiadajte od bratislavskej vlády to, čo vám má dať za vaše dane – služby v oblasti zdravotníctva, školstva, sociálneho zabezpečenia. Ak ich dať nevie, nech zníži dane. Bohužiaľ, vlády na celom svete viac na daniach vyberú, ako v službách dávajú...

Ježiš to nehovorí, ale v našej fantázii si môžeme pomyslieť: berte od Boha, čo je Božie. Boh dáva človeku zmysel života, vnútornú radosť, pokoj a silu na prekonávanie ťažkostí i celovečnú perspektívu. Preto má význam starať sa o priestor pre ticho, modlitbu, Písmo Sväté i nedeľnú bohoslužbu. Čas venovaný Bohu, nie je čas stratený, ale obohatený jeho múdrosťou. Preto je odôvodnené brať od Boha, čo je Božie.

Zo skúsenosti vieme: kto dáva seba alkoholu, čo sa mu vráti? Kto dáva seba lenivosti, podvodom, násiliu, aký výsledok zažije? Preto Ježiš správne radí: dávajte seba Bohu! Lebo to, čo sa vám vráti, bude pre vás požehnaním. Budete studničkami, ktoré prinášajú trochu Božieho svetla do trhového, obchodníckeho sveta, v ktorom ste ponorení každý deň.

Príbeh zo života je ilustráciou pravdy o človeku ako studničke. Pán a pani Janákovci dostali od dcéry, ktorá začala študovať na vysokej škole, list. „Milá mama, milý otec! Rozhodla som sa napísať vám, aby ste vedeli, ako sa mi darí. Zaľúbila som sa do chalana, ktorý sa volá

[24] GEMIGNIANIOVÁ, B.-KLINEOVÁ, C. Tancujúce staré mamy. In : CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998, s. 243.

Blažej. Je to veľmi šikovný, mladý muž, ktorý ukončil štúdium pred niekoľkými rokmi. Potom sa oženil, ale si nerozumeli, preto sa zakrátko rozviedol. Stretávame sa už niekoľko týždňov a myslíme si, že by sme mali žiť spolu. Rozhodla som sa, že sa presťahujem k nemu do bytu. Je možné, že som tehotná. Okrem iného, včera ma vyhodili zo školy, takže si plánujem nájsť prácu, aby som pomáhala Blažejovi. Dúfam, že sa mi podarí aj pri ňom dokončiť školu.

Mama a otec, chcem aby ste vedeli, že všetko, čo som doteraz napísala, si vymýšľam. Nič z toho, samozrejme, nie je pravda. Pravda je len to, že z francúzštiny som dostala B a z matematiky D. A pravdou je aj to, že keby ste mi poslali päťdesiat eur, pomohlo by mi to. S láskou, Júlia.“[25]

Takýto list svedčí o tom, že dcéra vie byť príspevkom do rodiny. Rodičia sú hrdí, že majú inteligentnú a vtipnú dcéru. Keby platila iba prvá časť listu, prispela by do rodinnej atmosféry starosťami a smútkom. Rodičia by lamentovali: jedno manželstvo rozbila, školu nedokončila, je nezodpovedná, čo z nej bude?

Pre každého z nás je Ježišovo posolstvo pozvaním: otvoriť sa Bohu, dať mu, čo je jeho. Pomôže nám byť občerstvujúcou studničkou. Zatvárať sa pred ním a riadiť sa iba vlastnými pudmi, znamená byť kalužou. Ďakujme za evanjelium, ktoré nás pozýva prehodnotiť mnohé postoje a hlavne dovoliť Bohu, aby v nás účinkoval.

[25] Poďme sa rozprávať. Vrútky : Advent – Orion 2009, s. 134.

3 Veriť sa oplatí

3.1 Optimista a pesimista

Jn 20, 19-23 Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás
Zoslanie Ducha Svätého A: Otvorenosť pre pôsobenie Ducha Svätého

Rozdiel medzi optimistom a pesimistom vyjadruje vtip: Pán Novák išiel po Sahare, zrazu sa mu nad hlavou objavil vrtuľník a z amplióna sa ozval hlas: „Čo tu robíte?“
Novák na to: „Idem k moru.“
Hlas z vrtuľníka: „Zošaleli ste? More je odtiaľto osemsto kilometrov vzdialené!“
Novák: „Páni, tomu hovorím pláž!“

Piesok môže byť znakom púšte, beznádeje a človek zostane smutný, pesimistický. Alebo sa díva na kopu piesku ako na pláž, ktorá je symbolom leta, dovolenky, úsmevu a optimizmu.

Pred dvetisíc rokmi ľudia komunikovali s Ježišom z Nazareta. Niektorí si mysleli, že jeho smrťou všetko skončilo, ríšu, ktorú sľuboval, nezaložil. V roku 70 po Kr. pritiahol rímsky cisár Vespazián (9-79 po Kr.) s vojskom a celý Jeruzalem aj s chrámom zbúral. To znamená, že Ježišov sľub sa nenaplnil. Tak vznikla okolo Ježiša skupina pesimistov.

Ale bola okolo neho aj druhá skupina, ktorá začala rozprávať: „Čo bolo od počiatku, čo sme počuli, čo sme na vlastné oči videli, na čo sme hľadeli a čoho sa naše ruky dotýkali, to zvestujeme: slovo života. Lebo zjavil sa život a my sme videli, dosvedčujeme a zvestujeme vám večný život, ktorý bol u Otca a zjavil sa nám“ (1Jn 1, 1-2). To bola skupina apoštolov, optimistov, ktorí mali nového Ducha a žili z prísľubov, ktoré Ježiš povedal. „Keď príde Tešiteľ, ktorého vám ja pošlem od Otca, Duch pravdy, ktorý vychádza od Otca, on o mne vydá svedectvo. Ale aj vy vydávate svedectvo, lebo ste so mnou od začiatku” (Jn 15, 26-27).

Čo utešoval Duch Svätý v apoštoloch? Vedomie, že Boh má človeka rád a má pre neho perspektívu, dodáva životu optimizmus. Odpustené sú jeho zlyhania, život nekončí v prázdnote a ničote. Nežil zbytočne, ani sa zbytočne nenamáhal. Boh vidí, ako mu predkladá každý deň svoje starosti i radosti. Tento postoj kresťana je optimistický, konaný v Duchu Svätom.

Turíce prezentujú kvalitu vnútornej nálady v Bohu - Ducha Svätého v súvislostiach s ľudským duchovným životom. Duch Svätý – Boží optimizmus sa prejavoval ako moc Božia už pri stvorení sveta a v celých dejinách spásy. Apoštoli videli na Ježišových zázrakoch, že nekonal z moci ľudskej, ale silou Boha. Keď Ježiš vstal z mŕtvych a odišiel k Otcovi, Božia moc neodišla, ale účinkuje ďalej. To je Duch Svätý.

Pôda, na ktorej účinkuje, je Cirkev. Preto vo Vyznaní viery hneď po slovách Verím v Ducha Svätého nasleduje: v svätú cirkev katolícku (všeobecnú). To je odpoveď na otázku: kde sa stretnem s mocou Božou dnes. Cirkev nie je len organizácia, ale predovšetkým dielo Ducha Božieho.

Keď je jasné, kto je Duch Svätý a kde ho možno objaviť, vzniká otázka: ako účinkuje Boží optimizmus? Odpoveď ponúkajú ďalšie vety z Vyznania viery: verím v spoločenstvo svätých a v odpustenie hriechov. Výraz spoločenstvo svätých sa vysvetľuje síce ako skupina osôb, ale latinské communio sanctorum naznačuje aj pôvodný význam tohto slova: spoločenstvo, ktoré má účasť na svätých daroch. Kresťania sa schádzali na lámaní chleba, čiže mali účasť na svätých veciach. Preto tvorili spoločenstvo svätých. Je to tá istá Božia moc, ktorá účinkuje pri premene chleba a vína ako aj pri transformácii spoločnosti ľudí na spoločenstvo.

Ďalším účinkom práce Ducha Božieho je odpustenie hriechov. Byť kresťanom, znamená odvrátiť sa od samoľúbosti pohodlného života a otočiť sa k láske Božej. Nepoddávať sa len prirodzenej gravitácii, ktorá človeka strhuje k sebectvu, lakomstvu a ľahkovážnosti, ale všímať si lásku Božiu. Toto *obrátenie sa,* uvedomenie si svojej závislosti od Boha, je Duch Svätý v človeku, ktorý dáva možnosť nanovo optimisticky rozvíjať životný proces.

Optimistické nasmerovanie však neznamená zbavenie všetkých ťažkostí. Kým človek žije, je v procese rozvoja, v určitej formácii, ktorá však má zmysel a cieľ.

Z pedagogickej skúsenosti je známe, že žiaci v triede nie sú všetci rovnakí. Možno ich podeliť do určitých skupín. To isté platí o rodine - ani deti nie sú rovnaké, a tiež ich možno podeliť podľa určitých kategórií. Jeden rabín povedal: „Existuje skupina žiakov, ktorí sú ako lievik, lebo cezeň všetko pretečie. Aj deti sú také, jedným uchom dnu, druhým von.

Druhá skupina žiakov sú ako sitká pri príprave čaju, alebo kávy - to dobré ujde a to, čo treba vyhodiť, zostane. To je skupina ľudí, ktorí si nepamätajú najdôležitejšie informácie, ale iba to, čo je nepodstatné a zbytočné.

Tretia skupina je ako špongia. To sú tí, ktorí sú obľúbení, lebo informácie do seba nasávajú. Štvrtá skupina je ako rošt - popol odpadne, ale uhlie zostáva. Existujú ľudia, ktorí dokážu oddeliť prach, plevy, od pšenice a obilia. Vedia oddeliť to, čo je múdre a podstatné od zbytočného."[26]

V škole života sme všetci takí: niekedy v nás Božia múdrosť zostane, inokedy - ako cez lievik pretečie a Božie slovo si nepamätáme. Čudujeme sa, že náš život je pesimistický? Všetko závisí od toho, do ktorej skupiny sa zaradzujeme svojím konaním. Optimizmus predpokladá každodennú spoluprácu s Duchom Svätým v prejavoch viery i lásky k blížnemu.

Otec mal dvoch synov. Na ich narodeniny urobil experiment: synovi pesimistovi naplnil izbu všelijakými hračkami. Synovi optimistovi dal do izby vedro s konským hnojom. Keď sa chlapci vrátili zo školy, otec sa šiel pozrieť, ako reagujú. Pesimista sedel v izbe medzi hračkami a plakal. Otec sa pýtal, prečo, a syn odvetil: „Všetci kamaráti mi budú závidieť. Budem si musieť pozrieť kopu návodov na použite, aby som sa to naučil ovládať. Budem stále potrebovať baterky a ešte nakoniec sa všetky hračky pokazia."

Otec išiel do druhej izby, kde bolo vedro s konským hnojom, a ten malý od radosti podskakoval a spieval. „Z čoho sa tak tešíš?" A chlapček odvetil: „Keď je tu konský hnoj, niekde blízko musí byť poník!"

Veľa závisí od vnútorného postoja človeka, či je optimistom alebo pesimistom. Veľa závisí od ducha, preto hovoríme o Duchu Svätom, lebo to je nálada v Bohu. Nálady v sebe veľmi dobre poznáme a vieme rozlišovať. Chápeme dieťa v jeho úvahách: hnoj je znakom prítomnosti koníka. Ale keď má niekto pesimistický postoj, môže byť zahrnutý čímkoľvek, vždy zostane smutný.

Je správne otvárať sa pre pôsobenie Ducha Božieho v nás, aby naša formácia šla správnym smerom. Preto je na mieste zvolávanie: Príď, Duchu Svätý! Bože, daj mi svojho Ducha! Vlož do mňa svoj pokoj! Pomôž mi byť človekom optimistom!

3.2 Božia príťažlivosť

Jn 4, 5-42 Prameň vody, prúdiacej do večného života
Tretia pôstna nedeľa A: Zaujímavý život

Každý potôčik je priťahovaný nadol. Keď sa dostane voda do jazera, rieky a mora, vďaka slnku, ktoré hreje, premieňa sa na paru, ktorá potom stúpa do oblakov. Z oblakov padajú kvapky a z kolobehu v prírode by sme mohli usúdiť, že voda má zaujímavý život. Stále je niekam priťahovaná.

Aj v živote človeka funguje niečo podobné: keď sme boli deťmi, priťahovali nás hračky, neskôr chlapcov bicykle, motorky, dievčatá móda. V inom veku začal byť príťažlivý muž alebo žena a rodina. Svoju príťažlivosť majú peniaze, ktoré vieme zarobiť, dom, zariadenie, ktoré môžeme mať, postavenie, úrad, ktorý zastávame a cítime sa dôležití. Až potom prichádzajú skutočnosti nepríťažlivé: choroba, staroba a smrť.

---

[26] BLEEFELD, B.R. - SHOOK, R.L.: *Příběhy z Talmudu. Pirkej Avot* 5. Praha : Portál 1999, s. 122.

Do tohto kolobehu zaznievajú Ježišove slová: „Každý, kto pije túto vodu, bude zasa smädný“ (Jn 4, 13). Tak, ako smädného priťahuje voda, hladného chlieb, môže človeka priťahovať aj Božia skutočnosť. Stačí keď si uvedomí, že nič z toho, čo ho priťahuje, nemá moc posunúť ho až na večnosť, všetko je pominuteľné a dočasné, všetko tu skončí. Nikto a nič z toho, čím je priťahovaný, mu nevie darovať zaujímavý život na celú večnosť.

Kto má peniaze - má ich dosť? Nechcel by mať viac? Kto má dom – je spokojný? Nechcel by doplnky v záhrade, na dvore alebo v interiéri? Kto má postavenie, úrad, funkciu – netúži po vyššej ? Stále čosi viac a viac. Preto Ježiš povedal: „Každý, kto pije túto vodu, bude zasa smädný“ (Jn 4, 13). Ale ďalej hovorí o sile a príťažlivosti, ktorú keď človek prijme, bude ho formovať a orientovať aj pre večnosť.

Problém príťažlivosti dobre poznala aj žena Samaritánka. Vieme si ju predstaviť ako vo filme: prefajčený hlas, veľký výstrih, krátka sukňa, päťkrát rozvedená a večer nepôjde do postele s mužom, ktorý by jej dal prsteň. Žije s kýmsi na divoko. Ako cudzinka je aj diskriminovaná a mužmi svojím spôsobom ponižovaná. Kto by jej zverilo nejaký úrad, napríklad lektorky, kantorky, alebo kostolníčky? Iba by sa ňou pohŕdalo.[27] Telesne stále príťažlivá, ale vnútorne dávno vyprázdnená.

Zrazu príde Ježiš, ktorý jej ukáže, že aj ju má Boh rád, iba ona potrebuje odkryť a uvidieť nové obzory príťažlivosti. Večer sa celé mesto dozvie: „Povedal mi všetko, čo som porobila“ (Jn 4, 39), a vynechá vetu, ktorú si možno domyslieť „...a napriek tomu ma miluje“. Tu vidieť, čo je to Boží ťah v živote. Trochu dažďa postaví na nohy kvietok, trochu lásky dokáže zmeniť život. Stáva sa apoštolkou: „Mnoho Samaritánov z toho mesta uverilo v neho pre slovo ženy (Jn 4, 39).

Touto Božou láskou sme boli všetci poznačení v krste. Boli sme do nej ponorení, (po grécky baptizein). Neboli sme poznačení len pár kvapkami Božej lásky, ale celí ponorení do Božieho milosrdenstva. Kto je milovaný, pochopí príťažlivosť lásky a viera v ňu dokáže zmeniť život.

Ide o posolstvo, ktoré je nadčasové a stále platné. Božia láska – príťažlivosť môže urobiť s každým to, čo so ženou Samaritánkou. Keď ju Ježiš stretol, bola plná špiny, keď odišiel, bola plná milosti. Komu treba viacej vysvetľovať, čo je to Božie pôsobenie, Božia príťažlivosť, Boží ťah smerom k zaujímavému životu?

Zároveň je to výzva presiahnuť seba. Lebo ak budeme sledovať len skutočnosti, ktoré priťahovali Samaritánku a priťahujú aj nás, sami sebe večnosť darovať nevieme. Ale ak uveríme pôsobeniu Božej lásky a otvoríme sa jej, premeníme život na dar.

Pri prvej návšteve pápeža Jána Pavla II. v Česko-Slovensku v roku 1990 mu väzni vo Valdiciach pripravili darček: vybrúsili a poskladali luster, ktorý mal vtedy hodnotu tridsaťsedemtisíc korún a slávnostne a hrdo ho odovzdali pápežovi.

Keby tí istí muži boli predtým zo svojho života robili darček - pre ženu, pre deti, boli by sa dostali do väzenia? Ale žili sústredení na seba, kradli, zabíjali, trápili druhých. Tiež ich viedla určitá príťažlivosť. Získali však zaujímavý a krásny život? Mnohí sa až vo väzení obrátili ako Samaritánska žena.

Preto je dôležité kontrolovať formy príťažlivosti a to, či posúvajú náš život smerom k darovaniu sa, k väčšej láske a službe. Iba to pretvára všedný život na zaujímavý. Potvrdzuje sa Ježišova veta: „Kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody, prúdiacej do večného života“ (Jn 4,14).

So svojou skúsenosťou sa podelil starší pán: „Keď idem po ulici, niekedy sa zohnem a nechám na zemi desať centov. Mám veľkú radosť z toho, keď príde nejaké dieťa a nájde ich. Alebo keď robím niečo s pneumatikou, nechám tam desať centov. Prijal som takú hru života. Odporúčam ju všetkým – radosť z toho, že niekto zajasá nad tým, keď nájde desať centov.“[28]

---

[27] LUCADO, M.: 3:16 Súradnice nádeje. www.kumran.sk , s. 152.

[28] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Tretiu pôstnu nedeľu A-výber. Tvrdošín 1990.

Je to len nápad, ale inšpiratívny. Hovorí o možnosti, ako zo života vytvárať dar. To je dôkaz, že v nás pôsobí Božia múdrosť a sila jeho príťažlivosti, ktorá je súčasne zárukou našej budúcnosti.

3.3 Premena stavebného materiálu života

Mt 3, 13-17 Keď bol Ježiš pokrstený, videl Božieho Ducha
Krst Krista Pána A: Ponorenie do Božieho sveta

Americký klenotník sa v Arizone zúčastnil výstavy minerálov. Jeho pozornosť vzbudil dymový krištáľ, a tak ho kúpil na dražbe za desať dolárov. Keď neskôr očistil jeho povrch a začal ho skúmať, zistil, že v jadre to nie je minerál, ale krásny zafír o váhe tisícdeväťsto karátov, čo znamená hodnotu dvoch miliónov dolárov. Čiže za desať dolárov kúpil dva milióny. Kto by nezvýskol od radosti, keď za málo získa veľa?

Všetci však máme za málo veľa. Napríklad z medicíny vieme, že ľudský mozog váži iba jeden a pol kilogramu, z celkovej hmotnosti tela sú to iba dve percentá. Ale ten malý orgán spotrebuje až dvadsať percent všetkej krvi. Činnosť mozgu vyžaduje veľké prekysličovanie, lebo vďaka kyslíku a glukóze riadne funguje. Keby to tak nebolo, o štyri až osem minút bez kyslíka by došlo k poškodeniu a katastrofálnym následkom. Za koľko sme si kúpili mozog? Nemáme zadarmo veľa? Môžeme sa učiť, uvedomovať si seba samého, byť tvoriví, mať pamäť, asociatívnosť, nosíme v sebe jeden veľký počítač.

Podobnou pozoruhodnosťou je nervový systém, nervové vlákna. Keby sme v jednom človekovi pospájali všetky nervové nitky, dostali by sme dĺžku, ktorou môžeme obtočiť zemeguľu dva a pol krát. Obvod zemegule je asi štyridsaťtisíc kilometrov, to znamená, že každý máme v tele stotisíc kilometrov nervových vlákien. Tento systém zabezpečuje prenos informácií, vzruchov, atď. Koľko sme za to zaplatili? Nemáme v tele úžas? Nemusíme zvýsknuť od radosti, že za málo máme veľa?

Jednotlivé orgány v tele sú stavebným materiálom života. Kto chce stavať dom a má napr. päťdesiattisíc eur, nakúpi materiál. Premení peniaze na materiál. Lebo z bankoviek sa nedajú zlepiť steny domu. Ale keď kúpi materiál, vytvorí príbytok a ochranu pre svoj život.

Niečo podobné je s človekom. Stavebný materiál – telo máme, ale potrebujeme ešte premenu, prebudovanie, určitý vývoj na to, aby sme boli tým, kým máme byť. Evanjelista Matúš píše, že keď bol Ježiš pokrstený, videl Božieho Ducha, ako zostupoval na neho a bolo počuť hlas: „Ty si môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie" (Mt 3, 17). Krstiť sa po grécky povie „baptizein", čo znamená „byť ponorený". Krstiť Duchom Svätým, znamená ponoriť človeka do Božieho rozmýšľania, aby nadobudol povedomie, že je Bohom milovaný. Krst premení, prebuduje stavebný materiál života, lebo ním človek získava účasť na Božom živote, nielen na živote rodičov. Narodením nás rodičia ponorili do bohatstva tohto sveta, ale krstom sme prebudovaní, ponorení do iného bohatstva. Boh je boháč na lásku a radosť na celú večnosť.

Keď spojíme inžiniera architekta plus stavebný materiál (tehly, cement, vápno) výslednicou bude dom. Podobne stavebný materiál života (nohy, ruky, oči…) plus Božie rozmýšľanie rovná sa večný život. Toto je obsah krstu: ponorenie do Božej múdrosti, prebudovanie materiálu života na syna a dcéru Nebeského Otca. Čo vedia tehly urobiť sami zo seba? Čo by dokázali urobiť orgány tela sami o sebe? Ale Božia náklonnosť, to, že sme milovaní synovia a dcéry, nás premieňa. Aj tu platí, že za málo získavame veľa.

Materiál života možno aj rozhajdákať, lebo v človeku stále pôsobí sila sebectva. Keby niekde na pozemku boli naskladané tehly, obkladačky, drevo na krov… a majiteľ by všetko s krompáčom začal rozbíjať, čo by sme mu povedali? Veď mohol mať dom, ale rozhodol sa všetko zničiť. Podobne je naskladaný človek pre život: rukami vie pomôcť, očami vidieť, čo druhý potrebuje, vie načúvať, byť empatický. Ale krompáčom sebectva môže všetko pokaziť. Veriaci človek je krstom opečiatkovaný, no mať stavebný materiál je len prvá polovica . Druhou

je výzva prebudovať seba a nekonať ľahkovážne s tým, čo mu bolo dané. Až potom pochopí, že za málo dostáva veľa.[29]

Americký biskup, Fulton Sheen (1895-1979), v jednom televíznom vysielaní povedal: „Tak, ako sa ruka potrebuje naučiť písať, svedomie potrebuje náboženské zjavenie, Božiu pravdu." Kto ruku netrénuje, zostane mu orgán, ale písať vedieť nebude. Podobne aj svedomie treba vychovávať. Kto si ho neosvetlí Božou múdrosťou, poznaním z Písma, teda nevychová, začne v mene slobody robiť, čo chce, ospravedlní si klamstvo, podvod, krádež, nezodpovednosť, alkoholizmus, neveru, atď. Má svedomie podobne, ako by mal ruku, ktorá sa nenaučila písať.

Rodičia bežne napomínajú deti: „Neprehajdákaj si život, doplatíš na to! Buď zodpovedný, čestný, spravodlivý, poslušný, uč sa!" Sme presvedčení, že dobre robia. Chceli by sme ubrať toto právo Bohu, ktorý je Nebeským Otcom a očakáva to isté od nás, dospelých?

Túto prácu nikto nemôže urobiť za druhého: mama za dcéru, otec za syna, manžel za manželku a naopak. Lebo zveľaďovanie vlastného života, stávať sa synom a dcérou pred Bohom, byť dobrým človekom, to je úloha vysoko individuálna a nemožno ju prenášať. Ani sa nemôžeme sťažovať, že nemáme dosť síl, že zo seba nevieme nič urobiť. Lebo základné charizmy, schopnosti má každý, ide len o to, či sme otvorení pôsobeniu Ducha Božieho, ponorení do Božieho rozmýšľania, alebo iba do vlastných starostí.

Sivovlasá starká si sadla na kamennú dlážku vedľa miesta, kde bola Annie. Otvorila hnedé papierové vrecko, vybrala oriešky, ukázala ich dospievajúcemu dievčaťu, ktoré sa krčilo v kúte tmavej izby. „Poď Annie, zober si." Annie sa ani nepohla. Neprítomný pohľad smeroval dopredu a lekári konštatovali, že je to beznádejný prípad, akési neskrotné stvorenie. Sestry si vraveli: Nemá nikoho na tomto svete. Ale starká si vravela: Musí niekoho mať!

Začala malej divokej Annie prejavovať lásku. „Veľmi by ma potešilo, keby si mi niečo povedala", vzdychla si. „Viem, že sa život zachoval k tebe kruto. Keď si mala osem, zomrela ti mama. O dva roky ťa opustil aj otec. Zostali ste s Jimmym sami a ty si pomaly začala strácať zrak. Nečudujem sa, že toľko kopeš a kričíš, ja by som to tiež ťažko znášala. Ale viem, že ty nie si pomätená, si len ranená tvrdou skutočnosťou. Mám ťa rada Annie, prídem aj zajtra. Porozprávame sa."

Hoci Annie odmietala oriešky, ktoré jej starká nosila, keď osamela, v súkromí ich zjedla. Láska k Annie viedla starkú ku každodenným návštevám. Annie začala postupne reagovať. Prestala kopať a kričať. Ostatní sa s ňou pomaly začali kamarátiť a lekári si všimli zmenu. Rozhodli, že už nemusí byť izolovaná. Nakoniec ju poslali do školy pre slabozrakých a ako šiel čas, všetko sa zmenilo. Z „pomäteného" dievčaťa vyrástla študentka medicíny a neskôr lekárka.

Keď po štyridsiatich rokoch anglická kráľovná dávala Annie najvyššie ocenenie, pýtala sa: „Ako ste dosiahli také pozoruhodné výsledky? Ako mi vysvetlíte, že vy, skoro slepá, ste urobili toľko dobra vo svete?" Annie odpovedala: „Nebyť tej sivovlasej starkej, ktorá mi prejavila lásku a súcit, nebola by som ničím."[30]

Príbeh ukazuje, ako sa dá stavebný materiál života prebudovať. Vidieť to na samotnej starkej, ktorá mala more trpezlivosti a múdrosti. Vidieť to aj na mladom dievčati a jej nasledujúcom vývoji. Pod vplyvom lásky a výchovy sa nakoniec veľa zmení. Toto je aj evanjeliová výzva: ty si môj milovaný syn, ty si moja milovaná dcéra! Ponorenie do Božej lásky zabezpečuje ďalší rozvoj našich dní. Za málo dostávame veľa.

3.4 Živení nielen z potravy

Jn 6, 51-58 Moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj
Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi A: Posila a premena

[29] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Krst Pána A – výber. Tvrdošín 1990.
[30] BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) *Poďme sa rozprávať.* Vrútky : Advent-Orion 2009, s. 35.

Manžel, kým zapol televízor, zavolal: „Drahá, chceš mi ešte niečo povedať pred tým, než začnú majstrovstvá sveta vo futbale?“

Mnoho mužov je živených nielen z chleba, mäsa, zeleniny, ale aj z futbalu. Podobne mnoho žien nežije len z potravín, ale aj z módy a nakupovania. Kto by tvrdil, že človek je živený len z jedla, ako vysvetlí matkinu úzkosť nad chorým dieťaťom? Trápi sa, ani jesť jej nechutí, lebo mama je živená radosťou zo svojho dieťaťa. Keď je jej odňatá, smútok je odôvodnený. Alebo, ak sa kamionista nevráti zo zahraničia načas, manželka povie: „Celú noc som nemohla spať!“ Lebo je živená zo vzťahu s manželom. Kto si kúpi novú vec, auto alebo celoodpružený bicykel, nemôže večer zaspať od radosti, ktorou je živený, lebo nadobudol hodnotu.

Všetky zaujímavosti života sú oprávnené a sme za ne vďační. Ale platí o nich jedno: ako prichádzajú, tak aj odchádzajú. Keby sa moderná riflová sukňa ponúkla osemdesiatročnej babke, odpoveď je jasná: „Dieťa moje, ja to už na seba neoblečiem...“ Lebo sú radosti, ktoré prestávajú, majú svoje limity. Dnes je populárnym futbalistom Portugalčan Christiano Ronaldo (nar. 1985). Predstavme si ho o päťdesiat rokov, bude z neho dedko. Vybehne osemdesiatročný dedko na trávnik? Bude robiť to, čo robí Ronaldo teraz? Osemdesiatročný dedko je živený z iných radostí, ako súčasný futbalista - lebo zaujímavosť má svoje limity.

V tomto kontexte aktuálne znejú Ježišove slová: „Ako mňa poslal živý Otec a ja žijem z Otca, aj ten, čo mňa je, bude žiť zo mňa“ (Jn 6, 57). Podozrieval by niekto Ježiša, že nežil z radosti svojho Otca? Aj nám dáva možnosť žiť z tejto radosti. To je radosť, kvalita života, ktorá nemá také limity, ako všetky ostatné radosti na svete. A preto jej dávame prívlastok večná.

Keď existuje zaujímavý život z lopty, alebo televízie, pekných šiat, z muža, zo ženy, nemal by byť zaujímavý život z Boha? Veď on všetko vymyslel pre nás. Môžeme byť hrdí na to, že máme pokrm, ktorému sa nijaký iný nevyrovná. Je správne dať mu najavo: „Ďakujeme ti za dar života a za to, že nás sýtiš iným spôsobom, ako sme sýtení vo svete.“

Kristus v znaku chleba pomáha premeniť náš život, jeho kvalitu, aby sme boli láskavými ľuďmi; okrem toho nás však aj vťahuje do Božieho sveta. A toto si zasluhuje pozornosť. Dalo by sa spočítať, koľko vagónov zemiakov sme už v živote zjedli, koľko vagónov zeleniny alebo mäsa. Ale napriek tomu sa nikto nepremenil na zemiak. Ani jediac bravčovinu, sa nepremenil na prasa. Lebo nastáva metabolizmus – látková premena, ktorou budujeme ľudské bytie.

Pri Ježišovi však, prijímajúc ho, premieňa nás na seba. To nedokáže žiadna potravina. Iba Ježiš v Oltárnej Sviatosti, v znaku chleba a vína. Približuje sa k nášmu životu po prvé: ako posila, pomáha nám stávať sa synmi a dcérami Nebeského Otca, mať takú kvalitu života, aká je v Bohu. Po druhé: dáva sa nám ako energia, ktorá premieňa náš život na celú večnosť. Sväté prijímanie nás vťahuje do Božieho života a umožňuje nám žiť v určitej nádeji. Preto je odôvodnené s úctou požívať Eucharistiu.

Otázkou zostáva: čím kŕmim Boha ja. Koľko ľudí hreší, nadáva, preklína. Čím kŕmia Boha? Akú majú hrdosť na vieru a úctu k Bohu? Iní zasa kŕmia Boha svojimi podvodmi, nečestnosťou, pýchou, ľahostajnosťou. Nie je správne vyznať: „Pane, ty ma sýtiš celovečne, odpusť mi, že ťa niekedy kŕmim svojou nevšímavosťou“?

Vymyslený príbeh rozpráva o mužovi, ktorý kupoval v obchode života. Nejde o obchod kamenný, ale virtuálny. Predavač sa pýta, čo by si želal a on hovorí: „Dar pre moju manželku. Rád by som jej dal dve škatuľky urážok.“ Obchodník berie dve škatuľky a podáva. „Jednu na jej postavu, lebo je nemožná a druhú na domácnosť, lebo to fláka. A prosil by som si aj peknú retiazku výčitiek. A ešte chcem niekoľko pravých chytráctiev, v čom by som ju dobehol. Pribaľte mi aj tucet alebo dva uštipačnosti.“

„Ešte niečo si prajete?“ pýta sa predavač v obchode živote.

„Nie, nechcem už nič viac. Koľko platím?“

„Budete platiť rozvodom, lebo to, čo ste nakúpili, stojí rozvod!“

Virtuálna realita, o ktorej sa tu hovorí, nie je až taká vzdialená. Lebo keď muž žene, alebo žena mužovi daruje škatuľku uštipačnosti, drzosti, nadávok, čím za to zaplatia? To isté sa robí voči Bohu. Ak dávame drzosť, nevšímavosť, čím zaplatíme? Predsa stratou viery. A z čoho budeme celovečne živení, ak sa odstrihneme z prameňa?[31]

Preto je na mieste vďačnosť za znak chleba a vína, v ktorých Boh vstupuje do nášho života, posvätuje nás a ponúka perspektívu, ktorú inde nájsť nevieme.

3.5 Gramotnosť vo viere

Mt 28, 16-20 Choďte a učte všetky národy
Sv. Cyrila a Metoda: Škola života

Na konci školského roka priniesli deti vysvedčenie a pravdepodobne v niektorých rodinách otec by bol najradšej zatriasol chlapcom: „Uvedom si, že sa učíš pre seba! Pozri, aké známky máš!" Lenže ako zatriasť s dieťaťom, aby uznalo, že práca, ktorú koná v škole, nie je pre školu, otca, mamu, ale pre neho? Až neskôr príde na to, že je užitočné byť gramotný, ovládať jazyky, rozvíjať poznanie, ale kým je malý, berie školu ako nutné zlo.

Všetci sme v škole života, kde je učiteľom Kristus a zriaďovateľom Boh sám. Nebolo by potrebné aj nami takto zatriasť? Uvedom si, že v škole života pracuješ pre seba! Ak prehlbuješ poznanie vierou, žiješ podľa Božích zásad, stávaš sa gramotným v spiritualite, máš možnosť získať vzdelanie, ktoré je celovečné. Je chvályhodné, ak máme diplomy a určitý stupeň vzdelania, ale kde inde získame vzdelanie celovečné, ak nie v škole, v ktorej je učiteľom Kristus?

V tejto súvislosti rozumieme slovám, ktoré povedal Ježiš z Nazareta: „Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal" (Mt 28, 19-20). Čiže starajte sa, aby ľudia mali správne poznanie v svojom živote, ale aj o svojej budúcnosti, poznanie o Bohu, ktorý je ich Otcom, má ich rád a má pre nich celovečnú perspektívu. Nestačí vzdelanie v odboroch technických, prírodovedných, humanitných, spoločensko-vedných, ale je potrebné aj celovečné vzdelanie.

Túto úlohu plnili v svojom čase a na svojom mieste aj Cyril a Metod, keď prišli v roku 863 na Veľkú Moravu. S tým bol spojený aj vznik písma – hlaholiky, preklad Biblie a liturgických kníh do reči našich predkov – staroslovienčiny. Kresťanstvo, kostoly, rímska omša na našom území už jestvovali. Prínos Cyrila a Metoda bol v tom, že založili vysokú školu pre vzdelávanie kňazov a zriadili cirkevnú provinciu. Nesnažili sa vnútiť Slovienom obrady, v ktorých oni rástli v Solúne - grécke, ani našich predkov negermanizovali, ani nevtláčali pečať latinčiny, hoci bola úradným jazykom, ale starali sa o to, aby Boh bol chválený a oslavovaný v domácom jazyku. Jazyk Slovienov povýšili na jazyk liturgický, kostolný. Ich dielo schválili rímski pápeži.

Na misionárskej činnosti Cyrila a Metoda je podstatné to, že rozvíjali celovečné vzdelanie našich predkov, teda duchovnú gramotnosť. Kristus je učiteľom bratskosti, láskavosti, odpúšťania a nádeje na nesmrteľnosť. Toto myslenie vplýva na naše správanie a náboženská viera sa odráža v našich postojoch a každodenných skutkoch. Ono to vidno, kto Boha v srdci nosí a kto má srdce bez Boha. O tom, ako vnútorná nálada vplýva na správanie sa človeka, svedčí aj nasledujúci príbeh s názvom Po búrke. Môžeme v ňom sledovať maličkú Alicu, slečnu Alicu, potom dospelú pani Alicu a starenku Alicu.

V noci bola riadna búrka, ráno už len slabo pršalo. Alicka s ťažkou aktovkou na chrbte a ružovou mašľou vo vlasoch opatrne prekračovala mláčky na chodníku a rovnováhu si udržovala malým dáždnikom. Už bola na školskom dvore, keď tesne pri nej skočil obidvoma nohami do najväčšej mláky Martin a ofŕkal ju od hlavy po päty dažďovou vodou. Ešte k tomu

[31] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Božie Telo - výber. Tvrdošín 1990.

vyplazil jazyk a veselo sa zasmial. „Ty blázonko pojašený", povedala nežne Alicka, obzrela sa okolo seba a s upokojením zaznamenala niekoľko závistlivých pohľadov svojich spolužiačok.

O niekoľko rokov neskôr, v noci, bola riadna búrka, ráno už len slabo pršalo. Alica vyťukávala vysokými podpätkami pomedzi mláčkami do nového rána. Od úradu ju delilo už len niekoľko krokov. Prekvapilo ju auto, ktoré vošlo do najväčšej mláky a ofŕkalo ju od hlavy až po päty špinavou vodou. Šofér však nielenže zastavil, ale ešte aj zacúval späť k ofŕkanej Alici a s úsmevom na tvári stiahol okienko. „Martinko!" vykríkla Alica a pritom s uspokojením registrovala niekoľko kolegýň, ktoré pohľadmi hodnotili auto i jeho majiteľa.

O niekoľko rokov neskôr, v noci bola poriadna búrka, ráno ešte trochu pršalo. Pani Alica sa náhlila domov s raňajším nákupom. Už bola takmer pred domom, keď sa spoza rohu vynoril manžel a nešťastne šliapol do mláky tak, že ju ofŕkal. „Somár starý!" najedovala sa pani Alica. „Prečo som si musela vziať tohto najväčšieho hlupáka pod slnkom? Ale sama som si na vine, veď ty si už v mladosti bol chybný! Pokiaľ mi pamäť slúži, už v detstve… a znepokojene sa pozerala do okien domu: „Pravdaže", vzdychla, „zase to musela vidieť ta ježibaba z druhého poschodia".

O niekoľko rokov neskôr, v noci bola riadna búrka, pršalo ešte aj na druhý deň popoludní. Stará pani Alica kráčala za truhlou. Chlapi, nesúci truhlu, sa usilovali vyhnúť tým najväčším mlákam. Lenže ich bolo šesť a každý sa vyhýbal inej kaluži. Tak sa stalo, že sa im truhla vyšmykla a spadla do najväčšej mláky. Starú pani Alicu ofŕkalo od hlavy až po päty. „Ach, Martin", povedala nežne bez náznaku výčitky, „ty už nikdy rozum nedostaneš!"

Tá istá situácia, tá istá osoba, a vždy iné správanie, postoje. Ináč konala, keď si ju Martinko začal všímať, keď sa predstavil ako fešák s autom, hoci ju ofŕkal, ináč keď bola jeho manželkou a ináč ako starenka na pohrebe. Vždy podľa toho, čo prežívala v svojom vnútri.

Ak je človek gramotný vo viere, skvalitňuje to jeho ducha a odráža sa to na jeho postojoch, vyjadreniach. Ovláda svoju prchkosť, káravosť, namyslenosť. Božia láska určuje jeho správanie sa. Preto sme vďační Cyrilovi a Metodovi za to, že sa už pred viac ako tisíc rokmi na našom území pričinili o celovečné vzdelávanie v škole života.

3.6 Čarovné je to, čo je ďaleko

Mt 13, 44-52 Predá všetko čo má a pole kúpi
Sedemnásta cezročná nedeľa A: Veriť sa oplatí

V predajni alkoholických nápojov vo francúzskom Marseille visí nápis: Kto si kúpi fľašu koňaku, dostane zadarmo ochutnať jeden pohárik. Kto kúpi desať fliaš, môže si zadarmo vypiť päť pohárikov a tovar mu zadarmo odvezieme domov. Kto si kúpi dvadsať fliaš, môže vypiť zadarmo, koľko chce. Tovar i kupca odvezieme domov zadarmo.[32]

Čo všetko urobia obchodníci preto, aby si nás získali. Ak objavíme, kde sa nám oplatí kupovať - často tam pôjdeme, lebo vieme, čo získavame, odhalili sme pre seba určitú hodnotu.

Keď chcel Ježiš z Nazareta rozprávať ľuďom o Božom kráľovstve, využil k tomu biznis povahu človeka, ktorý musí odhaliť: oplatí sa mi veriť, viem, čo náboženstvom získam. Preto rozpráva o Božom kráľovstve ako o perle, ktorú ak kupec objaví, predá všetko, čo má, a kúpi si ju. Alebo pripodobňuje Božie kráľovstvo poľu, na ktorom keď sa odkryje poklad, nálezca predá všetko a kúpi pole, aby získal poklad (porov. Mt 13, 44-52). Ide o jednoduché rozprávanie, založené na skúsenosti: oplatí sa mi to.

Čo sa stane, ak Boha v živote odsunieme na okraj? Pohltí nás práca, rodina, starosti a nastúpi zákonitosť zvykov a všednosti. Nijaká práca totiž nie je len inšpirujúca, nijakí ľudia nie sú večne zaujímaví, nie sú všetky dni slávnostné. Všednosť pritlačí každého, pretože úkony sa opakujú, ľudia, s ktorými žijeme, sú tí istí. Nie je ľahké vymotať sa z každodennosti a všednosti.

---

[32] BREZINA, J. (ed.): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991,s. 26.

Začneme sa pýtať: prečo je čarovné to, čo je ďaleko, napr. more? Prečo snívam o tom, čo je niekoho iného, cudzie? Prečo sú domáce záležitosti chladné, tvrdé, zbavené tajomstva, zatiaľ čo veci, ktoré sú v diaľke, sú plné kúzla, hádaniek a tajomstiev?

Riešenie ponúka ticho, ktoré v nás hovorí: domácemu prostrediu treba priniesť „tajomstvo modrej diaľky“.[33] Čarom toho, čo je vzdialené, preniknúť to, čo je blízke, každodenné a všedné. Vtedy oceníme, čo máme. Pochopíme, že čas, veci, ľudia, miesta, kde žijeme, sú veľkým Božím darom a môžeme nad životom žasnúť. Tajomstvo modrej diaľky – Božia prítomnosť - osvetlí a premení našu všednosť.

Ak sa nám takýmto spôsobom podarí odkryť funkciu viery a náboženstva, zistíme, prečo sa o Bohu hovorí ako o perle a vzácnom poklade. Lebo svetlo jeho prítomnosti dalo zmysel všednosti.

Ak v nedeľu predáme pohodlie a ideme na svätú omšu, robíme dobrý obchod, lebo sme zistili, kým je pre nás Boh, akou hodnotou je. Prítomnosť Božia v nás prináša milujúci pohľad na veci, udalosti, na ľudí, ktorí sú okolo, aby sme vedeli zvládnuť všednosť každodennosti a vidieť svet zmysluplne.

Milan Rúfus v básni Mimochodom napísal:

Neľahko sa mi, môj striedmy Bože, žije,
na chlebe chleba, aj na chlebe poézie.
A predsa ťa živšie v sebe cítim,
tak, ako zadávna,
už si mi opäť tým, čím býva oheň ohnisku.
Uhádnem vlastne, ako je to s naším bytím?
Aby ťa cítilo, musím mať nablízku,
alebo čísi hrob, alebo kolísku?[34]

Na malej ploche povedal Rúfus podstatné: Boh je pre ľudský život taký dôležitý, ako oheň pre ohnisko. Aby ľudské bytie cítilo Božiu skutočnosť, „musí mať na blízku čísi hrob alebo kolísku.“ Oni predstavujú určitú vzdialenosť. Ale práve sprítomnenie si diaľky, kolísky či hrobu prináša človeku reflexiu, ktorá ho obohacuje.

Na vymyslenom príbehu možno ilustrovať nevšímavosť človeka voči „perle.“ Pobožný židovský rabín, každý deň navštevoval synagógu a mnoho rokov zasvätil spoločenstvu veriacich, obci. Vždy si prial stretnúť svojho Boha aspoň raz živého. Preto mu pri jednej modlitbe povedal: „Dobrý Bože, každý deň prichádzam do synagógy, aby som sa s tebou stretol, prosím ťa, urob mi láskavosť: čo keby si aj ty raz prišiel do môjho domu?“ V duši počul odpoveď: „Prídem zajtra, priprav sa“.

Rabín bežal domov a nasledujúci deň, skoro ráno začal s vonkajším aj vnútorným upratovaním. Keď sa začalo v jeho dome piecť, dieťa z cudzieho domu, prilákané vôňou pripravovaných sladkostí, poprosilo o malý koláč. Rabín ho odbil: „Zajtra dostaneš koláč, ale dnes príde Boh, nevyrušuj ma teraz!“

V atmosfére plnej očakávania, priblížil sa k obedu unavený tulák. „Dnes nie,“ odpovedal rabín, „zajtra budeš aj ty na rade. Dnes choď k susedom, lebo ja dnes čakám Boha!“ Potom prišiel jeho kolega, ktorý chcel radu, ale aj jeho rabín odbil slovami: „Pozri sa, dnes mám návštevu, príde Boh. Príď zajtra!“

Deň prešiel, Boh neprichádzal. Rabín si plný hnevu a sklamania ľahol spať a nasledujúce ráno zasypal Boha obvineniami: „Tak často som sa k tebe modlil, bolo by to pre teba veľa, keby si ty aspoň raz prišiel ku mne?“ A Boh mu odvetil: „Veď som trikrát pri tebe bol, a trikrát si ma nepozval!“

---

[33] HESSE, H.: Lektüre für Minuten. Gedanken aus seinen Büchern und Briefen. Frankfurt a. M. : Suhrkamp Taschenbücher 1971.

[34] RÚFUS, M.: Báseň a čas. Bratislava : Slovenský spisovateľ 2004, s. 35

Trikrát mal v rukách vzácnu perlu, a trikrát ju zahodil. Myslel si, že vôňa, ktorá prilákala dieťa, zaklopanie na dvere od tuláka, alebo rada, ktorú prosí kolega, sú iba všedné veci. Pritom to boli najdôležitejšie udalosti dňa. Bola v nich Božia prítomnosť. Aké dôležité je správne vidieť všednosť a dať jej „čaro diaľky“.

3.7 Zemská a božská príťažlivosť

Mt 2, 1-12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi
Zjavenie Pána: Čítať znaky

Ak v jednej ruke držíme sokolie pierko a v druhej kladivo a obidva naraz pustíme z rúk, je jasné, čo spadne na zem prvé. Ale keby sme pustili kladivo i pierko vo vákuu, nepadali by dolu, teda ani by nemali rozdielnu rýchlosť. Vieme to z fyziky, lebo sme na zemeguli a zemská príťažlivosť je v tomto prípade rozhodujúca.

Na nás má vplyv nielen príťažlivosť Zeme. Je mnoho vecí a skutočností, ktoré nás priťahujú. Niekoho priťahuje hokej, iného lyžovanie, alebo futbal, či iný šport. Niekoho priťahujú hracie automaty a kamaráti na pivo. Svoju príťažlivosť má umenie, hudba, spev, divadlo, film, tanec. Aj dieťa má svoju príťažlivosť, keď sa dívame do jeho očí. Žena je príťažlivá pre muža a muž pre ženu.

Aj Boh má svoju príťažlivosť. Niektorí ľudia sú ním priťahovaní tak, že každý deň idú na prijímanie a modlia sa aj dlhý ruženec. Iní povedia, že im stačí raz v roku. V čom je tajomstvo? Je Boh pre každého iný? Alebo medzi Bohom a človekom sú nejaké prekážky? Prečo je pre niekoho príťažlivý, a pre niekoho nie?

Sviatok Zjavenia Pána pomáha porozumieť tejto problematike. Pred dvetisíc rokmi mnohí ľudia pozerali na oblohu, na neobyčajnú hviezdu, no iba pre troch mudrcov, poradcov na kráľovskom dvore v oblasti vedy a výskumu (dnešná Slovenská akadémia vied) hviezda niečo znamenala. Uvedomili si, že je znakom veľkej udalosti, že sa musel narodiť významný človek. Vydali sa na cestu, až prišli na to miesto, kde odovzdali dieťaťu zlato, kadidlo i myrhu a klaňali sa mu (porov. Mt 2, 1-12).

Prečo pre mnohých nebola hviezda príťažlivou, a pre troch mudrcov sa takou stala? Oni totiž prisúdili hviezde nejaký význam, hodnotu, uznali neobyčajný zjav na oblohe. Keď prisúdime niečomu hodnotu, stane sa to pre nás príťažlivým, neľutujeme námahu spojenú so získaním alebo objavom danej skutočnosti. Náš problém je v tom, že by sme chceli získať Božiu príťažlivosť bez námahy. Lenže ono to nejde, veď aj traja mudrci podstúpili námahu počas niekoľkomesačnej cesty z Perzskej ríše, aby mohli prejaviť úctu novonarodenej osobnosti. Celý život sa človek rozhoduje, čomu hodnotu prisúdi a čomu odmietne. Následkom toho zistí, čo má pre neho príťažlivosť.

Koľkokrát muž povie, že žena je pekná a že ho priťahuje. Lenže vymodelovala si ona ruky? Urobila si nohy? Umiestnila si na tvár oči? Ak by muž dôsledne rozmýšľal, musel by povedať: na postave ženy čítam, ako mňa, muža má Boh rád. Lebo život je Boží dar, teda za krásou postavy treba vidieť Stvoriteľa. Ako mal Boh dať najavo mužovi, že ho má rád? Tak, že vymyslel pre neho postavu ženy. A opačne: keď sa žena díva na postavu muža, mala by byť priťahovaná Bohom. Lebo muž si nič na svoje telo neprilepil a nedodal, ale Boh ho tak vymyslel, aby bol darom pre ženu. Keby sme takto dokázali čítať znaky, zistili by sme, že za nimi je skutočnosť Boha a stal by sa pre nás zaujímavý a príťažlivý.

Náš problém je v tom, že namiesto dôsledného čítania znakov a prisúdenia hodnoty Stvoriteľovi, povieme o všetkom, že je dielom náhody a samozrejmosťou prírody. Náhoda a samozrejmosť nevyžaduje ani úctu, ani úžas. Preto ani nemá príťažlivosť. No potrestali sme sami seba, lebo sme nahradili vieru v Boha novými vierami: vierou v pokrok, vierou vo vedu, v politiku, a stratila sa nám príťažlivosť Božia.

Sviatok Zjavenia Pána nás pozýva odkryť Božiu múdrosť v znakoch: hviezde, v znaku dieťaťa z Betlehema, v chlebe a víne, krstnej vode, v kvetoch, v postave človeka i v celom

vesmíre. Všade Boh zanechal stopy, ktoré nám dovoľujú čítať a obdivovať Božiu príťažlivosť.[35]

Pred päťdesiatimi rokmi Mel Fisher (1922-1998) pracoval na slepačej farme a došiel k presvedčeniu, že už má sliepok po krk. Predal farmu a začal cestovať po Európe. V Seville došiel do múzea. Zaujalo ho oddelenie venované španielskym moreplavcom. Dozvedel sa, že v 16. a 17. storočí sa mnohé lode z Ameriky, naložené zlatom a cennosťami, pri plavbe do Európy potopili.

Začala sa v ňom rodiť túžba objavovať stratené poklady. Zháňal, študoval staré mapy, lodné dokumenty. Narazil na stopu plachetnice Nuestra Señora de Atocha, ktorá v jeseni 1622 zmizla vo vodách oceánu, niekde pri pobreží Floridy.

Nel Fisher sa spolu so ženou a piatimi deťmi presťahoval na Floridu, kúpil starý čln, potrebné zariadenia a pustil sa do hľadania. Po dvoch rokoch práce mal dlžobu dvadsaťpäťtisíc dolárov, ale podarilo sa mu niečo uhradiť, lebo našiel tisíctridsaťtri zlatých mincí. Pokračoval v práci. Bol si vedomý, že mnohí ľudia hľadajú podobne ako on. Po desiatich rokoch ho pri tej práci postihlo nešťastie, lebo pri potápaní zostal v oceáne syn, nevesta aj vnuk.

Dlhy začali rásť, ale desať rokov po tragédii spolu s ďalšími dvoma synmi narazil na morskom dne na vrak lode, z ktorého v roku 1985 vytiahli tisícdvesto zlatých a strieborných prútov, veľký počet zlatých mincí a dobových šperkov. Hodnota pokladu sa odhaduje na štyristopäťdesiat miliónov dolárov. Najväčší poklad, aký sa podarilo vyrvať oceánu. Ide o podmorské kultúrne dedičstvo.[36]

V príbehu vidíme človeka, posadnutého hľadaním, pre ktorého mal poklad na lodi veľkú príťažlivosť. Kto by nechcel milióny dolárov? Ale kto by chcel tridsať rokov driny a potápania? Kto by chcel pri tom stratiť syna, nevestu i vnuka? Príťažlivosť korešponduje s námahou.

Božia skutočnosť je pre nás na jednej strane tajomná a neprístupná, no na druhej strane nás Ježiš vedie k odhaleniu pokladu: zistíme, čo je pre náš život najdôležitejšie. Ak uznáme, že Boh je Láskou, Otcom, ktorý nás ma rád, bude mať pre nás veľkú príťažlivosť. Čítajúc jeho znaky v sebe, vo vesmíre i v Biblii, zistíme, ako nás požehnáva.

3.8 Búranie predsudkov

Mt 25, 31-46 Čokoľvek ste urobili jednému z najmenších
Krista Kráľa A: Viera v Krista pod spôsobom blížneho

V USA sa rozmohli krádeže nových bicyklov značky Schwin. Policajt McDonald hliadkoval v parku, keď zbadal černošského chlapca s novým bicyklom. Podišiel k nemu a pýtal sa: „Odkiaľ ho máš?“ Chlapec vytiahol revolver a vystrelil na policajta. Zranil ho v dolnej časti tela tak, že McDonald zostal ochrnutý na vozíku.

Po roku sa policajt vybral k útočníkovi, aby sa ho opýtal, prečo naňho strieľal. Chlapec odpovedal: „Bol som výborný študent. Nikdy som na nikoho nevystrelil. Mal som však zlého brata, ktorý mal problémy s políciou. Na úteku mi dal svoju zbraň. Pochádzam z chudobnej rodiny, vyrastal som bez otca. Šesť rokov som robil doručovateľa, aby som si našetril na bicykel, a vy ste už tridsiaty policajt, ktorý sa ma opýtal, či som ho neukradol. Povedzte, pane, keby som bol biely, zastavili by ste ma?“ McDonald priznal: „Nezastavil.“ Uvedomil si svoj podiel na nešťastnej udalosti a objal chlapca. Adoptoval si ho a chlapec sa neskôr stal policajtom.[37]

Predsudky sú nespochybniteľné. Hoci rozum vie, že aj „biely“ môže byť s čiernou dušou, a „čierny“ s dušou bielou, predsa sú predsudky silnejšie a človek si ani neuvedomuje, ako sa nimi dáva viesť.

---

[35] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Zjavenie Pána - výber. Tvrdošín 1990.
[36] https://en.wikipedia.org/wiki/Mel_Fisher
[37] Z rozprávania Larryho Kinga, odvysielala TA3, november 2011.

Ježišovo rozprávanie o poslednom súde (bol som hladný, a dali ste mi jesť, bol som smädný, a dali ste mi piť...porov. Mt 25, 31-46) nás vedie k tomu, aby sme rozmýšľali bez predsudkov. Metóda, akou to chce dosiahnuť, je: v každom vidieť tvár Kristovu. Nestačí vidieť druhého len povrchne: ako bieleho alebo čierneho, chudobného alebo bohatého, zdravého alebo chorého, príbuzného alebo cudzieho, ale je dôležité odhaliť v druhom tvár Kristovu v zmysle slov: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to urobili“ (Mt 25, 40). Spomínaný policajt sa dokázal oslobodiť od predsudkov, zmeniť svoj pohľad a následkom toho aj odpustiť, dokonca si adoptovať človeka, ktorý naňho strieľal.

Nie je v našej moci robiť veľké premeny vo svete, ale urobiť zmenu vo vlastnom nazeraní na druhých – to dokážeme. Stačí ak budeme vychádzať z princípu: každý človek je stvorený na Boží obraz (porov. Gn 1, 27). Z tohto princípu sa odvodzuje dôstojnosť človeka, ktorá nepochádza od rodičov, ani od vlády v štáte, ani z inteligencie, ani z vlastnenia určitých vecí, ale z toho, že je stvorený na Boží obraz. Preto mohol Ježiš povedať: Čo ste urobili jednému z najmenších, mne ste to urobili, a čo ste neurobili, zanedbali urobiť, to ste mne zanedbali vykonať (porov. Mt 25, 45).

Pre veriaceho človeka vždy bolo a je ľahšie veriť, že Kristus je prítomný v znaku chleba a vína, alebo v znaku slova v Biblii, ale je ťažké veriť, že Kristus je aj v znaku blížneho. Konkrétne to znamená vidieť Kristovu tvár aj doma v deťoch, manželovi, manželke aj v susedoch, v spolucestujúcom v miestnej doprave, v kolegoch v práci a v každom, koho stretávame.

Mnohí ľudia nám zovšedneli, preto nás Kristovo evanjelium pozýva oprášiť naše nazeranie a nanovo vidieť druhých so všetkou úctou a dôstojnosťou. To znamená vidieť Krista pod spôsobom blížneho podobne, ako pod spôsobom chleba alebo pod spôsobom slova.

Samozrejme, že druhí sa nesprávajú vždy tak, aby sme v nich videli Kristovu tvár oslávenú. Ak nám ubližujú, konajú zlo, sú z nich vrahovia, podvodníci, zlodeji, vtedy sme vyzvaní vidieť v nich Kristovu tvár trpiacu, čiže Ježiša opusteného. Pritom musíme rozlišovať ako Augustín: hriech možno odsúdiť, ale hriešnika vždy milovať! Tento postoj pomáha prekonať predsudky a nečakať zmenu od druhých, ale najprv urobiť zmenu vo vlastnom nazeraní.

Evanjelium o poslednom súde nie je naháňaním strachu, ale výzvou k zodpovednosti v prítomnosti. Netreba sa báť toho, že súdnym spôsobom nám bude premietnutý film života, ale toho, ako sa dnes dívame na druhých ľudí. Dnešok máme v moci. Keď dokážeme skvalitňovať naše nazeranie, zbúrame predsudky a osvojíme si zásadu: „Čokoľvek ste urobili druhému – mne ste to urobili“(Mt 25, 40), potom dovolíme, aby Duch Boží formoval náš život. Raz, keď prídeme na posledný súd, aj nám zaznie veta: „Bol som hladný, dali ste mi jesť, bol som smädný, dali ste mi piť...“ (Mt 25, 35). Oceníme teológiu človečenstva.

O tom, že sa oplatí búrať predsudky, svedčí udalosť, ktorú opísal Francesco Carnelutti (1879-1965), slávny taliansky jurista a advokát. Pri jednej ceste našiel vo vlaku Písmo Sväté. Otvoril ho a čítal kapitolu, kde bolo napísané: „Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som pocestný a pritúlili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne“ (Mt 25, 35-36). Zrazu v svojej mysli videl mnohých trestancov, klientov, ktorých obhajoval pred súdom. Píše: „Pred mojimi očami vystupovali vrahovia, násilníci, otcovrahovia, lupiči, celá tá rozvratná časť ľudstva, nadobúdajúca takmer zvieraciu podobu. A tento Boh kresťanov sa stotožňoval s každým z nich bez výnimky a bez zábran práve tak, ako sa stotožnil so vznešenosťou politického väzňa i nevinnej obete násilia. Lebo bol to Boh kresťanov, ktorý povedal: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25, 40). Staval sa na úroveň trestancovi, praobyčajnému delikventovi. Vtedy som pochopil, že nijaká náboženská fantázia, nijaký človek na zemi by nevedel vymyslieť takého Boha. Iba on sám, Stvoriteľ aj tej temnej a zúfalej časti človečenstva, sa mohol odvážiť s ním stotožniť.

Určite by nijaká náboženská komunita nebola šla tak ďaleko, aby svojho Boha stotožnila so zločincom akéhokoľvek druhu.“ [38]

Vyjadrenie Francesca Carneluttiho je inšpirujúce: po prvé – na založenie novej náboženskej spoločnosti je potrebné vymyslieť Boha, ktorý by bol príťažlivý. Ale Boh kresťanov sa stotožňuje so zločincami, s lotrom na kríži. To je dôkaz, že kresťanstvo je náboženstvo zjavené a nie ľuďmi vymyslené.

Po druhé – aj keby sme mali pocit, že služba mužovi, ktorý pije, je márna, alebo deťom, ktoré sú nevďačné, darebákovi, ktorý nás sklamal... - vždy si môžeme pripomenúť Ježišovo stotožnenie sa s najbiednejšími: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25, 40). Každá služba roztavuje naše sebectvo. Druhý človek môže neprijať našu službu, ale Boh ju nikdy neodmieta, práve naopak, ocení ju. Nič z toho, čo v živote robíme, nie je stratené ani premárnené. Len treba dôverovať Ježišovým slovám: „Veru, veru hovorím vám: Aj ten, kto verí vo mňa, bude konať skutky, aké ja konám, ba bude konať ešte väčšie“ (Jn 14, 12).

Všetko závisí od uhla pohľadu a ochote zbaviť sa predsudkov. Ďakujme za pravdu Kristovej prítomnosti pod spôsobom blížneho, ktorou nás Cirkev volá k zamysleniu a zároveň aj ku konaniu v nasledujúcich dňoch.

4 Viera ako vzťah

4.1 Premení náš strach

Mt 17, 1-19 Tvár mu zažiarila sťa slnko
Druhá pôstna nedeľa A: Kristus sa nedá zaškatuľkovať

„Ty si ale vyrástol, vôbec ťa nepoznávam!“ povieme synovcovi, ktorého sme veľa rokov nevideli. Máme totiž vo zvyku si ľudí zaškatuľkovať, urobiť si určitý rámec. Keď si synovca pamätáme ako desaťročného, v našej pamäti zostane dlho takto zaškatuľkovaný. Podobne si zaškatuľkujeme politikov, hercov, spevákov na sympatických a nesympatických. Platí to aj o zamestnaní: ak nám niekto pomôže, zaškatuľkujeme ho do dobrej škatuľky, a tak ho vidíme stále. Ak nám niekto ublíži, položíme ho do škatule: nepriateľ, a ťažko z nej vyjde.

Pred dvetisíc rokmi ľudia pozerali na rabína z Nazareta, Galilejčana, a tiež sa ho snažili zaškatuľkovať. Ale nepodarilo sa im to. Niektorí z neho chceli urobiť vidieckeho tesára, ale zrazu videli, že má akademickú rétoriku. To im do ich škatule nepasovalo. Pre niektorých bol Židom, ale priťahoval pohanov. Niektorí ho nazvali revolucionárom, ale on vzápätí zaplatil dane. Hovorili o ňom, že je to svätý muž, ale sedel aj s prostitútkami a vyberačmi daní, čo prevracali kabáty. V spoločnosti, v ktorej dominovali muži, mal priateľky medzi ženami, ktoré ho nasledovali. V antirímskej kultúre on Rím nekritizoval. Rozprával ako kráľ, ale žil ako pútnik. Preto bolo ťažké ho zaškatuľkovať.

Proti zaškatuľkovaniu Ježiša je aj evanjeliový príbeh o premenení na vrchu Tábor (Mt 17, 1-9). Tam, pred Petrom, Jakubom a Jánom ukázal, že je úplne iný, ako ich dovtedajšie predstavy o ňom. Lebo láskavý tesár, ktorý s nimi jedol predvčerom maces a kebab a hovoril galilejským prízvukom, sa zrazu premenil na osobu, ktorá žiari. Mal postavu, ktorej tvár žiarila neobyčajným svetlom, ako nejaká kozmická bytosť, odev mu zbelel ako svetlo. To bolo pre nich šokujúce, lebo z každého póru jeho pokožky a z každého stehu jeho odevu čosi žiarilo. Bol ako v plameňoch. Hľadieť do jeho tváre, by znamenalo to isté, ako pozerať do nejakého veľkého ohňa. Celý žiaril a bola to žiara, ktorá pochádzala z Božej prítomnosti.

Písmo na mnohých miestach stotožňuje Boha so svetlom. Napríklad v Jánovom liste čítame, že „Boh je svetlo a niet v ňom nijakej tmy“ (1Jn 1, 5). Alebo že „prebýva

[38] https://it.wikipedia.org/wiki/Francesco_Carnelutti

v neprístupnom svetle“ (1Tim 6, 16). Kristus bol iný, ako ho doteraz poznali. Lebo bol oblečený do toho, čím bol pred Betlehemom a po Zmrtvýchvstaní. Nie poblednutý, unavený a zaprášený Galilejčan, ale impozantná a nespútaná osobnosť, ktorú nemožno len tak riadiť a manipulovať ňou. Niekto, kto je svätý, nevinný, nepoškvrnený, v liste Hebrejom sa píše „oddelený od hriešnikov“ (Hebr 7, 26). Peter, Jakub a Ján si zrazu uvedomili, kto je Ježiš: úplne iný, ako sme si mysleli.

V tej chvíli chcel Peter zachrániť pamiatku na to, čo videl. Preto prehovoril: „Pane, dobre je nám tu. Ak chceš, urobíme tu tri stánky: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi“ (Mt 17, 4). Lebo my to robíme tak, že na kamennú tabuľu napíšeme: tu sa to a to vtedy stalo. Alebo urobíme katedrálu alebo postavíme pomník, že tu sa udialo čosi veľkolepé.

Zaujímavé, že Petrovi nebolo dovolené dokončiť vetu, lebo sa tam píše: „Kým ešte hovoril, zahalil ich jasný oblak a z oblaku zaznel hlas“ (Mt 17, 5). Ešte ani nedokončil vetu, že je mu tu dobre a zaznel iný hlas: „Toto je môj milovaný syn“ (Mt 17, 5), čiže je tu niekto iný, ako ste si mysleli. Tu je niekto neoceniteľný, jedinečný a neexistuje nikto iný rovný Kristovi. Ani Eliáš, ani Mojžiš, ani Budha, ani Mohamed, ani nikto na zemi nebude taký, ako je Kristus. On nie je obyčajný syn, alebo najlepší zo synov, on je „môj milovaný syn“!

Peter chcel postaviť tri stany: Ježišovi, Mojžišovi a Eliášovi, čo znamená: máme tu troch na jednej úrovni. Ale z toho bol rýchlo oslobodený: to nie je len jeden plus druhý plus tretí, ale je tu Kristus, ktorý je „môj milovaný syn“ a všetko ostatné mu je podriadené na celú večnosť.

V tej chvíli pre Petra nastala zmena, slová boli na nič, odkrvila sa mu tvár, zbledol, kolená sa mu roztriasli, čo dokazuje veta: „Padli na tvár a veľmi sa báli“ (Mt 17, 6). Stretli sa s osobou, ktorá je iná, než si mysleli dovtedy. Zrazu ich pohľad na žiariaceho Galilejčana zbavil všetkej povýšenosti, odzbrojil ich a nechal ich premožených ležať na zemi.

Rozmýšľajúc nad touto udalosťou, ktorá sa stala na vrchu Tábor, si uvedomujeme, že obsahuje posolstvo aj pre nás po dvetisíc rokoch. Učeníci prežili určitý strach z Pána. Náš strach je z nezamestnanosti, z choroby, z toho, čo bude s rodinou, atď. To nám kradne spánok a oberá nás o pokoj. Iný strach nazývame bázeň pred Pánom - strach z toho, ako obstojíme, Bože, pred tebou, keď ty si úplne iný a my sme hriešni?

Ak psychológovia hovoria, že strach nás zneschopňuje, neurotizuje, tak to platí o prvom strachu - pochádzajúcom z tohto sveta. Ale nie je neurotické mať bázeň pred Bohom. Naopak, nemať strach z Boha, je neurotické. Pretože Boh sa nám dáva poznať a s ním sa prestaneme báť zlých vecí. Boh náš strach premení.

Viera, úcta k Bohu a bázeň, úžas nad Bohom, pomáha človeku premeniť jeho strachy. Je to nepriama úmera: ak je Kristus v našich očiach veľký, naše strachy budú malé. Ak bázeň pred Pánom rastie, životné strachy sa zmenšujú, pretože veľký Boh premieňa človeka na veľkú odvahu. Opačne: zúžený pohľad na Boha spôsobuje, že človek nemá nijakú odvahu.

Čiže veľa záleží na tom, ako si predstavujeme Krista, a či ho prijímame ako toho, z koho vychádza sila a múdrosť. Táto viera premení naše strachy z nedostatkov aj strach z vlastnej hriešnosti aj strach z budúcnosti na poznanie Božej lásky.

Bolo potrebné, aby Peter, Jakub a Ján zažili veľkého Krista pre to, čo ich čakalo. Ťažko by neskôr zvládli prenasledovanie kresťanov a mnohé súženia, keby nemali poznanie, kto je Kristus. Z vrchu schádzali opálení, vysmiati, svižne, možno aj trochu pyšne, lebo kto by im mohol ublížiť s takým Mesiášom po boku? Toto je posolstvo viery: kto nám môže ublížiť s takým Kristom, ktorý presahuje všetky predstavy ľudí? [39]

Tajomník Oliver Cromwell (1599-1658) bol na služobnej ceste v Európe. Poslednú noc pred spiatočnou plavbou strávil v prístave. Dlho sa prehadzoval na posteli - nemohol zaspať. Podľa starých zvykov spal sluha, ktorý ho sprevádzal, spolu s ním v jednej izbe. Zdalo sa, že

[39] LUCADO, M.: Bez strachu. www.kumran.sk 2010, s. 171.

sluha tvrdo spí. Keď sa tajomníkovi napriek jeho márnej snahe nepodarilo zaspať, zobudil aj svojho sluhu.

Ten sa prekvapene spýtal svojho pána: „Ako to, že nemôžete spať?“ „Bojím sa, že sa niečo stane na našej ambasáde“, znela odpoveď. „Pane,“ povedal sluha, „môžem vám dať dve otázky?“ „Pravdaže!“ „Riadil Boh dejiny tohto sveta predtým, ako sme sa narodili?“ „Určite!“„A bude vládnuť aj vtedy, keď my zomrieme?“ „Bezpochyby!“ „Potom, pane, prečo ho nenechať vládnuť aj teraz?“ Tajomník sa upokojil. Jeho viera opäť našla stratenú istotu a pokoj naplnil jeho vnútro. O niekoľko minút už obaja sladko spali.[40]

Veľa vecí sa premení, ak sa zmení naša predstava o Bohu a nastúpi viera a dôvera v Krista, ako ideál života.

4.2 Prijatý alebo vyhostený?

Jn 20, 19-31 O osem dní prišiel Ježiš
Druhá veľkonočná nedeľa A: Päť postojov

Na služobných cestách sa môže stať, že večer človek príde do hotelového zariadenia, chce si dať čaj alebo pivo, a zistí, že reštaurácia je už zatvorená. Pekné prostredie, vstupná hala, všetko nové, ibaže - už nepodávame! Z vedľajšieho salónika sa ozýva zvuk, možno sa tam bude dať niečo vypiť - ale je rezervované, oslavuje sa päťdesiatka, privátna spoločnosť. A tak si človek povie: čo z pekného zariadenia, keď nie som pekne obslúžený, ale vyhostený?

Podobné skúsenosti máme v živote. Niekomu darujeme úsmev, tešíme sa z priateľstva s ním a iného vyhostíme. Rozhodujeme o tom, komu je dovolené vstúpiť do nášho života, kto nás zaujíma, s kým sa rozprávame pekne a s kým menej pekne, alebo len oficiálne.

Aj voči Bohu sa možno takto správať. Niekedy ho chválime a vzdávame mu úctu, inokedy sú situácie, keď Boh je vyhostený. Svedčia o tom aj udalosti, ktoré sa stali okolo Veľkej noci pred dvetisíc rokmi. Existuje päť kategórií ľudí, ktorí si zvolili určitý postoj k Ježišovi Zmŕtvychvstalému.

Prvú tvoria učeníci, zhromaždení za zatvorenými dverami (porov. Jn 20,19). Prečo sa zatvorili? Báli sa, že v Jeruzaleme im prídu na to, že aj oni patrili k Ježišovi a stihne ich podobný osud. Boli plní strachu o svoju budúcnosť. Vo Via Lucis sa spieva: „Zatvorili dvere, zamkli na závoru, zo strachu, že boli s Nazaretským spolu. Keď už jeho nieto, ktože nás obráni? Skončilo sa všetko, budeme rybári.“ [41] I v našej dobe sa veľa ľudí nepriznáva k Bohu, buď sa hanbia, alebo boja. Najmä pri témach, ktoré sa týkajú rodiny, manželstva, ochrany života od počatia až po prirodzenú smrť, atď.

Druhú kategóriu ľudí tvoria tí, ktorí majú postoj beznádeje. Prototypom je Judáš, ktorý sa obesil (Mt 27, 3-10). Udalosť, keď študent príde so zbraňou do školy a postrieľa učiteľov i spolužiakov a nakoniec otočí zbraň proti sebe, je dôkazom straty nádeje. Alebo sú ľudia, ktorí sa hlásia k eutanázii, lebo svoje zomieranie vidia beznádejne a nechápu význam očisťovania.

Tretiu kategóriu tvoria kajúcnici. Peter zaprel Ježiša, ale svoj čin ľutoval (porov. Mt 26, 69-75). Aj nám svedomie hovorí, že sme urobili zle, prosíme Boha o odpustenie a konáme pokánie. Boh nám prejaví milosrdenstvo, lebo nás nevie nemať rád. V druhú veľkonočnú nedeľu slávime tento typ kajúcich ľudí, ku ktorým patríme všetci, lebo svojou kajúcnosťou privolávame na seba Božie milosrdenstvo a takýmto spôsobom dávame najavo úctu, ktorá patrí Bohu.

Štvrtú kategóriu tvoria pochybujúci, ktorých reprezentuje Tomáš: „Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoj prst do rán po klincoch a nevložím svoju ruku do jeho boku, neuverím“ (Jn 20, 25). Čiže, kým sa nepresvedčím vlastným dotýkaním o tom, že Ježiš existuje. To je večný problém: keby sa Boh dal nahmatať, alebo vyjadriť číslami, keby sa

[40] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 180.
[41] FABIAN, A.: Via lucis. Texty piesní. Košice 2009.

ho dalo dotknúť zmyslami, uverili by sme. Bohužiaľ nikto nemôže ísť do neba urobiť previerku a zistiť, ako to tam funguje, ani zápisnicu odtiaľ nikto neprinesie. A práve preto je to tak dobre. Keby sme sa o Bohu mohli presvedčiť dotykom, musel by mať mäso a kosti, aké máme my. Lenže keby mal mäso a kosti ako my, potom by starol. Ale on je duch. A vďaka tomu žije v oslávenom živote. Naše vzkriesenie bude prevodom do inej reality, pozvaním k oslávenému životu. Povzbudzujúco nám znie veta: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli a uverili“ (Jn 20, 29). Dotkli sa Boha vierou, nie rukami.

Piatu kategóriu tvoria milujúci, ktorých predstavuje Mária Magdaléna. Uteká k hrobu a hľadá, keď už nič iné, aspoň mŕtvolu. Hľadá preto, lebo jej Ježiš chýba. Viera znamená, že Boh mi chýba, preto ho hľadám. Čo iné robím, keď sa modlím? - hľadám Boha a dávam mu najavo: chýbaš mi, Bože môj. Čo iné je sväté prijímanie, alebo čítanie Písma, než prejav hľadania: Bože môj, chýbaš mi. Tento postoj vystihuje určitú kategóriu ľudí po Veľkej noci, tých, ktorí pochopili, čo je na náboženstve podstatné.

Máme teda päť skupín ľudí: prvá - ustrašení, druhá - beznádejní, tretia - kajúcnici, štvrtá - pochybujúci, piata - milujúci. Vo všetkých vidno rozličné postoje k Ježišovi a jeho vzkrieseniu, ktoré sa vzťahujú aj na nás dnes. Niekto ho prijme – niekto vyhostí.

Pritom je vhodné všimnúť si aj Boží postoj. Boh je úžasný najmä preto, že robí to, čo my nerobíme. Keby sme pripravili cenný balík, ktorého obsahom by bola veľká hodnota, alebo posielali niekomu veľa peňazí - nenapísali by sme odosielateľa? Koľkokrát je pre nás dôležité práve to, že JA dávam, posielam, robím.

Boh robí mnoho, a vôbec sa nepodpisuje. Vďaka jeho múdrosti a sile všetko ožíva, ale on sám sa z toho vytratil. Na jar každá trávička, každý lístok na strome, každý tulipán, narcis je Boží podpis. Záleží na nás, či ho v diele stvorenia uvidíme, alebo si ho nevšimneme.

Aj naša vlastná existencia nás núti povedať: Bože, ako ma máš rád, keď si ma postavil do tohto sveta. Ty si architektom môjho života a cez mojich rodičov ako zhotoviteľov, existuje dielo, ktoré sa volá: môj život.

Povie niekto o novej budove, že architekt vznikol náhodou, alebo zhotoviteľ je náhodou, alebo investor je náhodný? Kto nakreslil náš život ešte pred tým, než sme tu boli? Naplánovali sme si seba samých? Nemali by sme teda v pokore uznať: Bože ty si investoval do mňa svoju lásku a máš pre mňa aj oslávenie. Chcem ti byť za to vďačný. Chýbaš mi a chýba mi aj tvoje milosrdenstvo. V tejto viere sa vyjadruje najkrajší a najsprávnejší postoj voči Bohu. [42]

Nedeľa Božieho milosrdenstva nás pozýva stávať sa veľkonočnými ľuďmi. Sme nimi vtedy, ak si uvedomujeme Božie dielo vzkriesenia i to, že sa z neho „vytratil“ a necháva na človeka, či mu uverí, alebo nie, či ho prijme, alebo vyhostí.

Pred viac ako sto rokmi mladý Albert Einstein (1879-1955) chodil na prednášky na Švajčiarsku vysokú školu technickú (Zürišská Polytechnika, dnes Eidgenössische Technische Hochschule). Pri jednej príležitosti sa profesor pýtal: „Stvoril Boh naozaj všetko, čo existuje?“ Mladý Einstein odvážne odpovedal: „Áno, stvoril!“ Profesor pokračoval: „Keď Boh stvoril všetko, čo existuje, tak stvoril aj zlo a na základe toho, čo sme doteraz povedali, môžeme tvrdiť, že Boh je zlo.“ Chvíľu bolo ticho. Profesor bol so sebou spokojný, dokázal že viera je mýtus.

Ale mladý Einstein sa prihlásil: „Existuje zima?“ „Čo to je za otázku, či existuje zima? Tebe nikdy nebola zima?“ odpovedal profesor. Ostatní sa začali smiať. Mladý študent povedal: „V skutočnosti zima neexistuje. Podľa zákonov fyziky je zima iba neprítomnosť tepla. Každé telo alebo predmet je citlivý na zmenu prostredia alebo prenos energie. Absolútna nula je vlastne úplná neprítomnosť tepla. Vtedy sa všetka hmota stáva nehybnou a neschopnou reakcie. V tejto teplote zima neexistuje. Človek vymyslel toto slovo na vyjadrenie toho, ako sa cíti, keď pociťuje nedostatok tepla.“

---

[42] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Druhú veľkonočnú nedeľu - výber. Tvrdošín 1990.

Mladý Einstein pokračoval: „Existuje tma?“ „Samozrejme“ , hovorili ostatní. Einstein tvrdil: „Tma tiež neexistuje. Tma je v skutočnosti neprítomnosť svetla. Svetlo môžeme skúmať, ale ako chcete skúmať tmu? V skutočnosti môžete použiť pokusy na lámanie bieleho svetla na mnoho farieb, ale nemôžete odmerať tmu. Jediný lúč svetla sa môže zlomiť v prostredí tmy a osvietiť ho. Ako môžete odmerať, nakoľko tmavý je priestor? Odmerať môžete silu svetla, ktorú ono vydáva. Nie je to správne? Tma je slovo, ktoré vymyslel človek, keď chcel opísať, čo sa deje tam, kde niet svetlo.“

Nakoniec sa Einstein spýtal profesora: „Pane, existuje zlo?“ „Samozrejme,“ ohlásil sa profesor, „vidíme ho každodenne v neľudskosti, v kriminálnikoch, nespravodlivosti.“ Einstein pokračoval: „V skutočnosti zlo neexistuje, pane, aspoň samo o sebe nie. Zlo je iba absencia dobra a absencia Boha. Je to ako s tmou a zimou. Je to slovo, ktorým chce človek vyjadriť nedostatok Boha. Boh nestvoril zlo. Zlo je dôsledkom toho, že človek neprijíma Božiu lásku. Je to ako zima, keď tu nie je teplo a tma, keď tu nie je žiadne svetlo. Božia láska je darom v našom srdci.“

Uveriť vo vzkriesenie, znamená otvoriť sa prítomnosti Božej lásky. Vtedy sa životu darí. Zlo, smrť, nespravodlivosť nevymyslel Boh. Je to dôsledok neprijatia a vyhostenia Boha vo svete. Ďakujme za dar poznania Božej náklonnosti a milosrdenstva, ktoré nás privádzajú k osláveniu.

4.3 Božia banka

Mt 28, 16-20 Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi
Nanebovstúpenie Pána A: Na čo vsadiť?

Otec a syn sa doma hádali pre tiket. Obidvaja sa vyznali vo futbale, poznali mužstvá, kluby Chelsea, Manchester, Barcelonu, aj Milano a tipovali, kto vyhrá. Raz sa stalo, že hoci otec ponúkal svoj tip, syn ho presvedčil a v ten deň podali synov tip. Večer v správach počuli, že keby boli dali otcov tip, boli by vyhrali.

Každý človek rozmýšľa, na čo vsadiť. Pokiaľ by išlo len o športové záležitosti, nebolo by to také zložité. Ale každý musí rozmýšľať, ako usmerní svoj život, na aké hodnoty a názory vsadí a či to, na čo vsadí, prinesie ovocie, alebo všetko prehrá.

V jednej českej piesni sa spieva:
Cestou lidi potkávám, všech se na stejnou věc ptám.
Teď mne nejvíc zajímá jakou cenu život má
a v čem je jeho vtip. Co je důležité mít?
Ptám se, jak se ***vůbec naučit, naučit žít.***
Já zájem mám, zájem mám, všech se na stejnou věc stále ptám.
Ptal sem se mnoha žen, mnoha můžu zkušených,
v čem se skrývá ***umění,*** držet osud v rukách svých.
Ať mi vysvětlí, že tak vytrvalí jsou, jak to dělají s tou krásnou jistotou.
Já zájem mám, každý se jenom pousmál, pousmál,
stejnou odpověď mi dal, jenom žil, jenom žil, proste žil a kráčel dál.
Ptám se lidí, všechny lidí, v kterých síla je,
lidí, kteří na nohou drží už jen naděje,
ať mi aspoň ukážou, jakou cestou kráčeli
a celou svou moudrost podělí.
Já zájem mám, každý se jenom pousmál,
pousmál a stejnou odpověď mi dal, jenom žil a kráčel dál.

Autor textu i spevák na otázku: na čo vsadiť? – odpovedali: neviem. Človek iba žije a kráča ďalej, mnohokrát ani nevie, aké postoje a názory by mal zastávať.

Pri hodnotovom svete sa môžeme učiť od finančných manažérov. Existuje sporiteľňa, banka a môžeme si uložiť úspory na zlé časy. Podobne máme pivnicu, alebo špajzu na uloženie

potravín pre budúcnosť. Ale kde sa dá ukladať na horšie časy, ktoré voláme starnutie, choroba a zomieranie? Napr. zo zdravia v mladosti si niečo odložiť na starobu, zo sily alebo krásy v mladosti dá sa odložiť?

Uvedomujeme si hodnotu Ježišovho posolstva, ktoré Cirkev ohlasuje aj po dvetisíc rokoch formou rady: existuje sporiteľňa, banka, kam možno ukladať úspory dobrých skutkov a múdreho života. Volá sa priateľstvo s Kristom. On nás uisťuje, že bude s nami aj v našej osobnej budúcnosti: „A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20).

Považovali by sme za hlúpeho človeka, ktorý si odkladá na horšie časy? Mohol by niekto nám vyčítať, že robíme zle, keď vkladáme svoj život do priateľstva s Kristom? Každá modlitba, záujem o Božie slovo, účasť na liturgii je správne rozhodovanie sa pre Boha, s vierou, že on nám vráti všetko vtedy, keď to bude pre náš život potrebné a najdôležitejšie.

Aby Božia banka, Božia sporiteľňa bola pre nás funkčná, je potrebné splniť podmienku: nosiť druhého v svojom srdci. Lebo v svojom srdci nosíme toho, koho máme radi. Keby sme vysmiali dcérku, ktorú má mama rada, vysmiali by sme mamu. Keby sme ublížili dcérke, trpela by mama. Lebo dcérka je v mame milovaná, uctievaná a vážená. V mame má svoju sporiteľňu, svoju banku. Druhý človek má v nás svoju banku, ak ho nosíme v srdci. To je Božia vôľa: byť bankou lásky druhému.

Existuje tip na vznešenejšie hodnoty? Má byť celá rodina zameraná iba na zisk, viac peňazí, sú najvyššou hodnotou? Má byť najvyššou hodnotou kariéra, naša dôležitosť? Veď mladší už len čakajú, kedy starší odídu do dôchodku. Čo má byť najvyššou hodnotou? Deti, s ktorými sa rodičia natrápia, a oni odídu do sveta? Ako môžeme vsadiť na niečo, čo je pominuteľné a relatívne, a nevšimnúť si pritom hodnotu, ktorá je večná?

Okrem toho si uvedomujeme, že nielen my hľadáme a tipujeme, na koho vsadiť svoj život, ale aj Boh sa rozhodol vsadiť. Vsadil na nás. Vieme to domyslieť? Koľko možností mal Boh, a on si vsadil na nás: možno sa mi to s týmito ľuďmi podarí... možno budú milujúci... Toto je otvorenosť Božia voči každému z nás. A keď takúto ponuku máme zo strany Cirkvi, nemáme sa z toho tešiť? Preto je pre nás sviatok Nanebovstúpenia Pána požehnaným dňom.

Z toho logicky vyplýva ďalšia skutočnosť: naše peniaze v banke nás oprávňujú pomyslieť si: „Ste mojimi dlžníkmi. Mám u vás odložených tisíc eur a môžem ich kedykoľvek vybrať. Vy nie ste moji páni, vy ste moji dlžníci!“

Takto sa Boh rozhodol stať sa ako keby dlžníkom človeku. Každý z nás si môže pomyslieť: Bože, ty si mi dlžný. Usilujem sa nosiť ťa v svojom srdci a verím, že som sa rozhodol pre správny tip. Pane, ty si vstúpil do môjho neba, do môjho života, do mojich podmienok a stal si sa ako keby môj dlžník. Daj, aby som bol hodný možnosti vstúpiť do tvojho neba a do tvojich podmienok.

Nie je krásne mať takúto možnosť a nádej? Nie je úžasné, že Boh ako keby vyhlásil seba za dlžníka človeku, len chce, aby ho človek nosil v svojom srdci, kým žije v svojich podmienkach, v svojom „nebi“. Preto je namieste úcta k Bohu, vďačnosť za sviatok Nanebovstúpenia a vzájomná tolerantnosť.[43]

Vedomie o existencii neba, Božej banky, vždy pomáhalo ľuďom. Svedčí o tom príbeh Ericka Bakera, ktorý vyrastal v Anglicku na konci devätnásteho storočia. Bol anglikánskym pastorom a jeho manželka zdravotnou sestrou. Snívali o tom, že raz pôjdu pomáhať do misií. Zhodou okolností sa dostali na misijnú stanicu do Portugalska. Prežili tam viac ako päťdesiat rokov. No prišlo obdobie druhej svetovej vojny a situácia sa zhoršila. Nemci prenasledovali Angličanov aj v Portugalsku. Erick sa rozhodol poslať manželku a deti naspäť do vlasti, do Veľkej Británie. Nastúpili na loď a odišli.

[43] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na sviatok Nanebovstúpenia Pána – výber. Tvrdošín 1990.

V nedeľu mal pán Baker bohoslužby a kázeň. Počas úvodných modlitieb mu kostolník pošepkal jednu vetu a pán Baker pred všetkými vyhlásil: „Celá moja rodina došla bezpečne domov!“

Bohoslužby skončili a neskôr sa ľudia dozvedeli pravdu. Loď bola torpédovaná, všetci zahynuli. Erick Baker nepovedal: moja rodina nešťastne skončila a zahynula, ale: celá moja rodina došla domov.

To je viera, ktorá prevyšuje všetky očakávania. Pochopili to aj učeníci, keď sa tešili, odchádzajúc z hory Nanebovstúpenia a očakávali zoslanie Ducha Svätého. Velebili Boha, lebo uverili, že v ňom majú domov. Vsadili na tip, ktorý neprehráva, nesklame.

4.4 Vidieť, čo druhý potrebuje

Jn 17, 1-11a Otče, osláv svojho Syna
Siedma veľkonočná nedeľa A: Byť s ním, ísť s ním

V chassidskej múdrosti sa traduje príbeh o sedliakovi, ktorý prišiel do pohostinstva a dal si nalievať víno. Keď sa mu rozohrialo srdce a rozviazal jazyk, pýtal sa suseda, s ktorým pil: „A ty, máš ma rád?“ Odpovedal mu: „Samozrejme, že mám ťa rád!“ Na to si sedliak zafilozofoval: „Ako ma môžeš mať rád, keď nevieš, čo potrebujem?“

Pravdou je, že mať niekoho rád, znamená vidieť, čo ten druhý potrebuje. Všetkým nám dobre padne, ak iní vidia, čo potrebujeme, a konajú podľa toho. Ak druhí nevidia, čo potrebujeme, zbytočne budú rozprávať, že nás majú radi.

A vidí Boh, čo potrebujeme? Mnohokrát sme skeptickí a zdá sa nám, že naše potreby dobre nevidí. Ale keď sa pokúsime objektívne rozmýšľať, zistíme, že Boh veľmi dobre vidí čo potrebujeme, a dostatočne nás vybavil pre tento svet. Komu z nás treba ešte jedno oko? Alebo potrebujeme viac rúk? Nestačí nám toľko roboty, koľko máme? Komu treba viacero nôh? Nie sme unavení na konci dňa kráčaním na dvoch nohách? Potrebujeme viac druhov ovocia? Máme už aj ázijské, africké, austrálske. Vari potrebujeme nie jedno, ale dve slnká? Alebo nejaký druh kvetín? Žeby chýbalo niečo v botanike?

A zrazu vidíme, že všetko je to dobre vymyslené, usporiadané a primerané - v nás, i okolo nás. Boh je Otec, ktorý nás má rád, lebo vidí, čo potrebujeme. Ale opačne sa treba pýtať: vidíme, čo Boh od nás žiada, čo od nás potrebuje? On nepotrebuje naše modlitby, ani obety, sebazaprenia - to je dobré pre nás a pre náš poriadok v živote. To, čo Boh čaká od nás, je, že budeme mať k nemu úctu a vďačnosť za všetky dary, ktoré prijímame.

V tejto súvislosti treba rozumieť slovám, ktoré sa modlil Ježiš z Nazareta pred svojou smrťou: „Otče, nadišla hodina: Osláv svojho Syna, aby Syn oslávil teba tak, ako si mu dal moc nad každým telom, aby všetko, čo si dal ty jemu, im darovalo večný život. A večný život je v tom, aby poznali teba, jediného pravého Boha a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista“ (Jn 17, 1-3).

Keď spomína, že „večný život je v tom, aby poznali teba“ (Jn 17, 3), tak to neznamená vedieť niečo o Bohu, mať o ňom súbor informácií, ale byť s ním. Ani o človeku nemôžeme povedať, že ho poznáme vtedy, keď vidíme, ako je oblečený, alebo vieme jeho meno. Až vtedy, keď s niekým desať, dvadsať, tridsať rokov žijeme, môžeme povedať: Už ho/ju poznám! Byť s druhým, prežívať starosti i radosti, to je obsah slova: poznať. Nie náhodou sa v žalme spieva: „Skúste a presvedčte sa, aký dobrý je Pán“ (Ž 34, 9).

Vo veľkňazskej modlitbe Ježiš ešte dodáva: „...a ja idem k tebe“ (Jn 17, 11). Toto: ísť k Otcovi, kráčať k Otcovi, byť na ceste k Otcovi – je podstatou náboženstva. Vtedy môžeme hovoriť, že tušíme, čo znamená večný život. Byť v modlitbe s ním a s ľuďmi v milosrdnej trpezlivosti, čiže žiť podľa Božích kategórii, to je smerovanie, ktoré otvára poznanie, čo je nebo, večný život.

Nestačí ísť každý deň len k veciam, peniazom, starostiam, práci, zábave, lebo by to bolo kráčanie do stratena. Byť veriacim človekom, znamená ísť k Otcovi. Vtedy, keď naplníme túto spirituálnu potrebu, budeme v rovnováhe. [44]

Prišla návšteva a domáci pán sľuboval perfektné pohostenie. Bol totiž na dovolenke v zahraničí a doniesol si odtiaľ špecialitu v konzerve. Lenže keď ju otvorili, strašne zapáchala. Hosť sa usmial: „To je zaujímavé pohostenie smradom!“ Domáci pán sa duchaplne obránil: „Ešte šťastie, že smrdí. Aspoň poznáme, že je pokazená! Horšie by bolo, keby sa to ani rozoznať nedalo!“

Podľa určitých príznakov je možné rozoznať, čo je dobré a čo zlé v potravinách. Ale aj ľudí rozoznávame podľa toho, či to s nami myslia dobre, úprimne, žehnajú a žičia nám, alebo sú sebeckí a závistliví. Vieme, pri ktorých ľuďoch sa nášmu životu darí, a ktorí ho otravujú.

Keď Ježiš hovorí, že „večný život je v tom, aby poznali teba“ (Jn 17, 3) a keď sme pochopili, že to znamená byť na ceste k Otcovi, nemali by sme byť hrdí na to, že môžeme čerpať z Božej múdrosti? Aká veľká ignorancia je odmietať autoritu Boha, Desatoro, kultúru nedele, v mene „slobody“ a „šťastia“. Aké nedomyslené je domnievať sa, že cirkev svojimi zásadami otravuje život!

O židovskom majiteľovi hotela sa hovorí, že k nemu neočakávane prišli hostia a nemal dosť miesta na spanie. Utekal k susedovi, zháňal slamu, nosil ju do svojho hotela, aby narobil slamníky a mohol hostí ubytovať. Ľudia, ktorí to videli, hovorili: „Prečo nezaplatíš tým, čo stoja na ulici, aby ti urobili slamníky? Prečo sa namáhaš ty sám?“ Židovský majiteľ hotela odpovedal: „Tak vy chcete, aby som iných nechal dobre robiť a ešte im za to platil?“[45]

Vedieť dobre robiť, znamená vidieť, čo druhí potrebuje. To je to, čo aj Boh od nás očakáva. Prosme si silu, aby sme sa naučili kráčať k nemu a byť s ním, aby bol v nás oslávený.

4.5 Zlodej v kostole

Jn 1, 29-34 Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta
Druhá cezročná nedeľa A: Zatykač

Kostolníčka sa sťažovala: „Pán farár, chlapci chodia kradnúť z pokladničky. Urobili si dlhú pinzetu, aby ňou povyťahovali peniaze. Jeden vonku, pred vchodom kontroluje, či niekto nejde a druhý vyberá mince.“ Farská rada rozhodla namontovať mreže a zaviesť kamerový bezpečnostný systém.

Je šikovné prísť do kostola, ukradnúť peniaze, a nechať šperk? Veď najvzácnejšou skutočnosťou v kostole je prítomnosť Boha. Nevysmiali by sme každého, kto by prišiel do klenotnice a zobral podušky spod retiazok, prsteňov, náramkov, namiesto zlata a šperkov?

Je pravdou, že pre zlodeja sú najdôležitejšie peniaze. Ale v kostole nie sú najdôležitejšie oltáre, pamiatky, sochy, obrazy, ani pokladnička, ale prítomnosť Božia, ktorú si môže každý zobrať do svojho života. Ide len o to, aby pochopil, kým a čím je Boh, ktorý sa ponúka.

Ján Krstiteľ o ňom povedal: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta“ (Jn 1, 29). Keďže človeka najviac zotročuje zlo, oslobodiť ho, znamená nielen odpustiť, ale aj ozdobiť šperkom nevinnosti. To predpokladá postoj: Ježišu, verím ti, potrebujem ťa!

Keď je odsúdeným udelená amnestia, niektorí prepustení si až kľaknú na chodník pred väznicou a s nadšením volajú: „Ľudia, som slobodný!“ Takúto radosť nám chce dať Ježiš Kristus, keď sníma hriech sveta. Každému, kto si uvedomuje, že je slabý, hriešny, lenivý, sebecký udeľuje amnestiu celovečnú. Potom môže človek z hĺbky duše povedať: „Ľudia, som slobodný na celú večnosť,“ teda nezotročený zlom. Je niekto, kto by neprijal amnestiu a radšej sa držal zamrežovaného okna?

---

[44] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Siedmu veľkonočnú nedeľu A – výber. Tvrdošín 1990.
[45] BUBER, M.: *Chasidská vyprávění.* Praha : Kalich, 2002 (orig. 1947).

Každý sa obzerá za tým, čo je hodnotné. Nepodceňujeme význam domu, zariadenia, platu, auta, dovolenky - to všetko je potrebné, ale je to to najdôležitejšie? Existuje totiž iný zlodej, ktorého nemôžeme dať zatknúť políciou. Nemôžeme oznámiť: „Prosím vás, vykráda ma starnutie. Kedysi som bola pekným dievčaťom, a pozrite sa, som starenou. Zatknite starobu vo mne.“ Iba by nás vysmiali. Podobne: „Zatknite vo mne chorobu, ktorá ma paralyzuje.“ Alebo: „Zatknite vo mne smrť.“ Každého vykráda starnutie, choroba, smrť. Jediný, kto ich môže zatknúť, je Ježiš Kristus. On vydal zatykač na smrť. Nemal by som si pestovať vzťah viery k nemu?

Prvou výhodou viery je, že Ježiš mi udeľuje amnestiu, druhou, že vydáva zatykač na smrť a tretiu opisuje Ján: „Videl som Ducha, ktorý ako holubica zostupoval z neba a spočinul na ňom. Ani ja som ho nepoznal, ale ten, čo ma poslal krstiť vodou, mi povedal: Na koho uvidíš zostupovať Ducha a spočinúť na ňom, to je ten, čo krstí Duchom Svätým. A ja som to videl a vydávam svedectvo, že toto je Boží Syn“ (Jn 1, 32-34).

Čo to znamená krstiť Duchom Svätým? My krstíme, obklopujeme svojím duchom toho, koho máme radi. Milujúca mama svoje dieťa krstí, obklopuje svojím duchom, svojím srdcom. Keď má muž rád svoju manželku, obklopuje ju svojím srdcom, ponára do ducha priazne (gr. baptizein – ponoriť, pokrstiť). Ježiš je ten, ktorý nás obklopuje priazňou lásky Boha.

Hoci by sme mali veľa bohatstva, ale chýbal by nám človek, ktorý by nás krstil - obklopoval duchom svojej priazne, dobrým srdcom, život by bol smutný. V Ježišovi prichádza niekto, kto nás obklopuje svojím Duchom celovečne. Nie je výhodné takéhoto Boha „kradnúť“ v kostole? [46]

Bývalý vojak, ktorý riadil stíhačku, padol v roku 1965 do zajatia v Severnom Vietname. Píše: „Keď za mnou zabuchli dvere, zaplavil ma pocit osamelosti. Cela dva krát dva metre, cítil som pach ľudských výkalov, po betónovej doske prebehol potkan, veľký ako mačka. Steny, dlážku aj strop pokrývala špina. Bolo mi zima, bol som hladný, boleli ma kĺby. Len ťažko sa dá opísať, ako samota človeka vynervuje a zničí. Niet knihy, papiera, ceruzky, časopisu... jediné farby, ktoré môžete vidieť sú sivá a špinavo hnedá. Môžu uplynúť mesiace, roky, kým uvidíte svetlo, zelenú trávu a kvety. Ste v samote a tichu so zatuchnutým vzduchom a usilujete sa zachovať si zdravý rozum.

Počas tohto vynúteného obdobia bolo pre mňa požehnaním naučiť sa oddeliť dôležité od banálneho a hodnotné od márneho. Môj hlad po duchovnej potrave, prekonal biologický po rezni. Chcel som sa dozvedieť o časti svojej bytosti, ktorá nikdy nezomrie. Chcel som sa rozprávať o Bohu, Kristovi, o cirkvi, vlastne musel som sa dostať až do väzenia, aby som pochopil, aký prázdny bol môj život bez Boha.

Po dvadsiatich ôsmich dňoch mučenia, samoty som si pamätal, že mám deti, no nevedel som koľko. Znova a znova som opakoval ženine meno, aby som ho nezabudol a modlil som sa, aby som mal dosť síl. Na dvadsiaty ôsmy deň som dal Bohu sľub: ak prežijem, tak prvú nedeľu, ktorú budem na slobode, pôjdem s manželkou aj deťmi do kostola, a tak vyznám vieru v Ježiša Krista. Až vo väzení, po dlhých hodinách bolestnej reflexie som si uvedomil, ako veľmi potrebujem Boha a spoločenstvo veriacich. A po tom, čo som dal Bohu tento sľub, som sa znovu modlil, aby som mal silu, prežiť noc. Keď som cez škáru uvidel úsvit, ďakoval som Bohu za jeho milosrdenstvo. Na ďalší deň ma vyslobodili z väzenia.“ [47]

Rôzne sú cesty k poznaniu, že Boh je dôležitý. V jednom väzení si vojak uvedomil iné väzenie v duši. Dovolil, aby ho Boh oslobodil najprv v srdci, a potom aj zo zajatia. Evanjelium nás pozýva vyjsť z nášho väzenia a dovoliť Bohu, aby nás krstil - obklopoval svojím Duchom lásky.

---

[46] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Druhú cezročnú nedeľu A - výber. Tvrdošín 1990.

[47] RUTLEDGE, H. Ph. – WHITE M. L.: In the Presence of Mine Enemies 1965-1973: A Prisoner of War. New York: Fleming H. Revell, 1975, s. 33, 35.

4.6 Zo zeme strach – z neba povzbudenie

Mt 10, 26-33 Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo
Dvanásta cezročná nedeľa A: Človeče, nehnevaj sa

Žaba, ktorá žila na okraji rybníka, chcela vedieť svoju budúcnosť. Zatelefonovala veštici, ktorá jej povedala: „Stretneš krásneho, mladého a bohatého princa, ktorý bude mať o teba záujem a bude chcieť o tebe vedieť všetko!“ Žaba sa pýta: „A to bude už dnes večer, na večierku?“ A veštica na to: „Nie, to bude zajtra na hodinách patológie!“

Človek je vždy zvedavý na budúcnosť, na to, čo ho čaká. V rukách patológa nie je veľká perspektíva. Celkom ináč však rozmýšľal Ježiš z Nazareta. Boh nie je patológ, ktorý sa prostredníctvom pitvy niečo o nás dozvie. On je Otec, ktorý nás stvoril, počíta s nami, vie o nás všetko a napriek tomu nás má rád, má pre nás celovečnú perspektívu. Tento Ježišov postoj je zhrnutý v slovách: „Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu. Skôr sa bojte toho, ktorý môže dušu i telo zahubiť v pekle. Nepredávajú sa dva vrabce za halier? ... Nebojte sa teda, vy ste cennejší ako mnoho vrabcov“ (Mt 10, 28-31). Náklonnosť Božia k nám je absolútna, preto môžeme dôverovať jeho milosrdnej láske. Kresťan môže byť optimistom, nie pesimistom.

Výzva: „Nebojte sa!“ je aktuálna aj dnes. Z okolitého sveta pochádzajú vojny, nešťastia, autonehody, letecké katastrofy, zemetrasenia, potopy. Trápi nás znečistené životné prostredie, elektrosmog, choroby, civilizačné problémy. Netreba sa toho všetkého báť? Vidíme, ako fungujú, alebo nefungujú medziľudské vzťahy, rodinné spoločenstvá, koľkí manželia sa rozvádzajú, aké obavy majú rodičia o budúcnosť svojich detí. Koľko korupcie je v politike, neustále zdražovanie a zvyšovanie daní - nemusí sa človek toho všetkého obávať? Určitý strach nám naháňa aj spoločenský život: migrácia utečencov, hrozby islamského štátu, terorizmus. Niekedy jestvuje obava a strach aj z vlastnej nedokonalosti. Kto je úprimný, prizná si svoje chyby, hriechy, opakované zlozvyky. Oprávnene si človek kladie otázku: čo bude ďalej?

Ježiš vedel, že zo zeme pochádza veľa strachu, preto z neba prináša mnoho povzbudenia a odvahy: Nebojte sa, všetko, čo je okolo vás, prekonáte dôverou v Božiu prozreteľnosť a v Božiu múdrosť. Ak sa už niečoho treba báť, tak je to sebectvo, pýcha, lenivosť, ľahostajnosť voči Bohu, ktoré privodia stratu zmyslu života i celovečnej perspektívy.

Nemecký básnik, Werner Bergengruen (1892-1964), ktorý počas Druhej svetovej vojny mal päťdesiatku, spomína, že počas bombardovania, zvolal manželku, deti a roztvorili hru „Človeče, nehnevaj sa“. Raz počuli príliš veľké detonácie, vypli prúd a museli utekať do krytu. Keď z neho vyšli, zistili, že aj ich dom bol zasiahnutý. V zrúcaninách domu básnik našiel aj hru „Človeče, nehnevaj sa.“ Zobral ju, hoci bola zničená. Po rokoch ju daroval synovi ako spomienku na rodný dom a na druhú stranu napísal: „Aj keď budú padať granáty a tvoj dom v trosky sa zrúti, jedno ti radím: človeče, nehnevaj sa.“ V jednoduchom obraze zostalo posolstvo: popri všetkých meniacich sa okolnostiach je dôležité zachovať si určitú stabilitu.[48]

V Matúšovom Evanjeliu sa povzbudenie „nebojte sa“ nachádza na troch miestach. Prvýkrát na začiatku, pri Ježišovom narodení, druhýkrát pri rozosielaní apoštolov - keď z nich robí misionárov a tretíkrát pri zmŕtvychvstaní. Pri narodení, keď Jozef pochyboval, či má ostať v manželstve s Máriou, alebo ju prepustiť, bolo mu vnuknuté: „Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého“ (Mt 1, 20). Jozef konal v duchu týchto myšlienok.

Pri zmŕtvychvstaní ženy plné úzkosti prišli k prázdnemu hrobu, kde im anjel povedal: „Vy sa nebojte! Viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný. Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal“ (Mt 28, 5-6).

Pravdivosť evanjeliových slov dobre dokazuje skúsenosť Craig A. Nell. „Ako to povedať svojej žene“, pomyslel som si, keď som sa posadil na schodík našej terasy za domom.

---

[48] STERTENBRINK, R.: In Bildern und Beispielen 3. Exemplarische Texte zur Besinnung und Verkűndingung. Freiburg-Basel-Wien : Herder, 1983, s. 219.

Nútil som sa do úsmevu, keď som zbadal, že prichádza. „Craig, čo sa stalo?“ spýtala sa Debbie, otvárajúc dvere auta. „Prečo si tak skoro doma?“ Mlčky som k nej išiel a tuho som ju objal. Hľadel som jej do očí a oznamoval: „Prepustili ma. Dnes som bol v práci naposledy.“
„Ako je to možné?“
„Poďme dnu, všetko ti porozprávam.“
Objal som ju. Už tretíkrát počas nášho trojročného manželstva som prišiel o zamestnanie. Posadili sme sa ku kuchynskému stolu, rozprával som jej, ako ma šéf prepustil, pretože som vyjadril svoj názor. Úradne mi povedali, že neviem pracovať v kolektíve. Ale som si istý, a Boh to vie, že zo všetkých síl som sa snažil pracovať ako súčasť tímu. Mal som vždy skvelý odhad, preto som nevedel pochopiť, čo sa stalo. „Craig, nie je to tvoja vina! Neboj sa, Boh sa postará o iné zamestnanie“, odpovedala.

Už tri roky sme nemohli mať dieťa. To bola naša druhá bolesť. V ten deň mi manželka povedala: „A čo, ak som tehotná?“ Vyskúšala tehotenský test a prišla s výsledkom. Objímali sme sa, plakali i smiali zároveň: „Boh má zmysel pre humor, však?“ smial sa, držiac svoju ženu v náručí. „To určite má“, povedala Debbie. „Vieš, všetko vždy skvele načasuje. Preto sa musíme spoľahnúť na neho a určite nám poskytne všetko, čo potrebujeme.“

V nasledujúcich dňoch sme boli svedkami toho, ako sa Boh o nás stará. Deväť mesiacov počas tehotenstva som bol síce nezamestnaný, hoci som chodil na pohovory a hľadal prácu. Vždy nám chýbalo niečo peňazí do konca mesiaca. Ale nakoniec sa vždy ten rozdiel vyrovnal. Niekedy prišli peniaze poukážkou, niekedy od rodičov, raz sme mali podnájomníka, ktorý nám dal sto eur za izbu.

Druhého júla sa narodila dcéra Sofia. A ja som o dva týždne dostal miesto sociálneho pracovníka na plný úväzok. Svoju prácu som považoval za poslanie a cítil som, že ma sem volá Boh. Hoci život vo viere nie je ľahký, ona sa stala naším životným štýlom. Dnes už mám vyšší plat, dokážeme uhradiť všetko, čo treba. Keby som sa musel znova rozhodovať, nič by som z minulosti nemenil. Pokoj a istota, ktoré sme za tie roky od Boha získali, sa nedajú kúpiť.[49]

Ak je viera štýlom života, nielen tradíciou, potom nadobúdame určité svetlo a novú cestu. Zisťujeme, že Božia prozreteľnosť je múdrejšia, než naše kalkulácie. Napriek všetkým životným okolnostiam si môžeme často opakovať: „Neboj sa!“

4.7 Kráčanie

Mt 14, 22-33 Rozkáž, aby som prišiel k tebe po vode
Devätnásta cezročná nedeľa A: Viera vo vedu, pokrok, politiku

Mamka malého Šimona-Petra to robila presne tak, ako ostatné. Postavila si ho pred seba a zakývala mu: „Šimonko, poď!“ Maličký roztvoril ruky, trochu sa zaknísal a urobil krôčik. Otec a mama mali radosť, veď ich syn urobil prvý krok! Od tých čias sa začal Šimon spoliehať na svoje nohy – vedel kráčať.

Ale kráčať tak, ako videl Ježiša z Nazareta, po vode, to nedokázal. To ho mama neučila. Prial si napodobniť Ježiša, chcel dokázať to, čo on. „Pane, ak si to ty, rozkáž aby som prišiel k tebe po vode“ (Mt 14, 28). Ježiš, podobne ako mama v detstve, hovorí: „Poď!“ Páči sa mu, že ho Šimon chce napodobniť. Veď na to prišiel na zem, aby každý človek dokázal to, čo on: nie kráčať po vode – to by bolo málo – ale kráčať s milujúcim srdcom a mať Boha za Otca. Je rád, keď je v tomto smere napodobňovaný.

Kým sa Šimon Peter koncentroval na Ježiša, dôveroval mu a spoliehal sa na neho, dovtedy po vode kráčal. Keď sa však sústredil na seba, veľké vlny a silný vietor, začal sa topiť a vykríkol: „Pane, zachráň ma!“ (Mt 14, 30). Ježišova reakcia bola veľavravná: Budeš sa musieť, Šimon Peter, naučiť veriť mi a spoľahnúť sa na mňa. Iba tak prejdeš „vlnami života“

[49] CRAIG A. NELL: Vyrovnať rozdiel. In: MILLER, D.L.: *Vitamín C (nielen) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998, s. 169.

do prístavu Otca. Chcem ti odovzdať hodnotu Boha, ale dôveruj mi, ak chceš dokázať to, čo ja! Aj toto by mohol byť význam slov: „Maloverný, prečo si pochyboval?“(Mt 14, 31).

Tu je aktualizácia posolstva aj pre nás po dvetisíc rokoch. Všetci sme Šimonmi, chceme mať zaujímavý život a dosiahnuť cieľ. Ale nepomôže nám kráčanie, ktoré nás naučila mama. Treba si osvojiť iné, nové „kráčanie“, ktoré nazývame náboženská viera. Samozrejme, že sa musíme spoliehať na svoj rozum, pracovité ruky, dobrú pamäť. Ale na kráčanie do neba sa treba spoľahnúť aj na Ježiša. Vtedy sa mu staneme podobnými.

Keď sa nám to nedarí, keď zapochybujeme, topíme sa vo vlastnom egoizme, vtedy môžeme kričať ako Šimon Peter: Pane, zachráň ma. Spoliehal som sa na seba, a takto to dopadlo... On nás dvíha prostredníctvom sviatostí, Božieho slova, osobnej modlitby. Šimon Peter je nám príkladom: nestačí sa naučiť chodiť na dvoch nohách a spoliehať sa na seba. Je potrebné dôverovať Ježišovi, aby sme zažili kvalitatívnu premenu. [50]

Náboženská viera, ako spôsob kráčania s Ježišom, je dnes rozličným spôsobom ohrozovaná. Vo filozofii sa dlhé storočia zapodievame teóriou poznania. Jean Lacroix (1900-1986) hovorí, že ani by to nemala byť teória poznania (ako človek poznáva svet), ale skôr teória viery (čomu, komu a ako človek chce veriť).

V poznaní mal veľkú úlohu racionalizmus. Edmond Goblot (1858-1935), francúzsky filozof a sociológ píše: „Čo neviem, to pre mňa neexistuje. Iba to, čo môžem vedieť, je veda. Teda to, čo je nám známe, merateľné, čo poznávame, je veda a všetko iné nie je veda, nie je poznanie. Jedine rozum je rozumný, jedine intelekt je inteligentný. Cit je „stranícky“ a vôľa je svojvoľná. Preto viera je subjektívna. Môže byť pre dakoho dobrá, ale určite nie je objektívnym poznaním. Práve naopak, ak by niekto tvrdil, že je objektívnym poznaním, potom viera by bola falošná, lebo sa považuje za nejaké poznanie, ktoré nezodpovedá tomu, čo sa vie. Mnohokrát viera vyhlasuje za poznanie niečo, čo poznaním nie je. Pretože poznanie podľa racionalizmu je iba to, čo vieme.“

Tento zápas medzi vierou a vedou trval niekoľko storočí (od osvietenstva), až kým v ostatných rokoch ľudia neprišli na to, že očakávanie všetkého šťastia od vedy prinieslo sklamanie. Očakávanie toho, že svet bude spravodlivý, všetci budú mať prácu a chlieb, sa neuskutočnilo. Viera v politiku sklamala. Očakávanie, že pomocou liekov vyliečime choroby, prinieslo nové otázky a nové choroby. Očakávanie zdravého životného prostredia? Veď práve veda, výskum a výroba privádzajú svet do ekologických katastrof. Preto je potrebné opatrne hodnotiť vieru vo vedu, v pokrok a v politiku.

Filozofovanie, ako hľadanie múdrosti, stojí pred otázkou: čo to je za puto vo mne, ktoré ma viaže k sebe samému ako k osobe, ktorá má nejaký zmysel a význam na tomto svete? Čo to je vo mne, čo odmieta absurdnosť, zúfalstvo? Ako to, že je vo mne niečo, čo predpokladá, že svet má zmysel a cieľ? Je vo mne nejaká schopnosť, ktorá ma núti pozerať na svet ako na text, ktorý treba dešifrovať.

Je predo mnou svet ako reč, ktorej mám rozumieť - hovoril už Blaise Pascal (1623-1662): „Neexistujú dôkazy o Bohu, ale znaky a znamenia Boha.“ Stačí čítať v knihe prírody a v znakoch a znameniach rozumieť stopám po Bohu. Lebo vo filozofii nejde o poznanie, ale o porozumenie. A porozumieť sa dá iba tomu, čo má zmysel a význam. Tak sa teda prichádzalo postupne cez stáročia k záveru, že viera je potrebná.

Zakončíme našu úvahu príbehom zo súčasnosti. Na verande na hojdacom kresle sedel starší pán. Na druhej strane ulice sa dievčatko hralo s loptou, ktorá mu preskočila do záhrady k pánovi. „Vidím vás každý deň hojdať sa v tomto kresle a pozerať sa do neznáma. Na čo sa stále pozeráte?“ pýta sa dievčatko. Starý pán hovorí: „Ach, dieťa moje, ty si ešte malá na to, aby si pochopila, o čom rozmýšľam.“ Dievča sa nedá: „Možno, ale mama mi hovorí, že keď mi niečo

[50] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Devätnástu cezročnú nedeľu A - výber. Tvarožná 1984.

vŕta v hlave, tak to mám povedať. Čo keby ste to povedali aj vy? Možno vám pomôže už len to, že vás vypočujem.“

Starý pán hovorí: „Tak dobre. To, čo robím, je, že hľadám Boha, lebo by som pred smrťou potreboval uveriť, že existuje. Chcem, aby mi zoslal nejaké znamenie, pretože som žiadne nevidel.“ Na to malé dievča hovorí: „Mne mama rozpráva, že Boh dáva znamenia zakaždým, keď sa nadýchnem. Vždy, keď cítite vôňu kvetov, keď počúvate spev vtákov, Boh dáva znamenie vždy, keď sa narodí dieťa. Boh dáva znamenia, keď sa smejete a plačete, keď cítite, ako vám z očí padajú slzy, je to znamenie vo vašom srdci, aby ste druhých ľudí mali rád a objímali ich. Boh vám posiela znamenia po vetre, dúhe, po všetkých ročných obdobiach. Všetky znamenia sú tu, a vy im neveríte? Boh je vo vás i vo mne. Netreba ho hľadať, pretože je tu, s nami, po celý čas.“ Dievča zakončilo svoju úvahu slovami: „Mne mama hovorí, ak hľadáš niečo veľké a neskutočné, zabudla si otvoriť oči. Lebo uvidieť Boha, znamená uvidieť veci jednoduché a vidieť v tých jednoduchých veciach život.“

Starý pán prikývol: „Vidieť, že vieš filozofovať.“ Dieťa položilo svoje rúčky na jeho hruď, na jeho srdce a ticho mu pošepkalo do ucha: „Pane, Boh je tu a nie tam.“ A ukázala prstom na nebo. Odchádzala a opakovala si po záhrade maminu vetu: „Ak hľadáte niečo úžasné a neskutočné, zabudli ste otvoriť oči.“ [51]

Len čo oči otvoríme, zbadáme, že všetko okolo nás je úžasné, objavné a že náboženská viera je hodnota. Radi budeme kráčať za Ježišom, lebo on nás vie previesť aj cez búrky života.

4.8 Hlasy

Mt 16, 13-20 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva
Dvadsiata prvá cezročná nedeľa A: Boží hlas v duši

Pán sa prechádzal po lunaparku a na jednom stane uvidel nápis: „Kto neuhádne, vyhráva!“ Bez problémov vošiel do tmy a z reproduktorov počul: „Urobte desať krokov dopredu!“ Vykonal, a potom počul: „Urobte päť krokov doľava!“ Zase to urobil. „Teraz urobte päť krokov dozadu!“ Keď cúval, pri poslednom kroku šliapol do niečoho mäkkého a zapáchajúceho. Privoňal a zvolal: „To je snáď nejaká hnojovka!“ A z reproduktorov sa ozvalo: „Uhádli ste!“[52]

V živote sa každý riadi určitými hlasmi. Počúvame hlas reklamy o tom, čo máme robiť, aby sme schudli, ako máme jesť nízkotučné jedlá, alebo aké lieky máme brať na kĺby. Počúvame reklamné hlasy o tom, ako spravovať financie, alebo kam ísť na dovolenku. Počúvame cudzie hlasy o tom, čo si máme obliekať, atď. Dôležité je, kam nás hlasy privedú: či k šťastnému a zmysluplnému životu, alebo do „hnojovky.“

Aj pred dvetisíc rokmi sa Ježiš z Nazareta pýtal učeníkov: Za koho ma pokladáte? Kto pre vás som? Aké hlasy počúvate? O mne? O sebe? O živote? Za všetkých odpovedal Peter: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha!“ (Mt 16, 16). Prečo nie je zapísané, čo povedal každý z nich? Iba Petrova odpoveď je zachytená. Ján - sklopil vtedy zrak? Filip - pozeral sa inam, keď padla otázka? Ondrej si možno odkašľal? Natanael sa hral s kamienkami na ceste? Bartolomej - sotil lakťom Petra: „Hovor ty?“ Nevieme, ako to bolo, ale v evanjeliu je napísané, že cudzí ľudia považovali Ježiša za „Jána Krstiteľa, iní za Eliáša, a iní za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov“ (Mt 16, 14). Na presnú otázku: „A za koho ma pokladáte vy?“ (Mt 16, 15) - je iba výpoveď Petra.

Samozrejme, že Petrov výrok sa nenarodil v tej chvíli. Musel o tom rozmýšľať už skôr. Keď chodil po vode a nepotopil sa (porov. Mt 14, 22-33), musel si položiť otázku: „Kto je ten

---

[51] ROBINSON, D. D.: Detskými očami. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996, s. 350.
[52] TRNKA, J.: Pán se prochází. In: *Výber. Reader´s Digest,* jún 2014, s. 14.

muž, čo mi toto umožnil?“ Alebo keď videl, ako prišiel chlapec a mal v koši chlieb a ryby a Ježiš urobil bufet pre päť tisíc ľudí, aby sa nasýtili (porov. Mt 14, 13-21). Peter si musel položiť otázku: „Kto je Ježiš z Nazareta?“ Jeho opýtavosť ho priviedla k vyznaniu: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16, 16).

Ježiš svoju identitu naznačil už vo výrokoch: „Syn človeka nemá kde hlavu skloniť“ (Mt 8,20), alebo: „Syn človeka musí mnoho trpieť“ (Mk 8,31), alebo: „Uvidia Syna človeka prichádzať s veľkou mocou a slávou“ (Mk 13, 26). Titul Syn človeka je v evanjeliách osemdesiatdvakrát. Apoštolom nutne zišlo na um to, čo je v Danielovej knihe, v jeho víziách budúcnosti: „V oblakoch neba prichádzal ktosi ako Syn človeka... Jemu bola odovzdaná vláda a kráľovstvo, takže jemu slúžili všetky národy, kmene a nárečia; jeho vláda je večná, nezaniká, jeho kráľovstvo nezahynie“ (Dan 7, 13-14). [53]

Samozrejme, že Ježišovo stotožňovanie sa s Bohom nie je megalomanský prejav. Ježiš nebol Alexander Veľký alebo Napoleon, Lenin, Hitler, Stalin, Saddám Hussain. Oni vyrobili ďalších opojených mocou a vyprodukovali mnohých vrahov. Ježiš vystupoval ináč - ľudí inšpiroval a menil. Peter bol predtým impulzívny, Filip vizionár, Ján vášnivý človek, Tomáš veľmi opatrný, Matúš vypočítavý colník. Všetci v kontakte s Ježišom zmenili život a zlepšili ho. Ježišovo pôsobenie na ľudí malo pozitívne účinky.

Svojho času veľkňazi poslali sluhov, aby chytili Ježiša, lebo rozprával na nádvorí Jeruzalemského chrámu. Sluhovia sa predrali pomedzi ľudí, ale keď počúvali Ježišove slová, odmietli splniť svoju úlohu. Keď sa ich po návrate veľkňazi pýtali, kde je Ježiš, odpovedali: „Nikdy tak človek nehovoril“ (Jn 7, 46). Do zajatia nepadol Ježiš, ale ich vlastné srdcia.[54]

Pre túto Ježišovu autoritu počúvame jeho hlas aj dnes. S ním prichádza do nášho srdca pokoj, cieľ, zmysel života. S Ježišovým hlasom v tichu modlitby získavame Božie milosrdenstvo, ktoré pôsobí na náš život uzdravujúco. Ježišov hlas nie je len jeden z mnohých, z ktorých sa dá vyberať. Kvalitatívne je to niečo iné ako hlasy, s ktorými sa v živote stretávame.

Keby bol Ježiš podvodník, isto by sa to bolo nejako prejavilo. Keby bol mal zámer vylákať od ľudí peniaze, zjavne si nepočínal šikovne. Prečo zomrel na kríži úplne chudobný a prakticky opustený? Ako mohol takto milovať ľudí? Ale dnes vieme, že Ježiš nebol podvodník. Peter mal pravdu, keď povedal: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16, 16). Môžeme sa tešiť, že tomuto hlasu veríme, lebo to znamená, že nikdy nie sme opustení.

V roku 1966 sa v Číne udial príbeh, ktorý potvrdzuje, čo znamená „počúvať hlasy“. Mao Ce-tung (1893-1976) vyhlásil kultúrnu revolúciu. Dnes vieme, že nebola ani kultúrna, ani pokroková. Zaznievali hlasy: všetci si majú byť rovní, preč s intelektuálmi, preč s boháčmi! Vznikli aj červené gardy pre mládež, ktorej hovorili: zbytočné je chodiť do školy, radšej treba ísť slúžiť do armády, odobrať zbohatlíkom majetok. V takejto situácii sa stal nasledujúci príbeh.

Zámožná pani, vydatá za Angličana, raňajkovala v svojom dome. Do kuchyne vtrhli červené gardy. Vošlo dievča s dvoma dlhými vrkočmi a sadlo si oproti. Pani píše: Pozerala na mňa. Vypila som dúšok kávy a položila šálku na stôl. Ona ju vzala do rúk, priložila si k nosu a ovoňala.

„Čo to je?“

„Káva.“

„A čo je to káva?“

„Niečo podobné ako čaj, len o niečo silnejšia.“

„Je to cudzokrajný nápoj?“

„Áno, myslím, že to môžeme považovať za cudzokrajný nápoj.“

Vzala do rúk pohár džemu s anglickou nálepkou, oprela sa lakťami o stôl a dievča pozeralo čiernymi očami: „Prečo pijete ten cudzokrajný nápoj? Prečo musíte jesť potraviny zo zahraničia? Prečo máte toľko kníh z cudzích krajín?“

---

[53] LUCADO, M.: Boží príbeh, náš príbeh, s. 48. www. kumran. sk.

[54] JOHN, J.-WALLEY, CH.: The Life. A Portrait of Jesus. Milton Keynes, UK : Authentic Media, 2003, s. 126.

Pani počúvala obžalobu, usmiala sa a po chvíli povedala: „Slečna, vy jete paradajky?“ „Samozrejme“, odpovedala.
„No vidíte. A paradajky pochádzajú z cudzích krajín. Aj grapefruit. Dovážame ho z Perzie. A pokiaľ ide o tie knihy, aj váš veľký mysliteľ Karol Marx bol Nemec. Nikdy sa nepodarilo zabrániť prenikaniu vecí a myšlienok cez hranice z jednej krajiny do druhej. Ani v dávnych dobách. Myslím si, že už aj v cudzích krajinách dnes vedia, ako vy, čínski študenti, postupujete.“
„Naozaj si to myslíte?" pýtala sa bývalá študentka. Potom dodala: „Viete pani, máte talent na vysvetľovanie. Nepracovali ste na univerzite?“ Pani prikývla hlavou.

Odrazu sa na kuchyni otvorili dvere. Vedúci skupiny prišiel pozrieť, či už je pripravená chladnička, aby ju mohli odniesť. Dievča vstalo a nahlas skonštatovalo: „Ste nepriateľ ľudu, nebudem počúvať vaše hlúpe reči.“ Potom sa zvrtla a pobrala sa preč. Ale pri dverách sa ešte na mňa pozrela a milo sa usmiala, končí svoj príbeh pani z Číny.

Mladí ľudia v Číne počúvali nejaké hlasy a dali sa viesť. Kam ich priviedli? Ak počúvame Boží hlas v tichu, hlas svedomia, tiež nás niekam vedie a formuje nás. Nadobúdame dôveru v Božiu múdrosť a ako Peter môžeme vyznať: Ježišu, ty si pre nás Kristus, Syn živého Boha!

4.9 Mať Boha – rodičku

Lk 2, 16-21 Našli Máriu Jozefa i dieťa
Slávnosť Panny Márie Bohorodičky: Výťah života

Ak niekto v kostole povie, že má stovku, môžu iní reagovať slovami: stovku mám aj ja! Keby povedal, že má dve stovky, mohli by iní povedať, že ich majú tiež. Ale keby prišiel niekto a povedal: ja mám stotisíc eur! – koľkí by sa vedľa neho mohli postaviť so slovami: i ja mám stotisíc eur? A keby prišiel niekto a povedal, že má milión?

Malé dievčatko môže povedať: mám dva a pol roka! Dospelý môže na to povedať: i ja mám v sebe dva a pol roka - lebo musel prejsť detskými rokmi. Keby sa slečna alebo mládenec chválili: mám dvadsať – dospelý môže povedať: tiež mám v sebe dvadsať rokov. Ale keby niekto zo seniorov povedal: mám už osemdesiat rokov – mnohí by museli povedať: možno ich budem mať aj ja, ale zatiaľ nemám.

Predstavme si, že do nášho porovnávania by sa zapojil Pán Boh a povedal by: „Aj ja som mal v Ježišovi dva a pol roka. Ba v ňom som mal aj dvadsať rokov, aj tridsaťtri. Ale v Ježišovi som mal aj päťsto, aj tisíc, aj dvetisíc rokov, lebo mám život, ktorý trvá večne!“ Kto z nás môže povedať: Bože, aj ja mám toľko, že sa to volá večnosť? Náš život na zemi je limitovaný a pominuteľný.

Naša mama – rodička nám darovala život, ktorý trvá sedemdesiat alebo osemdesiat rokov. Potrebovali by sme však takú rodičku, ktorá by nás zrodila pre večnosť.

V tejto súvislosti sa dá pochopiť, prečo Ježiš prišiel na tento svet. Zobral si telo z Márie Panny – prirodzenosť ľudskú. Mária sa stala Boho-rodičkou, po grécky Theotokos. V Ježišovi mohol Boh ukázať: „Ty moje ľudské dieťa, mám aj tvojich dvadsať, tridsať, päťdesiat rokov. Tvoje ľudské roky v čase a priestore som aj ja absolvoval.“

A tu je malá slovná hračka: Mária je Boho-rodička, ale každý z nás potrebuje získať Boha ako rodičku. Na Nový rok oslavujeme, že Ježiš si zobral telo z Márie, ktorá sa stala Bohorodičkou, no v tej chvíli sa vlastne Boh stal pre každého z nás rodičkou, aby sme mali život, ktorý má perspektívu na celú večnosť. To, čo urobila Mária pre Ježiša (Boho-rodička), chce Boh urobiť pre každého z nás (môžem mať Boha-rodičku).

Niekedy si kladieme otázku, či to nie je legenda, že večný Boh žil v čase a priestore v ľudských rokoch. Zdá sa nám to nemožné. No evanjelium tvrdí, že to bola konkrétna historická udalosť: „Pastieri sa poponáhľali do Betlehema a našli Máriu a Jozefa i dieťa uložené

v jasliach“ (Lk 2, 16). A druhá otázka: je možné, aby sa naša časnosť premenila na večnosť? No, ak nás nič nečaká, aký zmysel má celý život?

Kresťan si na Nový rok uvedomuje: odišiel jeden, nastupuje nový, odíde aj tento, nastúpi ďalší. Pre niekoho áno, pre niekoho nie. Môžeme len žasnúť nad tým, ako čas plynie a ako sa všetko mení. Ak veríme Bohu, nesmerujeme k zániku a bezvýznamnosti, ale k povýšeniu a oslave. Preto máme silu, nádej, nosíme v sebe energiu a vitalitu. Smerujeme k sláve, a nie k hanbe.

Táto premena sa ponúka každému pod jednou podmienkou: žiť na zemi bratsky a priateľsky. Ak sme pochopili: po prvé – Máriu ako Bohorodičku pre Ježiša; po druhé - Boha ako rodičku pre mňa, tak po tretie treba uznať: zo mňa sa má narodiť každý deň skutok lásky. Mám byť rodičkou dobra a lásky. Až potom sa stávame kandidátmi premeny, aby sme mali účasť na večnom živote.

O tom, či sa človek správa bratsky a priateľsky, hovorí nasledujúci príbeh. Od výťahu sa ozval zvonček. „Zase sa nejaké deti hrajú“, pomyslel som si, keď som vstúpil do väčšieho výťahu pre náklady. Ale medzi tretím a štvrtým poschodím som zistil, že v malom osobnom výťahu ktosi búcha na stenu kabíny a volá: „Prosím vás, je tu niekto? Zostal som zatvorený, pomôžte mi!“

Doma to hovorím manželke a ona sa pýta: „Niekto z domu?“ „A čo ja viem? Nepredstavil sa mi.“ „A nemal by si mu ísť pomôcť?“ „Prečo akurát ja? Veď nech pomôžu iní!“ „Myslíš si, že všetci ľudia sú takí nevšímaví, ako ty? Isto mu niekto pomôže!“ „No, som zvedavý. Uvidíme, kto mu pomôže“. A sadol som si trochu namrzený. Začal som jesť.

„Ty myslíš len na seba!“ hovorí mi žena. Zobral som odpadkový kôš, aby som išiel vyhodiť smeti. Ktovie, či je tam ešte stále, rozmýšľal som, lebo prešla skoro hodina. Naspäť som sa vracal tak, aby ma žena nepočula, aby mi zase nevytýkala. Lenže keď som otvoril dvere, bolo počuť silný hlas: „Prosím vás, pomôžte mi!“ Manželka hovorí: „Doteraz mu nikto nepomohol?“ „No vidíš a chválila si ľudí, akí sú dobrí a nikto mu nepomohol!“ A sadol som si k svojej káve.

O chvíľu sa ozvalo zvonenie. Otvorím dvere: „To si ty?“ - pozerám na starého priateľa. „Kde sa tu berieš?“ „Raz si mi povedal, že tu bývaš, išiel som okolo a chcel som ťa navštíviť, ale čudní ľudia bývajú v tomto paneláku. Zostal som visieť vo výťahu, a nikto mi nepomohol.“ „Ty si zostal vo výťahu? Vieš mne tu silno hralo rádio, tak som ani nepočul.“ A najradšej by som sa bol prepadol pod zem. Ale stihol som sa prepadnúť len do kuchyne, aby som priniesol nejaké pohostenie. „Daj si so mnou pohárik“, otváram fľašu.

Vtedy prišla do izby manželka a hovorí: „Vy ste prišli teraz? A čo ten v tom výťahu – už mu niekto pomohol? Hodinu tu už počúvame, ako kričí o pomoc.“

Príbeh nám umožňuje nahliadnuť do sveta, v ktorom sa nachádzame. Komu treba dokazovať, že ľudia sú nevšímaví, ľahostajní? Každý z nás počíta s tým, že budeme vo výťahu života tristo šesťdesiatich piatich dní. Každý deň sa posunieme vyššie a vyššie. Kto má istotu, že sa nikdy nedostane do situácie, v ktorej bude potrebovať pomoc? Čo ak sa zasekne výťah života pre chorobu, nezamestnanosť, smrť príbuzného? Niekoho to čaká možno v máji, iného v decembri, niekoho v mladosti, iného v starobe, ale ak nepomôžem v máji, ako môžem čakať, že mne niekto pomôže v decembri? Ako nám má Boh pomôcť k premene na celú večnosť, keď nechceme pomôcť druhému radostnejšie žiť na zemi? [55]

Ďakujme dnes za mariánsky sviatok. Ježiš sa narodil skrze Bohorodičku, a tým získal pre nás Boha ako rodičku. Zároveň nás vyzýva byť rodičkou, z ktorej sa každý deň narodí skutok, na ktorý je možné byť hrdý.

4.10 Jednota v rôznosti

Mt 4, 1-11 Ježiš sa štyridsať dní postí a je pokúšaný

[55] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Nový rok – výber. Tvrdošín 1990.

V Nigérii dostávajú novomanželia ako svadobný dar dvojsedlo na koňa. Symbolizuje súlad a jednotu medzi mužom a ženou. Vyrobiť takéto dielo vyžaduje výtvarné nadanie, kvalitný materiál a zručnosť. Je to umelecké dielo, na výrobe ktorého sa podieľa takmer celá dedina. Tento symbol vyjadruje, že manželstvo je ako jazda na koni: buď sa obidvaja šťastne vezú, alebo obaja spadnú.

Manželstvo je typický príklad jednoty v rôznosti. Manžel, manželka, deti - každý je iný, ale rôznosť neprekáža jednote v láske. Existuje aj iný pohľad: pozerajúc na rôznosť, vidieť iba rôznosť. Ak jeden z manželov o druhom povie: „Nedá sa s tebou žiť, lebo si celkom iný“, zabudol vidieť jednotu v rôznosti. Pokušenie rozbíjať jednotu a uprednostniť rôznosť, je vlastné človeku. Bohu je vlastné vidieť jednotu v rôznosti.

O tomto pokušení hovorí aj Evanjelium: „Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal. A keď sa štyridsať dní a nocí postil, napokon vyhladol“ (Mt 4, 1-2).

V tomto príbehu je spomínaný satan, anjeli a Ježiš. Keď to ľudia pred dvetisíc rokmi počuli, napadlo im, že tie isté prvky sa spomínajú v príbehu o raji na začiatku Biblie. V raji bola pôvodne jednota v mnohosti. Napr. divé zvery žili v súlade s Adamom a Evou. Dnes je to naopak: buď divé zviera roztrhá človeka, alebo ho človek zabije. Sú v nesúlade, disharmónii.

Rabíni v jednom komentári k Biblii uvádzajú: „Adam a Eva po svojom vyhnaní z raja hľadali deväť dní niečo na jedenie. Nenašli však nič podobné tomu, čo mali v raji. Našli len potravu pre zver. Vtedy sa sťažoval Adam Eve: Toto dal Boh na jedenie zvieratám, ale my sme mali anjelský pokrm!“ (Život Adama a Evy, 4). Človek bol teda živený z harmónie, súladu, lásky. V 10. kapitole tej istej knihy sa píše o tom, ako sa Eva vzoprela zvieraťu, ktoré chcelo napadnúť jej syna Séta: „Ty zlé zviera, nebojíš sa bojovať proti môjmu synovi – Božiemu obrazu? Prečo si otvorilo ústa, prečo zosilneli tvoje zuby?“ Zviera odpovedalo: „Nie proti nám, zvieratám, sa obracia tvoj plač, Eva, ale proti tebe, lebo vláda zvierat povstala skrz teba. Prečo si jedla zo stromu, z ktorého ti Boh jesť zakázal? Tým si zmenila aj našu prirodzenosť.“[56]

Pre porozumenie pokúšania na púšti treba rozumieť pokušeniu v raji. Tam skončilo pokušenie prehrou, na púšti víťazstvom. V tomto zmysle veriaci židia očakávali, že príde Mesiáš, ktorý obnoví stratenú jednotu a prinesie do života harmóniu. Starý Adam svojím deštruktívnym konaním postavil Boha proti človeku a priniesol rozkol, disharmóniu. Nový Adam - Ježiš - priniesol vykúpenie: jednotu človeka s Bohom.

Prorok Izaiáš píše: „Vlk bude bývať s baránkom a leopard spočívať s kozliatkom; i teliatko a lev a kŕmny vôl budú spolu a malý chlapček ich bude zavracať. Krava i medveď budú sa pásť, ich mláďatá budú ležať spolu a lev bude ako vôl žrať slamu. Nemluvňa sa bude hrať nad dierou hada, do jamy vretenice siahne rukou odkojenča. Nebudú zle robiť...“ (Iz 11, 6-9). To sú neuskutočniteľné veci. Práve v tejto jednote v rôznosti videl Izaiáš znamenie vykúpenia ľudstva.

Teda, keď sa Ježiš ocitá na púšti, vytvára znovu raj, lebo vidí život a svet v iných súvislostiach. Pokušenie je oddelenie toho, čo Boh spojil. Postaviť proti sebe nebo a zem, telo proti duchu, inštinkt proti rozumu, vôľu proti citom, Boha proti človeku - toto vie robiť človek: separovať, atomizovať, izolovať, stavať do kontrapozície. Vtedy pokušenie víťazí. Boží zámer so svetom je však iný. Boh vidí jednotu aj v rôznosti: nebo so zemou, ducha s telom, človeka so sebou, atď.

Človek vidí len rôznosť v rôznosti. Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Mandľovník prevyšoval všetky stromy v záhrade. Bol rád, že mu v korunách sedia sýkorky a farebné pinky. Raz sa mu v korune usadil ďateľ. Priložil ucho ku kôre a začul hemžiace sa nenásytné larvy. Začal vyberať jednu za druhou. Parádny strom zosmutnel: taký škaredý vták zobákom mi ničí

[56] LIMBECK Meinrad: *Evangelium sv. Marka.* Malý stuttgartský komentář. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství, 1997, s. 25.

kôru? To predsa nenechám len tak! Pyšný mandľovník robil všetko možné, aby ďatľa odohnal. Nakoniec sa mu to podarilo. Od tej doby však larvy mohli v kôre bezstarostne tlstnúť a kúsok za kúskom prehrýzať celý kmeň. Raz večer prišiel prudší závan vetra a pyšný mandľovník sa zrútil na zem.

Ďateľ slúži stromu, keď ho zbavuje škodcov. Aj radosť, aj bolesť slúži životu. Aj svetlo aj tma je užitočná. Otázkou je, či je človek schopný vidieť jednotu v rôznosti.

Biblickým znakom jednoty v rôznosti je dúha. Nie náhodou je znakom zmluvy Boha s ľuďmi po potope sveta. Ide o sedem farieb v jednote. Tým chcel biblický autor povedať: aj teba, človek, dnes Boh vidí v jednote so sebou a s inými. Na zemi je človek vystavený pokušeniu všetko oddeliť, postaviť do protikladov a v mene tohto nepriateľstva vyhlasovať svoju pravdu. Ale toto pokušenie treba prekonať ako Kristus na púšti.

Jeden mudrc povedal kupcovi: „Ako ryba skoná na suchu, tak skonáte aj vy, keď sa necháte opantať vecami tohto sveta. Ryba potrebuje vodu, vy potrebujete samotu.“ Kupec bol zdesený: „To mám nechať obchodovanie a vstúpiť do kláštora?“ A vtedy mu mudrc povedal: „Nie, nie, nie, vy si nechajte obchod, ale vstúpte do seba!“[57]

Pôstne obdobie je výzvou vstúpiť do seba, dať si určité sebazaprenie, skutok pokánia, nejaké cvičenie, ktorým naznačíme: Bože, si pre mňa dôležitejší, ako moje pohodlie! Bude to krok k jednote s Bohom, so sebou aj s blížnymi.

[57] RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti. Bratislava : Lúč 1997, s. 88.

Viera ako spolupráca

5.1 Hrdosť na spoluprácu

Lk 1, 26-38 Zdravas´, milosti plná
Nepoškvrnené Počatie Panny Márie: Práca rodičovského srdca

Rodičia si radi spomínajú na pocit hrdosti, ktorý mali, keď im učiteľka v škole povedala: „Váš syn je výborný, šikovný. Vidieť to aj na výsledkoch.“ Šikovné dieťa napĺňa každého otca a mamu hrdosťou. Keď im učiteľka povie: „Vaša dcéra je nielen pekná a dobrá, ale je aj bystrá a poslušná“, lietajú v oblakoch. Naopak, poznáme príbehy ustarostených a usužovaných rodičov, pretože deti sú lajdáci. Práca rodičovského srdca vyšla nazmar.

Pred tridsiatimi rokmi Marie Rottrová naspievala pieseň o práci maminho rodičovského srdca. Autorkou textu je Jiřina Fikejzová:

Je v celém světě jediná / když zapomínáš, vzpomíná / co víš, jak se dnes má tvoje máma /
Je v celém světě jediná / a kolik, že ti bylo let / když řekl jsi jí naposled /
že ji máš rád, že ji máš rád.
Ten magický kruh bezpečí / kam nesmí, co ti nesvědčí / A kdyby svět tě odepsal /
je někdo, kdo ti věří dál / je s tebou tvá máma.
Ten věčný návrat v proudu let / jak sluncem zalitý byl svět / a děvče jiskřivé byla máma.
Pak zrůzněná a bolavá / když suverén ses na svět dral / a žádný anděl nezpíval /
na bílý sál Ave Maria...
Tvůj první krok i první pád / noc úzkostí i slunovrat / kdo jiný tě tak zná, jako máma.
A dnes už po sté čte tvůj pozdrav z cest / a kytka v okně začla kvést / jen jako zas tě objímá /
a svátek má, Ave Maria...[58]

Práca rodičovského srdca mamy si zasluhuje úctu a vďaku napriek tomu, že je niekedy nedocenená. V tejto súvislosti sa dá pochopiť aj hrdosť Nebeského Otca na jeho prácu, ktorú vykonal v Márii. Boh by mohol povedať: „Som hrdý na to, aký krásny človek sa mi podaril z teba, Mária!“

Lenže Boh môže vybudovať v človeku niečo len v spolupráci s človekom. Mária môže povedať: „Bože som hrdá, že spolu s tebou som pracovala na kvalite života.“ Pavol z Tarzu napísal: „Veď v ňom si nás ešte pred stvorením sveta vyvolil, aby sme boli pred jeho tvárou svätí a nepoškvrnení v láske“ (Ef 1, 4). Čiže skrze Ježiša Krista, nie sami od seba, ale skrze spoluprácu s Bohom, môžeme sa stať svätí a nepoškvrnení v láske. Sviatok Nepoškvrnenej sa môže chápať ako prejav Božej hrdosti nad spoluprácou, ktorú absolvoval s Máriou a ako sviatok hrdosti Márie nad spoluprácou, ktorú urobila s Trojjediným Bohom.[59]

V Evanjeliu, ktoré napísal Lukáš je pekný príbeh o anjelovi, ako Máriu obklopuje Božou priazňou (porov. Lk 26-38). Nešlo len o to, že bola plná milosti, objímaná Božou priazňou, ale aj o to, že Mária robila to isté: objímala Boha svojou láskou.

Ak človek nedovolí Bohu, aby pôsobil v ňom svojím Duchom lásky, nečudujeme sa, že je z neho podliak alebo klamár, lump, podvodník. Celý svet je poškvrnený nespravodlivosťou a zlobou. Kto dovolí, aby na neho pôsobilo pohodlie, sebectvo, chamtivosť, lenivosť - na jeho správaní vidno výsledky. Poškvrnený svet pochádza zo zatvorenosti pred Trojjediným Bohom. Zo spolupráce s ním pochádza svet nepoškvrnený.

So svetom, poškvrneným zlobou, sa stretla Mária aj Ježiš. Koľko ľudí považovalo Máriu za matku zločinca? A Ježiša považovali za lotra, lebo ho ukrižovali. Z nevinného urobili

[58] ROTTROVA, M: Máma. Hudba: Charles Aznavour Původní text: Robert Henri Gall, český text Jiřina Fikejzová. Supraphon 1983.
[59] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na sviatok Nepoškvrnenej. Tvrdošín 1989.

vinníka. Ale zloba ľudí neprenikla životom Márie a Ježiša. Ich prenikal iný duch, Duch Boží, duch lásky. Preto Máriu oslavujeme ako Nepoškvrnenú a prosíme: „Oroduj za nás!“.

Napriek tomu, že sa vieme zachovať sebecky a nespolupracujeme s Božou milosťou, Boh berie vinu na seba a vždy znovu svoju spoluprácu ponúka, chce nás oslobodiť od nánosu zloby, ktorá v nás je.

Keby dieťa utieklo od rodičov, čo z neho vyrastie? Všetci vieme, aká dôležitá je spolupráca s otcom a mamou pre jeho budúci zmysluplný život. Dokonca je to zakotvené aj v slovenskom Zákone o rodine ako jedna z povinností detí: spolupracovať s rodičmi na svojej výchove. Ale skôr by si mohlo dieťa vybudovať šťastný život na zemi bez rodičov, ako by si človek bez Boha dokázal urobiť život vydarený, zacielený a ešte aj večný. Veľmi sa mýli ten, kto hovorí: ja si dokážem všetko zabezpečiť sám, poradím si, dokážem žiť aj bez Boha.

Francúzsky spisovateľ, Guy de Maupassant (1850-1893), rozpráva príhodu: Raz som cestoval na dovolenku do Francúzskych Álp. V jednej reštaurácii som si všimol staršiu, asi sedemdesiatročnú pani, oblečenú v štýle Angličaniek. Vypila svoj čaj, a odišla so svojím sprievodcom. Na popoludňajšej prechádzke ponad roklinu som ju uvidel znova. Smutne pozerala do doliny. Čo sa tej žene prihodilo? Čo ju stretlo, že je taká smutná, sama, trpiaca?

Nasledujúci deň som ju nevidel, ale potom na som ju stretol pri zrúcaninách zámku. Za múrom som videl akoby mátohu. Plakala. Keď som ju prekvapil, ospravedlňoval som sa: „Prepáčte, nehnevajte sa, že som vás vyrušil.“
Ona mi hovorí: „Nie, nie, vy mi prepáčte.“
„Môžem vám nejako pomôcť?“ chytil som ju za ruku. „Čo sa vám stalo také ťažké a bolestné? Prežili ste niečo tragické?“ Nadýchla sa a začala rozprávať.
„Môj život bol podobný životu mnohých žien. Vydala som sa, tešila na svoje prvé dieťa. Ešte prv, ako sa narodilo, som ho mala rada. Bol to syn. Koľkokrát som ho brala na ruky, koľkokrát vyobjímala, vybozkávala, koľkokrát som bola v noci nad jeho postieľkou! Prišiel ôsmy rok, otec ho dal do jazykovej internátnej školy. Už mi chodieval domov len raz za týždeň. Videla som, ako rastie, ale už nie pred mojimi očami. Keď sa dostal na gymnázium, ešte viacej zmohutnel. A keď zmaturoval, videla som, ako má prvé jemné mladícke fúzy pod nosom. Ale pomaly už to nebol môj syn. Ku mne sa choval akosi cudzo a ja som zostala smutnejšia.

Manžel zomrel, syn študoval právo. Povedala som si: pôjdem k nemu. Lenže už sa ku mne správal akoby z povinnosti. Nikdy ma neobjal a nepovedal mi, že ma má rád. Dal mi pocítiť, že si zvykol na mládenecký život, a že mu zavadziam. Preto som odišla.

Neskôr sa oženil, zobral si Angličanku. Povedala som si: teraz ma budú potrebovať k deťom, a ja budem znovu pri synovi. Lenže nevesta na mňa zazerala, akoby žiarlila. Musela som od nich odísť. Syn sa odsťahoval do Anglicka, k nevestiným rodičom. Úplne mi ukradli syna. Niekedy mi napíše raz za mesiac, niekedy raz za dva, ale cítim, že je to len formálne. Chodím po meste, cestujem, som sama, opustená. Nikto ma na tom svete nepotrebuje.“
Guy de Maupassant končí príbeh slovami: „Odišiel som, a toto stretnutie bolo pre mňa smutné.“ [60]

Syn dal mame pocítiť, že ju nepotrebuje. Nedávame podobne mnohokrát pocítiť Bohu že ho nepotrebujeme? Že sa bez neho zaobídeme? Z Anglicka písal raz za mesiac. Akoby sme my hovorili: Bože, ja prídem raz za týždeň alebo raz za mesiac do kostola - to ti musí stačiť. Stačí to mame, keď jej pošle nejaký list? Má to stačiť Bohu, keď ho odbavíme nejakou povinnosťou?

Sviatok Nepoškvrnenej nás pozýva dať Bohu pocítiť: vážim si ťa, potrebujem ťa, chcem spolupracovať s tebou, lebo vďaka tejto spolupráci sa môj život zmení a bude menej poškvrnený. Mária, oroduj za nás, aby sme boli hrdí na dielo Božej lásky, ktoré v nás vykonal.

[60] LAGARDÉ, A.- MICHARD, L.: Francouzská literatura 19. století. Praha : Garamond, 2008. 579 s.

5.2 Nestačí byť divák

Mt 22, 1-14 Zavolajte na svadbu všetkých, čo nájdete
Dvadsiata ôsma cezročná nedeľa A: Prejaviť vieru

Dve kamarátky sa rozprávali: „Ako si sa mala včera na svadbe?“
„Nudila som sa.“
„A čo, nehrali dobre?“
„Hrali dobre, ale nudila som sa.“
„Nepáčili sa ti chlapci?“
„Páčili.“
„Tak prečo si sa nudila?“
„Neviem.“

Je veľký rozdiel medzi: byť na svadbe a mať svadbu. Ona na svadbe len bola. Keby to bola jej svadba, bola by celý večer živá, veselá, usmievavá. Ľahko sa dá odlíšiť, či sa človek na lásku iba díva, alebo ju má. Keď sa iba díva – nudí sa. Ak niekto lásku má, tak ju zverejňuje. Vzťah si zaslúži slávenie, ktoré voláme svadba.

V Evanjeliu, ktoré napísal Matúš, je podobenstvo o pozvaní na svadbu (Mt 22, 1-14), ktoré by sme mohli pretlmočiť slovami: „Poďte do vzťahu s Bohom!“ Lebo viera je osobný vzťah k Bohu. V podobenstve to skončilo výhovorkami na pole, obchod, dnes by to bol šport, turistika, alebo nuda v kostole.

Niekto by mohol namietať: „Vari si v nedeľu nemôžem odpočinúť, alebo ísť do prírody?“ Odpoveď je jednoduchá: mala by nevesta svadbu, keby si viac všímala šatník alebo prstene, ako svojho vyvoleného? On vycíti, čo a koho má rada. A opačne: mal by svadbu on, keby viac miloval auto alebo hokej alebo futbal? Lebo ona rýchlo spozná, na čom mu záleží. Kvalitu vzťahu (živosť alebo nudu) odhadneme aj podľa vonkajších prejavov.

Niečo podobné je aj vo viere. Prežívanie náboženských skutočností môže byť vrúcne, alebo nudné. Niekto povie: veď sa modlím – Otče náš, Zdravas. Má pravdu. Ale trvá to jednu minútu. Keby sa manželka zaujímala o manžela minútu denne, udržal by sa vzťah? Keby sa muž venoval žene minútu denne, nebolo by ich manželstvo už na pokraji rozvodu? Ak sa veriaci človek minútu denne venuje náboženstvu, nie je v rozvodovom konaní s Bohom?

Lebo vzťah musí byť živený. Prvý krok: mať čas pre druhého, aj pre Boha. Druhý krok: vložiť sa do deja, angažovať sa. Dievčaťu, ktoré sa na svadbe nudí, možno poradiť: zdvihni sa a zatancuj, alebo si zaspievaj, začni sa zaujímať o druhých, vytváraj dialóg, pozvi niekoho na drink... Vtedy zbadáš, že sa na svadbe nenudíš. Ale keď sedíš a čakáš, čuduješ sa? Je nutné vložiť sa do deja, angažovať sa na svadobnej hostine.

Platí to aj o nedeľných bohoslužbách. Liturgia nie je monologická, ale dialogická. Človek nemôže zostať divák. Je pozvaný nahlas volať: Sláva Bohu na výsostiach, alebo zaspievať Verím, Svätý, zapojiť sa do spoločnej modlitby veriacich. Nestačí odstáť bohoslužby v tichu so zvesenou hlavou. Viera sa stáva živou, osobnou, až keď je spojená s vonkajšími prejavmi vo vrúcnej angažovanosti. Človek musí dať najavo: Bože, záleží mi na tebe! To je cesta k prehĺbenej spiritualite. Inak je to nuda.

Svadbu má ten, kto má lásku. Spev, modlitba, lektorstvo, angažovanosť v kostole je vyjadrením vrúcnej lásky, ktorú človek má vo viere. Vtedy aj Boh odpovedá svojou láskou – Duchom Svätým. Človek má zážitok zo slávnostnosti, lebo zistí, že aj modlitba, omša môže byť zaujímavá a nie nudná. Podmienkou však zostáva: zapojiť sa do liturgického procesu.[61]

Skúsenosť Alana Cohena potvrdzuje túto pravdu. „Zbláznil som sa do úžasného dievčaťa, s ktorým som sa zoznámil v obchode so zvieratami... Bol som s ňou rád, v jej prítomnosti som cítil akúsi iskru. A zdalo sa mi, že aj ona cíti v mojej spoločnosti to isté. Keď som sa dozvedel, že sa blížia jej narodeniny, rozhodol som sa pozvať ju na večeru. Keď som

[61] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu ôsmu cezročnú nedeľu A – výber. Tvarožná 1984.

vyťukal číslo a počul signál, zložil som slúchadlo. Cítil som vzrušujúce očakávanie, ale aj strach z odmietnutia. Akýsi hlas mi hovoril, že ma nebude chcieť a že moje pozvanie na večeru je drzosť. Ale predstava, že budem s ňou, ma nadchla natoľko, že ma nedokázalo nič zastaviť. Pozbieral som odvahu a zavolal som jej. Poďakovala sa a povedala, že má iný program. Bol som z toho smutný, ale nevzdal som sa.

Chcel som pochopiť, čo ma tak priťahuje. Prechovával som určité city a chcel som ich vyjadriť. Na promenáde som kúpil pohľadnicu k narodeninám, napísal som na ňu pár peknych slov, a potom som zabočil za roh, do obchodu so zvieratami, kde pracovala. Keď som prichádzal k dverám, ten istý vnútorný hlas mi hovoril: čo keď sa jej nepáčiš, čo keď ta odmietne? Cítil som sa ako nahý v tŕní, a tak som radšej skryl pohľadnicu pod košeľu. Rozhodol som sa, že jej ju dám, ak mi dá najavo svoju náklonnosť, ale ak bude chladná, tak tú pohľadnicu nevytiahnem. Takto som nič neriskoval a mohol som sa vyhnúť odmietnutiu alebo rozpakom.

Chvíľu sme sa rozprávali, ale z rozhovoru som nič nevytušil, bol som celý nesvoj, a tak som sa dal na ústup. Keď som prišiel k dverám, spomenul som si na učiteľa Johna Keatinga, ktorý hovoril latinskú zásadu: Carpe diem - využi deň! Tak som si povedal: nech prehovorí moje srdce. Ako v budúcnosti budem ľuďom rozprávať, aby išli za svojimi predstavami, keď ja sám za nimi nejdem? A okrem toho: čo hrozné sa mi môže stať? Veď predsa každého môže potešiť, keď dostane pozdrav k narodeninám, plný poézie. Povedal som si, že sa musím vzchopiť a toto mi dalo odvahy. Treba otvoriť svoje srdce a venovať lásku aj bez toho, aby som za ňu niečo žiadal a dostal.

A tak som vybral pohľadnicu k narodeninám a otočil sa, podišiel k pultu a dal som jej ju. Cítil som neuveriteľné vzrušenie a strach. Fritz Perls povedal: strach je vzrušenie bez dychu. Ale dokázal som to. Nebola nejako zvlášť dojatá, poďakovala, položila pozdrav nabok bez toho, aby ho otvorila a ja som pocítil sklamanie.

Pobral som sa vonku a napriek odmietnutiu ma zalial pocit veselej nálady. Ten príval nadšenia bol obrovský a rozlieval sa celou mojou bytosťou. Povedal som to, čo som mal na srdci. Konečne som to povedal. A to bolo fantastické. Bol som trochu nemotorný, ale dokázal som to. Emy Fuchs napísal: „Ak niečo musíš urobiť, tak to urob, aj keď sa trasieš od strachu!“ A ja som vyložil srdce na dlaň, bez záruky na úspech. Nedával som preto, aby som za to niečo dostal. Odhalil som svoje city bez toho, aby som dostal nejakú konkrétnu odpoveď. Hnacia sila, potrebná na to, aby fungoval akýkoľvek vzťah, sa vyjadruje slovami: vždy treba prejaviť svoju lásku.“ [62]

Tak, ako je potrebná osobná angažovanosť pri rozvíjaní vzťahu s človekom (vymyslieť dar), tak je potrebná aj pri vzťahu s Bohom. Preto je dôležité nezostať divákom na oslave, unudeným, ale zapojiť sa. Najhoršie by bolo, keby sa nás pri východe z kostola niekto opýtal:
„Ako si sa mal v kostole?“
„Sedel som a nudil sa.“
„A čo, nebola hudba, nehral organ?“
„Hral, ale nudil som sa.“
„Nebol prítomný Pán Ježiš?“
„Bol, ale nudil som sa.“
„Aký si ty veriaci, keď si sa pri Bohu nudil?“
Odpoveď poznáme: byť na svadbe a mať svadbu. Byť pri Bohu a mať Boha v srdci – to je veľký rozdiel. Prajme si, aby druhá pravda bola aj našou.

5.3 Podnikanie a spolupráca

Mt 1, 18-24 Ježiš sa narodí z Márie, zasnúbenej s Jozefom
Štvrtá adventná nedeľa A: Neboj sa toho, čo vzíde zo spolupráce s Bohom

[62] COHEN, A.: Carpe diem. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M. V.: *Slepačia polievka pre dušu.* Bratislava : Sofa 1996, s. 68-71.

Vraj si americká firma IBM objednala v Japonsku komponenty do počítačov. V objednávke bola klauzula, že sa tolerujú tri chybné súčiastky z desaťtisíc. S dodávkou prišiel aj list: My, Japonci, ťažko chápeme vaše obchodné praktiky. Preto sme podľa zmluvy vyrobili k desaťtisíc súčiastkam aj tri chybné a pribalili sme ich. Dúfame, že budete spokojní.[63]

Kto by si neprial spolupracovať s bezchybnou firmou? Každá firma, ak má prospievať, zvažuje, s kým nadviaže spoluprácu. Najlepšie s partnerom, ktorý by bol zahraničný, stabilný, solventný. Pretože spolupráca patrí k dôležitým bodom podnikania.

Podobne, ako v oblasti hospodársko-ekonomickej, je tomu aj v živote každého človeka. Každé ľudské bytie je jeden podnik, firma. Byť človekom, znamená podnikať so svojimi schopnosťami. A je dôležité aj to, s kým sa spolupracuje. Ak niekto vstúpi do manželstva s človekom, s ktorým si rozumie, rodinné podnikanie sa zveľaďuje. Ak sa začne spolupráca s človekom, ktorý prepadol alkoholu, alebo gemblerstvu, alebo so ženou, ktorá je neverná, podnik života krachuje. To isté platí o spolupráci rodičov s deťmi, učiteľov so žiakmi, lekárov s pacientmi. Ak spolupráca nefunguje, vidíme nekvalitu, zmätky.

Pred dvetisíc rokmi mal Jozef v Nazarete stolársku firmu. Mal svojich dodávateľov a odberateľov, aj jemu niekto zaplatil a niekto odkladal, darilo sa mu i nedarilo. Ale okrem stolárstva Jozef spolupracoval aj s Božou skutočnosťou. V Evanjeliu Matúš rozpráva o Ježišovom narodení z pohľadu Jozefa. Lukáš, evanjelista rozpráva o Ježišovom narodení z pohľadu Márie. Tieto dva opisy sa dopĺňajú.

Jozef mal pred sebou manželstvo a s tým spojené určité očakávania. Keď zistil, že Mária je tehotná, muselo mu napadnúť, že mu bola neverná. Písmo nazýva Jozefa človekom spravodlivým. Podľa židovskej tradície spravodlivosťou bolo zachovávanie Božieho zákona, Thóry, piatich Mojžišových kníh na začiatku Biblie. Jozef ich poznal a zachovával. Vedel, že má dve možnosti: prepustiť Máriu verejne – súdom, alebo súkromne – napísaním rozlukového listu. Aby ju nevystavil verejnému aktu, ktorý mohol skončiť aj jej ukameňovaním, rozhodol sa pre cestu súkromného prepustenia Márie.

Do tejto ľudsky zložitej situácie prichádza sen a Jozef si uvedomuje slová, ktoré mu v ňom zazneli: „Neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého. Porodí syna a dáš mu meno Ježiš“ (Mt 1, 20-21). Jozef si musel položiť otázku: Mám ísť do tejto spolupráce s Bohom? Mám ísť do takej spolupráce s Máriou? Podnik nášho života – Jozef, Mária a Boh bude prospievať? Alebo skrachujem?“

Dnes si uvedomujeme, prečo je Jozef veľký. Lebo postavil seba do služieb Božích a vedel, že Božia vôľa môže byť iná, ako sa navonok javí. Podľa spravodlivosti, podľa zákona nevyužil ani prvú ani druhú možnosť. Ale bol vnímavý a otvorený pre tretiu možnosť - spoluprácu s Božou múdrosťou a prozreteľnosťou.

Jozefov príbeh obsahuje nadčasové posolstvo, adresované každému z nás. Biblické slová: „Neboj sa prijať Máriu za svoju manželku“ (Mt 1, 20), by sme si mohli pretlmočiť: Neboj sa zobrať Boha k spolupráci, lebo to, čo z nej pochádza, bude nielen kvalita tvojho života, ale aj radosť v tvojej duši, pokoj, zmysel. Prichádzajúce vianočné sviatky sú pozvaním pre každého z nás: neboj sa obetovať čas na zamyslenie, sústredenie, modlitbu, svätú omšu, jasličkovú pobožnosť. Lebo cez sviatky sa ti ponúka spolupráca s Bohom, vďaka ktorej sa firma tvojho života bude zveľaďovať.

Kto iný nám ponúkne spoluprácu na našej celovečnej perspektíve? Všetci ponúkajú dočasný program: zábavný, služobný, športový, kultúrny. Iba Boh má program, ktorý je na celú večnosť. Vari by sme sa mali hanbiť spolupracovať s firmou, ktorá nepozná nepodarky? Nedávame si teraz, pri nakupovaní darčekov pozor na chybný tovar alebo veci po záruke? Nepotrebujeme stopercentnú spoluprácu? Presne tak, ako môže niekto lacno a nekvalitne

[63] LUDVÍK, K.: Tomuhle se prý...In: Reader´s Digest Výber, november 2013, s. 14.

vyrábať, možno v osobnom živote produkovať hnev, zlosť, závisť, pýchu, lenivosť. To všetko sú zmätky, ktoré nepochádzajú zo spolupráce s Bohom a ani k nej nepozývajú.

Nasledujúci príbeh je ilustráciou spolupráce. Na Štedrý deň mala manželka tridsiate narodeniny. Manžel išiel predpoludním do kvetinárstva. Bolo tam veľa ľudí, a tak bola predavačka nervózna. Prišiel rad aj na neho. „Prosím vás, chcel by som ruže. Keby ste mi mohli dať tridsať ruží." Predavačka vybrala tridsať ruží, ale keď ich chcela previazať, muž vybral inú stužku: „Prosím vás, nemohli by ste mi to previazať inou?" Predavačka na to: „Nezdržujte. Táto vám nestačí?" „Buďte taká dobrá a previažte mi to tou inou." Strhla pôvodnú mašličku a vytiahla novú. „A nemohli by ste mi pribaliť ešte jednu ružu?" „To ste nemohli povedať naraz? Vidíte, koľko je tu ľudí. Myslíte si, že ste tu iba vy? Každý vymýšľa. Nie že by ste si to vopred premysleli, iba zdržujete." Nervózne zabalila aj tú jednu ružu. Zaplatil a tú jednu ružu jej daroval: „Táto je pre vás. Za to že ste ma obslúžili. Ďakujem vám."

Zostala meravá, ústa otvorené, začala sa červenať, ale on už medzitým odchádzal. Iný pán, ktorý stál v rade a pozoroval celé dianie, povedal: „Myslel som si, že vidím anjela. Človek, ktorému bolo odvrávané, nadudrané, jej dal ešte ružu." Bolo zaujímavé, ako sa predavačka začala inak správať. S úsmevom pokračovala: „Čo si budete priať? Vitajte!" [64]

Niekedy stačí dať vľúdne slovo alebo úsmev, uznanie, ocenenie, a situácia sa mení. Lebo je naštartovaná spolupráca. K nej sme pozvaní aj cez vianočné sviatky. Priznajme pred Bohom, koľko nepodarkov sme už vyprodukovali, vecných, aj v správaní sa, sami, alebo s inými, koľkokrát sme sa pomýlili. Ale dnes nám znejú slová: Neboj sa prijať to, čo od teba očakávam. Lebo to, čo vzíde zo spolupráce so mnou, bude pre tvoje šťastie.

5.4 Talent dobrého srdca

Mt 25, 14-30 Bol si verný nad málom: vojdi do radosti svojho pána
Tridsiata tretia cezročná nedeľa A: Kedy je človek talentovaný?

Šoférovi bolo ľúto stopára v daždi, preto ho zobral. Cestou sa rozprávali o všeličom. Zastavila ich policajná hliadka. Keďže auto bolo staršie, policajt zistil, že nemá platné osvedčenie STK. Technický preukaz mu zobral a vypísal doklad na cestu domov. Keď prišli do cieľa, stopár sa poďakoval za zvezenie a povedal: „Ako prejav vďačnosti za to, že ste mi zastavili, prijmite naspäť technický preukaz! Ráno ma prepustili z väzenia. Odsedel som si rok za krádež. Kým policajt vypisoval doklad, technický preukaz som mu vzal!" [65]

Dobro a zlo sú v človeku spolu prítomné a premiešané. V jednej osobe je šikovný zlodej aj filantrop a správa sa podľa toho, ako mu to vyhovuje. Kedy je však človek talentovaný? Ak kradne a ubližuje druhým, zapojil šikovnosť do služieb sebectva. Chýba mu talent dobrého srdca. Nestačí dobrá pamäť, šikovné ruky a podnikavosť. Skutočne talentovaný je až ten, kto svoj život zapojil do služby lásky. Je dôležité rozlišovať: kto je šikovný iba pre seba a kto je šikovný aj pre službu a lásku.

Pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta poznal dušu človeka a vedel, čo ním hýbe - aký je šikovný, keď ide o majetnosť, zisk. Preto rozprával podobenstvo o talentoch a ich zveľaďovaní a dodal: „Správne, dobrý a verný sluha; bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým: vojdi do radosti svojho pána" (Mt 25, 21). Je to výzva k podnikavosti a šikovnosti nielen vo veciach materiálnych („bol si verný nad málom"), ale aj duchovných - keď ide o prejavy lásky, ľudskosti, milosrdenstva a služby. Na tejto ceste človek zveľaďuje talent dobrého srdca.

Vo svete zábavy sa často prezentujú programy s názvom: Talentmánia, alebo Supertalent, alebo Česko-Slovensko má talent, atď. Niekto pekne spieva, iný tancuje, druhý hrá na hudobný nástroj a ďalší predvádza artistické kúsky. To, čo televízia v týchto reláciách nevie ukázať, a čo sa ani nedá vidieť, je talent dobrého srdca. Lebo s pekným hlasom a šikovnými

[64] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Štvrtú adventnú nedeľu A. Tvrdošín 1989.
[65] ŠPUTOVÁ, Z.: Kamarád jel ve starém autě. In: *Reader´s Digest. Výber,* október 2010, s. 73.

rukami sa dá aj kradnúť, ubližovať, ponižovať druhého. Ale až keď človek zapojí svoje schopnosti do služby lásky a obety pre druhých, možno hovoriť o skutočnom talente.

Veľký židovský učiteľ, Abrahám Joshua Heschel (1907-1992), napísal zaujímavý postreh: „Osoba, obdarená šľachetnosťou je tá, ktorej
skryté bohatstvo prevyšuje viditeľné,
ukryté poklady presahujú očividné,
ktorej vnútorná hĺbka je oveľa väčšia, ako sa zdá.
Ušľachtilosť možno stretnúť tam,
kde je vnútornosť väčšia ako vonkajší zjav,
ukryté je väčšie ako to, čo je očividné,
hĺbka je väčšia ako šírka.
Šľachetnosť je vlastnosť, ktorá vyviera v duši vtedy,
keď zamieňa prchavé za to, čo je stále,
užitočné za to, čo má hodnotu.“ [66]

To znamená, že existuje aj namyslená ušľachtilosť, ktorá sa vystrkuje v blýskavých podobách - môže to byť aj televízia - vždy to však je len vonkajšie predvádzanie sa. Skutočný talent je vnútorná ušľachtilosť.

Pred päťdesiatimi rokmi v kuchyniach našich starých mám viseli vyšívané nástenky. Na jednej stálo: Kam nechodí slnko, tam chodí lekár; na druhej: Milovať a byť milovaný, to je to najkrajšie, čo v živote máme. Redaktor týždenníka Rozhlas, Ján Špáta, poznamenáva: „Cit milovať a byť milovaný mnohokrát aj dnes chýba. Od mladosti som počúval, že najväčší chudáci sú tí, ktorých nikto nemá rád, ale postupne - čím som starší - prišiel som na to, že problém nie v tom, či niekto má rád mňa, ale v tom, koho mám rád ja, komu viem poslúžiť, pre koho sa viem obetovať, komu sa viem darovať. Pretože láska nepochádza zo snívania, ale je to hodnota, ktorá vzniká, keď sa ja darujem.“[67]

Nikto z ľudí nie je bez talentu dobrého srdca. Boh ho zakódoval do bytia každého človeka. Každý má možnosť rozvíjať sa a slobodne rozhodnúť, ktorým smerom pôjde. Ide však o oblasť, v ktorej sme, bohužiaľ, mnohokrát aj slabí, preto je odôvodnené zaujať postoj prosby o silu, aby Pán bol s nami a vnútorne nás formoval. Nepotrebujeme jeho milosť na naše biznis plány – v tom sme silní dosť, ale na to, aby sme boli láskaví, úslužní, trpezliví a milosrdní, na to potrebujeme Božiu múdrosť každodenne.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Pani prišla k právnikovi a povedala: „Chcem sa rozviesť. Veľmi nenávidím svojho muža a chcem sa mu pomstiť. Poraďte mi, čo by som mala urobiť, aby som ho kruto vytrestala?“

Právnik sa zamyslel. Potom sa šibalsky usmial, lebo dostal nápad: „Pozrite sa, tak či tak sa chcete rozviesť. Skúste teda toto: tri mesiace ho nekritizujte, rozprávajte sa s ním pekne, povzbudzujte ho. Keď niečo urobí dobre, pochváľte ho, povedzte mu, aký je šikovný. Po troch mesiacoch si bude myslieť, že si získal vašu dôveru a lásku. Potom mu znenazdania oznámite rozvod, a to bude silný úder pod pás!“

Žena sa najprv zamračila, ale potom si pomyslela: „Pomsta bude sladká! Nech si to mladý pán chvíľu užije, aby potom spoznal, čo stratil! Nič tým nepokazím, veď aj tak sa s ním nakoniec rozvediem. Prečo by som sa mala stále hádať? Od dnes sa s ním budem rozprávať len pekne!“

A tak žena začala muža chváliť za všetko, čo urobil. Prestala sa s ním hádať a nič mu nevyčítala. Celé tri mesiace mu vyjadrovala, aký je úžasný.

Neskôr opäť stretla svojho právnika. „Ako sa vám darí plniť náš plán? Už ste ho dostatočne vytrestali?“

---

[66] HESCHEL, A. J: Morálna veľkosť a odvaha ducha. In: PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004, s. 217.

[67] ŠPÁTA, J.: Láska je dar. In: *Reader´s Digest. Výber,* november 2005, s. 101.

„Práve naopak!“ odpovedala žena. „S mojím mužom prežívame najkrajšie obdobie života. Ešte šťastie, že som sa s ním nerozvriedla. Práve sme sa dohodli, že ideme na dovolenku, aby sme si užili druhé medové týždne.“ [68]

O užitočnosti využitia metódy talentu dobrého srdca niet pochýb. Evanjelium nám chce byť nápomocné a uistiť nás o Božej sile v náš prospech, aby sme dokázali používať talenty na službu blížnemu a na česť i chválu Božiu. Vtedy sa náš život ukáže ako zmysluplný. Ďakujme Kristovi, že je s nami a že on ako prvý ukázal talent dobrého srdca, ktorý máme nasledovať.

5.5 Originál v galérii

Mt 5, 1-12 Radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi
Všetkých svätých A: Dotváranie života

Každý národ má pekné priestory, v ktorých sú vystavované vzácne umelecké predmety. Ide o národnú galériu, do ktorej sú prijímané hodnotné originály, vytvorené doma alebo v zahraničí. Nikto však nevystavuje gýče, lebo nemajú dobrú techniku, brilantnosť prejavu a hĺbku myšlienky. Naopak, originál sa prezentuje nádhernou technikou, pôsobivými farbami a dynamickou myšlienkou, ktorú stvárňuje.

Nikto však nemusí závidieť krásnym obrazom, výtvorom ľudských rúk, že majú svoju galériu, lebo človek je vzácnejší než akýkoľvek obraz a má možnosť byť prijatý do Božej galérie, galérie jeho svätých. Trojjediný Boh má záujem o každého človeka zo všetkých národov, aby sa mohol dostať do jeho národnej galérie. Vyžaduje však, aby človek nežil gýčovo, plytko v svojom vyjadrení lásky k Bohu a k blížnemu. Na účasť v Božej galérii nemusíme vedieť maľovať, ale potrebujeme múdro žiť.

Každý človek, chodiaci po tejto zemi, môže rozvíjať šikovnosť rúk, bystrosť rozumu a dobrotu srdca. Kto môže povedať, že nedokáže spĺňať požiadavky originality, aby mal o neho záujem Trojjediný Boh?

Rozdiel medzi plytkou gýčovitosťou a hĺbkou originality života vystihujú Ježišove blahoslavenstvá. „Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo“ (Mt 5, 3). Vieme si predstaviť plátno a rám. Čo kričí natiahnuté plátno na ráme? „Človeče, zober štetec a dotváraj ma!“ Hlboká spiritualita znamená postoj: „Bože, potrebujem ťa, aby som svoj život mohol dotvoriť do krásneho!“ Lebo mnohí si povedia: „Zaobídem sa bez teba, Bože“ - a žijú plytko.

Druhým aspektom originality života je empatia, vedieť sa vžiť do situácie plačúcich, schopnosť plakať spolu s druhými (porov. Mt 5, 4).

Tretí aspekt je uzobranosť a pokora: vedieť v tichosti načúvať, čo potrebujú druhí a čo odo mňa vyžaduje Boh: „Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme“ (Mt 5, 5).

Štvrtým znakom kvalitného života je hlad a smäd po spravodlivosti (porov. Mt 5, 6), zasadzovanie sa za ňu v rodine, na pracovisku, pri cestovaní, aby sa nikde a nikomu nediala krivda.

Piatou črtou originality človeka je prichádzať s milosťou srdca ku každému (porov. Mt 5, 7). Každý má právo na moju milosť srdca, na to, že ho mám rád. To dáva hĺbku religiozite.

Šiestym aspektom originálnosti a kresťanskej hĺbky je čistota srdca (porov. Mt 5, 8), aby sa v každom mohol zrkadliť samotný Boh. Okno je vtedy čisté, keď cez neho prechádza svetlo. Človek je vtedy čistý, keď cez neho prežaruje Božia dobrota.

Siedmym znakom kresťana – svätca je tvorba pokoja (porov. Mt 5, 9). Napriek sporom so susedmi, hrubosti manžela, manželky, odvrávaniu detí, zaťať zuby a usilovať sa o pokoj. To sú hĺbky, v ktorých je krásny originálny človek.

---

[68] Poďme sa rozprávať. Vrútky : Advent Orion 2009, s. 100.

Napokon ôsmy aspekt je zniesť utrpenie pre náboženstvo (porov. Mt 5, 11), lebo vraj sme konzervatívni, keď veríme v Boha. Kto dnes prežíva osobnú hlbokú spiritualitu, potrebuje Boha a zdokonaľuje sa v láske k blížnemu, bude za to vysmiaty v rodine i na pracovisku. Kto v súčasnosti nekradne, je smiešny. Kto neklame, je naivný. Kto sa postaví čestne a spravodlivo k svojej práci, je zaostalý.

Mnohí si kladú otázku: „Prečo som nepochopený?“ O Vincentovi van Goghovi (1853-1890), veľkom holandskom maliarovi, sa hovorí, že jeho obrazy sa predávajú za milióny dolárov. No počas svojho života nepredal ani jeden obraz. Kým žil, bol nepochopený a odmietnutý.

Na druhej strane – má význam urobiť zo seba v živote darebáka? Aká by z toho bola výhoda? Berú gýčové mazanice do národnej galérie? Kto chce žiť pri žene, ktorá vytvorila mazanicu klebetnice, podvodníčky, lenivej, namyslenej, klamárky? Kto chce žiť pri mužovi, ktorý robí mazanicu života alkoholom, gemblerstvom a dlžobami? Mazanicu života si má zobrať Trojjediný Boh?

Ale ak sa nám podarí hodnotne dotvárať obraz života na zemi, s pomocou Boha ho môžeme zachrániť aj pre večnosť. Máme pre to všetky schopnosti. K tomu sa viaže Ježišov prísľub blaženosti, šťastia už na tejto zemi. Nemali by sme byť hrdí na takúto perspektívu?

Potrebná je však spolupráca s Majstrom. Musíme si uvedomovať, že ani jeden obraz, nezoberie štetec a nedomaľuje sa, ani jedna socha nezoberie dláto a nedovyrezáva sa. Ale človek je taký umelec, že sa môže dovytvárať. Preto je namieste spolupráca s Majstrom, Trojjediným Bohom. Štetec, dláto sú skutky, ktorými človek vykresľuje zo svojich dní život darebáka, alebo kvalitného človeka, svätca. Pri akých ľuďoch chceme žiť? Pri darebákoch, ktorí zlumpovali svoj život, alebo pri tých, ktorí vytvárajú harmóniu a pokoj v duši? [69]

Ešte si musíme uvedomiť ďalšiu skutočnosť, že žijeme a dotvárame sa v ateliéri, ktorým je cirkev. V nej máme úlohu stať sa kvalitnými ľuďmi, svätými a milujúcimi. V ateliéri cirkvi dostávame posilu cez sviatosti a slovo Biblie.

Gilbert Kheit Chesterton (1874-1936), anglický spisovateľ, esejista a novinár napísal: „Som presvedčený, že jedine Katolícka cirkev môže zachrániť človeka pred ponižujúcim otroctvom stať sa dieťaťom svojej doby. Katolícka cirkev má najbohatšiu životnú múdrosť. Každý katolík pri porovnávaní s druhými kresťanmi má skúsenosť devätnástich storočí a každý človek, len čo sa stane katolíkom, razom sa stáva dvetisíc rokov starý, lebo prijíma tradíciu, ktorá je už dvetisíc rokov opatrovaná na tejto zemi. Katolícka cirkev už oddávna dokázala, že nie je dieťaťom svojej doby. Ona je dieťaťom svojho Tvorcu a má práve toľko života v sebe v dnešnej dobe, ako ho mala v prvých dobách. Dokonca i jej nepriatelia sa v duchu vzdali nádeje, že ju uvidia umierať.“

O nepriateľoch kresťanskej viery píše: „Použijú hocijakú zbraň i meč, ktorými si odtnú svoje vlastné prsty, i oheň, ktorý zničí ich vlastný dom... Tí, čo začnú bojovať proti Cirkvi v prospech slobody a ľudstva, skončia tak, že odhodia slobodu a ľudstvo, len aby mohli prísť do Cirkvi. To nie je zveličovanie. Mohol by som napísať celú knihu plnú príkladov o tom. Poznám ľudí, čo protestovali proti náboženskej výchove argumentmi, ničiacimi každú výchovu, vraviac, že detský duch musí rásť v úplnej voľnosti, a že starší by nemali vychovávať mladých. Podpálili svoju vlastnú úrodu, aby mohli podpáliť Cirkev. Odhodili svoje vlastné nástroje, aby aj ju mohli odhodiť. Každá palica bola dobrá, aby ju bili, i keby to mala byť tá posledná palica z ich rozbitého nábytku.

Neobdivujeme a sotva ospravedlňujeme fanatika, ktorý potápa tento svet z lásky k budúcemu. Ale čo máme povedať o fanatikoch, ktorí potápajú tento svet z nenávisti k druhému, budúcemu svetu? Titani zeme nedobyli nebo, ale spustošili svet.“

---

[69] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na sviatok Všetkých svätých – výber. Tvrdošín 1990.

Vo svojej knihe The Everlasting Man Chesterton prirovnáva kresťanskú vieru ku kľúču, ktorý otvára dvere do celkom nového, neznámeho sveta, o ktorom by sme nemali ani len poňatia, keby sme ostali stáť vonku. „Šťastní ľudia, ktorí nosia vo vrecku zlatý kľúč – kresťanskú vieru.“

Dobrý Bože, som tu pred tebou so sklonenou hlavou.
Uvedomujem si, koľko mazaníc som už vytvoril zo svojich dní, zo svojich rokov.
Vôbec by som sa nechválil tým, čo som vykonal.
Pane, som rád, že si Pomocník, Sila k tomu, aby som dotváral život do krásy a harmónie.
Ďakujem ti za tvoju pomoc a prosím ťa, pomôž mi rozvíjať sa na originál kvalitného človeka.

5.6 Byť s druhým nielen pri ňom

Jn 14, 15-21 Poprosím Otca a dá vám iného Tešiteľa
Šiesta veľkonočná nedeľa A: Spolupráca vo viere

Skoro sa pritom pohádali. Pozeral z gauča na majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji a volal aj manželku. Prišla, sadla si k nemu, ale on chcel, aby aj povzbudzovala, prežívala zápas spolu s ním. Ju to však nezaujímalo. Bola pri ňom, ale nie s ním. A to je veľký rozdiel.

Niekedy sa mama žaluje: „Taká som rozčúlená na svoju dcéru, len dudre keď má utierať riad pri mne!“ Lebo je pri mame, ale nie je s mamou.

Iná mladá slečna však hovorí: „Ako rada by som utierala riad pri mame.“ Jej mama už zomrela a ona s ňou túži byť.

Všetci si uvedomujeme výhodu z prežívania s druhým, to znamená byť s druhým, nielen stáť pri druhom. Keď sme iba pri niekom (napr. stojíme v autobuse), v ktorúkoľvek chvíľu môžeme odísť k inému človeku, ktorý je zaujímavejší, k veciam, ktoré sú pre nás výhodnejšie. Ale ak niekoho máme radi, nemôžeme len tak ľahko odísť inde, lebo chceme byť s milovaným človekom.

S druhým človekom sme vtedy, keď s ním spolupracujeme. Vtedy nie sme iba pri ňom, ale s ním. Tu začíname rozumieť problému, na ktorý poukazuje Evanjelium Ježiša z Nazareta: „V ten deň spoznáte, že ja som v svojom Otcovi, vy vo mne a ja vo vás“ (Jn 14, 20). V ktorý deň spoznáme? „Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje“ (Jn 14, 21). Čiže ten, kto spolupracuje so mnou.

Dá sa prichádzať do kostola, byť pri Bohu, ale vôbec nie s Bohom. Vidieť to na vonkajších prejavoch: niektorí ani nepovažujú za potrebné sa pokloniť, iní zostávajú pri dverách alebo vonku, máloktorí otvoria knihu a spievajú. Žiadna spolupráca na liturgii. Touto pasivitou dávajú najavo: bol som pri Bohu, v zmysle - splnil som povinnosť. Ale dôležité je spoluvytváranie atmosféry, zapojenie sa, nielen si to odstáť.

Ktorá žena by bola spokojná s takým manželom, ktorý by sa iba raz za týždeň ukázal, ale na rodinnom dianí sa vôbec nepodieľal? Ktorý muž by sa tešil z manželky, ktorá by sa len raz za čas objavila doma, a ostatný čas žila po svojom? Raz za čas by bola pri mužovi namiesto s ním. Komu stačí, že niekto je pri ňom a odchádza? Nechceme, aby druhý bol s nami a nielen pri nás? Nečakáme skôr, že ten, kto nás má rád, bude s nami spolupracovať?

Nemá to očakávať aj Trojjediný Boh? Lebo kto nespolupracuje, nezažije radosť z viery, podobne ako ten, kto žije pri druhom, a nie s druhým – zostane mu len smútok, samota, stane sa odcudzeným. Koľkí odchádzajú z kostola nepremenení a hovoria: „Načo som bol na svätej omši? Nič sa so mnou nedialo.“

Radosť v harmonickom manželstve sa dá pochopiť z postoja: „Žena moja, nikdy nenamotávaj vlnu do klbka bezo mňa. To vždy bude moja práca, držať vlnu na zápästí.“ Vtedy samota padá, obaja cítia, že žiť je radosť. Lebo keď čakáme od druhého, že bude spolupracovať s nami, nemáme čakať od seba ochotu spolupracovať s druhým? Ako chceme prikázať Bohu, aby spolupracoval s nami, keď nám sa nechce?

„Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje. A kto miluje mňa, toho bude milovať môj Otec; aj ja ho budem milovať a zjavím mu seba samého“ (Jn 14, 21). Týmito slovami Ježiš vysvetlil podstatu náboženstva: byť s Bohom, nielen pri Bohu.

Hovorí sa, že jeden muž spadol do hlbokej studne a volal o pomoc. Išiel okolo Budha, počul jeho volanie a utešoval ho: „Celý život je utrpenie. Vyrovnaj sa s tým.“ Išiel okolo aj Konfucius, naklonil sa na okraj studne a povedal: „Ak povyskočíš, vytiahnem ťa.“ Muž sa o to pokúšal, ale bol prislabý, a spadol ešte hlbšie do studne. Aj Ježiš išiel okolo, odhodil svoj plášť, zišiel do studne, bez slova vzal strateného na plecia a vyniesol ho na svetlo.

Kresťanstvo nás učí: byť s človekom a byť mu nápomocný aj v jeho biede nielen slovami, radou, ale konaním. Mnohokrát si pomyslime: rád/a by som bol/a, keby nebol taký a taký... Máme veľa námietok proti biede druhého. Ale možnože aj on má toľko námietok proti nám. Riešením je prestať si všímať námietky a začať si všímať, čo druhý potrebuje.

V chassidskej múdrosti sa nachádza aj nasledujúce rozprávanie: Rabín Samuel raz išiel do Ríma a práve vtedy cisárovná stratila náramok. Popredný šľachtic oznamoval, že kto nájde náramok a vráti ho do tridsiatich dní, bude bohato odmenený. U koho sa náramok nájde po tridsiatich dňoch, bude sťatý.

Rabín náramok našiel, ale priniesol ho až po uplynutí lehoty. Cisárovná sa ho pýtala: „Nebol si v ríši?“
Odpovedal: „Ale áno.“
„Nepočul si vyhlásenie šľachtica?“
„Áno, počul som.“
„Prečo si teda nevrátil náramok včas?“
„Aby si nemohla povedať, že sa ťa bojím. Vrátil som ho, pretože sa bojím Boha.“
Vtedy povedala cisárovná: „Nech je pochválený Boh Židov:“

Ak človek nepovažuje za posvätné spolupracovať s Bohom, myslíme si, že bude považovať za posvätné spolupracovať s človekom, so ženou, s deťmi? Veľmi ľahko si zvykne iba byť pri druhých. A to je strašné. [70]

Obráťme sa k Bohu modlitbou: Dobrý Bože, koľko samoty je v rodinách, kde je muž pri žene, ale vôbec nie so ženou, kde sú deti pri rodičoch, ale nie s rodičmi, na pracovisku sú ľudia pri sebe, ale nie spolu jeden s druhým. Pane, pomôž nám v Duchu Svätom, aby sme radi spolupracovali a skončila naša osamelosť. Daj nám porozumieť podstate viery: byť s Bohom, nielen pri Bohu.

5.7 Predstavy o Božom nazeraní

Mt 20, 1-16 Prečo na mňa zazeráš, že som dobrý ?
Dvadsiata piata cezročná nedeľa A: Univerzalizmus a spravodlivosť

Vraj, keď hospodár odišiel a robotníci ostali sami, došlo k hádke. Tí, ktorí pracovali celý deň, začali nadávať: „Vráťte peniaze, ktoré ste si poctivo nezarobili a nezaslúžili!“ Tí, čo robili iba hodinu sa bránili: „Zmluva je zmluva, čo nás po vašej žiarlivosti a závisti?“ Vraj jeden z nich vtedy navrhol: „Čo keby sme vyložili všetky peniaze na stôl, spočítame ich a rozdelíme podľa počtu odpracovaných hodín.“ Návrh sa im pozdával, súhlasili, javilo sa to ako spravodlivé.

O týždeň sa znova stretli, ale chýbal jeden, ten najchudobnejší. Stalo sa mu nešťastie, zahynul pri stavebných prácach. Jeho priateľ pripomenul: „Celý život mal smolu.“ Iný, ktorý bol vo vinici hovorí: „Ale jeden deň mal predsa zaujímavý! Pamätám si, že keď dostal za hodinu roboty vo vinici veľa peňazí veľmi sa tešil. To bol najkrajší deň v jeho živote. Lenže večer musel všetko odovzdať, lebo sme sa dohodli, vraj kvôli spravodlivosti.“

[70] CHALUPA, J.: Zvuková záznam homílie na Šiestu veľkonočnú nedeľu A – výber. Tvrdošín 1990.

Ďalší bránil rozhodnutie: „Veď to bolo spravodlivé, podeliť ináč, ako hospodár!“ Najstarší z nich poznamenal: „Spravodlivé to bolo, ale keby sme boli veci nechali tak, ako ich hospodár podelil, nikto z nás by nebol hladom zahynul. Ten chudák, by sa bol mal aspoň raz v živote dobre. Jedinú šancu, ktorú mal, sme mu pokazili...“

Ak sa niekomu zdá evanjeliové delenie mzdy za prácu vo vinici nespravodlivé (porov. Mt 20, 1-16), predchádzajúci príbeh ukazuje, že aj iné, racionálne, naše – ľudské, je tiež nespravodlivé. Chýba nám totiž prozreteľnosť. Nemáme schopnosť vidieť osud druhého človeka o týždeň, mesiac alebo o rok. Vidíme ho len v prítomnej chvíli, a k tejto chvíli vzťahujeme aj spravodlivosť.

Spravodlivosť je morálna kategória, na ktorú sme veľmi citliví. Preto máme odbory, zákonník práce, mzdové tarify, minimálnu možnú mzdu, atď., všetko, čím by sa mala zabezpečiť spravodlivosť.

Lenže Evanjelium o najatých robotníkoch na prácu vo vinici (Mt 20, 1-16) nie je o zásluhách a odmenách. Pre pochopenie podobenstva si stačí predstaviť situáciu u lekára: práve vstúpi mamička s viacerými deťmi. Jedno z nich je fyzicky slabé, rozumovo nevyvinuté, nemôže ani chodiť, iba sedí, a keď chce niečo povedať, vydáva neartikulované zvuky. Je dojímavé vidieť mamu, ako sedí pri dieťati a utiera mu sliny okolo úst. Vyčítal by niekto matke, že sa stará o dieťa, ktoré nemá dar zdravia? Rozdiel je v zdravotnom stave detí: niektoré behajú, šantia, iné majú postihnutie. Ale matka v láske rozdiely nerobí. Mohol by jej niekto vyčítať, že je dobrá? Mal by niekto odvahu povedať jej, že robí zle?

Tu je niečo, čo chcel Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi povedať svojim súčasníkom: ľudia sú rôzni, ale Boh je otec, ktorý má všetkých rád. Rôznosť je nielen vo farbe pleti, v jazyku, národnosti, náboženstve, ale aj v pracovnej disciplíne. Ježišovým zámerom bolo predstaviť Otca ako toho, kto je dobrý voči všetkým. [71]

Ježišovými poslucháčmi boli dve skupiny: na jednej strane zákonníci a farizeji, na strane druhej mýtnici, hriešnici, colníci. Ježiš vedel, že farizeji rozmýšľajú fanaticky: Boh nás má rád, lebo sme spravodliví a snažíme sa od detstva zachovávať prikázania. Tamtí sú lumpi. Ako ich môže mať Boh rád? Oni sú Bohom prekliati, zaslúžia si trest! Zmysel podobenstva je však v tom, že každý človek, ktorý pracuje na svojom priateľstve s Bohom ako na vinici, dostane nakoniec po denári, čiže večný život. Odmena je rovnaká. To bolo pre nábožnosť židov neprijateľné, aby oni dostali to isté nebo, ktoré by mohli dostať aj hriešnici.

Okrem toho Matúš napísal Evanjelium okolo roku 80 po Kristovi, a vtedy prvotná cirkev zápasila s tým, že niektorí kresťania vznikli z veriacich židov a iní vznikli z pohanov. Pre židov, ktorí stáročia pracovali na Božom kráľovstve (robotníci na vinici od rána) a cítili sa vyvoleným ľudom, nebolo jednoduché uznať, že aj pohania môžu byť rovnako spasení ako oni. Vtedy veriaci ľudia, židia, prežívali svoju vieru ako národné a kultúrne dedičstvo. Otvoriť ho aj Rimanom, aj Grékom a všetkým ľuďom bolo pre nich neslýchané.

Ježiš láme predstavu ľudí o Božom nazeraní, o Božom postoji. Boh prežíva lásku a spravodlivosť ináč ako ľudia, prežíva ju Božsky a univerzálne. My prežívame lásku a spravodlivosť po ľudsky. Podobenstvom sme pozvaní Božiu lásku obdivovať, žasnúť nad ňou a nasledovať ju, čiže byť tolerantní, solidárni. Proti fanatizmu a neznášanlivosti v rôznych oblastiach sveta vyznávame rovnosť v ľudskej dôstojnosti – základné ľudské právo pre všetkých: čiernych aj bielych, chudobných aj bohatých, zdravých aj chorých, mladých aj starých.

Potvrdzuje to aj skúsenosť súčasníka Antona z Prešova: v máji 2002 ma telefonicky vyzval známy, či by som sa nechcel zúčastniť výberového konania na pozíciu technológa v drevospracujúcom závode s možnosťou práce v zahraničí. Po krátkej príprave som bol vyslaný na prácu do Bašportosanu. Je to republika v sústave Ruskej federácie. Má rozlohu 143

[71] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu piatu cezročnú nedeľu A - výber. Tvarožná 1984.

tisíc kilometrov štvorcových a 4 mil. obyvateľov. Hlavné mesto Ufa má jeden milión obyvateľov. Republika má prezidenta, parlament i vládu. Prevládajú tam Rusi, Baškiri, Tatári, ale žije tam aj 70 rôznych etník. Podľa vierovyznania väčšinou moslimovia, pravoslávni a gréckokatolíci. Rímsko-katolíkov je málo.

V mojom prvom pracovnom turnuse som dostal úlohu pracovať v závode Arkaim v mestečku Asporovo, vzdialenom 40 km od Ázie. Po zložitých začiatkoch a pri rešpektovaní pravidiel, napr. nič neodmietnuť, aby sa neurazili, prijať pozvanie, nedať sa vydierať, atď., som postupne u pracovníkov získaval prirodzenú autoritu a priateľský vzťah. Mojím partnerom bol Damir, typický moslim, Baškir, žijúci so svojou ženou a dvoma deťmi v rodinnom dome. Choval kravy, ovce, kačky a sliepky. Niekoľkokrát v čase voľna som mu pomáhal pri domácich prácach.

Jedného dňa ma oslovil otázkou, či som veriaci. Pozval ma na návštevu do mešity. Zvažoval som, no nakoniec som sa rozhodol pozvanie prijať. Pri vstupe do mešity nás prijal bradatý duchovný Alim. Po vyzutí topánok a vložení milodaru do pokladnice sme sa so skríženými nohami usadili pred Alima. Prečo sa do mešity vstupuje boso? - rozmýšľal som. Je to symbol - každý človek musí svoje svetské starosti, špinu na topánkach, nechať pred mešitou. Mešita bola predelená plachtou, zvlášť boli muži a zvlášť ženy. Išlo o to, aby sa každý vnútorne očistil a nerozptyľoval. Alim má právo vidieť všetkých prítomných a má povinnosť povedať také slová z Koránu, ktoré im vlejú do duše novú silu a nádej.

Potom Alim začal so mnou rozhovor. Pýtal sa, kto som, čo robím, kde mám rodinu. Položil mi otázku, či som veriaci a v čo verím. Keď som povedal, že som kresťan, verím v Boha a mojou najvyššou autoritou na zemi je pápež v Ríme, dodal: „Ty ho po slovensky nazývaš Boh, my ho v arabčine nazývame Alah. Ale rovnako veríme. Normálni ľudia sa vždy vedia dohovoriť, lebo vedia, že je len jeden Stvoriteľ. Slnko a Mesiac svieti pre všetkých na Zemi rovnako. Iba hlupáci zmýšľajú inak. A pretože vo svete je veľká závisť i pýcha a málo viery a pokory, preto je toľko sporov, nepokojov a vojen.“

Jednota v rôznosti je výsadou Božieho sveta. Evanjeliové podobenstvo o robotníkoch vo vinici nás varuje pred závisťou a neznášanlivosťou a pozýva k univerzálnej láske. Nikdy neprehráme život, ak sa usilujeme byť dobrými a milujúcimi ľuďmi.

5.8 Obrady a etika

Mt 23, 1-12 Hovoria, a nekonajú
Tridsiata prvá cezročná nedeľa A: Čistota a nečistota farizejov

Manžel vymyslel geniálny spôsob, ako nezabudnúť na dôležité výročia – manželkine narodeniny a meniny a výročie svadby. Poskytol potrebné údaje neďalekému kvetinárstvu, aby v určených dňoch posielali kyticu s ceduľkou: „Tvoj milujúci manžel!“ Manželka sa tešila, že má pozorného muža a bola za to vďačná. Až raz sa stalo, že v jeden z výročných dní prišiel domov, pobozkal ženu a povedal: „Aké krásne kvety! Od koho ich máš?“[72]

Každá žena túži po úcte a láske viac, než po pravidelnej donáške kvetov. Vonkajšie prejavy bez vnútorného postoja lásky sú farizejské. Podobne je tomu v náboženskej oblasti: vonkajšie obrady bez vnútorného postoja lásky k Bohu sú nedostatočné.

Toto bolo aj dôvodom, prečo Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi zvolil v rozhovore so zákonníkmi a farizejmi konfrontačný tón: „Zákonníci a farizeji zasadli na Mojžišovu stolicu. Preto robte a zachovávajte všetko, čo vám povedia, ale podľa ich skutkov nerobte: lebo hovoria, a nekonajú... Všetko, čo robia, konajú iba preto, aby ich ľudia videli...“ (Mt, 23, 2-5).

Ježiš nebol proti snahe farizejov a zákonníkov o svätý a dobrý život, ale chcel viac: zosúladiť vnútorný a vonkajší svet človeka smerom k svedectvu o Bohu. Vonkajšia čistota (obradná) a vnútorná (etika - byť spravodlivý, morálny, milosrdný) mali byť v harmónii.

---

[72] *Reader´s Digest. Výber,* august 2010, s. 39.

Farizeji a zákonníci sa snažili o takzvanú obradnú čistotu - čistý je ten, kto je „prijateľný pre obrad“, ak má službu v chráme. Nepoznali paralelu medzi neetickým súkromným životom a rituálne korektnými prejavmi. Nedávali do súvisu vonkajšiu obradnosť na jednej strane a vnútornú etiku, spravodlivosť, morálku na strane druhej. Ježišovi naopak slúžila „nečistota“ ako metafora pre zlo a hriech a „čistota“ ako metafora pre svätosť. Išlo o morálne kategórie.

Zdroje nečistoty sú opísané v knihe Levitikus 12-15. Napr. smrť narúša život v dome, preto šíri mŕtvolnú „nečistotu.“ Kto by sa dotkol mŕtvoly alebo niečoho hnilobného, bol by nečistý. Zdroj nečistoty tvorí niečo, čo funguje proti prírode, alebo narušuje to, čo je považované za prirodzený beh vecí. Ak sa ortodoxný žid chcel stať čistým, musel najprv podstúpiť obradné umývanie, ktoré netreba chápať len symbolicky, ale aj ako hygienický úkon.

Aj posteľ a stôl slúžia prirodzenému rozvoju človeka. Preto mali byť čisté potraviny a nádoby. Nie sú to však úkony, ktoré by mali etický význam. Skôr boli veriaci židia vedení k tomu, aby každodenné jedlo brali tak, ako keby patrilo chrámu alebo kňazom. Čiže ako keby každé miesto vo svätej zemi bolo rovnako sväté ako chrám a každý veriaci je ako keby kňaz. Svojím konaním má dávať najavo, že pre domáce jedlo platia rovnaké pravidlá čistoty (obradnej prijateľnosti) ako pre kňazské jedlo v chráme.

Kým človek žije, pohybuje sa od nečistého k čistému a od čistého k nečistému. Ide o určitý rytmus. Pravidelne sa opakuje smrť a voda očistenia pravidelne padá z neba na zem. Človek žije z pravidelných prírodných zdrojov nečistoty a z večných zdrojov čistoty. Prejavuje sa to na miestach, na ktoré sa ľudia budú vždy vracať – miesto pre jedlo a rozmnožovanie, lebo ide o udržanie a vytváranie života. Božia vôľa je, aby sme vytvárali a udržiavali život podľa pravidiel jeho Zákona.[73]

Dnes už nemáme problém s obradnou čistotou, lebo veda a medicína priniesli pokroky aj v hygienických návykoch. To, čo nám hrozí, je subjektivizmus, indiferentizmus a liberalizmus: vytvára sa určitý životný štýl v myslení a konaní, podľa ktorého je náboženstvo súkromnou vecou. To znamená – či sa modlím, či nie – čo je koho do toho? Či chodím v nedeľu na omšu – to je moja vec! Mám právo sa rozhodnúť pre antikoncepciu, interrupciu alebo eutanáziu. Keď chcem – môžem žiť s partnerom/kou aj bez manželstva...

Výsledkom je ľahostajnosť. Človek otupie voči všetkým hodnotám, a už mu na ničom nezáleží. Prejavuje sa to v politickej oblasti – nízkej účasti na voľbách alebo referende, v pracovnej oblasti - načo byť iniciatívny, keď to nie je zaplatené. Ľahostajnosť sa prejavuje aj v rodine, kde si ľudia nerozumejú a domnievajú sa, že rozvod je najlepším riešením. Mnoho oblastí života je paralyzovaných postojom ľahostajnosti. Pritom korene tohto javu sú v nesúlade, ktorý vzniká medzi vierou a svedectvom.

Ale ak sa snažíme počúvať Božie slovo a žiť podľa neho, dostávame svetlo na cestu v súlade medzi vonkajšími a vnútornými prejavmi viery.

Peknou ilustráciou harmónie veriaceho človeka v svojej dobe je rozprávanie o rabínovi Akivovi. Na niekoľko mesiacov sa dostal sa do väzenia. Priateľ Jehošua mu každý deň prinášal vodu, ktorú si delil: časť na pitie a časť na obradné umývanie. Aj vo väzení si vždy pred jedlom umyl ruky.

Strážnik v jednej situácii kopol do nádoby a polovičku vody rozlial. Rabín začal vo svojom vnútri uvažovať: Čo mám robiť? Mám použiť vodu ako potravinu, aby som nezahynul? Alebo mám použiť vodu na obradné umývanie, aby som sa nestal mŕtvym pred Bohom?

Hovorilo sa o ňom, že protestoval - nejedol nič, kým mu nepriniesli toľko vody, aby si umyl ruky. Múdri ľudia, keď sa o tom dopočuli, hovorili: Ak rabín Akiva takto robí v svojej starobe, o čo skôr by tak robil v svojej mladosti? Ak tak robí vo väzení, o čo skôr by tak robil keby bol na slobode?[74]

---

[73] Porov. NEUSNEK, J.: Rabín mluví s Ježíšem. Brno : Barrister – Principal 2008, s. 150-157.
[74] STERMBERGER, G.: Das klassische Judentum. München 1979, s. 155.

Dať prednosť zachovávaniu Božieho zákona pred vlastným životom, je hrdinstvo. To bola aj cesta Ježiša, ktorý posúva naše myslenie a správanie od vonkajšej obradnosti smerom k vnútornej etike, zachovaniu spravodlivosti, teda k vnútornej čistote.

5.9 Prázdna obálka

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami
Druhá nedeľa po Narodení Pána: Tanec v Božom svete

Možno ste už dostali mail a vzápätí druhý so slovami: prepáčte, prílohu som zabudol! Je to, ako keby poštár priniesol list a po otvorení zistíte, že obálka je prázdna. Čo z prázdnej obálky, keď dôležité je to, čo je v nej? Môže tam byť adresa, odosielateľ, pekná známka, ale keď je prázdna?

Horšie je, ak vedľa nás žije človek a je ako prázdna obálka. Čo z muža alebo ženy, keby boli ako vyfintená obálka? Vždy nás zaujíma, čo má druhý pre mňa v svojom vnútri. Lebo obálka ide do koša, list zostáva. Buď je tam obsah, ktorý nás poteší, nadchne, alebo zarmúti.

Na Vianoce si pripomíname poštu, ktorú vymyslel pre nás Trojjediný Boh. Neposiela prázdnu obálku. V Evanjeliu čítame: „Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh... Pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prišlo na svet... Svet povstal skrze neho, a svet ho nepoznal. Prišiel do svojho vlastného, a vlastní ho neprijali. Ale tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi“ (Jn 1, 1-12).

Boh nevie byť prázdny, lebo láska mu to nedovoľuje. A čo tvorí Božiu plnosť? Trojjediný život je tancom lásky. V Bohu je vášnivá, sebadarujúca, altruistická láska a spoločná radosť. Jeho život je tvorený láskou, ktorá má iné trvanie než naša.

Boh sa v svojej láske zameral na teba a na mňa, preto existujeme. Apoštol Ján napísal, že nás chce priviesť k účasti na jeho celovečnom tanci lásky, čiže dal nám schopnosť stať sa Božími deťmi, dedičmi neba. Tí, ktorí stretli Ježiša z Nazaretu neskôr, ako dospelého muža - či to bol Ján Krstiteľ, Matúš, Marek, Lukáš, Ján, Peter, Ondrej, dokonca pochybujúci Tomáš, alebo Šavol, ktorý sa obrátil na Pavla - tí všetci svedčia o tom, že Ježiš je ktosi, že je naozaj Božím Synom.

Je zaujímavé porovnať dve vety: jedna bude zo Starého zákona a druhá z Nového. Tá prvá veta z Biblie znie: „Na počiatku stvoril Boh nebo a zem“ (Gn 1, 1). V nej je opísané, že Boh je Pán, Stvoriteľ. Druhú vetu napísal apoštol Ján: „Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh (Jn 1, 1). Obe vety začínajú slovami: na počiatku. Ján, ktorý stretol Ježiša a rozumel aj Biblii, si uvedomil, kto je Ježiš z Nazareta. Dal ho spolu s Bohom na počiatok, dal Ježišovi také postavenie, aké má Boh Stvoriteľ, zjednotil Ježiša s Otcom, aby tak, ako uveril on, aj ostatní uverili v toto posolstvo.

Vtedy sa antický svet hemžil predstavami mnohých bohov a bohýň. Ján nechcel do toho zoznamu pridať ďalšieho boha. V gréckom origináli je: „Slovo bolo u Boha“ a predložka „u“ zastupuje výraz: byť tvárou v tvár, čiže ide o predstavu osobného vzťahu, blízkosti. Preto Ján napísal: „Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodený Boh, ktorý je v lone Otca, ten o ňom priniesol zvesť“ (Jn 1, 18).[75]

Na Vianoce oslavujeme túto plnú Božiu obálku, adresovanú nám: Boh sa stal človekom a tento Boh je Synom Otca. Jeho vtelenie je zábleskom určitej nádeje, ktorá osvecuje porozumenie, chápanie každého človeka. Keď sme otvorili túto obálku a čítame vianočné posolstvo, nemali by sme byť na to hrdí?

Každý ľudský život je ako napísaný list pre druhého, ktorý nás číta. Postupne, po rokoch neutajíme, akí sme. V každodennom spolužití druhý odhalí, čo v sebe nosíme, cítime, ako v sebe rozmýšľame. Ako kresťania máme možnosť vnútorne sa očistiť, aby obsah nášho života

[75] BAXTER KRUGER, C.: Návrat do chatrče. Bratislava : Tatran 2012, s. 56.

bol tvorený Božou láskou. Vtedy budeme na radosť a povzbudenie tomu, kto číta list nášho života.

S prázdnou obálkou si poradíme jednoducho, hodíme ju do koša. Ale keď sa stal prázdnym muž, kam ho odhodíš? Keď sa stáva prázdnou žena, kam ju zahodíš? Kam odhodíme človeka? Toto je tragédia, ktorú vo viere možno vyriešiť.

Oslava narodenia Ježiša je preto aj pozvaním: nemalo by sa v nás niečo narodiť? Ak sme ako prázdna obálka, čo potrebujeme urobiť, aby sme žili zodpovedne pred Bohom i pred ľuďmi? Takto otvorené Vianoce nás posúvajú v ľudskosti aj spiritualite.

V rámci vianočnej pobožnosti v jednej farnosti prinášali deti k jasličkám svoje modlitby a obety. Katechétka celý advent deťom vysvetľovala, ako pripraviť darček. Prišiel čas, že mali poskladané lístočky odovzdať do Ježiškových jasličiek. Jeden otec prišiel so synčekom, ktorý mal asi dva roky. Chlapček vkladal so jasličiek dva cumlíky, zviazané šnúrkou. Rodičia ho viedli k obetovaniu cumlíkov, od ktorých si má odvyknúť.

Predstavme si, že by ten chlapec povedal: „Dobre oco, mama, ja tie cumlíky do jasličiek položím, ale prosím vás, položte aj vy vaše cumlíky!“ Otec: workoholizmus, neskoré príchody domov, športové prenosy, pivo s kamarátmi. Mama, polož tvoje cumlíky: televízne seriály, nákupné maniere, posedenia pri káve so susedou. Koľko cumlíkov máme? Bolo by ich treba obetovať, vzdať sa, aby život nebol ako prázdna obálka.[76]

Vianoce sú veľkou výzvou a požehnaním pre nás, pretože Boh otvára prostredie nášho života a vstupuje doň ako niekto, kto nás pozýva do tanca lásky a pretvára na celú večnosť. Ďakujme za to, že „Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami“ (Jn 1, 14).

5.10 Spravodlivý k náboženstvu

Mt 5, 17-37 Otcom bolo povedané, no ja vám hovorím
Šiesta cezročná nedeľa A: Koncentrácia na podstatné

Chodil do tretieho ročníka v základnej škole. Kúpil si nanuk, vybehol z obchodného domu a vôbec nesledoval cestu. Pozerajúc iba na svoj nanuk, nestačil uskočiť pred prichádzajúcim autom. Následok – zlomená noha, niekoľko odrenín, nanuk rozliaty na zemi.

Keby sme sa ho dnes pýtali, čo by si viac všímal, isto by povedal: cestu a prechádzajúce auto. V tej chvíli bol totiž nespravodlivý voči svojim nohám. Bol spravodlivý k nanuku, ale zároveň nespravodlivý k vlastnému zdraviu. Je nespravodlivé viac sa venovať nanuku ako ceste, ktorou treba kráčať.

Koncentrácia na podstatné skutočnosti je aj obsahom napomenutí, ktoré povedal Ježiš z Nazareta: „Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov, nevojdete do nebeského kráľovstva“ (Mt 5, 20). V čom bol omyl farizejov a zákonníkov? V náboženských postojoch, ktoré praktizovali, lebo boli nespravodliví voči podstate viery. Vykladať si vzťah k Bohu, ako súbor predpisov a urobiť z náboženstva obchod, je nespravodlivé. Viera je o niečom inom.

Farizeji sa domnievali: ak ja dám Bohu pôst, modlitbu, almužnu - Boh mi má dať zdravie, požehnanie, bohatstvo a úspech, aby som sa cítil šťastný. Zistili však, že to vždy nefunguje. A keď sa nenaplnil kontrakt, človek mnohokrát skĺzol do ateizmu: ja som i do kostola chodil i na púti som bol i som sa modlil, a Boh bol ticho. Nesplnil časť zmluvy, ktorou bol zaviazaný. Zhrnutie: Boh neexistuje, viera a náboženstvo sú výmysel.

Tento výklad náboženstva Ježiš považuje za nespravodlivý voči viere. Lebo náboženská viera je osobný vzťah k Bohu. Podstatné je mať Boha rád, otvoriť sa pre pôsobenie jeho sily v nás. A následkom otvorenia sa a jeho múdrosti v nás dostáva život zmysel. Človek nie je pred

[76] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Druhú nedeľu po Narodení Pána. Tvrdošín 1990.

Bohom nula, je synom a dcérou, má svoju dôstojnosť a celovečnú perspektívu. Veriť, znamená mať nebo v duši a byť za to vďačný. Ak úlohou chlapca bolo sústrediť sa na cestu a nielen na nanuk, tak úlohou každého človeka je koncentrovať sa na veci podstatné.

Nechajme chlapca a poďme k dospelým. Kto sa otvára len svojim starostiam, práci, túžbe po zisku, toto z neho rozpráva, v ňom sa život takto modlí. Keď sa s ním stretnete, bude plný podobných myšlienok a slov. Z človeka, ktorý sa otvára každý deň alkoholu, bude rozprávať chuť po alkohole, ono sa to v ňom modlí. Zo zamilovanej dvojice rozpráva láska, ona je plná jeho a on jej. Z každého rozpráva to, čomu sa otvára v každodennom konaní, na čo sa koncentruje.

Ak sa otvoríme pre Boha, bude z nás rozprávať jeho nebo v našich skutkoch a postojoch. Preto Ježiš chcel, aby ľudia mali podstatný a pravdivý vzťah k Bohu a nevykladali si vieru a náboženstvo po svojom.

Analýzou toho, čo z nás rozpráva, zistíme stav našej duše. Lebo, čo vopred do seba dostaneme konaním, čo má pre nás hodnotu, to sa z nás modlí. Ak je človek lenivý, alebo namyslený, modlí sa v ňom pýcha a namyslenosť. Ak človek druhému poslúži, modlí sa v ňom a z neho obetavosť.[77]

Tu vidíme význam slov, ktoré povedal Ježiš: „Počuli ste, že otcom bolo povedané: Nezabiješ. Kto by teda zabil, pôjde pred súd. No ja vám hovorím: pred súd pôjde každý, kto sa na svojho brata hnevá“ (Mt 5, 21-22). Kto dovolí, aby do jeho života vstúpil hnev, musí počítať s tým, že to bude z neho rozprávať, to sa z neho bude modliť, hnevom budú nasiaknuté všetky vrstvy života a niekoho to môže priviesť až k vražde. Preto Ježiš varuje: Nevkladaj do svojho života hnev, lebo sa neuchrániš následkov!

Alebo: „Počuli ste, že bolo povedané: nescudzoložíš! No ja vám hovorím: každý, kto na ženu hľadí žiadostivo, už s ňou scudzoložil v svojom srdci!“ (Mt 5, 27-28). Tým je daná odpoveď na otázku, prečo je zlá pornografia, prostitúcia, nevera. Lebo každý, kto sa díva na ženu iba ako na vec, ktorú môže použiť, využiť a zahodiť, nepochopil osobu, dôstojnosť človeka. Osoba chce byť ctená, milovaná, vážená. Je nespravodlivé vidieť postavu a nevidieť osobu. Žiadostivosť, ktorá z takého človeka rozpráva, vedie mnohokrát k násiliu. Platí to aj o žene, ak sa nedíva s úctou na muža.

Preto Ježiš vyzýva dávať pozor na spravodlivosť k viere a náboženstvu, ktoré človek vyznáva, lebo môže dôjsť aj k omylom, ktoré neprivedú k vnútornému pokoju.

Skoro pred sto rokmi vo vatikánskom denníku Osservatore Romano vyšiel článok, svedectvo kňaza - novinára o Vladimírovi Iľjičovi Leninovi (1870-1924). Zoznámili sa v Paríži. Článok bol publikovaný po Leninovej smrti.

„Naša známosť a srdečné styky sa zakladali na rovnakom povolaní, na novinárstve. Niekoľko mesiacov pred Leninovou smrťou som bol v Moskve. Lenin ma prijal v súkromnom byte v Kremli. Dostal som sa tam preto, lebo okrem Lenina, nikto nevedel o mojom kňazskom povolaní. Mal som perfektné dokumenty, ku ktorým mi pomohol sám mocný diktátor.

Podľa starého zvyku sme sa rozprávali o mnohom srdečne a pri našich dôverných rozhovoroch som mal dojem, že ten muž, ktorý je považovaný za vládcu, je skôr obeťou svojho sociálneho chápania. Raz mi povedal: Vidíš, ľudstvo nevyhnutne kráča v ústrety sovietskemu systému. Je to len otázka času. O sto rokov nebude inej vládnej formy u civilizovaných národov. A na rumoch dnešných inštitúcií zostane jestvovať jedine katolícka hierarchia, lebo v nej sa systematicky robí výchova tých, ktorí majú byť vodcami druhých. Nikto sa nenarodí biskupom ani pápežom tak, ako sa rodia kniežatá, králi, cisári. Ale aby sa niekto v katolíckej cirkvi stal vodcom, musí vydržať určité skúšky. V tejto múdrej inštitúcii sa skrýva veľká morálna sila katolicizmu. Preto už dvetisíc rokov vzdoruje všetkým útokom a búrkam. A aj v budúcnosti bude nepremožiteľná. Sila cirkvi je morálna, nie politická. A ľudstvo potrebuje

[77] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Šiestu cezročnú nedeľu A – výber. Tvrdošín 1990.

tieto dve moci. Preto si myslím - pokračoval Lenin - že v budúcnosti bude na svete len jeden druh vlády, a to je sovietsky komunizmus a bude jediné náboženstvo - katolícke. Aj tvoj aj môj ideál sa uskutoční. Len škoda, že nás dvoch už vtedy nebude...

Novinár hovoril Leninovi: Voloďa, máš pravdu, ale nie celkom. To, či zvíťazí komunizmus, alebo katolícka pravda, sa dozvieme skôr ako o sto rokov - hneď po smrti, a tam si budeme naozaj rovní. Tam uvidíme, či teória o dvoch mociach je pravdivá, alebo nie... Lenin, pohrúžený do myšlienok, iba mlčal. Nedalo sa očakávať nijaké prisvedčenie od toho zdvorilého muža, akým vždy bol.“

Po mnohých rokoch vidíme, v čom sa Lenin mýlil. Jeho omyl spočíval v tom, že sa sústredil na moc. Chcel pre ľudí nebo na zemi, ale bez Boha. Veľkosť cirkvi videl v perfektnom školení kaplánov, farárov, biskupov, ale nevidel silu cirkvi v pôsobení Ducha Božieho. Hoci chcel byť spravodlivý k ľuďom, bol nespravodlivý k hodnotám viery a náboženstva. A čo by bolo z cirkevnej inštitúcie bez Boha?

Nech je záverom zamyslenia modlitba: Bože, ty vidíš do nášho života, čo nami hýbe: chamtivosť, lenivosť, pýcha. Toto všetko sa v nás modlí, rozpráva z nás. Pane, vstúp, očisť naše vnútro, daj nám tvoju múdrosť, prefiltruj našu zlobu. Chráň nás od takých postojov, aké mal Lenin, farizeji alebo zákonníci, lebo boli nespravodliví k viere a náboženstvu. Pomáhaj nám, aby sme sa koncentrovali na to, čo je podstatné a na cestách života nestratili „nanuk“ viery.

6 Spirituálne zakorenenie

6.1 Zrelý a nezrelý človek

Mt 27, 11-54 Si židovský kráľ?
Kvetná nedeľa A: Čas na dozrievanie

Každý vie, čo ponúkne jablko zrelé a čo nezrelé. Nezrelé tvrdosť, kyslosť a možno aj bolesť žalúdka. Zrelé šťavnatosť, sladkosť a ešte aj vitamíny. Podobne vieme, čo ponúka nezrelý človek: vulgárnosť, drzosť, sebeckosť. Zatiaľ čo zrelý láskavosť, trpezlivosť, pomoc.

Ak sú vedľa seba jablká, až tak si ublížiť nemôžu. Ale keď býva zrelý človek s nezrelým, jeden na to doplatí. Vidieť to aj pri procese s Ježišom Kristom, ktorý sa číta v pašiách (porov. Mt 27, 11-54). Zrelý človek, ktorý ponúkal Božiu šťavnatosť, mnohým uzdravenie, všetkým radosť a nádej, zostal odsúdený. Predstavitelia židovského národa aj rímski vojaci sa zaradili medzi ľudí nezrelých. Išli na neho so silou a chceli mu dokázať: ak sa nebudeš správať ako my, zlikvidujeme ťa.

Kto je zrelý, nemusí používať silu, ponúka sa. Kto je nezrelý, je násilník. Zrelé jablko nepotrebuje dokazovať, že je zrelé a šťavnaté. Zober a ochutnaj! Ale nezrelý pôsobí silou, aby dosiahol svoje.

Keby sa ovocinár nahneval na nezrelé jablká v svojom sade: nemajú čo robiť na tomto strome, zobral by palicu, pozrážal by ich dolu, postupoval by rozumne? Žiaden ovocinár to neurobí, lebo každý vie, že im na dozretie treba dopriať čas. Ani nebeský Otec nikoho z nás nechce odsúdiť pre našu nezrelosť, ale dopraje nám čas na dozrievanie.

Pri pašiách vidíme kopije, štíty rímskych vojakov a skupinu zachmúrených Židov na jednej strane. Keby Boh rozmýšľal ako ľudia – násilnícky, potom by na druhej strane bol Ježiš s nebeským vojskom. Ale takýto scenár od Boha nežiadajme, lebo pri pašiách by sa stretli dve nezrelosti. V Ježišovi však prišiel Boh ukázať svoju zrelosť, nie potvrdiť našu ľudskú nezrelosť.

Evanjelium a pašie sú vždy inšpiratívnou výzvou pre náš život. Ako postupujeme, ako sa správame každý deň? Boha aj dnes bolí, keď vidí násilnícku nezrelosť. Rozjímanie, postoj úcty k Bohu a každodenná praktická láska k blížnemu, znamenajú krok v ústrety našej ľudskej zrelosti.

Niekto by mohol povedať: Mám právo byť taký, aký som, aj nezrelý. Mám právo byť pijan, tvrdý, primitívny. Áno, také právo jestvuje, ale človek by musel žiť na ostrove sám, jediný. Keď však žije s ľuďmi, dotýka sa ich a oni jeho. Keď sa svojou nezrelosťou dotýka ľudí, ubližuje im. Iní plačú pre neho a jeho nezrelosť. Tam končí každé právo. Lebo druhí majú tiež právo na život v radosti a pokoji, a to nemá nikto právo narúšať.

Pašie sú vážny príbeh. Pokiaľ sa hlasy dotýkali Ježišových uší, to sa ešte dalo zniesť, ale keď sa rany bičom začali dotýkať kože, keď mu tŕňovú korunu vrazili na hlavu, na plece dali kríž, už sa to týkalo jeho likvidácie.

Druhého sa možno dotýkať tak, že ho to bolí. Nezrelosť sa prejavuje v násilnosti. Ale možno sa dotýkať druhého aj s úctou a láskou, možno ho pohladiť a on pochopí našu zrelosť. Do ktorého zástupu sa v pašiách postavíme? [78]

Bože, ďakujeme ti za čas, v ktorom nám umožňuješ dozrievať na nových ľudí. Chráň nás od metód, používaných v pašiovom procese.

6.2 Zakorenený

Mt 24, 37-44 Bdejte, aby ste boli pripravení
Prvá adventná nedeľa A: Zvolávať Božiu prítomnosť

[78] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Kvetnú nedeľu – výber. Tvrdošín 1990.

V satirickom časopise Dikobraz (1990) bol nakreslený obrázok pána, ktorý si rozopína sako, pod ktorým má tričko s nápisom: Vpred! Rozmýšľa, či je vhodná politická situácia na zapnutie saka, alebo ukázanie pokrokového hesla. Lenže z jeho nôh a topánok idú korene, hlboko zarastené do pôdy. A tak darmo oznamuje druhým: vpred, keď je zakorenený.

V čom môže byť človek zakorenený? V svojej kariére, zlozvykoch, lenivosti, materializme. Podobne aj veriaci človek môže byť zakorenený v náboženskej ľahostajnosti a povrchnosti. Ježiš z Nazareta na to upozorňuje: „Ako bolo za dní Noema, tak bude aj pri príchode Syna človeka. Ako v dňoch pred potopou ľudia jedli a pili, ženili sa a vydávali až do toho dňa, keď Noe vošiel do korába, a nič nezbadali, až prišla potopa a zmietla všetkých...“ (Mt 24, 37-39) Toto: nič nezbadali - jedli, pili, ženili sa a vydávali, znamená, že sa zakorenili v svojom štýle života, mysliac si, že Boha nepotrebujú. Darmo ich Noe vyzýval: Ľudia, Boh má o vás záujem, zaujímajte sa o Boha, lebo prídete o všetko!

Moment nevšímavosti a nedostatočnej bedlivosti je vysvetlený v ďalších Ježišových vetách: „Tak bude aj pri príchode Syna človeka. Vtedy budú na poli dvaja: jeden bude vzatý, druhý ponechaný. Dve budú mlieť na mlyne, jedna bude vzatá, druhá sa ponechá“ (Mt 24, 39-41). Aj dnes môžu dve ženy pracovať vo fabrike pri páse tak, ako vtedy krútili kamenným kolesom a mleli. Ale jedna mlela tak, že zvolávala Božiu prítomnosť: Bože, príď tu, buď so mnou! Robila prácu a mala rada Boha. Ten Boh, ktorý je v nej, bude pre ňu silou a záchranou „pri príchode Syna človeka“(Mt 24, 37). Druhá sa ponechá - na seba samu. Zakorenená v svojich starostiach nepočítala s tým, že smrť ju vytrhne.

Nikto z ľudí nebude môcť vytknúť Bohu: Pane, ty máš rád len blondínky - a ja také pekné vlasy nemám. Alebo: Pane, ty máš rád len šikovných ľudí, a ja toľko múdrosti nemám. Rástol som v chudobných pomeroch! Lebo Boh môže povedať: Nemôžeš ma volať do svojej biedy? Čo ti bráni pozvať ma? Keď ma voláš k motyke v záhradke, prídem! Keď ma voláš k svojim hrncom, prídem! Keď ma voláš za svoj písací stôl, prídem! Keď ma voláš k volantu v aute, prídem! Nik mu nebude môcť vytknúť: Pane, ty si si vyvolil tých, ktorí sú ti niečím sympatickí. Lebo on si vyvolil tých, ktorí si vyvolili jeho. Každý z nás rozhoduje o tom, či bude „vzatý“ - Bohom prijatý, alebo „sa ponechá“ na seba samého.

Pán každému z nás pomáha, aby sme si ho vyvolili. Je to ako s letom v lietadle. Keď si zvolíme lietadlo, usadíme sa v ňom, zoberie nás do výšok. Podobne duchovne môžeme vzlietnuť, keď si zvolíme Boha, udomácnime sa v ňom a on nás vynesie do duchovných výšok, do celovečnej perspektívy.

Prvá adventná nedeľa je výzvou k bedlivosti vzhľadom na pominuteľnosť sveta a života. Máme byť ľuďmi, ktorí „to zbadajú“ (Mt 24, 39), aby neplatilo o nás: veriaci na Slovensku nič nezbadali! Boli zakorenení v svojej kariére, peňažných záležitostiach, bytových opravách, úspešnom živote, ale neboli zakorenení v Bohu. Preto o všetko prišli.

Je možné byť zakorenenou v kráse. Dokedy? Zakorenený v sile. Dokedy? Zakorenený v pôžitkárstve. Dokedy? Kým človek nezbadá, že všetky korene, ktoré zapustil sú plytké. Vyschnú, a nik nepomôže. Ale ak bude zakorenený v Bohu, zažije vnútorný pokoj a bude nositeľom nádeje vo všetkých situáciách.

Učiteľka sa pýtala detí, čím chcú byť. A jeden malý filozof odpovedal: „Pani učiteľka, človekom!“ To je dnes zanedbaná profesia: byť človekom.

Niektorí ateisti obžalovali kresťanov, že sa starajú len o nebo a zanedbávajú zem, kým oni sa usilujú zasadiť sa za človeka. Karl Marx sa usiloval urobiť nebo na zemi bez Boha. Zdôrazňoval bedlivosť voči svetu. Ján Pavol II. k tomu povedal: „Zasadzovať sa za človeka, vôbec nevylučuje zasadiť sa za Boha. Nech sa naši bratia neveriaci neboja toho, že ak sa človek zasadzuje za Boha, že tým sa nezasadzuje za človeka. Lebo veriaci je ten, kto sa musí zasadiť za človeka, ak sa chce zasadiť za Boha!“ Teda zakorenenie v Bohu nie je prekážkou pokroku. Práve naopak, je to realistický prístup k životu.

Svätý Augustín (354-430) povedal: „Ak správne zmýšľame, my sme v Bohu. Ale ak správne žijeme, Boh je v nás.“ Rozjímať o Bohu, chvíľu sa ním zapodievať, to znamená vyslať myšlienky k nemu. Ale v tej chvíli, keď konáme podľa evanjelia, uskutočňujeme prikázania, sme nielen pri Bohu, ale aj on je v nás, a to je skutočné zakorenenie, kvalita života na celú večnosť.

Malý chlapček, ktorý sa ešte len učí rozprávať, berie ceruzu a kreslí vždy schody. Už je to čudné mame aj okoliu. Kde môže, kreslí schody. Idú s ním k psychológovi, nevie to vysvetliť: „Musíme počkať, kým chlapec začne rozprávať.“

Keď začal chodiť do školy a stále kreslil schody, opýtali sa ho, prečo stále kreslí len schody. A on odvetil: „Viete, ocko ide po týchto schodoch domov, vracia sa zlostný, bije mamu a koľkokrát musíme utekať z domu preč. Pre tie schody!“

Chlapec mal negatívny zážitok z ranného detstva. Raz ho otec zobral do pohostinstva a chlapec zbadal, že mal problém ísť po schodoch, hrešil a nadával na prekážky. Zostal mu obraz tackajúceho sa človeka na schodoch.

Kto má náklonnosť k alkoholu, gemblerstvu, fajčeniu, musí počítať s tým, že konanie spôsobí zakorenenie. Čo do seba prijme, to z neho rozpráva. Nedá sa to utajiť. Kto je lakomý, lenivý, pyšný, bude sa postupne zakoreňovať, a to z neho bude rozprávať.

Ale keď sa modlíme, ideme do kostola, dáme si adventné cvičenie, toto konanie spôsobí naše zakorenenie v Bohu. Prijímame do seba Boha a hovorí z nás Boh. Nemusíme sa báť „hodiny, o ktorej neviete“ (Mt 24, 44). Lebo budeme vzatí k osláveniu.[79]

V chvíli ticha ďakujme Bohu za možnosť, pozývať ho každý deň do svojho života a k svojej práci. V ňom zakorenení zmysluplne prežijeme advent.

6.3 Nadšenie

Lk 24, 13-35 Spoznali ho pri lámaní chleba
Tretia veľkonočná nedeľa A: Viac počúvať, ako hovoriť

Rodičia často napomínajú deti: „Viac počúvaj, ako rozprávaj!“ Medzi hovorením a počúvaním je totiž rozdiel. Keď rozprávame, vplývame na druhých. Snažíme sa ich aj presvedčiť. Keď počúvame, dovoľujeme druhým, aby ovplyvnili nás. Má to význam aj v náboženstve, lebo skutočná viera pochádza z počúvania svedomia (Božieho hlasu v nás) a Božieho slova.

V príbehu o Emauzských učeníkoch sa píše, že boli zronení, lebo v ostatných dňoch videli, ako Ježiša usmrtili, pochovali v hrobe, padli všetky ideály. No počas kráčania s neznámym mužom začali počúvať a v tom počúvaní dostali poznanie: „Vy nechápaví a ťarbaví srdcom uveriť všetko, čo hovorili proroci. Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy?“ (Lk 24, 25-26). Ich hovorenie o tom, čo sa stalo, bolo spojené so zronením. Počúvanie bolo spojené s tým, že im začalo horieť srdce (porov. Lk 24, 32). Tu sa ukazuje, čo robí viera v živote človeka. Začiatok ich putovania je spojený s ťažkosťami, ale načúvanie Kristovi spôsobuje nové osvetlenie. Karol Barth (1886-1968), evanjelický teológ, povedal, že sudcom rozumu je zjavenie. Kto verí vo filozofie alebo ľudské náboženstvá, ten hovorí, ale kto verí v Ježiša Krista, ten počúva.

Vari sa nám nežije dobre, keď nám horí srdce – najprv z túžby po priateľstve, partnerstve, manželstve, neskôr po väčšom zárobku, šikovných deťoch, krajšom bývaní? Vtedy sa žije zaujímavo, keď srdce horí nadšením. Ježiš tieto túžby netlmí, ale dopĺňa. Lebo vekom prichádza choroba, starnutie a smrť, ktoré pôsobia ako hasiči ľudského šťastia. Ježiš nás chce

[79] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Prvú adventnú nedeľu A - výber. Tvrdošín 1989.

uchrániť pred týmto vyhasnutím a ponúka zaujímavosti Božieho života. Veď ak sú zaujímavé veci a ľudia, nemôže byť zaujímavý aj Boh? [80]

Prorok Izaiáš (770 pr. Kr.) napísal pekné podobenstvo: „Lebo moje myšlienky nie sú vaše myšlienky a vaše cesty nie sú moje cesty - hovorí Pán. Ako sú nebesá vyvýšené nad zem, tak sú moje cesty vysoko od vašich ciest a moje myšlienky od vašich myšlienok“ (Iz 55, 8-9. Nemusíme sa báť toho, že nerozumieme mnohým Božím veciam, lebo vzdialenosť medzi jeho myslením a naším je obrovská. Ale môžeme mu dôverovať. Spôsob komunikovania s ním je cez načúvanie. V postoji počúvania prejavujeme vieru v Boha, a tým zaisťujeme životu nadšenie. Každodennosti, ktorá nás umára, dodáva nadšenie pre Boha nové svetlo.

Pani Patersonová píše: „Stála som pri kuchynskom drese a usilovne som chystala obed. Celá moja myseľ sa sústreďovala na úlohu, ktorú som mala pred sebou. Mala som očistiť zemiaky. Chlapci, ktorí sa vrátili zo základnej vojenskej služby, tejto nepríjemnej práci dali skratku MZ, čo znamená mizerné zemiaky. Ale u nás doma toto MZ musíme volať ináč, keďže deti majú veľmi radi zemiakovú kašu. MZ voláme milované zemiaky.

Čistila som teda zemiaky a môj syn, trojročný Števko sa blízko hral. Pretože som sa snažila robiť to zodpovedne, zrakom som sa sústredila na zemiaky, ktoré som mala pred sebou, ale sluchom som vnímala syna. O chvíľu som pocítila, ako ma čosi ťahá za sukňu. Nasledovali slová „Mama...“ Prikývla som, že počúvam, aj čosi som krátko odpovedala, lenže ťahanie neprestávalo. A znova sa ozvalo niekoľkokrát „mama“, no ďalej som pokračovala v čistení zemiakov. Veď som predsa pracovala na dôležitej úlohe - chystala som im milovanú zemiakovú kašu. Prešlo päť minút, čosi si chlapec vravel sám pre seba, potom som pocítila, že ma znovu ťahá za sukňu, zdalo sa mi, že to ťahanie je silnejšie a nástojčivejšie. Tak som odložila zemiaky, sklonila som sa k synovi. Števko vzal moju tvár do svojich dvoch malých bacuľatých rúčok, obrátil ju tak, aby som mu hľadela priamo do očú a spýtal sa: „Mama, mohla by si ma počúvať očami?“

Pani Patersonová končí svoju skúsenosť slovami: „Ešte aj o štrnásť rokov neskôr sa učím počúvať očami. Vtedy som sa ja skláňala k môjmu synovi, dnes sa skláňa on ku mne a počúva ma očami.“ [81]

Aj Boh by mohol povedať: ty moje ľudské dieťa, prosím ťa, počúvaj ma očami, čiže všímaj si druhých, usmej sa na nich, buď k nim dobrý/á. Buď ako Kristus na zemi, ktorý si všímal biedu druhých, uzdravoval ich a dodával nádej. Emauzskí učeníci sú dôkazom toho, ako „počúval očami“, keď ich videl kráčať zronených.

Pane, kráčame dnes ako Emauzskí učeníci a v duchu voláme: zostaň s nami, aby sme prestali byť ťarbaví, nechápaví srdcom, zronení. Otvor nám novú cestu a daj, aby sme ťa poznali pri lámaní chleba!

6.4 Existencia a možnosti

Jn 3, 16 Boh poslal svojho Syna, aby sa skrze neho svet spasil
Slávnosť Najsvätejšej Trojice A: Čo robím a čo dokážem

Keď sa Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) stal komorným skladateľom na kniežacom dvore vo Viedni v roku 1781, dostával ročný plat osemsto zlatých. Medzi jeho úlohy patrilo raz ročne skomponovať hudbu pre omšu. Na konci roka vypĺňal daňové priznanie. Do rubriky „ročný príjem“ napísal osemsto zlatých. A do poznámky napísal: „Dosť za to, čo robím, ale málo za to, čo dokážem.“[82]

---

[80] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Tretiu veľkonočnú nedeľu A – výber. Tvrdošín 1990.
[81] PATERSONOVÁ, S.: Robota s MZ. In: MILLEROVÁ, C.-MILLER, D.L.: *Vitamín C od Boha.* Bratislava : Motýľ, s. 68.

[82] BREZINA, J.: *Anekdoty o slávnych.* Bratislava 1993, s. 42.

Dnes vieme, že je to pravda. Na to, aby mal na živobytie, bolo osemsto zlatých dosť. Ale preto, že jeho hudobné dielo je aj po storočiach vzácne a nadčasové - teda nezaplatiteľné - dostával málo za to, čo dokázal.

V živote každého človeka pozorujeme rozdiel medzi tým, čo robí, a čo dokáže urobiť. Študent kvôli skúškam urobí veľa, ale dokázal by naštudovať a zapamätať si oveľa viac. Dcéra povysáva byt, ale dokázala by to urobiť lepšie. Mnohokrát sa správame slušne, ale dokázali by sme byť oveľa láskavejší, milosrdnejší, trpezlivejší. V rozličných oblastiach života sa dá vidieť, že v človeku je priepasť medzi tým, čo robí a čo by dokázal urobiť. Rezervy sú aj v duchovnom živote kresťana.

U Boha to tak nie je. Nie je uňho priepasť medzi tým, čo robí a čo dokáže. V Bohu je jednota reálnej existencie a možností. Svedčia o tom aj slová z Evanjelia:: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil“ (Jn 3, 16-17). Boh nemohol urobiť viac. Nie sú v ňom dve lásky: jedna svetu darovaná a druhá rezervná. V Bohu sa všetky jeho možnosti naplno prejavili v jeho Slove - Ježišovi Kristovi, druhej Božskej osobe. Viac už dať nemohol. Tým, že sa stal človekom, ukázal, že predmetom jeho lásky je náš svet.

Ježiš splnil svoje poslanie, ktoré mal od Otca. Boh, ktorý od večnosti má rád svojho Syna, presne tou istou láskou miluje náš svet, po ktorom Ježiš Kristus chodil.

O Ježišovi sa nedá povedať, že urobil menej, ako mohol. Urobil maximum: skrze Ducha Svätého dal účasť na Božom živote všetkým, ktorí v neho uveria (porov. Jn 14, 15-21). Vťahuje ich do Božieho diania. A tak činnosť Otca, Syna a Ducha Svätého - zachraňujúca Božia láska - je prejavom jestvovania Najsvätejšej Trojice.

Niekto by mohol namietať: slovo Trojica sa nikde v Písme nenachádza. Ani v Starom ani v Novom zákone. A mal by pravdu. Tento výraz pochádza až z obdobia po Ježišovi. Na konciloch v Nicei r. 325, keď bol pápežom Silvester I. a v Chalcedone r. 451, keď bol pápežom Lev I. Veľký, sa biskupi zišli, aby pomenovali to, v čo kresťanský ľud veril. Bolo to potrebné kvôli bludom, ktoré sa začali šíriť. Pochybovalo sa o prirodzenosti Kristovej, či je Božím Synom, alebo iba dokonalým človekom. Iní učili, že trojjedinosť znamená len modality, formy, ktorými sa Boh prejavuje. Zásluhou Atanáza sa jasne definovalo Vyznanie viery. Biskupi na nicejskom koncile nevymysleli Trojicu, iba pomenovali kresťanskú vieru ktorú Boží ľud prežíval od čias Ježiša Krista a apoštolov. Bol to Ježiš, ktorý povedal, „Iďte, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého“ (Mt 28, 19), teda náuka o Najsvätejšej Trojici bola zahrnutá v Novom zákone, len jej definovanie vzniklo neskôr.

Túto pravdu je možné si priblížiť iba podobenstvami. Napríklad Atanáz učí: po prvé: kde je zdroj svetla; po druhé: tam je odblesk a po tretie: je tam aj vidno. Podobne: po prvé: kde je Boh – láska; po druhé: tam je vyjadrenie Boha o sebe, čiže slovo, logos - Ježiš Kristus; po tretie: aj prejav vzájomnej lásky - Duch Svätý.

Iné podobenstvo je z rodinného života, lebo človek je na obraz Boží. Musí existovať po prvé: milujúci muž; po druhé: milujúca manželka; po tretie: vyjadrenie manželskej lásky - prijímanie a odovzdávanie života, čiže otváranie sa pre spoločenstvo, vzájomná komunikácia, účasť na radostiach i starostiach.

Teda na sviatok Najsvätejšej Trojice si pripomíname: po prvé tvorivosť, po druhé plodnosť a po tretie nadšenie. Tvorivosť predstavuje Boh Otec. Plodnosť predstavuje jednorodený Syn Boží. Božie nadšenie Duch Svätý. Takto Boh celé svoje trojosobné bytie v jednej podstate vylial na svet. Čiže v Bohu nie je priepasť medzi tým čo urobil a čo mohol urobiť.

Aký osoh je z cirkevnej náuky o Trojici? Prečo sa značíme znakom kríža? Základný význam je v tom, aby sme si uvedomili, že Boh nie je samotár, ale vytvára spoločenstvo Otca, Syna v Duchu Svätom. Tri Božské osoby sa nehádajú, nehnevajú, nerobia si prieky, ale žijú v láske. Tento vnútorný Boží život je pre ľudí ustavičnou inšpiráciou k vytváraniu spoločenstva na obraz Boží, bez hádok a hnevu.

Nedokonalé ľudské spoločenstvo je na svete preto, lebo človek robí iba niečo, ale dokázal by viac. V Bohu tento rozpor nejestvuje. V spoločenstve Najsvätejšej Trojice Boh robí maximum.

Na svoje detstvo si spomína pani Judita: „Keď som mala osem rokov, moji rodičia sa často hádali. Otec náhle zmizol, mama začala veľa piť a chodiť za inými chlapmi. Často som zostávala doma celkom sama. Neraz som si po návrate zo školy sadla na schody pred naším domom a plakala. Tak veľmi som túžila mať normálnych rodičov, akých majú ostatné deti.

Vo vedľajšom dome býval muž a z jeho správania sa mi zdalo, že so svojou manželkou a deťmi sa majú naozaj radi. Opäť som sedela na schodoch a pozorovala som ho, ako kosí trávnik. Keď ma uvidel, spýtal sa: Chceš mi pomôcť kosiť? Na mojej tvári sa objavil obrovský úsmev. Chytila som rukoväte kosačky a na pleciach pocítila ťažkú a svalnatú ruku uja suseda.

Odvtedy som sa takmer každý deň, keď som sa vrátila zo školy, túžobne pozerala na susedov trávnik v nádeji, že tráva je už dosť vysoká na kosenie. Bolo to prvýkrát v mojom živote, keď som pocítila, že ma niekto má rád a prežívala som pocit bezpečia.“[83]

Tento príbeh ukazuje človeka, ktorý kosiac záhradu, nebol sústredený len sám na seba, nielen splnil robotu, ale usiloval sa dokázať viac. Vzácne je, keď život žije zo sebadarovania - to sa učíme od Najsvätejšej Trojice. Nestačí dávať peniaze, oblečenie, ale láskou sa treba stať. Dávanie vecí je prejavom vonkajšieho života, byť láskou je prejavom vnútorného života. U Boha je dielo stvorenia a vykúpenia prejavom vonkajšieho života. Vnútorný život Boží je: byť láskou a to je Trojica. Bez vnútorného života nemôže byť vonkajší. Aj človek má najprv láskou byť, a potom ju prejavovať v spoločenstve voči iným.

Pane, ty nám pomáhaš chápať sviatok Najsvätejšej Trojice nie ako vzdialený, minulý, neaktuálny, ale ako potrebný pre naše dnešné jestvovanie. Si láskou v svojom bytí, aj v jeho vonkajších prejavoch. Pomôž nám využívať rezervy v našich možnostiach.

6.5 Rozohriať nádobu života

Mt 6, 24-34 Nebuďte ustarostení o zajtrajšok
Ôsma cezročná nedeľa A: Cieľ a prostriedky

Ak chceme, aby v nádobe zovrela studená voda, položíme ju na plameň. Čím väčší oheň, tým rýchlejšie zovrie voda. Každý človek je nádobou, ktorá obsahuje chlad, studenosť - smútok, clivotu, starosti, bolesť, neúspech. Bolo by potrebné rozohriať nádobu života do úsmevu, radosti, nadšenia, elánu.

Niekto hovorí, že sú na to dobré peniaze. (Starý námorník sedel pri bare a chcel nadviazať rozhovor so slečnou: „Viete slečna, nie som taký vysoký, ale v tomto týždni sme dostali výplatu a ja sedím na peňaženke“ [84]). Dá sa však za peniaze kúpiť priateľstvo? Iný hovorí, že nádobu života rozohrieva móda, krása, sila svalov. Dokedy sa však dá udržať mladosť a sviežosť? Ďalší hovorí, že k tomu treba dobré jedlo a zabezpečené bývanie. Lenže aj z najkrajšieho bývania človeka príbuzní raz vynesú.

Preto radí Ježiš z Nazareta: „Hľadajte najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť, a toto všetko dostanete navyše“ (Mt 6, 33). Prítomnosť Trojjediného Boha môže uviesť život

[83] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 102.
[84] PILSOVÁ, V.: U barového pultu. In: Výber – Reader´s Digest 2014, február, s. 113.

do iného stavu, než je dnešný. Na to je potrebné, aby bol Boh prioritný. Preto Ježiš dodáva: „Nemôžete slúžiť Bohu aj mamone“ (Mt 6, 24).

Naša námietka je spontánna: nemáme sa starať o jedlo, oblečenie, auto, dovolenku a podobne? Samozrejme, že to nikto nezakazuje. Ale neslobodno si pomýliť cieľ s prostriedkami. Ježišova argumentácia je prehľadná: „Kto z vás si môže starosťami pridať čo len lakeť k svojmu životu?“ (Mt 6, 27) Kto si dokáže zásobami v špajze zabezpečiť dlhší život, nehovoriac o jeho kvalite? Nadčasová múdrosť nás učí rozlišovať: jedlo, šaty, peniaze – nás môžu rozohrievať ako prostriedok. Ale cieľom života je Božia skutočnosť, preto má inú váhu ako prostriedky.

Na svete však vždy budú ľudia veriaci i neveriaci (agnostici, ateisti, pochybujúci), ktorí budú namietať, že sa netreba až tak starať o duchovný život, spiritualitu, keďže podľa nich Boh nejestvuje. Píše o tom Hugolín Gavlovič (1712-1787) v básni: „Nezmlúvaj se o múdrosti s tým, který je v bláznivosti“.

Odpovedi žádnej nemá bláznivá otázka.
nemaľujú v pavučine pekného obrázka.
Kdo se s bláznem dišputuje, podobný mu býva,
a i vetšé nežli blázen potupení míva.

Jak na bláznivú otázku odpovíš s múdrosti?
Když múdre s bláznem rozmlúvaš, přivedeš ho k zlosti.
A jak bláznivě odpovíš na bláznivé reči,
že se bláznu podobňuješ, budeš blázen vetší.

Nezasluhujú odpoveď reči ledajaké,
s mlčaním dobre odpovíš na otázky také.
Skrz mlčaní ho privedeš ku mlčanlivosti,
pozná, že otázka jeho byla bez múdrosti.[85]

Nemá cenu hádať sa s človekom o Božej existencii, lebo on na to musí dozrieť, prísť k poznaniu dôležitosti duchovného života, spirituality. Lepšie ako argumentácia je svedectvo - ukázať, čo je zdrojom radosti a zmyslu života. Ak si druhý všimne, že jemu taký zdroj chýba, možno sa obráti.

Predstavme si starkú, ktorá má v náručí vnučku a hrá sa s ňou. Vnučka začína bľabotať: „Mám ťa rada.“ Starká ju vyobjíma a povie: „Moja zlatá, ja ťa tiež mám rada!“ Vnúča v náručí rozohrieva život starkej. Mohla by mať pekne zariadený byt aj dostatočný dôchodok, a pritom byť osamelá. Lebo radostný a zmysluplný život vzniká tam, kde je pre ňu zdroj radosti.

Keď sa človek otvára pre Božiu prítomnosť, otvára sa pre zdroj radosti, z ktorého čerpá energiu. Preto je odôvodnené dovoliť, aby nás Božia prítomnosť oslovila.

Psychologické odôvodnenie spirituality potvrdzujú súčasné vedecké výskumy, ktoré hovoria o korelácii, súvzťažnosti medzi pocitom zmyslu života a noo-psycho-somatickými poruchami. Niekedy lekári musia povedať: Prepáčte, ale problémy vášho tela (po grécky somatos) sú inde, v duchovnom svete (v gréčtine noos). Poruchy v noosfére vznikajú vtedy, keď je Boh marginalizovaný, modlitba zanedbaná, zmysel života vyprázdnený. Ak existujú len termíny, povinnosti, aktivity orientované na zisk, prejaví sa to na biosfére, v (ne)fungovaní tela. To znamená, že zdravý človek, so správnym úsudkom, si dá záležať na hierarchii hodnôt. Chce, aby Boh v jeho živote mal prioritu, lebo vie, že vzťah medzi svetom telesným a duchovným musí byť rovnovážny.[86]

---

[85] GAVLOVIČ, H.: Valaská škola. Bratislava : Tatran 1971, s. 91.
[86] HVOZDÍK, S.: Psychologické pohľady na edukáciu a postmodernizmus. Prešov : Grafotlač 2001.

Teologické odôvodnenie spirituality potvrdzuje Augustín, keď píše: Naplnený čas súvisí s tým, že v prítomnom čase prežívame večný. Z chronos (prítomný čas, hodiny) treba urobiť kairos - čas požehnaný, čas milosti. To sú chvíle, keď žasneme pri východe alebo západe slnka, dovoľujeme, aby Boh vstúpil do nášho života, alebo keď sa mu otvárame vo svojich starostiach i radostiach. V odovzdanosti Bohu sa čas nestáva zbytočným ani premárneným ani strateným, ale naplneným - život dostáva zmysel.

Čím to je, že máme málo skúsenosti z otvorenia sa Božej prítomnosti? Odpoveď je jednoduchá: materiálne veci sme už ochutnali - máme skúsenosť z toho, ako nás potešili. Podobne by bolo potrebné starať o to, aby skrze konanie sme mali poznanie o tom, aká radosť pochádza z Boha. V žalme je napísané: „Skúste a presvedčte sa, aký dobrý je Pán“ (Ž 34, 9). To je výzva pre naše smerovanie.

O Božej priorite je veľa svedectiev. Diokleciánovo prenasledovanie kresťanov pokračovalo aj za čias cisára Konštancia Chlora (250-306). Ukončil ho až jeho syn Konštantín Veľký. Na svojom dvore mal cisár Konštancius Chlorus zamestnaných mnohých kresťanov. Rozhodol sa, že ich zo svojho dvora vyženie, ak sa nezrieknu Krista. Väčšina z nich sa radšej zriekla výnosného zamestnania ako Krista. Lenže, boli aj takí, ktorí kvôli zamestnaniu Krista zapreli. Konštancius Chlorus však prepustil tých, ktorí boli zbabelí a povedal im: „Keď ste neverní Kristovi, nebudete verní ani cisárovi!“

Kto je neverný Bohu, bude verný peniazom? Možno si povieme: áno. Lenže ako môže byť verný niečomu, čo jemu verné nie je? Euru je jedno v čiom vrecku sa nachádza. Ono nedokáže byť verné. To isté platí o šatách, o jedle a o všetkom ostatnom. Prečo sa snažíme za každú cenu byť verní niečomu, čo nám verné nebude? Iba Kristov kríž ponúka Božiu vernosť. Preto Božiemu kráľovstvu patrí priorita.

Pane, pomáhaj nám pochopiť prioritu tvojho kráľovstva pred našimi záujmami. Buď zdrojom našej vnútornej radosti a rozohrievaj nádobu života k nadšeniu.

6.6 Porucha

Mt 7, 21-27 Dom vybudovaný na skale; dom vybudovaný na piesku
Deviata cezročná nedeľa: Príklon a odklon od Božej múdrosti

Stanislav Štepka, zakladateľ Radošínskeho naivného divadla, napísal:
„Povedzme si to prámo: človek dokáže šecko:
urobit dýru do sveta aj do ozónu,
urobit si pekný dom, ale aj peknú hanbu,
vyzírat jako pekný hrdyna, ale aj jako pekný idiot,
nýkedy dokáže byt na svete aj sto rokov,
ale nedokáže byt pod vodu any tri minúty,
ví obstojne hrat na klavíri a na nervy,
skákat do reči i o tyči
a tuším vác myslet na budúce generácie počítačov jako maturantov...
No človek by si až tak mnoho nemav namýšlat, lebo... je len človek.
Ani pri najlepšej vóli nedokáže preletet v petmetrovej výške
z Námestá hranyčárov na Šancovú ulicu,
a to any za ideálnych poveternosných podmínek.
Nedokáže vonat jako lipa a len tak sa rozmnožuvat po vetre jako topol.
To dokáže len Božá príroda.
A preto by si človek mav celkom skromne povedat:
až tak mnoho toho nevím, a preto sa tu na svete
budem radšej vácej čudovat jako svet menyt.
Pri čuduváný totyž nelítajú trísky a nekapú ryby,
ale rastú stromy a padá snah,

a šecko je na svojom míste a v porádku, jako žďy tedy,
ked je na jar naozaj jar, v lete leto,
na jesen na jablony jabĺčko, v zime zima,
na človekovi hlava a v človeku...srcco.“[87]

Autor vystihol podstatu ľudského bytia: mnoho protirečení, paradoxov a celková poruchovosť. Človek už nie je taký, aký pôvodne vyšiel zo Stvoriteľových rúk. Existuje v ňom tendencia smerovať k Bohu, ale aj od Boha. Zmieta sa medzi pôvodným Stvoriteľským projektom a svojím historickým vývinom. Slobodne sa rozhoduje, či v ňom bude silnejší príklon k Bohu a jeho prikázaniam, alebo prevládne odklon od neho. Následky tohto stavu môžeme nazvať poruchovosťou.[88]

V biblických knihách, ktoré napísal Mojžiš pred mnohými stáročiami, čítame: „Dnes vám predkladám požehnanie a kliatbu: požehnanie, ak budete poslúchať príkazy Pána, svojho Boha, ktoré vám ja dnes dávam; kliatbu... ak odbočíte z cesty, ktorú vám ja teraz ukazujem...“ (Dt 11, 26-28). V podobnom duchu písal aj rímsky básnik Ovídius: „Viem, čo je dobré, aj to schvaľujem, len robím niečo iné.“ Rovnako aj Pavol Z Tarzu v Liste Rimanom: „Chcieť dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Veď nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem... Kto ma vyslobodí z tohto tela smrti?“ (Rim 7, 18-24). Pavol pochopil, že osloboditeľom z protirečení je Kristus.

Ježišova pomoc je vyjadrená obrazne: „Každý, kto počúva tieto moje slová a uskutočňuje ich, podobá sa múdremu mužovi, ktorý si postavil dom na skale. Spustil sa dážď, privalili sa vody, strhla sa víchrica a oborili sa na ten dom, ale dom sa nezrútil, lebo mal základy na skale“ (Mt 7, 24-25).

Budovať dom na skale, znamená uskutočňovať výzvu k sebaprekonávaniu a k sebaformovaniu. Človek rastie tým, že si dá konkrétne cvičenie, predsavzatie a snaží sa buď vo forme skutkov lásky, alebo skutkami sebazaprenia dať najavo svoj príklon k Bohu. Ježišovo slovo je skalou, na ktorej stojí náš život. Jasne povedal: „Nie každý, kto mi hovorí Pane, Pane, vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 7, 21). Keď máme smerovanie k vôli nášho Otca, vtedy budujeme život na pevnom základe, na skale.

Nevyhneme sa pokušeniu odkláňať sa od Boha. Vplýva na nás spoločnosť, niečo ako kolektívne vedomie, určitá mentalita, podľa ktorej: nedať úplatok, a prečo nie? Nekradnúť, a prečo nie? Veď všetci tak robia! Neklamať? - veď to je bežná forma spoločenského styku. Tak by sme mohli pokračovať rad-radom. Poruchovosť v jedincovi i vo svete narastá, práve preto, že nie je korešpondencia s Božou vôľou - Desatorom a prikázaniami. Zrazu zistíme, že život je na piesku.

Hoci cesta k sebaprekonávaniu a výzva k sebaformovaniu je náročná, neexistuje iný prístup k ľudskému šťastiu. Keby sme touto cestou nešli, na konci by nás čakala len prázdnota.

Dokazuje to nasledujúca skúsenosť: Jack Whittacker si na konci roka 2002 kúpil žreb za jeden dolár. Vďaka nemu sa stal výhercom tristo štrnástich miliónov dolárov. V americkej histórii to bola najbohatšia výhra. A viete, čo napísala jeho manželka po desiatich rokoch? „Keby som vtedy vedela, čo ma čaká, bola by som ten žreb roztrhala. Pre výhry sa rozpadávajú rodiny, vznikajú hádky, kradne sa a vraždí. Prichádza konflikt so zákonom, a mnohí výhercovia nakoniec ostanú sami.“

So životom Whittackerovcov to išlo dolu kopcom. Krátko po prevzatí výhry sa museli vyrovnať s niekoľkými vlámaniami do domu. Vykradli im aj auto aj kanceláriu. Niekoľko stotisíc dolárov zmizlo. Začali podozrenia z daňových únikov. Na súd ich volali za vymyslený útok na vlastníka baru. Dve kasína ich žalovali za nekryté šeky v hodnote jeden a pol milióna

[87] ŠTEPKA, S.: Monológ Srcco. Text prednesený pani Kolníkovou na akcii bratislavských ochranárov v roku 1989.
[88] RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, s. 41-45.

dolárov. Trestné oznámenie na nich podal otec mladíka, ktorý zomrel na predávkovanie drogami na pozemku Whittackerovcov. Aj milovanú vnučku zabili drogy, lebo mala dosť peňazí. Posledná veta pani Whittackerovej: „Výhra v lotérii, to je dlhý a zlý sen.“[89]

Čím väčšie bohatstvo, tým väčší nepokoj duše. Nemal pravdu Ježiš, keď odporúčal budovať život na skale, na orientácii seba k Božej vôli a nestavať dom na piesku - zlých snoch, predstavách, ktoré človeka odkláňajú od Božej múdrosti? Ďakujme za jednoduché podobenstvo a prosme si silu minimalizovať našu poruchovosť.

6.7 Naprogramovanie

Mt 10, 37-42 Kto neberie svoj kríž, nie je ma hoden
Trinásta cezročná nedeľa A: Boh ako priorita

Škót v obchode: „Chcel by som kúpiť snúbenici darček, ktorý by jej priniesol šťastie, ale nebol by veľmi drahý.“ Predavačka: „Na lúke jej utrhnite štvorlístok!“[90]

Šťastie sa nedá kúpiť - musí sa vytvoriť. Nedá sa nájsť na lúke - musí vzniknúť v srdci človeka. Snúbenci vedia, že ak chcú byť šťastní, je potrebné rozprávať sa, druhého milo prekvapiť, byť pozorný, mať pokoru, darovať svoj čas. Toto všetko je kreativita, nie nákup. Pre ten čas, ktorý jeden pre druhého strácajú, vznikne vzťah.

Pekný dom, kvety na balkóne, pokosený trávnik prezrádzajú, že tam žije niekto, kto stráca čas pre záhradku. To isté platí o futbalistoch, spevákoch, hercoch, maliaroch. Ich život je poznačený mnohými hodinami sebaobetovania, strácania. Úspech a šťastie sa nedá kúpiť v obchode, ani nájsť na lúke. Je to výsledok obetovaného času.

Ježiš z Nazareta hovorí podobne o duchovnom živote: „Kto nájde svoj život, stratí ho, a kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho“ (Mt 10, 39). Strácať čas pre Ježiša, znamená mať správne miesto pre Boha, hierarchiu hodnôt, vedieť obetovať zo svojho času pre ticho, modlitbu, rozjímanie, svätú omšu, lásku k blížnemu. Vedieť stratiť zo svojho času pre spiritualitu, nie je prázdnota, ale naplnenie života novým poznaním a pokojom. A naopak: kto nevenuje svoj čas Bohu a hľadá iba svoje záujmy, o všetko príde.

Čím to je, že človek radšej uprednostňuje svoje zámery pred Božími? Odpoveď nachádzame v kultúre a spoločnosti, v ktorej vyrastáme, a v ktorej sme umelým spôsobom naprogramovaní, aby sme hľadali to, čo chcú iní. Žijeme vo svete, v ktorom na nás pôsobia príbehy iných ľudí, susedov a známych, pôsobia na nás filmy a vytvárajú určitú kultúru a štýl života. Snažia sa nás presvedčiť, že šťastní budeme, keď pôjdeme tam alebo onam na dovolenku; keď budeme mať takú alebo onakú prácu, zamestnanie, plat; keď tamten alebo tamtá bude mojím manželom/manželkou; šťastný budem, keď budem šéfom, atď. Stále rozmýšľame, ako by sme preukladali svet, keby sme my mohli. A domnievame sa, že keď dosiahneme vysnívaný svet, potom už budeme šťastní. Sme naprogramovaní prostredím, svetom, kultúrou, spoločnosťou, ktorá žije okolo nás. Nie je ľahké sa tohto falošného naprogramovania zbaviť.

Avšak existuje aj iný spôsob žitia a myslenia. Keď sme v tichu, v modlitbe pred Bohom, Duch Boží účinkuje v našom vnútri. On nás programuje iným spôsobom. Vedie nás k tomu, aby sme nehľadali šťastie vo veciach a ilúziách budúcnosti, ale pozorovali, ako je naše šťastie na dosah ruky: jestvujeme, môžeme byť naplnení pokojom, žiť v nádeji, spokojní s tým, čo máme. Duch Boží nás stimuluje k láske, službe, odpúšťaniu, milosrdenstvu. To sú hodnoty, pri ktorých žijeme zdravšie a spokojnejšie.

Schopnosť stratiť profánne naprogramovanie, znamená nadobudnúť iné - sakrálne, ktoré prichádza od Boha. V tom je význam Ježišovej vety: „Kto hľadá svoj život, stratí ho...“ Kto

---

[89] BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) *Poďme sa rozprávať.* Vrútky : Advent-Orion 2009, s. 223.
[90] NĚMCOVÁ, J.: Skot v obchodě. In: *Výber. Reader´s Digest* 2011, december, s. 39.

seba naprogramuje len v duchu doby, v ktorej žije, sklame sa. Ale kto stratí svoj život pre Ježiša a bude programovať seba podľa ducha evanjelia, nájde nové svetlo a pokoj v duši.

Vždy, keď sa zaujímame o Božie veci, sme o krôčik bližšie k základnej pravde o našom bytí. Posúvame sa k odpovediam na otázky: Načo sme na svete? K čomu sme určení? Kde je zmysel nášho života? Hľadanie Boha nás napĺňa pocitom radosti a zmysluplnosti.

Preto je potrebné skontrolovať: pre koho a pre čo strácame svoj čas - hodiny, minúty, sekundy? Čomu sa v živote najviac venujeme?

Zakončíme úvahu africkým rozprávaním. Počas dlhej a ťažkej choroby otca dvaja starší synovia sa o neho veľmi nezaujímali. Pri lôžku starca bol len najmladší. A on bol aj pri smrti otca. Starší boli zaujatí inými vecami. Keď už bolo po všetkom, najmladší kľačal celú noc pri nehybnom tele otca a plakal. Niet sa čo čudovať, že nad ránom zadriemal a spal celý deň. V ten deň sa ale starší bratia podelili o majetok, čo ostal po otcovi. Jeden si vzal dom a polia, druhý statok a maštale. Keď sa najmladší brat večer zobudil, starší sa mu posmievali: „Prespal si dedičstvo, zdedil si len sen!“

Keď sa obyvatelia obce dozvedeli o nespravodlivosti, boli pobúrení. V obci to vrelo, iba ten, ktorého sa to týkalo, si z toho nič nerobil. Na druhý deň sa bratia vybrali na pole, on si ľahol pod najväčší strom do chládku. Práce bolo veľa, a tak starší bratia padli večer od únavy na posteľ. Nemohli však vôbec zaspať. Akási neznáma sila ich ustavične kmásala za plecia a chrapľavý hlas im stále vravel: „Vstávaj, nespi, ty si predsa nezdedil sen!“ Tak to bolo aj v nasledujúce dni a zakrátko prefikaní bratia vyzerali ako tiene, padali z nôh. Po čase sa dovliekli k náčelníkovi obce s prosbou o radu. Ten im prikázal, aby podelili druhýkrát majetok po otcovi, ale na tri časti. A v Afrike sa dodnes rozpráva tento príbeh na výstrahu, že vo všetkom musí byť spravodlivosť.[91]

Zdediť sen, vyznieva ako výsmech. Ale nezdediť sen, nevedieť odpočinúť, je nešťastím. Kto hľadá svoje bohatstvo, svoje zámery, svoj život, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre Boha, pre evanjeliový sen, nájde ho. Nech nám Pán pomáha k takému poznaniu, ktoré bude v duchu evanjelia.

6.8 Čakáreň

Mt 11, 25-30 Som tichý a pokorný srdcom
Štrnásta cezročná nedeľa A: Odovzdať bremeno

Na veľkom hospodárstve sa gazda a sluha museli v nedeľu do kostola striedať. Keď sa raz v nedeľu vrátil z kostola gazda, sluha sa pýtal: „Čo nového?“ Gazda odpovedal: „Pán farár povedali, že tento týždeň bude prísny pôst, streda, piatok, sobota. Aj ty si musíš utiahnuť opasok!“ Sluhovi sa to nepáčilo, ale musel sa podriadiť. O týždeň išiel do kostola sluha. Keď sa vrátil, gazda sa pýtal: „Čo nového?“ Sluha referoval: „Pán farár povedali, že tento týždeň budú tri dni sviatky: utorok, štvrtok a sobota.“[92]

Každý si z náboženstva vyberá, čo mu pasuje. Niekto ho vidí ako súbor prikázaní, nariadení, pôstov a povinností, iný ako súbor slávení, obradov, modlitieb a pobožností. Každý hľadá úžitok pre seba: sluha sviatočný odpočinok, lebo práca je bremenom; gazda predpísaný pôst, lebo bremenom je živiť sluhu.

Skutočný úžitok zo vzťahu s Bohom pomenoval Ježiš z Nazareta: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním. Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu. Moje jarmo je príjemné a moje bremeno ľahké“ (Mt 11, 28-30). Podľa Ježiša je úžitkom Boží pokoj pre nepokojnú dušu sluhovu i gazdovu.

---

[91] WOJTOWICZ, K.: O kázni a dáždnikoch. Bratislava : Lúč 1991, s. 51.
[92] ANDRÁŠ, V.: Spomienky. Tvarožná 1983.

Všetci nesieme určité bremená: nezamestnanosť, nepriaznivú hospodársko - ekonomickú situáciu, nedostatok peňazí, spoločenskú nespravodlivosť, korupciu; bremenom môžu byť vzťahy v rodine, problémy vo výchove, rozpad manželstva; a bremenom môže byť aj choroba, vlastná nedostatočnosť, limitovanosť, hriešnosť, zlozvyky, atď. Všetky jarmá a bremená prekladáme pred Pána a boli by sme radi, keby nám ich vyriešil.

Lenže zisťujeme, že čas medzi modlitbou vypovedanou a vypočutou je niekedy veľmi dlhý. Preto sme netrpezliví. Viera a náboženstvo nás učia vedieť čakať. Prvá lekcia, ktorú od Ježiša dostávame, je: kým si na zemi, si ako v čakárni. Správaj sa ako mamka s dieťaťom, ktoré pobehuje, alebo starší pán v obleku, ktorý číta noviny, alebo slečna, čo listuje v módnom časopise - všetkým je jasné, že miesto, kde sa nachádzajú, je iba na čakanie. A čakáreň nie je ordinácia, ani operačná sála, kde sa problém rieši.

Žiť vo svete, znamená byť v čakárni. Keď si to uvedomíme, zaujmeme iný postoj k všetkým bremenám a starostiam života, ktoré nás dlávia každý deň. Lebo viera a náboženstvo nás učia čakať a dôverovať Bohu.

Problém s čakaním máme preto, lebo doba, v ktorej žijeme, je rýchla. Dieťa príde zo školy a rýchlo má napísať úlohy. Cestujúc autom, snažíme sa predbehnúť iné autá, aby sme boli v cieli čím skôr. Zlostíme sa, keď pri expresnej pokladni, kde je napísané: len päť položiek - stojí niekto s plným vozíkom. Nervózne klepeme prstami po stole, kým sa nám sťahuje nejaká pesnička alebo film do počítača. Na rýchly život máme mikrovlnku, aby sme o minútu obedovali, lebo nemáme čas na dlhé varenie a prípravu. Na sms chceme dostať hneď odpoveď. Všetky tieto skutočnosti na nás vplývajú a formujú nás. Ak sa vymykáme z ticha modlitby, nedeľnej omše, prijímania sviatostí - ešte zväčšujeme rýchlosť života a viac sa zaťažujeme.

Je očividné, prečo musel Ježiš povedať: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení...“ (Mt 11, 28). Odložte rýchlosť, naučte sa čakať, a uvidíte, že do vášho života vstúpi pokoj.

Čakanie je pre nás problematické, lebo máme pocit, že sa nič nedeje. Kým sme v tichu a v modlitbe, zdá sa nám, že aj Boh odpočíva. A to nie je pravda. Ticho, modlitba a sústredenie je užitočné na to, aby sme si uvedomili, že Boh v tej chvíli koná. On si neberie voľno, ani nie je nečinný. Vytvára okolnosti, ktorými v budúcnosti vyrieši náš problém. [93]

V roku 1930 napísal Frank Charles Laubach (1884-1970), misionár na Filipínach, niečo o sebe. Svojho času vyšiel na kopec Signal Hill. Bol sklamaný životom a nevedel, ako ďalej. Pokladal svoj život za neúspech. Myslel, že bude rektorom jednej vysokej školy, ale prehlasovali ho, nestal sa ním. Tri deti zomreli na maláriu. Spolu s manželkou sa rozhodol presťahovať sa a odísť takmer tisícpäťsto kilometrov od svojho domu. Celý zúfalý si sadol a pokúsil sa porozprávať s Bohom. Odovzdal sa mu a bolo mu vnuknuté: Neboj sa, že s tebou urobím nejaký pokus. Neboj sa aj ty so mnou urobiť experiment vo viere!

Výsledok opísal takto. „Najúžasnejším objavom môjho života bolo, že nemusím čakať na slávnu chvíľu, ktorá príde v budúcnosti, lebo nebo môžem prežívať tu teraz. A nielen ja, môže to okúsiť ktokoľvek, lebo Boh rád experimentuje.“

Keď dovolil Bohu, aby s jeho životom urobil experiment, napísal mnoho kníh. Pomohlo mu to vrátiť sa do života. Stal sa požehnaním pre iných a tvrdil, že pravou skúškou skutočného života je to, či sa necháš Bohom viesť k súcitu hladných, k navštevovaniu chorých, k štedrosti v chudobe, k službe ľuďom, ktorí potrebujú pomoc. Stal sa v svojej dobe vodcom celosvetového hnutia za odstránenie negramotnosti. Bol otcom myšlienky, že každý má učiť každého (program Each One Teach One). Dokonca bol poradcom amerických prezidentov. A bol jedným z autorov Marshallovho plánu na pomoc zničeným mestám po Druhej svetovej vojne. Tajomstvo jeho úspechu bolo jednoduché: odpovedal na Božie volanie. Každý deň,

[93] LUCADO, M.: Zvládneš to. Kumran 2014, s. 67-74.

každú chvíľu komunikoval s Bohom. A to bolo to, čo sa nazýva: dobrodružstvo alebo experiment.[94]

Vnuknutia, ktoré Boh dáva každému človeku, sú naozaj rôzne a nevyspytateľné. Ide len o to, aby sme reagovali na výzvu: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení...“ (Mt 11, 28) a našli čas, spôsob, ticho a prostredie, v ktorom budeme Bohu načúvať. Od tohto postoja otvorenosti môžeme očakávať aj premenu nášho života, pokoj duše. Prítomnosť Božia vždy zaplaví náš život dostatočnou silou a nádejou.

6.9 Spiritualita

Mt 13, 1-23 Rozsievač vyšiel rozsievať
Pätnásta cezročná nedeľa A: Spolupráca s Božím slovom

Manželia oslavovali päťdesiate výročie svadby. Na hostine vstal aj jeden zo synov a predniesol prípitok, ktorý zakončil slovami: „A ďakujeme vám, že ste nám ukázali krásne manželstvo!“ Na to jubilujúci otec zažartoval: „To my ďakujeme vám za to, že ste nás k tomu donútili!“[95]

Spolupráca rodičov a detí sa nedá utajiť. Výchova donúti rodičov starať sa o jedlo, šaty, bývanie, peniaze. Harmonická rodina je výsledkom spolupráce založenej na láske, úcte, rešpekte.

Keď pred dvetisíc rokmi chcel Ježiš z Nazareta hovoriť o spolupráci medzi človekom a Bohom, vymyslel podobenstvo o semene a pôde. Semeno samo o sebe je na nič, zoschne, pôda sama o sebe ostane úhorom. Ale ak sa semeno vloží do dobrej pôdy, prináša úrodu a sú z neho rastliny, ovocie a iné byliny a plody. V spolupráci vzniká nová hodnota. Pôda „donúti“ semienko zarodiť a semeno donúti pôdu byť užitočnou.

Podobne je to s duchovným životom, spiritualitou človeka. Na jednej strane je ľudská slobodná vôľa, na strane druhej Božia múdrosť v slove a prikázaniach. V spolupráci toho, čo je Božie a ľudské, vzniká výsledok: hodnotný, vyvážený, morálny život človeka. Sami o sebe by jednotlivé prvky zostali izolované, ale skutočnosť Božieho daru a spolukonanie ľudskej prirodzenosti umožňuje realizovať Boží zámer s človekom.

Už od čias osvietenstva, od 18. storočia, začala sa zamietať hypotéza o Bohu. Zdalo sa, že svet sa dá vysvetliť i bez Boha, a všetky problémy sa vyriešia pomocou vedy. Viera, náboženstvo, spiritualita boli vyhlasované za nemoderné, feudálne, nepotrebné. Po dvoch storočiach vidíme výsledky, ktoré možno zhrnúť do deviatich bodov.

Po prvé: bez viery a etiky vzniká neviazaný hospodársky systém, ktorý sa prezentuje ako pravý kapitalizmus a pohlcuje všetky hodnoty.

Po druhé: následkom stavu bez viery je rýchle životné tempo, ktoré ľudí nielen unavuje, ale aj dezorientuje. Po tretie: z bezradných jednotlivcov vyrástla bezradná spoločnosť, ktorá dnes považuje za pomýlené to, čo včera platilo ako dobré, a zajtra uzná za správne to, čo dnes sa pokladá za chybné. Po štvrté: objavuje sa syndróm vyhorenia, burnout, choroba, ktorá sa stala masovým javom. Po piate: vznikli nové závislosti od hier, alkoholu, drog, pornografie. Po šieste: existuje mánia veľkých koncernov všetko optimalizovať, čo vytvára ťažko zvládnuteľný pracovný stres. Po siedme: je častá zložitá situácia detí, ktoré trpia rozvodom rodičov a nedostatkom rodinných vzťahov. Po ôsme: dominujúce média vytvorili kultúru, búrajúcu tabu, ohlupujúcu ľudí a vedúcu k morálnej otupenosti. Po deviate: mobily, počítače a iné elektronické prostriedky bez sebadisciplíny užívateľov môžu zničiť ľudské kvality. Súhrnne možno povedať, že teória o tom, že bez Boha, viery, náboženstva bude ľudstvo prekvitať, si zaslúži kritiku a odmietnutie. [96]

---

[94] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 265.
[95] WILSONOVÁ, D.: Naši dloholetí přátelé. In: Výber – Reader´s Digest 2005, november, s. 92.
[96] Porov. BENEDIKT XVI.: Svetlo sveta. Bratislava : Don Bosco 2011, s. 142-182.

Nemeckého filozofa, Roberta Spaemanna (n. 1927), sa raz pýtali, či on, taký medzinárodne renomovaný vedec verí v to, že sa Ježiš narodil z Panny, robil zázraky, vstal z mŕtvych a vraj s ním možno získať večný život. Veď to je detinská viera! A vtedy osemdesiattriročný filozof odpovedal: „Áno, verím viac-menej v to isté, v čo som veril ako dieťa. Ibaže som medzitým o tom viacej premýšľal. A premýšľanie ma napokon vždy posilňovalo vo viere.“

K tomu, že aj nepravdepodobné veci sú mysliteľné, sa vyjadril aj nukleárny fyzik, nositeľ Nobelovej ceny, Werner Heisenberg (1901-1976): „Prvý glg z pohára prírodných vied robí z človeka ateistu, ale na dne pohára čaká Boh.“ To je to skutočné poznanie, ku ktorému prišli ľudia fascinovaní vedou, ale hľadajúci aj pravdu o živote, zmysle a cieli bytia.

Duchovnosť, spiritualita je pre každodenný život potrebná tak ako vzduch, ktorý dýchame, voda, ktorú pijeme, strava, ktorou sa živíme. Stále má terapeutický charakter. Vidíme to na ľuďoch, pre ktorých Ježišova láska bola motívom konania.

Úryvok z listu nášho súčasníka potvrdzuje dôležitosť spirituality: „Pochádzam z južného Slovenska, mám tridsaťtri rokov. Od pätnástich som aktívne športoval, venoval som sa karate, posilňoval som. Keby som bol vedel, aké následky budem musieť znášať vďaka aktívnemu športovaniu, nikdy by som nebol toľko cvičil.

Začalo to bolesťami chrbtice, najprv v krížovej oblasti, neskôr pribudli bolesti krčnej chrbtice a bolesti kĺbov. Keď som absolvoval vyšetrenie magnetickou rezonanciou, bol som šokovaný z výsledkov: poškodené a opotrebované medzistavcové platničky, ktoré tlačia na obal miechy a spôsobujú veľké bolesti. Pretože som kresťan, pochopil som, aká pravda je v Písme, v Prvom liste Timotejovi: „Telesné cvičenie málo osoží, ale nábožnosť je užitočná na všetko a má prisľúbenie pre terajší i budúci život“ (1Tim 4, 8).

Netvrdím, že každý šport a pohyb je zlý, práve naopak, ale zo športovania je podľa mňa zdraviu prospešné to, čo je s mierou. Môže to byť strečing, plávanie, cvičenie na posilnenie dýchania, prechádzky prírodou, atď., ale každé nadmerné presiľovanie spôsobuje poškodenie chrbtice, kĺbov. Rozprával som sa s mnohými športovcami a zistil som, že takmer všetci majú tie isté problémy: alebo s chrbticou alebo s opotrebovanými kĺbmi, futbalisti s kolenami. Ak niektorí mladí ľudia budú pochybovať, nech navštívia niektoré neurochirurgické alebo ortopedické oddelenie, sami sa presvedčia, koľko ľudí sa už zmrzačilo tak, ako ja, vďaka prehnanému aktívnemu športovaniu.

To, čo ma ale zarazilo, je skutočnosť, že o tom nikto nehovorí. Aj tí, čo majú problémy, ma vôbec nevarovali. Prosím vás, povedzte mladým ľuďom v kázňach, nech nenasledujú falošné ideály a hviezdy na televíznych obrazovkách, krásnych a svalnatých mužov, vyšportované ženy, vrcholových športovcov, ako som to robil ja. To všetko je iba pozlátko. Zámer je jasný: aby sa mladí ľudia príliš nevenovali podstatným veciam.

Vydavateľom časopisov, prevádzkovateľom fitness centier, trénerom, predajcom doplnkov výživy vôbec nejde o zdravie človeka, len o zisky, väčšie zárobky. Prosím aj rodičov, ktorí chcú, aby ich deti vynikali nad ostatnými, aby to nerobili a dali na moje skúsenosti. Jediná správna cesta v tomto svete je nasledovať Ježiša Krista, skromný, nábožný život, pôst, modlitba a vyhýbanie sa všetkému, čo nás môže pohoršiť“.[97]

Náš súčasník v určitej fáze života pochopil dôležitosť osobnej spirituality, vzťahu s Bohom a potrebnej spolupráce s Božou milosťou. Začal žiť svoj život novým štýlom. Ďakujme za evanjelium o rozsievačovi, ktoré nás vyzýva byť dobrou pôdou pre prijatie Božej múdrosti.

6.10 Čisté pozorovanie

Mt 15, 21-28 Žena, veľká je tvoja viera
Dvadsiata cezročná nedeľa A: Sebapoznanie a programovanie

[97] KÓŠA, Marián: List redakcii Rádia Lumen. Osobné svedectvo. Veľká Ves n. Ipľom č. 140.

Matke dvoch detí lekári oznámili smutnú správu o manželovej smrteľnej chorobe. Od tej chvíle pri všetkom, čo robila, či varila, prala, upratovala, cestovala, sledovala televízny program, doma i v zamestnaní, stále myslela na to, ako bude žiť bez manžela. Ťaživá myšlienka bola ako lokomotíva, ťahajúca všetky vozne za sebou. Celá jej bytosť bola preniknutá utrpením. Napísala svojim súrodencom, že si asi vezme život. Keby sme jej chceli pomôcť, museli by sme ju odpojiť od tej lokomotívy, ktorá ju ťahá k zúfalstvu.

Pred dvetisíc rokmi stretol Ježiš z Nazareta kanaánsku ženu, cudzinku z kraja Týru a Sidonu, ktorá bola ťahaná lokomotívou starosti o svoju dcéru. Kričala za ním: „Zmiluj sa nado mnou, Pane, syn Dávidov! Dcéru mi hrozne trápi zlý duch“ (Mt 15, 22). V oslovení „syn Dávidov“ vyjadrila vieru v Ježiša, že nie je obyčajným človekom, ale Božím mužom. Od cudzinky to bolo veľké gesto. Keď bola neodbytná a dožadovala sa aspoň odrobinky Božej priazne, Ježiš jej povedal: „Žena, veľká je tvoja viera! Nech sa ti stane, ako chceš! A od tej hodiny bola jej dcéra zdravá“ (Mt 15, 28). Odpojil jej vlak života od lokomotívy smútku a starosti.

Vo vnútornom svete každého človeka sa dejú nepoznané skutočnosti. Často sa seba pýtame: čo sa to odohráva vo mne? Čo je to, čo ma teší, čo mi spôsobuje bolesť, čo mi dodáva silu, alebo ma oslabuje? O čom rozhodujem v živote sám, o čom rozhoduje život vo mne bezo mňa? Kontrolujem vlastného ducha, vlastné pocity? Môžem konať tak, ako by som chcel? Aké je moje poznanie spirituality a vnútorného života? Sú to veľmi dôležité otázky. Neodpovie si na ne iba ten, kto nechce spoznať seba.

Vnútorný svet človeka tvoria tri mohutnosti: rozum, vôľa, city, čiže svet intelektuálny, svet chcenia (rozhodovania sa) a svet pocitový. V psychológii sa to nazýva zložka kognitívna, konatívna a emocionálna. Je to ako s plachetnicou na mori: city sú plachty – sme nimi unášaní (radosť, nadšenie, ale aj smútok a bolesť); rozum je kormidlo, ale vôľa je kapitán, ktorý drží aj plachty aj kormidlo.

Žijeme v dobe počítačov. Každý počítač musí však mať inteligenciu, program. Napr. je možné naprogramovať počítač tak, aby ovládal šijací stroj a vyšíval. Inokedy môžeme počítačom riadiť veľký obrábací stroj, alebo zariadenie na zváranie, či tlačiarensky stroj. Naprogramované sú naše práčky, umývačky v domácnosti. Inteligentne robia to, na čo sme ich naprogramovali. Lenže človek je zložitejší: má v sebe i počítač i schopnosť programovať seba svojou inteligenciou.

Niekto príde do kostola a od začiatku omše sa díva do neurčita. Jeho bytosť je ťahaná nejakou myšlienkou, ovláda ho strach z toho, čo prežil, čo stratil, na čo spomína. Nie je slobodný, neurčuje v danej chvíli, čo bude prežívať (sústredenosť na Božie slovo). Jeho emócie sú lokomotívou, ktorá ho ťahá. Bolo by potrebné pomôcť mu odpojiť sa, aby nebol žitý, využívaný rôznymi spomienkami, zneužitý rôznymi túžbami s pocitom: veď ja nežijem, len živorím.

Hoci sa snažíme zbaviť negatívnych myšlienok, stále sa k nám vracajú. Hoci si opakujeme: nechcem na to myslieť, nemôžeme si pomôcť od seba samých, cítime sa utrápení a zúfalí.

V tomto stave je užitočné zapojiť funkciu „čistého pozorovania“. Stať sa vonkajším divákom na seba samého. Pani, ktorá má strach o manžela i o vlastnú budúcnosť, by si mala povedať: áno, je to pravda: aj choroba aj to, že zostanem sama. Ale sú tu dve deti, pre nich musím žiť. Bože, pomôž mi! Bolestná myšlienka sa vráti, ale s ružencom v ruke sa pokúsim odpojiť od beznádeje.

Kresťanská spiritualita pozná prax spytovania svedomia. Ten, kto si spytuje svedomie, učí sa dívať na seba, pozorovať seba cez minulosť. A kto sa vie pozerať na seba cez minulosť, bude sa vedieť podívať na seba aj v prítomnosti a odpojí od seba rušivé skutočnosti. K tomu

zapojí myšlienku na Boha, ktorá úplne oslobodzuje. V zrkadle môže človek vidieť, čo je na ňom, v spytovaní svedomia, čo je v ňom.

Schopnosť programovania nemusí byť nasmerovaná len na prácu, zisk, voľný čas, ale aj na duchovný život. Vlastného programátora môžeme zamerať na to, aby sme sa preprogramovali pomocou reflexie so samotným Bohom. Napr. opakovať si: Bože, vlož do mňa svoj pokoj! Alebo: Ježišu milujem ťa. Opakovať aj dvadsaťkrát, aj dvestokrát. Náš programátor vloží do nášho počítača novú myšlienku, pozitívnu, a tým nás odpojí od ťaživej.

Príbeh kanaánskej ženy je pre nás inšpirujúci: skrze odrobinku dáva Boh veľké veci. Pomocou modlitby, sviatostí, múdrosti Biblie sa môžeme odpojiť od ťažkostí a napojiť na Boží svet nádeje. Nemali by sme sa usilovať viac poznávať svoj vnútorný svet? Boh nám zveril našu bytosť, aby sme dovyvíjali seba, dokončovali seba. Mali by sme volať: Ježišu, pomôž nám s nami samými dokončiť seba!

Vari žiť, znamená len stavať dom, zháňať peniaze, auto a ponáhľať sa? Kedy a kde budeme žiť šťastne, ak nie v sebe? Ak nemáme zbudovaných seba samých, nikdy nebudeme šťastní. Prijmeme pomoc Ježišovu k tomu, aby sme boli šťastní? Využijeme na to večerné spytovanie svedomia?

Arnold Lobel dal svojmu príbehu formu rozprávky. Pán Sova bol doma. „To je ale krása: sedieť doma pri krbe a pozerať sa do ohňa“, pochvaľoval si. „Vonku fučí studený vietor, sype sa sneh. Urobím si na večeru niečo teplé.“ Tešil sa na horúcu hráškovú polievku a hrianku s maslom.

V tom začul rámus a buchnutie na domové dvere. „Kto je tam? Kto mi teraz v noci tlčie na dvere?“ zľakol sa Pán Sova a otvoril. Ale za dverami nebol nikto, len vietor a mráz. Pán Sova sa posadil ku krbu, no znova sa ozval ešte väčší rámus. „Kto to len môže byť“, čudoval sa. „Kto mi mláti do dverí v tejto škaredej noci?“ Keď otvoril, opäť nikoho nevidel. Len víchor, sneh a mráz.

„Aha“, povedal si, „to chuderka zima mi klope na dvere. Asi by sa rada posadila k ohňu. Tak teda urobím dobrý skutok a pozvem ju ďalej.“ Pán Sova otvoril dvere dokorán a povedal: „Poď ďalej zima, posaď sa k ohňu, nech sa ohreješ!“ Zima vošla do domu, priam tam vrazila. Ľadový víchor odhodil Pána Sovu k dverám, prehnal sa po izbe, sfúkol oheň v krbe a Pán Sova si povedal: „Pekná návšteva!“ Sneh zavíril nad schodiskom a zahučal dolu do haly. „Zima“, kričal Pán Sova, „si môj hosť! Takto sa predsa nemôžeš chovať!“ Ale zima ho nepočúvla. Skočila do okna a snažila sa odtrhnúť rolety. Hráškovú polievku premenila na kus zeleného ľadu. Prekutrala každú miestnosť v dome Pána Sovu. O chvíľu všetko pokryl biely sneh. Pán Sova začal kričať: „Musíš odísť zima! Choď preč a hneď!“ Vietor sa otočil z kúta do kúta. Potom zima vyrazila z dverí a prudko ich za sebou zabuchla. „Zbohom zima!“ volal za ňou Pán Sova, „a už sa ku mne nevracaj!“

Pán Sova znovu zakúril vo vyhasnutom krbe. V izbe sa príjemne oteplilo, sneh sa roztopil, hrboľatý ľad sa premenil na hladučkú hráškovú polievku. Posadil sa do kresla a konečne v pokoji dojedol svoju večeru.[98]

Je to múdra rozprávka. Prozaickým slovíčkom „zima“ sa vyjadruje ťaživá myšlienka, ktorá vstúpi do života človeka. A tak, ako musí zima z izby odísť, tak potrebuje človek v zmierení s Bohom nájsť znovu pokoj, radosť pre svoj život. Tak, ako je potrebné zakúriť v krbe a získať teplo v izbe, tak je potrebné, aby láska a Božia milosť zahorela v srdci človeka. Ona mu pomôže odpojiť sa od lokomotívy ťaživých myšlienok.

[98] LOBEL, A.: Pán Sova. Albatros 2008

7 Pokánie a odpustenie

7.1 Odstránenie prekážok

Mt 3, 1-12 Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo
Druhá adventná nedeľa A: Buldozér dobrého srdca

Mladá pani išla na návštevu k svojej známej. Prešla bráničkou, záhradkou a pri vchodových dverách domu zazvonila. Nikto však neotváral. Chcela ísť naspäť, ale do cesty sa jej postavil veľký vlčiak. Urobila krok, pes začal vrčať, tak radšej ostala stáť. Pani pozerá na vlčiaka a vlčiak na pani. Pri každom pohybe, vlčiak zavrčí. Pani musí zostať stáť, lebo sa bojí jeho zubov. Vlčiak sedí, pozerá na pani, ona stojí, hľadiac na psa. Prešla aj štvrťhodina. Medzitým si vlčiak ľahol, ale keď pani urobila krok, dvihol sa a zavrčal. Prešla polhodina a ona tam stále stála. Až keď o hodinu prišla domáca pani, vyslobodila obidvoch: vlčiaka od panej, a pani od vlčiaka.

Dôvodom takejto situácie boli prekážky, nedorozumenia. Kynológovia vedia, že prekážka sa odstráni, keď majiteľ chytí cudzieho človeka za ruku, druhou drží psa a hladí ho. Cudzou rukou sa snaží pohladiť psíkov ňufáčik, aby zaregistroval jeho pach. Potom ho cudzia ruka hladí po celom tele, aby prišiel k poznaniu, že ide o blízkeho človeka. Výsledkom je odstránenie prekážky medzi človekom a psíkom.

O koľko väčšie sú prekážky a nedorozumenia medzi ľuďmi! Nie pes, ale manžel vrčí na manželku a naopak. Nie polhodinu, ale aj tridsať alebo štyridsať rokov. Vari nie je dôležité konať pokánie, čiže odstraňovať prekážky, ktoré nás od seba oddeľujú? Preto rozumieme slovám Jána Krstiteľa v júdejskej púšti: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo“ (Mt 3, 2).

Terénne prekážky, kopce a doliny poznáme veľmi dobre. Prorok Izaiáš (770 pr. Kr.) sa nechal inšpirovať prírodou, keď napísal: „Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky“ (Iz 40, 3). Keď sa terénne prekážky odstránia, vznikne cesta. Keď sa odstránia prekážky nedorozumení medzi ľuďmi, vznikne cesta lásky. Kto si ju neželá? Kto by uprednostňoval prekážku vrčania jedného na druhého? Keď sa odstránia prekážky sebectva a hriechu medzi človekom a Bohom, vznikne cesta viery a požehnania.

Na odstraňovanie terénnych prekážok najlepšie poslúži buldozér. Na odstraňovanie prekážok v ľudských vzťahoch slúži dobré srdce. O takomto buldozéri ľudského srdca rozpráva príbeh z Číny.

Chudobný človek zavlažoval ryžové políčko šliapacím bicyklom. Lenže po hodine šliapania zbadal, že zavlažil susedovo pole, lebo sused odstránil zátarasy, aby voda stiekla na jeho pole. Na druhý deň zasa zavlažoval a znova, nechtiac, nie svoje, ale susedovo, lebo sused odstránil zátarasy na inom mieste. Plný rozčúlenia prišiel večer na biblický krúžok a pýtal si radu, čo má robiť.

Jeden z prítomných povedal: Keď robíme všetko, čo je správne, ešte sme neurobili to, čo sa očakáva od veriaceho človeka. Veriaci nerobí dosť, keď robí iba to, čo je správne. Od neho sa očakáva niečo viac!

Chudobný sedliak na druhý deň odstránil zátarasy, ktoré oddeľovali jeho pole od susedovho a najprv zavlažil susedovo pole, až potom svoje. Keď to zopakoval viac dní za sebou, sused zmenil názor: prišiel k nemu a pomáhal zavlažiť obidve polia. A večer sa s ním išiel pomodliť.

Koľkokrát máme problém urobiť aspoň to, čo je správne. Ako by sa zmenil život v rodine, keby muž urobil viacej, nielen to, čo je správne, keby žena, keby deti... Celkom by sa zmenili podmienky života. Nepotrebujeme pokánie?

Kto by tvrdil, že cesta spojenia s Bohom je iná, ako cesta spojenia s ľuďmi, mýlil by sa. Lebo keď sa usilujeme v svojej dobrote spojiť s inými ľuďmi, na tejto ceste sa stretávame aj

s Bohom. Keď odstraňujeme prekážky sebectva, pýchy a lenivosti, ktoré nás delia od ľudí, odstraňujeme tým zároveň prekážky vo vzťahu k Bohu. Ak má hriech aj rozmer sociálny, musí ho mať aj pokánie. Nepodarí sa to však bez naštartovania buldozéra dobrého srdca.[99]

Toto si uvedomoval aj veľký človek 20. storočia, Martin Luther King (1929-1968), americký baptistický kazateľ v Atlante, bojovník za občianske práva a nositeľ Nobelovej ceny za mier. Na jeho pohrebe sa zišlo vyše dvestotisíc ľudí.

Niekoľko mesiacov pred atentátom povedal: Ak niekto bude kázať na mojom pohrebe, povedzte mu, aby nekázal o mojej Nobelovej cene, lebo to nemá význam. Nech nespomína akademické tituly a vyznamenania, lebo to nie je dôležité. Nech povie, že som bol iba hlasom, čo kričal po spravodlivosti. Nech povie, že som sa v živote snažil odievať nahých, nasýtiť hladných a osožiť ľudstvu.

Odkiaľ čerpal silu? On sám spomína strach, ktorý mal, keď v jeho dome vybuchla bomba a zdemolovala mu byt. Vyhrážali sa mu do telefónu, a on sa modlil: Bože môj, borím sa iba za to, čo je spravodlivé, ale teraz sa obávam. Môj ľud sa pozerá na mňa ako na svojho vodcu. Keď uvidia, že nemám sily a odvahy, aj oni sa budú trápiť. Som na konci so svojimi silami, už mi nič nezostáva. Prichádzam k záveru, že sa nemôžem podujať sám na toto všetko. V tej chvíli som pocítil Božiu prítomnosť, ako nikdy predtým, ako by som začul vnútri tichý hlas, ktorý ma uisťoval: Bojuj za spravodlivosť a pravdu. Boh ti pomôže. Tu sa môj strach začal rozplývať, neistota zmizla. Bol som ochotný podstúpiť akúkoľvek skúšku. Vonkajšia situácia sa nezmenila, ale vnútorne som cítil, že Boh je so mnou.

Viktorio Rossi o ňom povedal: Kingova príťažlivosť mala svoj hlbší a skrytý prameň. Tým prameňom bolo jeho hlboké náboženské presvedčenie a úplná oddanosť službe bratom. V jeho osobe a v jeho rodine bol Boh doma. Pre neho evanjelium nebolo iba knihou na čítanie. Asimiloval jeho obsah a snažil sa, aby každé slovo evanjelia sa vtelilo do života.[100]

Iste život Martina Luthera Kinga nebol bez námahy. Ale presadzoval spravodlivosť. Ľahko vytušíme, o akú spravodlivosť ide: človek chce mať právo na dobré srdce druhého, ale druhý má právo na jeho dobré srdce. To je spravodlivosť, ktorú chce presadiť Trojjediný Boh a zároveň aj „ovocie hodné pokánia“ (Mt 3, 8).

Ďakujme za posilnenie, ktoré je nám dané na odstránenie „vrčania“ aj iných prekážok v našich vzťahoch a za možnosti pripravovať cestu Pánovi buldozérom dobrého srdca.

7.2 Veľký Bohom

Mt 11, 2-11 Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?
Tretia adventná nedeľa A: Niečo so sebou robiť

Učiteľka na hodine káravým tónom napomínala žiaka, ktorému už hrozila štvorka: „Miško, mal by si so sebou niečo robiť.“ Postavil sa a hovorí: „Dobre pani učiteľka, zajtra sa dám ostrihať!“[101]

Ľahšie je dať sa ostrihať, ako sa stať usilovným žiakom. Polepšiť sa v učení, je zmena vnútorná a tá je ťažšia. Ľahšia je zmena vonkajšia - zo zarasteného sa stať ostrihaným.

Pred dvetisíc rokmi Ján Krstiteľ vyzýval ľudí na pokánie, to znamená, robiť niečo so sebou. Myslel to vnútorne, nie vonkajškovo. Vnútorná zmena by mala obsahovať dva kroky: prvý - odstraňovanie zla, druhý - posilňovanie dobra.

Ak deti v obývačke pokreslia steny, alebo kladivkom zatlčú klinčeky do nábytku, rodičia majú čo robiť, aby dali všetko do poriadku. Zlosť ich po čase prejde, ale aj po oprave zostanú nejaké stopy. Klinec sa dá vytiahnuť, ale stopa zostane.

---

[99] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Druhú adventnú nedeľu A – výber. Tvrdošín 1989.
[100] https://sk.wikipedia.org/wiki/Martin_Luther_King,_Jr.
[101] SARKISOVÁ, J.: Na hodine. In: Reader´s Digest Výber, júl 2013, s. 14.

Toto robí v obývačke nášho života zloba a hriech. Pýcha, namyslenosť, sebeckosť, nadutosť, žiadostivosť, lenivosť spôsobujú, že obývačka života sa stane škaredou, a človek sa v nej necíti dobre. Preto je dôležitý prvý úkon: „Bože odpusť mi," ktorý v advente má byť spojený s obradom zmierenia. Vyznávame: „Bože, pomôž mi s tvojou pomocou odstrániť zlo."

Druhým úkonom je prijať pozvanie Cirkvi na sväté prijímanie, ktorým chceme s Božou pomocou zahladiť stopy, ktoré v nás po zlobe zostávajú. Egoizmus sa v nás stále ozýva, ale vždy znovu máme možnosť povedať: Ježišu, posilni ma! - a ísť na sväté prijímanie. Kto len raz-dvakrát ide na prijímanie, ten povytrhával klince, ale nič s tým ďalej nerobí.

Na eucharistii by sme sa mali zúčastniť pri každej svätej omši. Ak sa nám stane, že sa dopustíme hriechu, existujú aj mimo sviatostné (mimo obradné) formy zmierenia, ktoré môžeme využiť: oľutovať svoj hriech dokonalou ľútosťou a predsavziať si, že pri najbližšej spovedi ho vyznáme. Ale sväté prijímanie by sme nemali nikdy vynechať.

V Evanjeliu čítame: „Choďte a oznámte Jánovi" (Mt 11, 4). Oznám sebe samému, že Boh ti chce byť pomocníkom, aby sa v tebe samom krajšie bývalo. Znamená to, že musíme brať vážne obidva kroky vnútornej zmeny, ktoré vyplývajú z požiadavky: mal by si so sebou niečo urobiť!

Čo tým získame? „Medzi tými, čo sa narodili zo ženy, nepovstal nik väčší ako Ján Krstiteľ. Ale ten, kto je v nebeskom kráľovstve menší, je väčší ako on" (Mt 11, 11). V tejto vete je vystihnutá popularita Jána, ktorý bol osobnosťou. A Ježiš učí, že prítomnosť Božia - nebeské kráľovstvo v človeku - ho robí väčším, ako bol Ján. Čiže malosť človeka plus prítomnosť Božia rovná sa veľkosť. Lebo hriechom je každý malý, ale Bohom veľký.

Preto usilovať sa o vzťah s Bohom a chodiť na sväté prijímanie, znamená vyjadriť postoj: „Ježišu posilni ma, aby som bol veľký Bohom. Všetko, čo je na zemi, aj moja nedostatočnosť, ma robí človekom malým. Ale tvoja prítomnosť v eucharistii ma robí veľkým."

Ktorákoľvek zo žien, keď sa vydá za milionára, stane sa veľkou milionárom. Alebo sa stane veľkou prezidentom alebo kráľom alebo spevákom alebo celebritou, za ktorú sa vydá. To je celkom prirodzené. A my máme pozvanie stať sa veľkými Bohom. Je to málo?[102]

V jednej rozprávke sa hovorí o tom, že sa oplatí odstraňovať zlo, lebo kto ho neodstráni, doplatí na to sám. Zajko si postavil pekný domček na kraji lesa. Lenže o nejaký čas sa prikotúľal kameň a pani Zajková upozorňovala Zajka: „Prosím ťa, ten kameň pred naším domčekom by si mal odstrániť!" Zajko pokýval chvostom: „Pozri, veď je celkom príjemný, môžem si naň sadnúť." A preložil si nohu cez nohu.

Lenže raz podvečer sa Zajko náhlil domov, zakopol bosou labkou, zahmlilo sa mu pred očami a letel ponad kameň. Uvedomil si, že už mu to žena vravela, aby ho odstránil, ale nechcelo sa mu. Iný večer pani Zajková uvarila polievku. Keďže bola horúca, išla pred dom, sústreďovala sa na polievku, aby ju nevyliala, zakopla o kameň a nielenže polievku vyliala, ale aj rozbila krásnu misu. Rozčúlila sa, a kričala: „Vidíš?! Čo som ti povedala?!" znovu vyčítala Zajkovi, že s tým kameňom nič nerobí.

Raz popoludní bol Zajko s pani Zajkovou na prechádzke. Domček zostal prázdny. Náhodou prechádzal tadiaľ medveď, zakopol o kameň a celou váhou sa zvalil na zajačí domček. Úplne ho zničil. Keď sa vrátil Zajko a pani Zajková, iba si sadli pod strom a plakali.

Koľkokrát narazíme na kameň zloby, lenivosti u druhého, u seba, koľkokrát sa šťastie rozbije na chybách a nedokonalostiach nášho života. Koľkokrát stretávame človeka s balvanom závislosti na alkohole, na gemblerstve, atď. Preto je pravdivá výzva: Mal by si so sebou niečo robiť.

Ďakujme Bohu za požehnané obdobie, ktoré máme pred sebou, pripomeňme si naše adventné cvičenie a prosme o silu, využiť tieto dni na zmysluplné prežitie.

---

[102] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Tretiu aadventnú nedeľu A. Tvrdošín 1989.

7.3 Pozor, zlý človek

Mt 10, 17-22 Nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca z vás prehovorí
Sviatok Svätého Štefana: Chrániť sa ľudí

Na niektorých bránach a plotoch visí tabuľka: Pozor, zlý pes! Treba sa chrániť pred vstupom do dvora. Alebo oznámenie: Pozor, vysoké napätie! - priestor, ktorý je nebezpečný pre život. Alebo nápis na fľaštičkách: Pozor, jed! Chápeme výstrahu, pre tým, čo by nám mohlo uškodiť.

Ako treba rozumieť výstrahe v Evanjeliu, ktorú vyslovil Ježiš z Nazareta: „Chráňte sa ľudí!“ (Mt 10, 17)? Znamená to: Pozor, zlý človek? Pozor, nebezpečný človek? Pozor, jedovatý človek? Oprávnene možno namietať: „Ježišu, prečo nám hovoríš, chráňte sa ľudí? Veď ty si sa ich nechránil. Tridsaťtriročný si skončil na kríži!“

Lenže zámer, ktorý mal Ježiš vo výroku „Chráňte sa ľudí“ treba doplniť: pretože druhí ľudia vás môžu nakaziť zlom. Daj pozor, aby si sa nestal zlým.

Na kríži sú Ježišove postoje jasne zdokumentované. Hoci ho obklopovala zloba ľudí, neprenikla ho. Aj na kríži dokázal povedať slová odpustenia. Tento model nasledoval aj svätý Štefan, prvý mučeník. Zloba hádajúcich sa židov naňho útočila, no Štefan ju nenechal vplývať na seba. Keby bol začal preklínať, dosiahli by svoje, že sa od nich naučil byť tiež zlým. Ale „kým ho kameňovali, Štefan sa modlil: Pane Ježišu, prijmi môjho ducha. Potom klesol na kolená a vykríkol: Pane, nezapočítaj im tento hriech“ (Sk 7, 59-60). Tieto slová dokazujú jeho postoj k zlým ľuďom.

V živote sa nedá vyhnúť stretnutiu so zlými ľuďmi. Kňazom sa ľahko káže o láske k nepriateľom, ale oveľa ťažšie je to realizovať. Každý z nás pozná niekoľko adries v meste, na ktoré by odporučil zavesiť tabuľku: Pozor, zlý človek!

V dejinách vždy boli tyrani a totalitné režimy. Stačí si spomenúť na Napoleona, Lenina, Stalina, Hitlera, Ceauceska, Husseina, Pinocheta, Kaddáfiho. Všetci sa postavili do služieb sebectva a zloby. Pod rúškom spravodlivosti a mieru učili ľudstvo nenávisti. Sami boli zlí, ubližovali, zatvárali a zabíjali nevinných. To, čo naučili ľudí, sa im vrátilo. Nikto ich pamiatku neuctieva.

Ježiš naopak, učí spracovať problém zloby druhého v sebe. Obdivuhodným vzorom je Štefan vo výroku: „Pane, nezapočítaj im tento hriech“ (Sk 7, 60). Lebo pomstiť sa je ľahké, inštinktívne. Ale pomsta zlobu nezastaví, neukončí.

Človek musí dávať pozor na to, ako koná a čomu vyučuje druhých. Rodičia by mali dávať pozor na to, ako vychovávajú deti, lebo sa im to v starobe vráti. Politici na to, ako vedú národ, lebo ľudia im to pri voľbách demokraticky vrátia. Umelci na to, ako prezentujú hodnoty... Pozor, učitelia, pozor, podnikatelia... To je výzva Evanjelia: pozor na to, aby si nebol továreň, ktorá produkuje zlo, lebo sa ti to vráti! Namiesto toho Kristus hovorí o odpustení, o spracovaní utrpenia v sebe, aby sa človek nestal takým, akými sú tí, ktorí mu ubližujú. [103]

Tento problém literárne spracoval Henryk Sienkiewicz (1846-1916), poľský spisovateľ, v nasledujúcej povesti. V jednej krajine sa narodila princezná. Pri jej kolíske stáli dobré víly so svojou kráľovnou, ktorá povedala: „Každá z vás dá dievčatku dar, podľa svojej možnosti a vkusu.“

Nad kolískou sa sklonila prvá z víl a vyslovila želanie: „Ja ti dávam dar krásy. Každý, kto sa na teba pozrie, bude mať dojem, že vidí jarný kvet!“ Druhá povedala: „Ja ti darujem oči - nádherné a priezračné, ako vodná zátoka!“ „A ja ti dám nádhernú štíhlu postavu mladej palmy“, zaželala dievčatku tretia víla. „Teraz som na rade ja,“ povedala štvrtá, „ani môj dar nebude menší. Darujem ti zlatý poklad, skrytý v zemi!“

Kráľovná vypočula svoje priateľky, a po chvíli rozmýšľania povedala: „Pekné sú vaše dary, ale pominuteľné. Krása ľudí i kvetov uvädne. Oči sú krásne iba v mladosti, ale aj v tomto

[103] CHALUPA, J.: Zvuková záznam homílie na Štefana - výber. Tvrdošín 1989.

veku sa občas zalievajú slzami. Postavu palmy láme víchor a vietor ohýba jej konáre. A zlato? Keď si ho necháme pre seba, druhí nám ho závidia, alebo nás preň nenávidia. Ak ho rozdáme, neostane nám nič. Preto vaše dary nemajú trvalú hodnotu.“

Nato sa začali víly pýtať: „Čo je potom pre človeka dobré? Čím obdaríš dievčatko ty?“ Kráľovná víl povedala: „Ja jej darujem dobrotu. Slnko je jasné a krásne. Ale keby nezohrievalo zem, bolo by mŕtvou svietiacou guľou. Dobré srdce je ako hrejivé slnko. Dáva život. Krása bez dobroty je ako kvet bez vône alebo svätyňa bez božstva. Oči sa na takú svätyňu môžu dívať, ale vnútro sa tým neuspokojí. Bohatstvo bez dobroty je žriedlom sebalásky. A láska bez dobroty je oheň, ktorý spaľuje a ničí. Vidíte teda, že vaše dary sú pominuteľné, kým dobro je trvalé. Je ako studnička, z ktorej možno stále čerpať vodu. Je to jediný nevyčerpateľný poklad.“ Keď to kráľovná víl dopovedala, sklonila sa nad kolísku, dotkla sa srdca dievčatka a zaželala mu: „Buď dobrá!“

Každý z nás potrebuje byť dotknutý láskou, aby bol dobrý. Ježiš Kristus na to prišiel na svet, aby sa skrze krst a ostatné sviatosti dotýkal nášho života s výzvou: „Buď dobrý!“ A Boh od nás dobrotu nielen žiada, ale nám k nej dáva silu. Preto ustanovil sviatosť zmierenia a eucharistie. Varuje nás pred sebeckým štýlom života, ktorého symbolom je tabuľka: pozor zlý človek! A aby sme odolali zlu, potrebujeme byť posilnený dobrom. Preto sa modlime: Svätý Štefan, oroduj za nás!

7.4 Granát zloby

Lk 2, 16-21 Našli Máriu a Jozefa i dieťa
Silvester: Značky nálady v kalendári

Pes škrabal na dvere, domáci pán mu otvoril a vpustil ho dovnútra. Čakalo ho však prekvapenie: psík mal v papuľke granát. Najprv s ním pobehal, a potom ho uprostred izby pustil na koberec. Domáci pán ani nedýchal a cúval niekoľko krokov k telefónu, aby zavolal políciu. Po hodine sa im podarilo granát zlikvidovať. Našťastie sa nič nestalo.

Uvedomujeme si, čo sa mohlo stať, keby trhavina vybuchla. Ale trhavinou nie sú len zbrane. Poznáme ľudí, ktorí vybuchnú sebectvom a zlobou. Keby niekomu odtrhlo nohu alebo ruku, bolo by to strašné. A vari nie je tiež strašné, keď niekto rozbíja radosť a pohodu doma, navodí slzy a smútok? Každý človek sa prejavuje správaním: buď nosí v sebe granát zloby, alebo silu lásky. Rozdáva okolo seba zlo a rany, alebo úsmev a požehnanie.

Na konci občianskeho roka si pri spytovaní svedomia uvedomujeme, že sme boli mnohokrát ako trhavina. Ale cirkev nám ponúka riešenie. Vyzýva nás slovami, ktoré napísal Lukáš: „Pastieri sa poponáhľali do Betlehema a našli Máriu a Jozefa i dieťa uložené v jasliach“ (Lk 2, 16). Tieto slová by sme si mohli aktualizovať: Poponáhľajte sa do Betlehema, tam hľadajte silu, ktorú potrebujete v svojom živote!

Lebo, či chceme, či nechceme, boli dni, v ktorých sme sa niekam ponáhľali. Poponáhľali sme sa niekedy aj k svojmu Bohu, k rozjímaniu? Ponáhľali sme sa k duchovným veciam tak, ako sa ponáhľame k práci? Priznávame si, že naozaj niekedy robíme chybu za chybou. Keď si spytujeme svedomie, zisťujeme, koľkokrát sme potrhali úsmev druhým ľuďom, koľkokrát sme navodili plač, rozdali údery.

Naše konanie vytvára určitú atmosféru na zemi. To, čo prežívame v rodine, inou mierou platí o prostredí obce, mestskej štvrte, štátu, a teda aj celého sveta. Človek musí kontrolovať, či nosí v svojom živote trhavinu zloby, alebo pôsobí silou lásky. Každodenné spravodajstvo prináša smutné správy o teroristoch, vojnách, dopravných nehodách, migrantoch, živelných pohromách. Mnohokrát ide o výbuchy ľudskej bezmocnosti, hnevu, pretože chudobní ľudia sa nakoniec utiekajú k takým prostriedkom, ktoré škodia im samým, ale aj iným. Z chudoby

a porovnávania sa s bohatými, z bezmocnosti k vlastnému osudu, z neprítomnosti Božej v srdci človeka je terorizmus.

Nemá pravdu cirkev, keď volá: Poponáhľaj sa do Betlehema, zastav sa tam a rozmýšľaj, ako si prežil uplynulý rok? Čo si nosil domov? Nenosil si mnohokrát granát zloby a hnevu? Nestal si sa cudzím pre svoju manželku, cudzou pre svojho manžela? Zobral si niekedy deti na kolená a hral sa s nimi? Mal si čas na rodinnú komunikáciu, opýtať sa, čo trápi tvojich blízkych? Bol Boh pre teba najdôležitejší, alebo sa stal marginalizovaným? Aká je štatistika tvojich nedelí a sviatkov? Kedy ste sa doma spolu modlili? [104]

Zaujímavú úvahu napísala pani Martha Belknap. Boli sme s manželom na dovolenke v Anglicku, neďaleko mesta Snitterfield (anglicky snit [snät] - závisť, zlosť) - pole hnevu, mesto zlostníkov. Uškŕňali sme sa pri takom názve a po chvíli som povedala manželovi: „Možno by som ťa tam mala poslať zakaždým, keď ťa pochytí výbuch zlosti!“ Dodnes používame Snitterfield ako synonymum pre nevrlú náladu.

Neskôr mi manžel povedal, že si praje, aby som mu pomohla sledovať jeho zmeny nálad a každý deň mu dala spätnú väzbu na jeho správanie. Pýtala som sa: „Ako to mám robiť?“ „Na konci každého dňa napíšeš značku do môjho kalendára. Si učiteľka, niečo vymyslíš.“ Pýtala som sa: „Myslíš to vážne?“ „Áno, smrteľne vážne!“ Vymyslela som si tieto symboly: plus (+) znamená žiadne výbuchy zlosti; otáznik (?) trocha reptania; mínus (-) vážne hundranie; výkričník (!) bež od neho, lebo sa hnevá.

Prvý týždeň bola v kalendári každý deň značka plus. V takej pokojnej nálade, trpezlivého k sebe aj ku mne som ho dávno nevidela. Postupne získaval viac sebakontroly a aj ja som bola pokojnejšia. Nemohla som uveriť zmenám, ktoré sme prežívali. Niekedy sa samozrejme vrátil do starého spôsobu, zapísala som do kalendára otáznik. No on prejavil ľútosť nad tým, že si pokazil skóre a často sa za to ospravedlňoval.

Potom som mu povedala, že už by som s tým mala skončiť. On mi hovorí: „Marta, ani nevieš, aké je pre mňa dôležité pozerať sa každý deň do kalendára. Prosím ťa, pomáhaj mi ďalej!“ Pomyslela som si, že je to malá cena za veľký prínos, a pokračovali sme v zápise výsledkov aj ďalšie mesiace. Raz som vycítila, že hrozí výbuch zlosti, a začala som spievať ticho pieseň: Poznáš pieseň do Snitterfield? Zasmial sa a jeho nálada sa okamžite zmenila.

Raz som našla mail, ktorý som mu poslala. Starosta Snitterfieldu informoval všetkých turistov, že miestni obyvatelia v referende odhlasovali zmenu názvu mesta na Summerfield (letné pole). Kto si plánuje výlet do Snitterfieldu, nech nezabudne, že už sa na mape nenachádza. Ale bol to domov Shakespearovho otca a je tam kostol z 13. storočia.[105]

Ako by vyzeral náš kalendár za uplynulý rok? Ktoré značky by sa vyskytovali najčastejšie? Vieme, že zmena je možná. Nič v živote nemusí byť iba tak, ako je dnes, veľa vecí sa môže zmeniť. Stačí si uvedomiť, čo nosíme domov - granát zloby, alebo službu lásky? Ako žijú druhí pri nás? Bože, prosíme ťa, daj nám svoje odpustenie za rok minulý a požehnanie, ktorým upevníš v nás dobro. Hlboko si ho v nás už ukotvil. Daj, nech si uvedomujeme naše možnosti do budúcnosti.

7.5 Migranti

Mt 6, 1-6. 16-18 Odmení ťa tvoj Otec, lebo on vidí aj v skrytosti
Popolcová streda: Poriadok vo vlastnej krajine života

Tisíce ľudí utekali v roku 2015 z Afriky, Sýrie, Afganistanu do Európy, pretože v ich krajine bola vojna alebo veľká chudoba. Aj naši otcovia pred sto rokmi emigrovali kvôli práci

[104] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Silvestra. Tvrdošín 1989.
[105] BELKNAP, M.: Snitterfield. In: CANFIELD, J. et alii: Pravá láska. Slepačia polievka pre dušu. Bratislava : Eastone Books 2012, s. 225.

do Ameriky. Počas totalitného režimu v Československu (1948-1989) tiež odišlo veľa ľudí z vlasti za vidinou lepšieho života aj za tú cenu, že okúsia na sebe osud utečenca.

Avšak žiaden človek nevie a nedokáže utiecť zo svojho života. Skôr by sa dalo ujsť cez mínové zátarasy aj cez ostnaté drôty, ako utiecť z republiky s názvom: vlastný život. Pritom sme svedkami, že ľudia sa o to mnohokrát pokúšajú. Niekto chce utiecť za hranice svojho života - rýchlo púšťa televíziu alebo rádio, dáva slúchadlá na uši, len aby nemal ticho. Iní utekajú k poháru piva, k alkoholu a k hracím automatom. Niektorí utekajú k peniazom a práci. Lenže nech utekajú akokoľvek, zo seba neutečú.

Štáty európskej únie odporúčajú riešiť migráciu poriadkom v krajine pôvodu: urobiť si poriadok doma, znamená nemať utečencov z vlasti. V tejto súvislosti sa dá pochopiť, o čo nás žiada Ježiš z Nazareta: Urob poriadok v sebe, v svojom živote, a bude sa ti v tebe dobre žiť, a nebudeš musieť utekať k ničomu. Aj druhým sa bude radostne žiť pri tebe. To, čo nazývame „robiť poriadok v sebe“, sa v náboženskej terminológii volá pokánie.

Ak človek nechce pokánie, nechce robiť poriadok v sebe, riskuje, že okúsi veľa nudy, smútku a trápenia. Nechutne sa mu bude žiť v ňom samom. Preto sa pokúsi o útek. Ale kam? Preto je odôvodnené obdobie pôstu a ochota konať pokánie. Ide o zlepšovanie života, aby sa človeku lepšie a zaujímavejšie žilo v ňom samom. Lebo nič iné - zaujímavejšie ako život - nikto nemá.

Pôst a pokánie sú len prostriedky na to, aby sme prejavili záujem o Boha. Keď muž kúpi kvet, aby ho daroval žene, nachádza prostriedok, aby ukázal, že si ju váži a má o ňu záujem. Kto si dá pôstne cvičenie alebo sebazaprenie, našiel prostriedok, ako ukázať: Bože, mám o teba záujem, počítam s Tebou. Kto nepočíta vážne s Bohom, nemá rád pôstne obdobie a pokánie.

Ježiš z Nazareta v evanjeliu rozpráva, prečo sa majú konať dobré skutky, pôst, modlitba a dávať almužna. Sedemkrát zaznieva v jednej kapitole slovo odmena (odmení ťa). „Nekonajte svoje dobré skutky pred ľuďmi... Lebo nebudete mať odmenu u vášho Otca, ktorý je na Nebesiach... Nech tvoja pravá ruka nevie, čo robí ľavá, aby tvoja almužna zostala skrytá a odmení ťa tvoj Otec, lebo on vidí aj v skrytosti... Modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti a tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti... Keď sa postíš..., aby nie ľudia zbadali, že sa postíš, ale tvoj Otec, ktorý je v skrytosti, a tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti“ (Mt 1-6. 16-18). Vždy ide o Nebeského Otca. Čiže pôst a pokánie sú prostriedkami na vyjadrenie postoja záujmu o Božie záležitosti.

Ak by si slečna dala sebazaprenie, že nebude jesť sladkosti len z obáv o peknú postavu, ako jej v tomto zámere ide o Boha? Iné by bolo, keby si povedala: Bože, si pre mňa dôležitejší a viac si ťa vážim ako sladkosti, ktoré môžem jesť. Chcem ti to dať najavo. Pri pokání vždy záleží na vnútornom postoji voči Bohu.

Prvý krok je teda voľba konkrétneho skutku sebazaprenia (sladkosti, cigarety, káva, mäso...), alebo modlitby (omša, krížová cesta, ruženec, zapálená sviečka a čítanie z Písma), alebo vo vzťahu k blížnemu (úsmev, odpustenie, pomoc). Druhý krok - vnútorný postoj: Bože skrze skutok ti chcem ukázať, že mi ide o teba. Chcem ťa mať viac rád. Ty si pre mňa dôležitejší ako veci, ktorých sa zriekam. Výsledok: vďaka prítomnosti Božej sa mi bude vo mne žiť zaujímavejšie. Tak, ako sa po osprchovaní, navoňaní, nalíčení, úprave vlasov, cítime lepšie, stávame sa krajšími, tak môžeme mať radi aj prácu na sebe, obdobie pôstu.

Ak štát dá do poriadku svoju hospodársko-ekonomickú a politickú stránku, bude niekto z neho utekať? Ak človek dá do poriadku seba, bude utekať k pochybným hodnotám? Poriadok v sebe, pokánie, sa nerobí kvôli Bohu. On nepotrebuje naše výkony. Sú potrebné pre náš vlastný zmysluplný život. Aj druhých ľudí máme radšej, ak na nich vidíme, že sa stávajú lepšími.

O tom, aký pôst od nás čaká Boh, píše už prorok Izaiáš (770 pred Kr): „V deň vášho pôstu obchodujete a utláčate všetkých svojich robotníkov! Postíte sa, no pritom sa škriepite a hádate a bijete päsťou zločinne. Nepostite sa už ako dnes... A nie toto je pôst, aký som si vyvolil:

rozviazať putá nespravodlivé, uvoľniť povrazy otroctva, zlomených prepustiť na slobodu a rozlámať všetky okovy? Lámať hladnému svoj chlieb, bedárov bez prístrešia zaviesť do svojho domu? Ak vidíš nahého, zaodej ho, pred svojím blížnym sa neskrývaj... Ak odstrániš zo svojho stredu utláčanie a prestaneš ukazovať prstom a hovoriť bezbožne, ak dáš svoj chlieb hladnému a nasýtiš dušu ubitú, vtedy zažiari v tmách tvoje svetlo a tvoja temnota bude ako poludnie“ (Iz 58, 3-11). Všetky oblasti života, ktoré prorok vymenoval, sa týkajú práce človeka na vlastnom skvalitňovaní a vylepšení.

Počas Prvej francúzskej republiky (1792) vojak Cambron, v opitom stave ťažko urazil podplukovníka. Vo vojnovom čase bol za to trest smrti. Lenže vysokému dôstojníkovi bolo vojaka ľúto, preto vymohol pre neho milosť pod podmienkou sľubu, že sa viac neopije. Vojak to sľúbil nielen na čas vojenskej služby, ale prehlásil, že už nikdy nebude piť alkoholické nápoje.

O dvadsaťdva rokov neskôr plukovník, ktorý sa medzitým stal generálom, usporiadal hostinu pre svojich vyšších dôstojníkov. Všimol si, že jeden z nich nepije. „Priateľu, prečo nepiješ?“ „Už ma nepoznáte, pán generál? Ja som ten vojak, ktorého ste pred dvadsiatimi dvoma rokmi zachránili od smrti. Vtedy som sľúbil, že nikdy viac nebudem piť víno ani nijaké alkoholické nápoje a doteraz som vždy ostal verný svojmu predsavzatiu.“ Generál stisol ruku dôstojníkovi a povedal: „Takých ľudí potrebuje Francúzsko!“

Akých ľudí potrebuje republika môjho života? Potrebuje lenivca, namyslenca, lakomca, bezočivca, podvodníka, klamára? Nemal by si každý z nás povedať: veď môj život potrebuje dobrého človeka! A keď mám byť dobrý, nemám pracovať na sebe? Nemám mať rád prácu na sebe? Veď ak nebudem pracovať na sebe, potrescem sa sám. Peklo je život v živote človeka, ktorý je sám v sebe darebákom a nemôže zo seba ujsť.[106]

Dobrý Bože, daj, aby som mal rád pôstne obdobie i prácu na sebe samom. Chcem ti ňou ukázať, že mi ide o teba, že si ťa vážim, že o teba stojím.

7.6 Zdokonaľovanie sa skrz odpúšťanie

Mt 5, 38-48 Milujte svojich nepriateľov
Siedma cezročná nedeľa A: Nestať sa zlým pri zlých ľuďoch

V každej rodine sa to stáva - príde syn a povie: spolužiak má nový mobil, nemohol by som mať taký aj ja? Alebo: susedovi rodičia kúpili tablet, nemohol by som mať taký aj ja? Alebo príde dcérka a povie: kamarátka dostala škrečka, nemohli by sme ho mať aj my?

Deti posudzujú dobrotu rodičov podľa toho, v akej miere ich zahrnú materiálnymi dobrami. Niektorí na to naletia, mysliac si, že veľkosť rodiča je naozaj v tom, koľko vecí môže dieťaťu dať. Ale zo skúsenosti vieme, že je oveľa pohodlnejšie kúpiť mobil, tablet, škrečka a povedať: choď, daj mi pokoj, než sadnúť si a rozprávať sa, prečo niečo musí byť tak, alebo onak.

Komunikácia s rodičmi umožní dieťaťu v budúcnosti správne sa postaviť k životu. Keď matka a dcéra spolu pripravujú tortu a dcéra kopíruje matku, je zjavné, že sa z maličkého dievčaťa stáva žena pre to, ako pracuje s kuchynským zariadením. Alebo ak dcéra kupuje snežienky preto, že mama ich má rada, dáva najavo, že sa z nej stáva žena, lebo vie robiť radosť druhým.

Takže odpoveď na otázku, či je lepším rodičom ten, ktorý zahrnie materiálnymi dobrami, alebo ten, ktorý pomáha stávať sa lepším človekom, je jasná.

Boh je Otec nás všetkých. Je lepší vtedy, keď nám dáva dary? Alebo je skutočne Otcom vtedy, keď nám pomáha stávať sa lepšími ľuďmi? Jeho dary sú nespochybniteľné: celý vesmír, naša existencia, to, ako rozmýšľame, stretávame sa s ľuďmi, využívame schopnosti a talenty,

[106] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Popolcovú stredu - výber. Tvrdošín 1990.

tešíme sa zo života. Ale oveľa viac je Boh Otcom vtedy, keď nám pomáha prekonávať sa a stávať sa viac ľuďmi.

V Evanjeliu, ktoré napísal Matúš, vystupuje Ježiš z Nazareta ako ten, ktorý pozýva: „Buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5, 48). Ježiš pritom nadviazal na Starý zákon, lebo už v Tretej Mojžišovej knihe Levitikus sa hovorí: „Buďte svätí, lebo ja, Pán, váš Boh, som svätý“ (Lv 19, 2). Starozákonné aj novozákonné posolstvo sa zhodujú v tom, že pre človeka je dôležité nielen niečo mať, ale niekým byť, stávať sa.

Evanjelium nás vychováva k tomu, aby sme nebrali kresťanstvo povrchne. Niekto si myslí, že podstatou kresťanstva je chodiť do kostola, alebo príležitostne sa modliť, dať milodar, vyhnúť sa Božiemu trestu. Lenže podstatou kresťanstva je pozvanie k láske. Byť kresťanom, znamená vedieť mať rád.

A tu sa dostávame do ťažkosti, o ktorej hovorí Ježiš v Matúšovom Evanjeliu: „Ak ťa niekto udrie po pravom líci, nadstav mu aj druhé. Tomu, kto sa chce s tebou súdiť a vziať ti šaty, nechaj aj plášť. A keď ťa bude niekto nútiť, aby si s ním išiel jednu míľu, choď s ním dve. Tomu, kto ťa prosí, daj, a neodvracaj sa od toho, kto si chce od teba niečo požičať“ (Mt 5, 39-42). To je nad naše sily. Pretože, ak nám niekto ublíži, búri sa v nás krv, snažíme sa nejako brániť. Evanjelium vyžaduje: nepomsti sa, nenos v sebe hnev. Ak je druhý človek zlý a ty ho budeš kopírovať, i ty sa staneš zlým. Ak sa budeš mstiť, naletel si, na jeho frekvenciu. Ježiš varoval učeníkov, aby sa nestávali zlými a horšími, lebo zmysel života je prekonávať sa a stávať sa lepším.

Potvrdzuje to aj úryvok zo žalmu: „Hneváte sa, ale nehrešte. Uvažujte vo svojom srdci“ (Ž 4, 5). Hnev, konflikty, spory sú prirodzené. Ale nemusí z toho byť ešte hriech. Lebo hriech vzniká až vtedy, ak nastúpi pomsta. Ale kto dokáže protivníkovi odpovedať na pozdrav, zachovať slušnosť, pomodliť sa za neho, napĺňa slovo: „Buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5, 48). To, čo je ľudsky ťažké, v kresťanstve je možné s Božou silou. Preto Ježiš hovorí: „Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú“ (Mt 5, 44), aby ste mali silu neurobiť im to isté, čo oni robia vám.

Jeden pán hovorí: „Ja nechcem dobrú ženu.“ Lebo mať dobrú ženu znamená zobrať na seba bič. Dobrá žena mu nedá pokoj. Bude pre neho stále výzvou: Toto by si mohol, a ešte toto by si dokázal, mohli by sme žiť lepšie a krajšie. Ak si dievča zoberie dobrého chlapca za muža, upletie na seba bič. Lebo ju bude motivovať: Si úžasná, ty to dokážeš! Rozhýbe v nej dobrého človeka.

Podobne, kto chce mať priateľstvo s Bohom, pletie na seba bič. Lebo Boh nikoho nenechá na pokoji, kým nedozrie na dobrého človeka, na vyššiu kvalitu. Boh nestrpí, aby bol pod úroveň, zlý, drzý, sprostý, hrubý a ubližujúci ako ostatní. Viera v Boha je o prekonávaní sa. Preto kresťanský život nie je nudný, ale zaujímavý. Aj zo školy si pamätáme učiteľov, ktorí boli prísni, ale niečo nás naučili.[107]

Zaujímavú skúsenosť rozpráva mladý muž: „Prišiel som na letisko s miernym predstihom, dostal som v lietadle miesto pri okienku. Keď som nastúpil, všetko som skontroloval: ôsmy rad, sedadlo A pri okne. Zapol som si pás, pozeral som sa na nebo, bol krásny deň, blankytná obloha, mali sme letieť ponad Alpy, ponad Mont Blanc. Povedal som si: bude to krásne predstavenie, a tak som si pripravil aj fotoaparát. Ani krídlo mi neprekážalo.

Odrazu ma vyrušilo drsné ťapnutie po pleci. Objemnejšia pani mi tvrdou nemčinou rozkázala opustiť miesto. Mávala mi pod nosom svojou letenkou a ja som pozrel na jej lístok: mala napísané osem C, bolo jasné, že si mala sadnúť na kreslo pri uličke. Ona však naliehala, že má miesto pri okienku. Mal som chuť najprv ju vyzvať, aby sa naučila, čo je po anglicky „window“ a „aisle.“ Druhý nápad bol: zavolať letušku, aby rozhodla, no potom prišiel tretí

[107] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Siedmu cezročnú nedeľu A - výber. Tvrdošín 1990.

nápad: či by som sa nemohol zachovať ako „hlupák“. Táto chuť vo mne zvíťazila. Prestal som hundrať, jednoducho som sa posadil na jej miesto.

Pri lete ponad Alpy, kapitán všetkých vyzval, aby sa pozreli vonku na Mont Blanc. Moja votrelkyňa začala fotografovať a keď prestala vopchala statnú hlavu do okienka, akoby ma chcela okradnúť i o ten najmenší záblesk neba a ten najmenší fragment ľadovca. Ale ja som sa rozhodol, že budem „hlúpy“ až dokonca, lebo som mal nebo vo vnútri. Ona bola v osemtisíc metrovej výške, aj sa na nebo pozerala, ale ja som ho mal v duši. Alpy, Mont Blanc vyzerali nádherne, nezaplatiteľne, ale pokoj, ktorý som mal v sebe, mal oveľa vyššiu hodnotu.

Uvažoval som nad tým, že asi je lepšie dať za pravdu evanjeliu a ustúpiť, než mizernému lístku, na ktorom bolo jasne napísané: window - okno. Tešil som sa hlavne z toho, že nevypukla medzi nami malá vojna. Hoci by niekto povedal, že mi ukradla Mont Blanc, musím povedať, že som bol bohatší ako ona. Hoci som vo vrecku nemal ani euro. Nie je dôležité vlastniť silnú menu, dôležité je neotráviť vzduch, ktorý dýchajú všetci. Je možné vybudovať si kúsok neba, aj keď sedíme s výhľadom na chodbu. Neukradla mi Mont Blanc, lebo ja som jej ho daroval.“ [108]

Možno, keď vychádzali z lietadla jej nakoniec ukázal lístok a ona sa ospravedlnila. Ale podstata je mať nebo v duši a nedať si ho vziať. Dokázal milovať aj nepriateľa. V malej chvíli urobil veľký skok na ceste k dokonalosti. Nech nám Pán dá silu často si pripomenúť slová: Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame...(Mt 6, 12).

7.7 Fascinovaný kúkoľom

Mt 13, 24-43 Nechajte oboje rásť do žatvy
Šestnásta cezročná nedeľa A: Prečo je zlo na svete?

Mama musela vojsť do detskej izby, lebo sa z nej ozýval plač a krik. Starší referoval: „Mami, všetko sa začalo tým, že Martin mi vrátil facku!“[109]

Odkiaľ sa to v deťoch vzalo? Kto ich to učil? Žeby z televízie? Ale keď som rástol ja, televízia nebola a tiež sme sa bili. Je to otázka, ktorú si kladieme celý život a presnú odpoveď nenájdeme.

Téma: odkiaľ je zlo vo svete, je filozofická, ale aj psychologická, sociologická, politologická a teologická. Apoštoli pred dvetisíc rokmi túto otázku kládli Ježišovi z Nazareta. Ani on neodpovedal priamo, ale vymyslel podobenstvo o kúkoli a pšenici (Mt 13, 24-43). Z neho možno vyvodiť niekoľko poučení.

Prvé: dobro v čistej podobe nejestvuje - ani v spoločnosti, ani vo farnosti, ani v podniku. To, čo jestvuje, je súbor dobrých a zlých skutočností. Každý človek je klbkom dobra a zla.

Druhé: určovať hranice, posudzovať, čo je dobré a zlé, kto je dobrý a kto zlý, je veľmi nebezpečné. Horlivci (najmä tí, ktorí pracujú so spravodlivosťou a právom) vedia presne vytrhať burinu a čudujú sa Bohu, prečo je iný. Prečo dovoľuje ísť každému svojou cestou, necháva rásť oboje a až pri súde sa uvidí, čo je kúkoľ a čo je pšenica (porov. Mt 13, 30). Prečo je Boh trpezlivý voči zlým? Ide o Božiu slabosť? Alebo je to jeho ľahostajnosť?

Zatiaľ čo my ľudí škatuľkujeme, Boh v svojej múdrosti vidí ináč. Stačí si predstaviť kružnicu: z ktoréhokoľvek bodu na kružnici sa dívame na stred, vždy sa dívame iba z určitého zorného poľa. Ale ak si predstavíme kužeľ a dívame sa z vrchu kužeľa, vidíme dno, stred i body na kružnici celkom inak. Boh môže vidieť svet inak ako my. Naše videnie je limitované, nedostatočné, aj keď ho nazývame spravodlivým.

Tretie poučenie: žiaden hospodár, kráčajúc cez pole, vidiac medzi pšenicou už začínajúci kúkoľ, nekývne rukou a nepovie: z teba už nič nebude, pšenica! Žiaden rodič, vidiac

[108] PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004, s. 100.

[109] HOFFER, J.: Žartujme a radujme sa. Bratislava : Don Bosco 2013, s. 16.

na dieťati zlé správanie, nekývne rukou a nepovie: z teba už nič nebude! Ani nad celým ľudstvom, ktoré je pyšné, lakomé, neverné, nezodpovedné, Boh nekývne rukou a nepovie: z teba už nič nebude! Boh sa na nás díva ináč – s veľkou trpezlivosťou a láskavosťou. Napriek tomu, že je v nás zlo, máme nádej na polepšenie a rast dobra.

Za čias Michelangela Buonarrotiho (1475-1564) vo Florencii ležal kameň, z ktorého sa predtým pokúšali vysekať sochu. Lenže jeden sochár urobil zlé zásahy a znehodnotil päť metrový blok kameňa. Štyridsať rokov ležal zahádzaný blatom. Nikto si ho nevšímal. Zdalo sa, že je zbytočný. Aj Michelangelo ako malý chlapec chodil okolo neho.

Keď potom ako dospelý dostal zákazku pre Florenciu, vyžiadal si práve znehodnotený kameň. Postavil okolo neho lešenie, obtiahol ho plátnom, dni a noci bil dlátom do žulového mramoru a vysekal z neho sochu Dávida, ktorá má dnes nevyčísliteľnú hodnotu. Mnohí nad tým blokom kameňa kývli rukou, ale dobrý majster vystihol možnosti kameňa a urobil z neho svetoznámu sochu.

Kameň ostal ležať v podobe Michelangelovej sochy, ale človek nie je kameň, môže sa rozvíjať do krásy, dobra a lásky spoluprácou s Božou priazňou. Každé náboženské konanie, modlitba, rozjímanie, stretnutie v kostole, čítanie Biblie, prispieva k posunu v správnom smere.

Problémom našej doby je ignorovanie Božej lásky. Niektorí mladí ľudia sú fascinovaní zlom, vyznávajú satanizmus, spievajú rockové piesne plné vulgárností a pohŕdania ľuďmi. Nemajú zmysel svojho života a ako jediné východisko vidia stotožnenie sa so zlom. Lenže fascinácia zlom pôsobí deštruktívne. Kresťan však nemusí prepadnúť deštrukcii, lebo Ježiš ukázal, že zlo bolo na kríži prekonané a nemá definitívnu moc. Život je zápas, v ktorom je láska silnejšia. S Božou pomocou a s kresťanským optimizmom môžeme zlu odňať moc tak, ako to urobil Zmŕtvychvstalý. Stále môžeme veriť, že Božie dobro je mocnejšie ako kúkoľ, pred ktorým nemôžeme zatvárať oči.[110]

Podstatné je sústrediť sa na dobro a veriť v Božiu moc. Z tohto zorného uhla sa dá vytušiť odpoveď na otázku, prečo je zlo vo svete a ako sa máme k nemu postaviť. Ďakujme za evanjelium, ktoré nás aktuálne oslovuje.

7.8 Získať si človeka

Mt 18, 15-20 Ak ťa počúvne, získal si svojho brata
Dvadsiata tretia cezročná nedeľa A: Odsudzujem ťa k odpusteniu

Zlodej sa vyhrážal starcovi, že ho zabije. Múdry muž povedal: „Počkaj, prosím! Skôr, než mi vbodneš nôž do srdca, splň mi posledné želanie. Odrež konár zo stromu, ktorý stojí neďaleko.“ Zlodej odrezal konár a spýtal sa: „Čo s ním mám teraz robiť?“ Múdry starec na to: „Vráť konár namiesto!“ Zlodej zvolal: „Naozaj si starý blázon, ak si myslíš, že je niečo také možné!“ Vtedy mu starec pokojne povedal: „Blázon si tentoraz práve ty! Myslíš si, že si šikovný a mocný, keď môžeš robiť zle a ničiť. Skutočná sila a skutočné majstrovstvo je uzdravovať a robiť dobro.“[111]

Najjednoduchšie by bolo zlodeja odmietnuť, alebo mu vynadať. Starec však vedel, že ťažšie je získať si zlodeja. Preto zvolil metódu obraznej komunikácie, aby ho zaujal a priviedol k zamysleniu. Obrátil sa na zvyšok dobra, ktorý v zlodejovi zostal.

Túto metódu radil už Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi. Povedal: „Keď sa tvoj brat prehreší proti tebe, choď a napomeň ho medzi štyrmi očami. Ak ťa počúvne, získal si svojho brata“ (Mt 18, 15). Konfliktnú situáciu netreba vyhľadávať, príde sama. Vzniknú spory, hádky, hnevy. Ježiš nepopiera nutnosť napomínania. Ale dôležité je, ako sa to urobí. Napomínanie s krikom, hnevom, drzo, tvrdo, neľudsky, nemusí priniesť ovocie. Ježiš sledoval viac: pristupuj

[110] GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí.* Trnava : Dobrá kniha 2010, s.81.
[111] LUCIANI, A.: Veľké pravdy v malých príbehoch. Bratislava : Lúč 2005, s. 94.

k človeku tak, aby si ho získal za brata! Získať si niekoho za nepriateľa, je to najjednoduchšie, ale získať niekoho za brata, to je práca rozumu, srdca, rozvahy a trpezlivosti.

Napomínanie je prirodzenou súčasťou procesu výchovy. Keby otec/mama mlčali a nepovedali synovi/dcére: „Ako sa to obliekaš?“ alebo „Ako sa to správaš?“ - ich mlčanie by bolo znakom ľahostajnosti a chyby vo výchove. Podobne je to v školskom vzdelávacom procese.

Aj v morálno-náboženskej oblasti je napomínanie odôvodnené. Prorok Ezechiel vedel, že úlohou kňaza je byť strážcom (porov. Ez 33, 7). Strážca stojí na vrchu, aby videl nepriateľa a má to povedať ostatným. Ak mlčí, načo tam stojí, na čo je strážcom? Svätý Tomáš Akvinský (1225-1274) povedal: „Najväčšiu službu človeku preukážeš, keď mu povieš pravdu.“ Preto apoštol Pavol napísal Timotejovi: „Hlásaj slovo, naliehaj vhod i nevhod, usvedčuj, karhaj a povzbudzuj so všetkou trpezlivosťou a múdrosťou“ (2Tim 4, 2). Kňaz nemôže poslucháčom iba „štekliť uši“ (porov. 2Tim 4,3).

Ak je niekto riaditeľom, verejným činiteľom, vedúcim pracovníkom, musí napomínať podriadených z titulu svojej funkcie. Zaväzuje ho k tomu zodpovednosť spojená s úradom, ktorý prijal.

Avšak staručký pápež, Ján XXIII. (1881-1963), vhodne dopĺňa: „Najväčšiu službu človeku preukážeš, keď sa za neho pomodlíš!“ V modlitbe príde človek na nový spôsob napomínania blížneho: povedať pravdu tak, aby sme druhého získali, a nie stratili, čiže napomínať s láskou. Je to niekedy veľmi ťažké, ale zahrnutie napomínaného do modlitieb, znamená nedívať sa len na neho, ale dívať sa Božími očami aj na seba.

Cieľom biblického „napomínania“ nebolo odsudzovanie človeka, ale jeho získanie pre Boží svet. Lebo ak sa niekto svojím konaním stal Božím protivníkom, treba mu pripomenúť, ako môže znovu získať celovečné šťastie. V židovskej tradícii čítame: „Každý má svojho blížneho napomínať v pravde, pokore a vo vľúdnej láske. Nikto nemá hovoriť k druhému v hneve alebo s hundraním alebo s tvrdošijnosťou alebo s bezbožným duchom. A nemá druhého nenávidieť v jeho neobrezanom srdci. Lebo v ten istý deň, keď ho napomína, má dávať pozor, aby na seba nenaložil vinu. A nikto nemá predniesť svoju záležitosť proti druhému pred mnohými, ak predtým nedošlo k napomenutiu pred svedkami.“[112]

Ježiš odporúča vytvoriť sieť modliacich sa ľudí. Vychádza pri tom z praxe v spoločenskom živote: dvaja, traja tvoria porotu, nazveme ju súdny tribunál, ktorý je kompetentný rozhodnúť o vine, alebo nevine, prípadne o treste nejakého človeka. To znamená, že kde sú dvaja, traja zhromaždení v mene štátu, v mene spravodlivosti, môžu vyniesť rozsudok.

Ježiš na tejto ľudskej skúsenosti postavil novú náuku: ak veríte v Boha, nebuďte dvaja, traja v mene štátu, ale v mene lásky. Buďte modlitbový tribunál a rozhodnite o vinníkovi napomenutím alebo tým, že ho odsúdite ako Boh: k odpusteniu. To je význam slov: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi“ (Mt 18, 20).

Ľahko sa môže stať, že v snahe byť spravodliví, jednu neprávosť naprávame, a druhej sa dopúšťame, čím rozmnožujeme v svete pomstu. Preto Ježiš navrhuje cestu modlitby a milosrdnej lásky. Je ťažšia ako ľudská cesta vynášania rozsudkov. Ale sme na ňu pripravovaní pri každej omši a dokonalej ľútosti, keď povieme: Vyznávam všemohúcemu Bohu..., alebo Kyrie eleison – Pane, zmiluj sa! Boh nad každým z nás povie: odsudzujem ťa dnes k odpusteniu! Keďže Boh je absolútna láska, jeho rozsudok je odpustenie. To platí, kým žijeme na zemi.

Z evanjelia vidieť, že Boží zámer spasiť celý svet sa prví kresťania usilovali doplniť právnym poriadkom, ktorý vtedy jestvoval na zemi. Inými slovami: Božie zámery sa dopĺňajú o ľudské ustanovenia, ktoré vždy jestvujú vo forme súdnych tribunálov a výrokov. Vyplýva to

---

[112] Pravidlo kumránskej obce I, QS, V, 24 - VI,1. In: LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Matouše. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nkladatelství 1996, s. 203.

zo slov: „Čo zviažete na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi“ (Mt 18, 18).

Učiteľka Jana pozorovala chlapca Tomáša, ktorý bol na prepadnutie. Vedela však, že kedysi to bol dobrý žiak, šťastné dieťa, dobre sa s ním pracovalo. Lenže rozvrat v rodine a hroziaci rozvod rodičov spôsobili zlé pracovné výsledky a odrazili sa na zlomenom srdci žiaka.

Učiteľka pozvala Tomášových rodičov. Posadili sa, ignorovali jeden druhého, ani si nepodali ruky. Prekvapene pozerali, čo od nich učiteľka chce.

Píše: „Keď som im podrobne vykresľovala Tomášovo správanie a lajdácku prácu v škole, v duchu som sa modlila, aby som zvolila správne slová, z ktorých by pochopili, ako svojmu dieťaťu ubližujú. Ale slová mi neprichádzali na um. Vtedy mi napadlo vytiahnuť jednu z Tomášových ufúľaných, nedbalo napísaných slohových prác. Papier bol popísaný z obidvoch strán, ale namiesto obsahu sa v ňom opakovala iba jediná veta. Vyrovnala som ho a podala Tomášovej matke. Po prečítaní ho podala manželovi. Najprv sa zamračil, potom jeho tvár nadobudla jemnejšie črty. Nakoniec papier poskladal, položil ho do vrecka, zobral manželku za ruku a vyšli von. Žena si poutierala slzy, usmiala sa naňho. Pán Boh mi poslal potrebné slová, aby sa mi podarilo spojiť túto rodinu. Doviedol ma ku kúsku žltého papiera, na ktorý si chlapec vylial mučivý príval bolesti, ktorá sužovala jeho utrápené srdce. Na tom papieri boli slová: Drahá mamička, drahý otecko, ľúbim vás, ľúbim vás, ľúbim vás. A tak to stálo na celom papieri.“[113]

Príbeh ukazuje trápenie učiteľky: ako napomenúť lajdáka? Ako mu pomôcť, aby sa stal lepším žiakom? Ako napomenúť rodičov? S napomínaním spojila modlitbu. Keď sa človek začne modliť za tých, ktorých napomína, Boh mu vnukne slová aj riešenie. Tak sa dá získať svojho brata.

Napomínanie je len prvá fáza procesu. Druhou je Božie slovo lásky a milosrdenstva voči človeku. Vždy môžeme počítať s tým, že Boh svoje napomínanie premieňa na slovo spásy.

7.9 Odpustenie Božským spôsobom

Mt 18, 21-35 Hovorím ti, aby si odpustil nie sedem ráz...
Dvadsiata štvrtá cezročná nedeľa A: Získať odpustenie Božie odpustením druhému

Vojak základnej služby dostal štyri pochvaly a tri tresty. Požiadal veliteľstvo, aby sa tresty vďaka pochvalám zotreli, čím by zostala len jedna pochvala. Plukovník zareagoval tak, že mu udelil nový trest – napomenutie za nevhodnú žiadosť a dodal: „Teraz to máte vyrovnané!“[114]

Odpustenie po ľudsky znamená vyrovnanie – ospravedlnenie vyrovná urážku, náprava vyrovná krivdu. Odpustenie po vojensky znamená zatrieť čiernou farbou záznam trestu v osobných dokumentoch. Odpustenie Božským spôsobom je iné: Boh zabudne aj na to, že nám odpustil. Odpúšťanie, láskavosť a milosrdenstvo sú podstatnými vlastnosťami Boha. Ježiš z Nazareta chcel svojím účinkovaním pomôcť ľuďom nadobudnúť správnu predstavu o Bohu, ktorý je Otcom a absolútnou láskou. Robil to jednak pre milujúci vzťah, ktorý je medzi Bohom a človekom, ale aj preto, aby z tohto vzťahu človek odvodil svoj postoj k druhým ľuďom, čiže odpúšťal im.

Podobenstvo o nemilosrdnom sluhovi je jednoduchý evanjeliový príbeh, ktorý Ježiš vymyslel. Každý mu rozumie, lebo cíti krivdu, keď pán odpustil niekomu milióny a sluha, ktorému bolo odpustené, nechcel svojmu dlžníkovi odpustiť pár centov. Jeho konanie bolo vyhodnotené ako nespravodlivé a zaslúži si potrestanie (porov. Mt 18, 21-35).

---

[113] LINDSTROMOVA, J.: Tommyho esej. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 3, Bratislava : Sofa 1996.
[114] Výber. Reader´s Digest, jún 1962.

Ale zmysel Ježišovej výpovede je hlavne v tom, že naznačil: „Tak aj môj nebeský Otec urobí vám, ak neodpustíte zo srdca svojmu bratovi“ (Mt 18, 35). To znamená: nedokážeme sa vyhnúť sporom, konfliktom, neprávostiam. Každý človek v živote na ne narazí. Nedá sa zabezpečiť sterilný svet bez hádok. Ale môžeme prosiť Boha: odpusť nám naše viny, a dostaneme silu odpúšťať našim vinníkom. Získame odpustenie Božie odpustením druhému človeku. Zvlášť to vyniká v negatívnej formulácii Otče náš: neodpusť mne, Bože, moje viny tak, ako ja neodpúšťam mojim vinníkom (porov. Mt 6, 14-15).

V mesiaci september je spomienka na Jána Zlatoústeho (350 - 407), patriarchu v Konštantinopole. V jednej úvahe píše o piatich cestách pokánia. Odlišuje čnosť pokánia od sviatosti pokánia. Sviatosť pokánia je obrad, spoveď. Ale čnosť pokánia je každodennou záležitosťou. Ide o postoj, v ktorom človek Bohu hovorí: „Buď mi milostivý!“ Päť spôsobov, ako sa čnosť pokánia dá uplatniť, začína: po prvé zavrhnutím hriechov (dokonalou ľútosťou). Po druhé: odpúšťaním blížnemu. Treťou cestou je modlitba, štvrtou almužna a piatou poníženosť.

Z týchto piatich podčiarknime druhú. Ján Zlatoústy píše: „Je však aj druhá nemenej dobrá cesta a spočíva v tom, že zabúdame na krivdy, ktoré nám spôsobili nepriatelia. Ovládame hnev a odpúšťame hriechy spolusluhom. Takto sa nám odpúšťa aj to, čoho sme sa dopustili voči Pánovi. Vidíš, druhá (cesta) aj uzmieruje za hriechy.“ Hovorí: „Lebo ak vy odpustíte svojim vinníkom, aj váš nebeský Otec odpustí vám.“[115]

Obyčajne sa domnievame, že Boh nám odpúšťa, keď hriechy oľutujeme, alebo sa z nich vyspovedáme. Tak nás to naučili v základnej škole. Kresťanská náuka o pokání však obsahuje aj iné formy: Boh ti odpúšťa, keď ty odpustíš druhému. Ísť raz za rok na spoveď je povinnosť, ale zmierenie s Bohom, odpustenie Božie možno získať aj tým, že odpustím svojmu vinníkovi.

Samozrejme, že je ľahšie využívať osvedčené cesty zmierenia - dokonalú ľútosť, alebo sviatosť. Ťažšie je odpustiť niekomu, kto nám ublížil a ešte uveriť, že v tomto ľudskom odpustení je aj Božie odpustenie našich hriechov. Je to príliš veľký ideál, ale nemôžeme o ňom mlčať, musíme sa snažiť k nemu priblížiť.

Svätá Terézia Ježiškova z Lisieux (1873-1897) si vymyslela príbeh na pochopenie veľkej Božej lásky. „Syn istého dobrého lekára sa potkne na ceste o kameň, spadne a zlomí si nohu. Otec ho zodvihne, ošetrí zranenie, použije všetky lekárske schopnosti. Syn vyzdravie, preukáže otcovi vďačnosť. Nepochybne má všetky dôvody na to, aby miloval otca. Ale predpokladajme, že otec by vedel, že na ceste je kameň a vie aj, kadiaľ pôjde jeho syn. Otec sa ponáhľa, aby nikým nepozorovaný odstránil kameň z cesty. Syn, objekt otcovej predvídavej lásky, nevie, že ho otec zachránil pred nešťastím, a preto mu ani nebude vďačný, bude ho milovať menej, ako keby ho bol uzdravil. Ale keď sa jedného dňa dozvie o nebezpečenstve, ktorému unikol, nebude otca milovať?“

Terézia to prežívala podobne: „Bože, ty odstraňuješ z mojej životnej cesty kamene, o ktoré sa môžem potknúť. Pomáhaš mi, aby som kráčala v živote čo najlepšou cestou. Chcem Ti byť vďačná nielen za odpustenie hriechov vedomých, ale aj za všetku starostlivosť, ktorú si ani ja neuvedomujem.“ [116]

Preto by mal každý človek posudzovať iných tak, ako chce byť Bohom posúdený: s trpezlivosťou a láskou. Každý je pozvaný roznášať Božiu lásku vo svete tak, ako ju získal v odpustení.

Cestujúci vo vlaku zašiel do jedálenského vozňa. Pýtal si jedálny lístok. Na zozname boli uvedené dva druhy hamburgerov: a) kurací hamburger; b) kurací hamburger so šalátom. Rozhodol sa, že si dá kurací hamburger so šalátom, ale z nepozornosti na objednávacom lístku zaškrtol len kurací hamburger.

---

[115] ZLATOÚSTY Ján: Hom. De diabolo tentatore 2, 6. Patrologia Graeca 49, 263-264. In: Liturgia hodín IV. Rím: Typis Polyglottis Vaticanis 1992, s. 124.

[116] STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991, s. 26.

Keď mu čašník priniesol kurací hamburger, zákazník sa nahnevane ohradil, že on chcel predsa so šalátom! Väčšina čašníkov by ukázala objednávací lístok ako dôkaz chyby na strane hosťa. Ale tento čašník to neurobil. Namiesto toho sa za chybu ospravedlnil, vzal kurací hamburger, vrátil ho do kuchyne a o chvíľu položil pred zákazníka kurací hamburger so šalátom.

Zákazník si po jedle všimol, že na objednávacom lístku je zaškrtnutý iba kurací hamburger. Pri platení sa za chybu ospravedlnil a navrhol, že zaplatí obidva sendviče. Čašník mu odpovedal: „Nie, pane, všetko je v najlepšom poriadku. Som šťastný, že ste mi odpustili, že som mal pravdu!“[117]

V každodennej komunikácii s ľuďmi sa táto veta dá mnohonásobne využiť: Som šťastný, že ste mi odpustili, že som mal pravdu. Je dôkazom veľkodušnosti a znakom duchovnej zrelosti. Aj nebo sa teší, keď si ľudia odpúšťajú.

7.10 Predstava a skutočnosť

Mt 21, 28-32 Oľutoval to, a šiel
Dvadsiata šiesta cezročná nedeľa A: Prítomnosť obidvoch synov

Dospievajúci syn sa vrátil z plavárne. V taške mal mokrý uterák a plavky. Mama hovorí: „Zaves tašku na šnúru!“. Po desiatich minútach, keď to skontrolovala, na šnúre visela celá taška. Chlapec sa bránil: „Veď si mi povedala, že mám zavesiť tašku na šnúru!“

Právom sa mama nahnevala, ale aj zasmiala nad duchaplnosťou syna. Na otázku, či chlapec splnil maminu vôľu – odpoveď „áno“ je správna; odpoveď „nie“ je správna tiež. Lebo z hľadiska formy jej vôľu splnil, ale z hľadiska obsahu nie. Ide o odveký problém medzi rodičmi a deťmi, problém poslušnosti.

Ježiš z Nazareta rozprával príbeh o dvoch synoch, z ktorých jeden povedal otcovi: áno, idem pracovať do vinice - ale nešiel. Druhý síce hovoril: nechce sa mi, ale potom to oľutoval, zdvihol sa a šiel (porov. Mt 21, 28-30).

Podobenstvo obsahuje nadčasovú pravdu. V každom človeku sa nachádza aj prvý aj druhý syn. Často hovoríme: áno, Pane, buď vôľa tvoja, vyjadrujeme jednotu s Bohom - ale potom tak nerobíme. Je na svete jediný človek, ktorý neporušil Boží zákon? Je niekto taký dokonalý, že ak pri uzatváraní manželstva sľúbil úctu a lásku, celý život ich zachoval? Koľkokrát človek pri sviatosti zmierenia povie: sľubujem viac nezhrešiť a príležitosti sa chrániť, a predsa znova spadne?

Na druhej strane žije v nás človek, ktorý už mnohokrát povedal: Bože, nechce sa mi, ale potom to oľutoval. Zvíťazili sme nad pohodlnosťou a pokušením vynechať v nedeľu bohoslužby. Niekedy sme vypli televízor a našli si čas na modlitbu. Pozdravili sme človeka, ktorý nám ublížil. Svedomie v nás hovorí: Bože, tvoje prikázania sú ťažké, nechce sa mi podľa nich žiť - ale nakoniec uznáme rozumné dôvody, oľutujeme svoj postoj a ideme novou cestou.

Prítomnosť obidvoch synov v nás je pochopiteľná, ale dôležité je, aby rástla kvalita syna, ktorý vedel oľutovať a aby sa umenšovalo iba pritakávanie. Podľa Anthony de Mella, jezuitu (1931-1987), ktorý prežil mnoho rokov v Indii a poznal východnú spiritualitu, je najväčší problém v tom, že mnohí ľudia nerozlišujú medzi predstavou a skutočnosťou. Mnohokrát sa za skutočnosť vyhlasuje to, čo je len predstava. Predstava vína nie je víno a predstava o žene/mužovi nie je ešte konkrétna žena, konkrétny muž. Predstava o synovi/dcére a každodenné správanie sa detí sú dve rozdielne skutočnosti.[118] Ježišovo podobenstvo o dvoch synoch odkrýva ľudské omyly: ich predstava o šťastí (áno, pane) a konanie v prospech šťastného života (nechce sa mi) sú dve rozdielne skutočnosti.

---

[117] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 231.
[118] MELLO, A: Cesta k lásce. Brno : Cesta 1996, s. 103.

Môže sa stať, že človek má určité predstavy, ktoré sú nadnesené a pri ich presadzovaní je konfrontovaný s realitou. Predstava môže byť prekážkou na vnímanie skutočnosti. Tak vznikne nedorozumenie. Namiesto toho, aby rozlíšil, čo je skutočnosť a čo predstava, povyšuje svoju predstavu na objektívnu skutočnosť. Kto vidí krokodíla, povie o ňom, že je zlý, lebo cerí na neho zuby. Je to však iba jeho predstava - vo vzťahu k nemu sa javí krokodíl ako zlý. Objektívna skutočnosť krokodíla ako Božieho stvorenia v Níle je sama o sebe dobrá a užitočná.

Na základe rozlišovania medzi predstavou a realitou sa možno v živote posúvať dopredu. Nastupuje úprimnosť k sebe samému a uznanie: moje pyšné ja sa presadzuje, a to je chyba. Preto musím povedať: Bože, buď mi milostivý! Aj druhému človeku musím povedať: prepáč! Žil som len na úrovni mojej predstavy o tebe. Ale pravda je tam, kde sa priblížime k skutočnosti.

Jedno príslovie hovorí: „Pýcha a láska od základu menia život človeka.“ Kto sa nechá viesť svojím JA, zmení svoje správanie. Druhí ľudia ho ani nebudú poznávať. Naopak láska, oľutovanie svojich nedostatkov, pokora a skromnosť tiež formujú život človeka, ale v inom smere. V Božích očiach sa stáva synom/dcérou, usilujúcimi sa o súlad medzi ľuďmi a život podľa evanjelia.

Dospelý, štyridsaťpäť ročný muž mal autonehodu. Lekár v nemocnici povedal: „Je to s vami veľmi vážne!“ Pacient prosil: „Pán doktor, mohol by som ešte vidieť svoju ženu a deti?“ Zavolali manželku, chytil ju za ruku a slabým hlasom vyznal: „Žena moja, som veľmi rád, že som ťa stretol. Teraz ťa mám radšej ako na začiatku. Bola si naozaj mojou oporou. Ďakujem ti a dovidenia!“ Potom zavolal najstaršiu dcéru: „Keď si sa ty narodila, vieš koľko sme mali radosti? Videl som, ako rastieš, ako sa podobáš na mamu... Ďakujem ti za to. Dovidenia.“ Zavolal syna: „Ondrej, keď si sa ty narodil, vieš aký som bol hrdý? Ďakujem ti, že si ma nesklamal. Dovidenia!“ Potom nasledoval syn Karol, ktorého preskočil a zavolal najmladšiu dcérku. Chytil ju za ruku: „Narodila si sa nám, keď sme už boli starší. Ale bola si pre nás požehnaním. Za všetko, čo si priniesla do nášho života, ďakujem. Dovidenia!“

Nakoniec prišiel syn Karol, ktorému povedal: „Karol, zbohom. Veľmi si nás trápil. Odhodil si Boha a ideš zlou cestou. Vieš, že som ťa mal rád. Keby si otvoril moje srdce, videl by si, koľko lásky je v ňom. Zbohom Karol!“

Karol chytil otca za ruku: „Otec, prečo mne hovoríš zbohom a ostatým dovidenia?“ „Syn môj, ja sa s nimi všetkými stretnem pri vzkriesení. Ale teba neuvidím, lebo ideš cestou od Boha.“ Syn si kľakol a hovorí: „Otče, odpusť mi!“ Otec mu povedal: „Ak chceš, pros Boha o odpustenie a začni žiť s ním.“ Chlapec na to: „Otec, odpustí mi Boh?“ „Syn môj, ak to myslíš úprimne, isto ti odpustí. Syn môj, dovidenia.“ Po niekoľkých hodinách naozaj zomrel.[119]

Z príbehu je zjavné, že až otcovo zomieranie primälo syna k obráteniu. Aj v Karolovi žili dvaja: ten, ktorý hovoril: áno, otče, ale nešiel, aj ten čo hovorí: nechce sami, ale potom to oľutoval. Až keď zvíťazí pokora a osobné oľutovanie chýb, nastupuje požehnaný život, v ktorom sa zosúladí predstava o šťastí s každodenným konaním.

[119] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Dvadsiatu šiestu nedeľu A - výber. Tvrdošín 1990.

8 Napriek utrpeniu

8.1 Stretnutie s chladom

Jn 20, 1-19 Ježiš má podľa Písma vstať z mŕtvych
Veľkonočná nedeľa A: Mlčiaci Boh?

V jesenných mesiacoch, októbri a novembri, sa stromy pripravujú na stretnutie s chladom, zimou, mrazom, ktoré nastúpia niekedy v decembri, možno v januári. Stromy sa prestávajú parádiť, prijímajú menej vody zo zeme, lístie zožltne a opadá. Múdry strom urobí všetko pre to, aby prečkal chlad, ktorý príde. Ak by to strom neurobil, mráz by ho mohol potrhať. Keby sa napríklad v decembri jabloň rozhodla zakvitnúť, potrebovala by živú miazgu a mráz by ju mohol prekvapiť. Ale strom je múdry a na stretnutie s chladom sa pripraví.

Aj človek sa na ceste života stretáva s chladom sebectva a zloby druhých ľudí. Mal by sa na to pripraviť. Pritom nejde len o to, že druhí ľudia sú zlí, ale o to, čo ich pôsobenie urobí s nami a v nás. Môže potrhať vnútornú radosť a zostanú slzy, smútok a bolesť.

Ježiš z Nazareta sa na stretnutie so zlobou pripravil. Obstál tak, ako obstojí strom počas zimy, a žije ďalej. Veľkonočné ráno je toho dôkazom. V rámci prípravy na stretnutie s najväčšou zlobou, ktorá až zabíja, položil svoj život do Božích rúk. O tridsať rokov neskôr Pavol z Tarzu napísal Kolosanom: „Váš život je s Kristom ukrytý v Bohu“ (Kol 3,3). Ježiš ukryl seba v Bohu pred rímskymi vojakmi, pred zlobou židovských predstaviteľov i pred zlobou smrti.

Ježišov návod je jednoduchý: bez moci proti zlobe, zostať mocný v postoji lásky. Jeho metóda bola verifikovaná v Getsemanskej záhrade a na kríži. Ukázal, že Boh nevie byť mocný zlobou, ale iba láskou. Nevracia údery, nenadáva nepriateľom, neposiela ich do horúcich pekiel. V bezmocnosti mu zostala moc lásky, odpustenia. Aj my sme bez moci proti chorobe, starobe a smrti, ale môžeme byť mocní láskou, ak ukryjeme svoj život do Božích rúk. No definitívne slovo má až veľkonočné ráno.

Teda prvá pravda veľkonočného posolstva znie: veriť v Boha moci v bezmocnosti. Proti moci smrti je Boh mocný zmŕtvychvstaním. Uschopňuje nás na stretnutie s chladom.

Druhá pravda znie: veriť v Boha mlčania. Naučili sme sa veriť v Boha slov, činov a Veľká Noc nás učí veriť v Boha mlčania. Boha činov sme spoznali na vyučovaní náboženstva, mali sme radi príbehy od potopy sveta, cez Babylonskú vežu, prechod cez Červené more a iné. Naučili nás veriť v Boha skutkov. Keď sme v dospievaní rozmýšľali, kde je pravda, naučili sme sa vážiť si Bibliu, lebo je v nej Boh múdrosti, Boh slov. Ide o nadčasovú múdrosť, overenú životom a skúsenosťou.

On však nie je iba Bohom slov a skutkov, ale aj Bohom mlčania. Veľký piatok a Veľkonočná nedeľa je práve o Bohu mlčania. Odpovedá na dôležité otázky, ktoré si v živote kladieme: prečo sa stalo nešťastie, prišla choroba, začala vojna, prečo, prečo, prečo? Pavol píše: „On vlastného syna neušetril“ (Rim 8, 32), mlčal, hoci sa diala krivda jemu samému. Aj na Veľkonočnú nedeľu zostal mlčiaci, hoci Pilátovi, Kajfášovi a Annášovi mohol dať jasne najavo svoju silu.

Lenže rozdiel medzi Božím a naším mlčaním je v tom, že Božie mlčanie kričí. Božie ticho nahlas rozpráva. Na Ježišovom zmŕtvychvstaní to zreteľne vidieť. Boh nepotrebuje rozprávať cez média, novinárov, nie je spevák, ani herec. Hovorí v tichu a mlčaní. Smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista sú toho dôkazom. Naša viera sa nezakladá na rozprávkach, ale na svedectve apoštolov, ktorí pochopili, že hrob je prázdny a on žije (porov. Jn 20, 8).

Tretia pravda veľkonočného posolstva znie: veriť v Boha pozvania. Aby sme si ju osvojili, treba nám rozlišovať dve skutočnosti: vzťah medzi dielom stvorenia a dielom vzkriesenia. Obidve sú Božie diela - vzkriesenie je nové stvorenie v Ježišovi. Rozdiel medzi dielom stvorenia a vzkriesenia je v tom, že zatiaľ, čo k dielu stvorenia Boh človeka pozval a dovolil, aby ho aj pokazil, do diela vzkriesenia mu Boh zasahovať nedovolil. Nebolo dielo

stvorenia dokonalé? Nebol Boží plán so svetom krásny? Ale čo urobil človek? Stačí sa pozrieť do riek, zmerať smog v ovzduší a skonštatujeme znečistené životné prostredie.

Človek ohradil kus zeme kolíkmi a povedal: To je moje! Mám na to právo! Nevyrobil zeminu, ani vodu na tom mieste, iba si ich privlastnil. Podobne sme vytýčili hranice štátov a povedali: Toto je naše. Ak to niekto nebude rešpektovať – bude vojna! Tak do diela stvorenia vstúpil človek so svojím sebectvom.

Napríklad povie: „To sú moje oči!“ Odkiaľ máš schopnosť vidieť a počuť? Vymyslel si patent na myslenie a cítenie? A najhoršie je, že človek do diela stvorenia vstupuje bez vďaky. Preto zostávajú slzy, plač, vidíme nešťastie a smútok, ako výsledok zásahu sebeckého človeka do diela stvorenia. Tak to bolo pred tisíc rokmi, a tak to bude aj o tisíc.

Ale druhé Božie dielo, dielo vzkriesenia, má už iný charakter. Nikdy neprehovorí ľudská zloba do vzkriesenia, nedotkne sa ho a nezničí ho. Keďže je vzkriesenie nové stvorenie v Ježišovi, znamená to, že len ten, kto sa snaží podobať Ježišovi, môže vstúpiť do jeho nebeského prostredia. Povaha sebca ho už nikdy nenaruší. Boh chcel týmto činom povedať: Môžeš so mnou žiť, človek, ale nedovolím ti, aby si uplatňoval sebectvo a zlobu! Čiže, ak chcem žiť v diele vzkriesenia, musím prijať pozvanie, ktoré súvisí s Ježišovým účinkovaním a jeho štýlom života.[120]

V historickom filme „Vyšetrovanie“ sa rozpráva o rímskom cisárovi, ktorý je znepokojený správami o akomsi Ježišovi z Nazaretu vo východnej provincii. Čoraz viac ľudí sa ním zapodieva, vzniká nejaké nové učenie. Prekvapený cisár rozmýšľa, čo to je za nové náboženstvo. Preto si povolá jedného zo svojich mužov, nazvime ho detektívom, aby išiel vypátrať skutočnosť o Ježišovi.

Detektív prichádza do Palestíny, do Nazaretu, rozpráva sa s Ježišovými súčasníkmi, vypytuje sa, kto to bol. Obyčajní ľudia mali naň pekné spomienky: jednému uzdravil syna, druhý pamätal na rozmnoženie chleba, tretí sa chválil, že odvtedy vidí. Dopytuje sa na Ježiša v Betleheme a pastieri si spomínajú na zázračné udalosti, ktoré sa stali pri jeho narodení. Detektív prichádza do Jeruzalema a zisťuje pravdu, za ktorú bol Ježiš odsúdený, je to jasne napísané na tabuľke: Židovský kráľ. Čím ďalej, tým viac rozmýšľa, kto bol Ježiš Kristus.

Pred očami sa mu vytvára celkom iná mozaika človeka, než bola cisárova. Pochopil, že Ježišovým šťastím bola obetavá láska. A pýta sa sám seba, či by pretvorenie každého na takého človeka nebolo záchranou pre svet.

Lenže stretáva sa aj s Pilátom, vypytuje sa na podrobnosti súdu, vyšetruje vojakov. Pilát sa začína báť: Čo keď sa dozvie pravdu? Nemal som dôkazy na odsúdenie Ježiša. Vojaci mali strážiť hrob. Bol vykradnutý? Boli podplatení? Zavolá si vojaka a vraví mu: „Lietame v tom obidvaja. Ty i ja. Ak príde k tebe, vedz, že je to špión z Ríma. Podá o tom správu cisárovi. Obidvaja na to doplatíme. Musí zomrieť.“

Záverečná scéna: detektív otvára dvere, vchádza do izby, a namierená kopija letí proti nemu. Uhol sa a povedal: „Priateľu, počkaj, prosím ťa, pomôž mi vypátrať tajomstvo Ježišovo. Je to pre teba i pre mňa veľmi dôležité!“

Film kladie výzvu pre každého človeka: vypátrať tajomstvo Ježiša Krista. Celý život to môžeme robiť, no poslednú pravdu sa dozvieme až po našej smrti. Vo viere je nám ponúkaná realita, o ktorej svedčia apoštoli: dôverovať Bohu a spoliehať sa na vzkriesenie.

Pavol z Tarzu napísal: „Ak sme zomreli s Kristom, veríme, že s ním budeme aj žiť“ (Rim 6, 8). Naše smerovanie nie je k zničeniu v hrobe ani k hnilobe, ale k oslávenému životu v Bohu. Nech naše pátranie nikdy neskončí, aby sme zistili, čo je pre náš život dôležité. Ďakujme za sviatky, ktoré nás pripravujú na stretnutie s chladom.

8.2 Odovzdaná starosť

Lk 2, 22-40 Moje oči uvideli spásu

[120] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Veľkú noc – výber. Tvrdošín 1990.

Vtipne sa hovorí o šoférovi kamiónu, že s vysokým autom chcel prejsť popod most, ale výška nákladu to nedovolila, takže zostal zakliesnený pod mostom, ako vo väzení. Chlapi, ktorí sa pristavovali, sa smiali: „Ta sce še zašprajcovali, co?“ Duchaprítomný šofér odpovedal: „Ále, viezol som most a došla mi nafta!“

V ťažkej situácii sa vedel na problém pozrieť inými očami, odľahčiť ho. Lenže komplikovaná situácia nemusí byť iba s kamiónom pod mostom. Človek sa dostane do ťažkej situácie, keď stratí zamestnanie, keď je doma disharmónia, keď príde choroba a podobne. Cíti sa uväznený.

Vtedy je možné zachovať sa dvojako: začať hrešiť, preklínať, zlorečiť, nadávať, alebo sa pozrieť na problém inak, a nájsť v ťažkej situácii výzvu pre život. Je v tom veľké umenie, ale viera a náboženstvo sú nápomocné. Keď človek na svoju ťažkú životnú situáciu nadobudne iný, Boží pohľad, nielen rozumový, potom pokročí.

Všimnime si štyri biblické postavy, ktoré ukazujú, ako sa dá ináč pozrieť na svoju situáciu: Mária, Jozef, staručký Simeon a Anna Fanuelova.

Mária, ako každá mama po pôrode, stojí v chráme a ďakuje za dieťa. Je vďačná, hrdá, ale na druhej strane má obavy, ako to bude, čo nás čaká, ako budeme žiť? Bolo jej oznámené: „A tvoju vlastnú dušu prenikne meč“ (Lk 2, 35). Tieto obavy Mária predkladá Bohu, ako keby povedala: Tvoja prozreteľnosť, Pane, najlepšie vie, čo nás čaká, preto odovzdávam obavy do tvojich rúk. Mária sa delí so svojou starosťou a takýto úkon voláme obetovanie alebo zasvätenie Pánovi. Zo svojej situácie nezostáva smutná, ani nadávajúca, ale otvorene odovzdala svoju starosť Bohu.

Druhá postava, o ktorej sa málo hovorí, je Jozef. Videl, že všetko je spojené so záhadou: narodenie Ježiša, sen, ktorý mal, aby sa staral o dieťa a nerozviedol s Máriou (porov. Mt 1, 18-25). Záhada nás sprevádza po celý život. Mnoho tajomných záležitostí je na dennom poriadku: prečo je niečo tak, ako to je? Jozef záhadu riešil tak, že sa podelil o ňu s Bohom. Keď človek vie odovzdať svoju otázku o záhade života Bohu, prežije obetovanie, získa pokoj duše.

Treťou postavou je Anna Fanuelova, osemdesiatštyri ročná vdova, ktorá sa starala o poriadok v chráme. Píše sa o nej, že „vo dne, v noci slúžila Bohu pôstom a modlitbami“ (Lk 2, 37). Musela už byť bezmocná: už len si sadnúť, pomodliť sa... Nazrime do ktoréhokoľvek zariadenia sociálnych služieb a uvidíme starkých a starké, ako sedia a čakajú, kedy im donesú obed. Ale aj situáciu bezmocnosti možno odovzdať Bohu, obetovať ju, a získať nové svetlo pre svoje poznanie.

Obetovanie Pánovi neznamená: ja stratím a jemu pribudne. Obeta nie je o tom, že mám niečo dať, čo by on potreboval. Obeta je o tom, že svoju situáciu položím do Božích rúk. Vznikne úkon zasvätenia a táto schopnosť podeliť sa, človeku prinesie odmenu: bude mať nové svetlo a o situácii sa bude ináč vyjadrovať a inak ju prežívať.

Štvrtou biblickou postavou je staručký Simeon, ktorý sa modlí hymnus: „Teraz prepustíš, Pane, svojho služobníka, v pokoji, podľa svojho slova, lebo moje oči uvideli tvoju spásu...“(Lk 2, 29-30). Čiže: Pane, môžem zomrieť, lebo vidím, kam smerujem. Problém smrti je problémom každého človeka. Nad jamou stojíme všetci bezradní, ale Simeon svedčí, že tam, kde iní vidia jamu smrti, veriaci vidí bránu k životu. Záleží na človeku, či bude nadávať, preklínať, alebo bude chváliť Boha i v zložitej situácii.

Štyri biblické postavy korešpondujú so štyrmi témami životných ťažkostí: po prvé obavy; po druhé záhada; po tretie bezmocnosť; po štvrté strach zo smrti. Sviatok Obetovania Pána je výzvou pre každého z nás, lebo životným ťažkostiam sa nikto nevyhne, dôležitý je však pohľad, ktorý si zvolíme. Mária, Jozef, Anna a Simeon sú prototypmi úkonu obetovania a zasvätenia Pánovi.

Aktualizáciou schopnosti obetovať ťažkosti Pánovi je aj nasledujúci príbeh. Stalo sa to po roku 1945 na severe Afriky, v Maroku. Počas Druhej svetovej vojny tam existovali vojenské zajatecké tábory. Kým Nemci viedli vojnu víťazne, v tábore boli zajatcami Maročania alebo Francúzi. Po vojne, keď sa situácia obrátila, tábor zostal, ale zajatcami bolo tisícpäťsto nemeckých vojakov.

V tábore slúžil kňaz, františkán Géréon Goldmann, ktorý napriek tomu, že prostredie bolo vojenské, zajatecké, trestanecké, snažil sa doň vniesť trošku ľudskosti. Modlitbou, nedeľnými omšami, spevmi, spovedaním povzbudzoval ľudí. Neprekážalo mu, že predtým to boli Francúzi, a potom Nemci. Aby omše boli krajšie, založil spevokol, do ktorého mnohých získal.

Keď po vojne bol tábor už v rukách francúzskych veliteľov, stalo sa, že v januári 1946 vošiel francúzsky poručík s vojakmi do kaplnky, a len čo sa omša skončila, založili Géréonovi putá a odviedli ho do väzenia. Obvinili ho, že sa falošne vydáva za kňaza a že pôvodne je veliteľom koncentračného tábora v Dachau v Nemecku. Pred vojenským súdom kňaz Géréon Goldmann povedal, že všetko je lož. Predložili mu dvadsaťsedem podpísaných výpovedí, získaných pod krivou prísahou, na základe ktorých bol odsúdený na smrť. Zastrelený mal byť o tretej nadránom.

O pol tretej ráno jeden poručík a traja vojaci prišli poňho do cely. Ale poručík nariadil vojakom, aby počkali na chodbe a zatvoril dvere. Poprosil kňaza, ktorého mali o pol hodiny popraviť, aby ho vyspovedal. Spoveď sa predĺžila a zrazu na chodbe bolo počuť hlučné hlasy. Vstúpil iný poručík a oznámil, že trest nebude vykonaný na intervenciu francúzskeho veľvyslanca vo Vatikáne, ktorý žiada v pápežovom mene milosť. Tým veľvyslancom bol Jacques Maritain, francúzsky filozof. [121]

Na príbehu Géréona Goldmanna vidieť obavu, čo s ním bude, bezmocnosť v zajateckom tábore, záhadu z krivého obvinenia, ktorú musel spracovať v sebe a nakoniec konfrontáciu so smrťou. Všetko toto kňaz odovzdával Bohu a zistil, že v obetovaní je väčšie obdarovanie ako strácanie.

Prosme Pána s vierou a otvoreným srdcom, aby sme dokázali vždy predložiť naše starosti pred neho a nebáli sa každodenných obiet, ktoré sú so životom spojené.

8.3 Etapa chladu

Jn 19, 25-27 Ježiš povedal učeníkovi: „Hľa, tvoja matka!“
Sedembolestnej Panny Márie: Sedem metód na spracovanie utrpenia

Kým pšenica vyrastie, musí prejsť dvanástimi etapami. Veľmi dôležitá je druhá: chlad. Obyčajne si myslíme, že pšenica na svoj vzrast potrebuje svetlo slnka, vlhko a teplo. Ale ona potrebuje aj etapu chladu. Chlad spôsobí spomalenie, alebo až zastavenie rastu pšenice, tým že sa odstavia enzymatické procesy. Pre rastliny ozimnej pšenice ešte pred nástupom zimy je potrebné dobré zakorenenie. Veľmi slabé porasty, alebo naopak bujné a prerastené sú náchylné na poškodenie počas zimy, preto je potrebný správne načasovaný chlad.

V našom živote počítame s radostnými chvíľami, ale musíme počítať aj s bolesťou a chvíľami, ktoré sú chladné. Ak je človek rozmaznaný už od malička, neskôr sa nemožno naňho spoľahnúť, lebo neprešiel zaťažkávacou skúškou, nenaučil sa spracovať určitú záťaž. Aj most predtým, než sa odovzdá do užívania, musí prejsť zaťažkávacou skúškou, aby sa preverila jeho nosnosť. Zaťažkávacou skúškou pre človeka je utrpenie, chvíle chladu, keď mu je smutno okolo srdca, keď má slzy. Iba ten, kto dokáže spracovať v sebe chvíle utrpenia a bolesti, môže byť prebudovaný na pevnejšieho človeka.

Svedkom Ježišovho utrpenia pri ukrižovaní bola jeho matka Mária. V Jeruzaleme ho stretla na krížovej ceste, keď niesol kríž a stála pod krížom, keď na ňom zomieral (porov. Jn

[121] LEFÉVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch. Bratislava : Lúč 2005, str. 34.

19, 25-27). Mala ho v náručí, keď ho z kríža zložili, a potom pochovali. Boli to dni, ktoré môžeme nazvať etapou chladu. Ale Mária dokázala spracovať v sebe v tichu toto utrpenie s dôverou v Božiu Prozreteľnosť. Nosila v sebe nádej, že ani poníženie, ktoré robia jej synovi, ani ukrižovanie nemá posledné slovo. Definitívne slovo bude mať Boh. Táto viera Márie sa vypláca. Zmŕtvychvstaním Ježiša Krista Boh dal za pravdu takému postoju, aký mala Mária.

Mnohokrát v ťažkých chvíľach vyčítame Bohu, prečo nás tresce. Či nevidí, aká krivda sa nám deje? Tak prečo nezasiahne? Prečo dopustí choroby a smrť mladých ľudí? Dlhší čas nám trvá, kým prídeme na to, že výčitky sú zbytočné. To my musíme objaviť, že Boh je Otec, ktorý nás má rád a keď trpíme, jeho to bolí viac ako nás. On pomáha a zachraňuje. Ale nemôže nás oslobodiť od etáp chladu, ktoré nás vnútorne umocňujú.

Na sviatok Sedembolestnej pozrime na sedem metód, ktorými môžeme spracovať utrpenie tak, aby nás nezlomilo, ale zušľachtilo.

Po prvé: utrpenie ukryť v Bohu. Pavol z Tarzu napísal Kolosanom (dnes územie Turecka): „Veď ste zomreli a váš život je s Kristom ukrytý v Bohu“ (Kol 3,3). To znamená, že skrze modlitbu sme v Božej ochrane, teda aj naša starosť je v ňom ukrytá, vie o nej. Čerpať z neho silu, znamená aj desať aj stokrát cez deň povedať: Bože, vlož do mňa svoj pokoj! Alebo: Ježišu, milujem, ťa! Akúkoľvek pozitívnu myšlienku.

Po druhé: odovzdať svoju bolesť. Ide o úkon viery, ktorým odovzdáme svoju starosť do Božích rúk. Na problém utrpenia nie sme sami. V jeho náručí je náš život v najlepších rukách. Nebudeme mať pocit, že sme sami, opustení.

Po tretie: pozrieť vyššie. Ak má človek na zreteli Božiu transcendentnosť, nebude sa potkýnať len o ľudské nedostatky. Dôležité je robiť to, z čoho má Boh radosť. Nerobiť unáhlené rozhodnutia.

Po štvrté: utrpenie prijať. Podobne, ako prijímame svoje ľudské limity – intelektové, komunikatívne, telesné – treba prijať svoj kríž v akýchkoľvek formách. Zobrať to ako fakt. Stať sa divákom na seba zvonka- bez reptania, iba konštatovať.

Po piate: odpustiť. V duši by sme mali hovoriť: Bože, pomôž mi rozpustiť môj hnev! Zmierenie so sebou, s ľuďmi aj s Bohom je začiatkom riešenia. Zlosť a hnev sú brzdami. Ak prechovávame hnev, ubližujeme aj svojmu zdraviu.

Po šieste: dôverovať vo vlastné určenie. S každým z nás má Boh svoj plán, nie sme tu náhodou. Kým sme na svete, sme ako vo výcvikovom tábore, ako na školení. On vie, ako obrátiť zlé na dobré.

Po siedme: čakať. To je najťažšie, ale aj najpotrebnejšie – veriť, že Boh pracuje na našom šťastí aj v čase, kedy je nám zle. Ale on nemá dovolenku, to len my sme netrpezliví. Niekedy musí prejsť veľa rokov, aby sme pochopili, ako nás vedie. Všetko je dočasné, pominuteľné.

O tom, ako to je v každodennom živote, svedčí aj nasledujúci príbeh. Dcéra sa sťažovala mame, že neurobila skúšku z algebry. Okrem toho kamarátka ju poohovárala a snúbenec ju opustil. Mama neodpovedala slovami, ale skutkom. Pýtala sa dcéry: „Upečieme dnes popoludní koláč?“ Dcéra hovorí: „Samozrejme, mami, vieš, že milujem tvoje koláče!“

Pri príprave požiadala matka dcéru o spoluprácu: „Mohla by si ochutnať ten olej na pečenie?“

„Fuj, aký je hnusný!“ odpovedala dcéra.

Matka pokračovala: „Neviem, či tie surové vajíčka sú dobré. Ochutnaj.“

A dcéra na to: „Bŕŕ, to sa nedá jesť.“

Mama išla ešte ďalej: „A mohli by sme do toho pridať ešte trošku sódy. Vezmeš si lyžičku?“

A dcéra znovu reagovala: „Fuj, veď to je odporné.“

Potom mama pridala poučenie: „Pozri, dcéra moja. Všetky tieto suroviny do koláča samé o sebe sú nechutné. Ale zmiešané a upečené v správnom pomere, v správnom čase, na správnom mieste, vytvárajú chutný koláč. Pán Boh robí podobne. Niekedy sa pýtame, prečo

musíme žiť také zlé časy. Ale Boh vie poukladať všetky životné udalosti v správnom čase a v správnom poriadku. Výsledkom je naše dobro. My mu máme dôverovať, že všetko, čo robí, robí zázračne. Pozri, dcéra moja, ako si ťa Boh bláznivo zamiloval. Kedykoľvek chceš s ním hovoriť, on ťa počúva. A hoci je pánom sveta, vyvolil si tvoje srdce. Chápeš, že život je ako dobre upečený koláč?“

Každý človek sa z času na čas pýta, prečo sa mu stáva to alebo ono (udalosti osobné, rodinné, zdravotné a pracovné). Keby sme sa mohli pozrieť na svoj život z neba, zrazu by sme zistili, že je to pre naše dobro, a že život je ako chutne upečený koláč. Etapa prípravy, etapa chladu sa obísť nedá. Ďakujeme ti, Bože, že pri stretnutí s ťažkosťami nám pomáhaš spracovať ich.

8.4 Slnko šťastia

Lk 1, 26-38 Počneš a porodíš syna
Zvestovanie Pána: Tri významy fiat

Na svadobnej hostine sedela teta Mara pri novomanželoch z ľavej strany, ujo Ďuro z pravej strany. Teta dojatým hlasom hovorí: „Drahé deti, želám vám, aby na vás vždy svietilo slnko šťastia tak, ako svojho času svietilo na mňa i na vášho uja.“ Ujo z druhej strany sa nezdržal poznámky: „Deti moje, iba toľko vám poviem, že úpal určite nedostanete!“

Na každého z nás niekedy slnko šťastia svieti, ale je veľa dní, keď sme bez neho. Svet je plný utrpenia, hladu, vojen, chorôb, žalárov, konfliktov. Prežívame aj pocity šťastia a radosti, ale veľakrát sme ustarostení a slnko šťastia chýba.

Na Máriu sa slnko šťastia usmialo v deň zásnub s Jozefom. A aj vtedy, keď jej anjel oznámil, že bude mať dieťa: „Našla si milosť u Boha. Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. On bude veľký a bude sa volať Synom Najvyššieho. Pán, Boh, mu dá trón jeho otca Dávida, naveky bude kraľovať nad Jakubovým rodom a jeho kráľovstvu nebude konca“ (Lk 1, 30-33). Slnko šťastia prežívala vtedy, keď jej syna nasledovali zástupy, on ich múdro učil, robil zázraky, uzdravoval a vlieval nádej. Bola hrdá na svojho syna.

Ale prišli aj dni, kedy slnko šťastia ostalo za mračnami: ako povedať Jozefovi, že bude matkou? Bezdomovstvo v Betleheme a migrácia do Egypta, Simeonovo proroctvo: „Tvoju vlastnú dušu prenikne meč“ (Lk 2, 35), hľadanie chlapca v puberte v chráme, súdny proces na dvore Piláta, krížová cesta, mŕtvy syn v náručí. Napriek tomu si zachovala postoj dôvery v Božiu prozreteľnosť, ktorý je vyjadrený slovom fiat: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38).

Tento postoj nie je znakom bezmocnosti, alebo malosti, ale práve naopak, znakom ľudskej zrelosti a osobnej veľkosti. Z malého začiatku vyrástlo veľké naplnenie. Malá príčina má veľký účinok. Vidno to v troch rovinách. Po prvé: anjel preniesol Máriine fiat z nazaretskej izbičky do nádhery nebies. Na konci je Mária oslávenou. Po druhé: večný Syn Otca urobí z toho svoje fiat. Z mariologického fiat sa stáva fiat kristologické, ktoré zachránilo svet. Po tretie: Syn odovzdáva v modlitbe Otče náš svoje fiat celej cirkvi. Všade, kde sa niekto modlí: Buď vôľa tvoja, znova zaznieva pôvodné Máriino fiat v Nazarete.[122] V konečnom dôsledku toto fiat dáva opäť zažiariť slnku šťastia v duši človeka.

Takto sa Máriina viera stáva aj našou. Každý, kto vyznáva, že Ježiš je Syn Boží, má účasť na nádhere Máriinej viery: „Blahoslavená je tá, ktorá uverila...“(Lk 1, 45). Teda aj my sme blahoslavení, ak sa uberáme cestou Máriinej viery, hoci slnko šťastia sa nám javí vzdialené. Každý, kto prijme Božiu vôľu, má účasť na jej poslušnosti. Každý, kto vezme svoj kríž a nasleduje Ježiša, počuje z jeho úst udivujúce slová: „Hľa, moja matka a moji bratia. Lebo každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra i matka“ (Mt 12, 49-50).

[122] MEISNER, J.: Meditace o Panně Marii. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001, s. 78.

Boh nás miluje, teda slnko šťastia svieti, hoci sa nám v určitých chvíľach života zdá neprítomné. Až neskôr oceníme Božiu tajomnú réžiu nášho života. O tom je aj svedectvo amerického herca, Kirka Douglasa (nar. 1916). Píše: V roku 1993 sa mi dostal do ruky scenár plánovaného filmu „Zápas s Hemingwayom“. Bol to príbeh o dvoch mužoch, usilujúcich sa vyrovnať s blížiacou sa starobou. Veľmi sa mi páčila rola Franka, ktorý sa pred ostatnými hrá na „siláka“, a pritom nevie, čo so sebou. Ako šité na mňa.

Štúdio ma chcelo, ale režisérka na tú rolu vybrala iného herca – Richarda Harnisa. Zdrvilo ma to. Bol som veľmi sklamaný, takmer som sa rozplakal. Mal som však Richarda rád, a tak som mu napísal blahoprajný lístok: „Milý Richard, je to skvelá úloha. S radosťou by som si ju bol zahral, ty v nej však budeš lepší.“ Vedel som, že ten film bude trhák a žiarlil som na všetkých, čo sa na ňom mali podieľať.

Horel som nedočkavosťou uvidieť ten film a len čo som dostal demo verziu, zamkol som sa v svojej izbe a prilepil oči na obrazovku. Čakalo ma veľké rozčarovanie. Odvíjal sa predo mnou nudný, pochmúrny príbeh, v ktorom sa téma vzťahu medzi dvoma starnúcimi mužmi vôbec neobjavila. Určite sa na to pozerám zle, zišlo mi na um. Nepáči sa mi to iba preto, že ja by som tú rolu poňal inak. Ale film mal naozaj zlé kritiky a premietali ho iba niekoľko týždňov.

A aké poučenie z toho plynie? Netrápte sa, keď sa vám nesplní nejaké želanie. Boh má totiž zmysel pre humor. Pozerá sa dolu na zem a usmieva sa nad našou naivitou: Ako mám tomu hlupáčikovi naznačiť, že film „Zápas s Hemingwayom“ bude prepadák? Ako mu mám dať najavo, že najväčšiu službu mu preukážem, ak ho nevyslyším? A tak som pochopil jedno: Ak Boh naše modlitby nevypočuje, dobre vie, prečo to robí.“

Táto skúsenosť dokazuje, že aj v živote herca slnko šťastia nesvietilo vždy. Lenže odovzdať svoj problém do Božích rúk a povedať: fiat, nech sa stane tvoja vôľa, je ten najmúdrejší postoj, aký môžeme zaujať.

Uzavrime našu úvahu slovami pápeža, Jána XXIII. (1881-1963), ktorý sa takto modlil:
Mária, tvoje meno je na mojich perách a v mojom srdci už od mojich detských liet. Už v detstve som sa naučil milovať ťa ako matku, vzývať ťa v nebezpečenstvách a dôverovať v tvoje orodovanie.
Mária, v duši mi čítaš túžbu po poznaní pravdy, po čnostnom živote, túžbu, aby som bol múdry a spravodlivý, silný i trpezlivý a aby som bol bratom všetkých.
Mária, pomôž mi v mojom rozhodovaní, aby som žil ako verný učeník na zveľadenie a radosť kresťanskej Cirkvi.
Mária, pozdravujem ťa ráno i večer. Na celodennej ceste ťa vzývam, od teba čakám oduševnenie a posilu, aby som si verne plnil svoje povinnosti počas pozemského povolania, aby som nimi oslávil a dosiahol spásu.
Mária, tak ako ty v Betleheme i na Golgote, i ja chcem zostať stále pri Ježišovi. On je nesmrteľný kráľ vekov a národov.

8.5 Definitívne

Mt 5, 1-12 Blahoslavení chudobní v duchu
Štvrtá cezročná nedeľa A: Napriek ťažkostiam

Nemecký dramatik a spisovateľ, Berthold Brecht (1898-1956), napísal: „Nebolí ma hlava z toho, čomu v Biblii nerozumiem, ale z toho ma bolí hlava, čomu v Biblii rozumiem.“[123] Paradoxne znie takýto výrok. Študenta obyčajne bolí hlava z toho, čomu nerozumie, čo si musí naštudovať. To, čomu rozumie, je pre neho jednoduché. Človeka bolí hlava z vecí komplikovaných. Brecht však o Biblii píše opačne: to, čo je v Biblii jednoduché a jasné, čo pochopí aj malé dieťa, je mnohokrát ťažko uskutočniteľné. Preto človeka z toho bolí hlava.

[123] KOTRMANOVÁ, M.: *Perly ducha*. Ostrava: Knižní expres, 1996, s. 26.

Aj horská reč, Ježišove blahoslavenstvá, patria k tej časti Písma, z ktorej človeka môže bolieť hlava. Nie preto, že by boli nezrozumiteľné, ale preto, že je ťažko podľa nich žiť.

Fiktívne sa hádame s Ježišom: Pane, ty hovoríš, že šťastní sú tí, ktorí sú chudobní v duchu, čiže závislí od Boha. Ale nehnevaj sa, my túžime skôr po nezávislosti.

Ty tvrdíš, že šťastní sú tí, ktorí sú plačúci a majú súcit s biedou druhých. Ale podľa našej predstavy, šťastie znamená úsmev na tvári, a nie slzy v očiach.

Ježišu, ty hovoríš, že šťastie je prisľúbené tým, ktorí sú tichí. Dnes, keď rastú ceny a nezamestnanosť, ako máme byť tichí a nešomrať?

Ty, Pane, hovoríš, že šťastní sú tí, ktorí sú hladní a smädní po spravodlivosti. Ale nám sa zdá, že šťastie kráča s tými, ktorí sú pri moci a držia sa zásady: kade vietor, tade plášť. Načo hlad a smäd po spravodlivosti?

Ježišu, ty hovoríš: blahoslavení milosrdní, čo vedia poskytnúť milosť srdca. Ale pre nás je ťažké žiť bez konfliktných situácií a nehnevať sa.

Ty sľubuješ šťastie takým ľuďom, ktorí majú čisté srdce, darujúce sa, mysliace na druhého. Ale srdcia ľudí sú aj skúpe, egoistické! Koľko žien chce mužov iba využiť, koľko mužov chce ženy použiť len pre svoje potešenie?

Vravíš, že blahoslavení sú tí, ktorí šíria pokoj. No vo svete sú šťastnejší tí, ktorí pomocou vojny zaujmú určité územie a zbohatnú.

Hovoríš, že prenasledovaní sú šťastní. Ale ako môžu byť šťastní tí, ktorí v totalitných režimoch boli v gulagoch alebo iných koncentrákoch?

Teraz chápeme Ježišu, že z tvojich požiadaviek ľudí bolí hlava, lebo všetci im rozumejú, ale málokto ich dokáže žiť.

Aby nás však neprepadol pesimizmus z neuskutočniteľnosti Božích slov, poďme v úvahe ďalej. Z iných výrokov Ježiša vieme, že nechváli stav chudoby, hladu, plaču a že zlé veci nazýva zlom. Ale ak sa k stavu chudoby, biedy, plaču pridá správny vnútorný postoj - postoj viery v Boha - môže sa stať pre človeka požehnaním. Vtedy človek pochopí, že Božie slová sú uskutočniteľné.

Potvrdzuje to udalosť z románu Jozefa Rotha o židovskej rodine dedinského učiteľa. Volal sa Mendel Singer. Jeho rodina bola zasiahnutá mnohými osudovými ranami. Po narodení štvrtého dieťaťa zistili, že sa nespráva celkom prirodzene a v jeho vývoji sú určité chyby. Nepohybuje nožičkami tak, ako by malo a nerozpráva ľudskou rečou, ale vydáva zvieracie zvuky. V tejto osobnej núdzi mama vzala dieťa a išla s ním k miestnemu rabínovi, ktorý mal povesť Božieho muža. Rabín jej povedal: „Bolesť tvojho syna urobí ťa múdrou. Zlosť, ktorú teraz prežívaš, urobí ťa dobrou. Horkosť, ktorú máš, privedie ťa raz k jemnosti. Choroba sa ti stane silou.“ Jozef Roth túto kapitolku končí slovami: „S milosťou v srdci vrátila sa žena domov.“ [124]

Na stave postihnutého dieťaťa sa nič nezmenilo, ale zmenil sa postoj matky. Uvedomila si, že všetko zlé je na niečo dobré. Choroba človeka vrhá do náručia Božieho a pomáha mu objavovať jeho silu. Iba ak človek prejde určité útrapy, dostáva sa k poslednému svetlu a pravde, a nakoniec v ňom zvíťazí láska a dobro.

Blahoslavenstvá nás učia, že víťazstvá chorôb, nedostatkov, zloby, hriechu, nespravodlivosti sú dočasné a majú veľmi obmedzenú silu. Na konci dejín bude len jedna jediná pravda - tá, ktorú napísal Ján v Apokalypse, keď hovorí: „Sláva, spása a moc nášmu Bohu“ (Zjv 19, 1). Definitívne porazenie zla zabezpečil Ježiš svojou smrťou a zmŕtvychvstaním. A hoci nateraz vidíme nedostatky vo svete okolo seba, môžeme veriť, že na konci dejín to bude inak.

Život je cesta a proces. Človek nie je hotový, nie je už dobrý a perfektný, ale je k čomusi povolaný, nasmerovaný. Raz i v ňom definitívne zvíťazí dobro a láska, hoci dnes si musí

---

[124] ROTH, J.: *Hiob (Jób)*. Kolín 1982, s. 19.

spytovať svedomie a vyznávať hriechy. Viera v toto definitívne víťazstvo lásky v nás, robí z nás kresťanov. Boh sa na nás díva očami tohto definitívneho, večného pohľadu, nielen z pohľadu dočasnosti, pominuteľnosti.

Tu je dôvod, prečo mohol Ježiš vyhlásiť za šťastných, blahoslavených aj tých, ktorí trpia, aj tých, ktorí sú hladní, smädní, aj tých, ktorí sú nešťastní, chorí, atď. Lebo niečo iné je pohľad v prítomnosti, a niečo iné pohľad definitívny.

Môžeme sa len tešiť z toho, k čomu sme ako ľudia pozvaní. Akú krásnu predstavu má Boh, aj keď nás vidí ponorených do sveta plného nedostatkov. Za to mu patrí naša osobná vďaka.

8.6 Optika transformácie

Mt 16, 21-27 Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba
Dvadsiata druhá cezročná nedeľa A: Nepýtať sa prečo, ale ako

Predstavme si situáciu človeka, ktorý má dohodnuté stretnutie s obchodným partnerom. Príde presne a čaká. Druhá strana mešká desať minút. Oprávnene sa môže nahnevať, veď na stretnutie sa má chodiť presne. Je mrzutý a zlostný.

Druhá možnosť - povedať si: dnes ráno som sa nestihol pomodliť, využijem desať minút. Ktovie, aké dôvody má partner pre meškanie. V tej chvíli sa desať minút nervóznych transformuje na požehnaných. Stávajú sa materiálom, z ktorého je život budovaný pre nebo.

Všetko záleží na postoji: či sa na ťažkosti života pozeráme odmietavo, alebo Ježišovým pohľadom – transformačne. Dá sa to vidieť v šestnástej kapitole Evanjelia, ktoré zapísal Matúš. Ježiš rozpráva učeníkom o svojej budúcnosti – „bude musieť mnoho trpieť od starších, veľkňazov a zákonníkov, že ho zabijú, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych“ (Mt 16, 21). Apoštol Peter chcel Ježiša uchrániť ťažkostí: „To sa ti nesmie stať!“ Na to mu Ježiš povedal: „Choď mi z cesty, satan. Na pohoršenie si mi, lebo nemáš zmysel pre Božie veci, len pre ľudské“ (Mt 16, 23). Mať zmysel pre veci Božie, znamená rozumieť, ako nás cez ťažkosti života Boh vedie ďalej.

V predchádzajúcej kapitole Ježiš nazval Petra skalou, grécky „petra“. Tu ho nazýva po grécky „skandalon“ – kameňom úrazu, pohoršením. Pevný kameň môže byť oporou, stavebným materiálom pre dom, zatiaľ čo na ceste ležiaci kameň, môže byť prekážkou a spôsobiť úraz. Ťažkosti života človeka buď zocelia, upevnia, alebo mu budú prekážkou – ostane popudený a nahnevaný. Veriaci človek, ktorý má zmysel pre veci Božie, hodnotí svet i ťažkú životnú situáciu inak, ako neveriaci.

V tomto zmysle sa dajú pochopiť Ježišove slová: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“ (Mt 16, 24). Krížov je dosť: v oblasti zdravotných ťažkostí, nezamestnanosti, finančných problémov, výchovy, rodinných vzťahov, atď. Nedá sa im vyhnúť, ale veľa záleží na tom, či sa nimi budeme zaoberať iba racionálne a ateisticky, alebo prijmeme Ježišovu optiku transformácie.

Za nedostatočné treba považovať spoliehanie sa iba na seba a čisto vedecký prístup k životným ťažkostiam. Lekár a psychológ povie: nepýtajte sa „prečo?“ ale iba „ako?“ – sa niečo stalo a dá sa vyriešiť. Náboženský prístup dopĺňa vedecký, lebo je dôležité uveriť, že Boh je Otec, ktorý nás má rád, sprevádza nás celý život a jeho prozreteľnosť bdie nad nami. Chvíľa, ktorá sa javí ťažkou, je znakom, ktorý možno čítať Ježišovými očami. Vtedy človek zistí, k čomu ho Boh volá napriek ťažkostiam.

Francois Fénelon (1651-1715), arcibiskup v Cambrai, napísal: „Ten, kto nikdy netrpel, nevie nič, nepozná ani dobro, ani zlo, nepozná ľudí ani sám seba.“ Na to, aby sme poznali pravdu o živote, musíme prejsť cestami, ktoré sú spojené s utrpením. Ale ono nemá byť dôvodom na porážku, ale na dennodenné vzkriesenie.

Potvrdzuje to aj príbeh z každodenného života. Pani sedela v nemoci a uvedomovala si, že zajtra tu bude ležať ako pacientka, kvôli operácii. Chrbtica je háklivá záležitosť, dôverovala,

že predsa sa to len podarí. Pred niekoľkými týždňami pochovala otca, a preto sa v duchu modlila: „Bože, zošli mi v tomto trápení anjela!“

Vtom zbadala staršiu pani ako pomaly kráča k pokladni. Postavila sa za ňu a obdivovala, ako je elegantne oblečená. Mala jasné kašmírové šaty, šál, brošňu, červenohnedý klobúk. „Prepáčte, pani, chcem vám len povedať, že ste krásne oblečená.“ Starká sa otočila, podala jej ruku a vravela: „Nech vám Pán Boh odplatí tento kompliment. Jednu ruku mám umelú, v druhom ramene mám kovovú sponu a ani nohy nemám v poriadku. Chvíľu mi to trvá, kým sa ráno oblečiem. Ale snažím sa farebne zosúladiť, lebo vidím, že v dnešnej dobe na tom veľmi nezáleží. Potešili ste ma. Vaše slová pôsobia na mňa ako jeden z malých anjelikov.“

Autorka píše: „Keď som odchádzala preč, nebola som schopná povedať ani slovo. To, čo mi starká povedala, bolo balzamom na moju dušu.“

Ruke sa v našom tele nemusí dariť, ani ramenu, ani kĺbom, ale to ešte neznamená, že Bohu v nás sa nedarí. Boh v nás nemá ani choré rameno, ani chorú ruku. Všetko záleží na našej viere a láske k nemu.

Našou úlohou je otvárať sa pre Božiu priazeň, aby pôsobila v našich ťažkostiach a transformovala zmysel pre veci ľudské na zmysel pre veci Božie. Ďakujme za evanjelium, nad ktorým môžeme tisíckrát rozjímať a vždy budeme mať o čom: „Kto chce ísť za mnou... nech vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo, kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí život pre mňa, nájde ho“ (Mt 16, 25).

8.7 Duchovná fontána

Jn 10, 1-10 Ja som brána k ovciam
Štvrtá veľkonočná nedeľa A: Z ukrižovania urobiť premenenie

Biskup si pozval jedného z farárov: „Milý spolubrat, už si dlho na jednom mieste, myslím si, že by si mal ísť na väčšiu farnosť, chcel by som ťa ustanoviť za farára do mesta“. Kňaz sa bránil: „Ja by som radšej išiel na dedinu. Lebo spievať neviem dobre, príprava na kázeň mi trvá dlho, katechizmus učím v nižších ročníkoch. V meste je to celkom ináč. Pán biskup, ja som iba ODF, obyčajný dedinský farár.“ Biskup sa usmial: „ODF, obyčajný dedinský farár? Ale to sa dá aj ináč čítať. ODF môže znamenať: ozajstná duchovná fontána. Mesto potrebuje ozajstnú duchovnú fontánu!“

Každý má rád človeka, ktorý je pokorný, skromný, ODF. Nikto nemá rád pyšného a namysleného. Aj medzi kňazmi nájdeme všelijakých. Čo je však podstatou kňazskej služby?

Ježiš z Nazareta, na ktorom stojí naše Vyznanie viery, kňazom nebol. V jeho časoch sa duchovenstvo delilo na vyššie a nižšie. Chlapec sa narodil v kmeni Levitskom a bolo jasné, že bude konať službu v Jeruzalemskom chráme. Nižšie duchovenstvo v chráme - leviti znamená službu speváka, alebo služby spojené s obetovaním, s kultom alebo upratovaním, strážením. Toto kňazstvo bolo kmeňové, rodové, prenášalo sa z pokolenia na pokolenie, dedilo sa. Existovalo aj vyššie duchovenstvo - Áronovské, ku ktorému patrili veľkňazi, lektori, znalci Božieho zákona. Okrem toho v jednotlivých mestách a dedinkách boli synagógy, kde sa neprinášali obety, ale ľudia sa v sviatočný deň zhromažďovali a čítalo sa z Božieho zákona. Miestny kňaz - rabín ho vysvetľoval.

Do tejto spoločenskej triedy Ježiš z Nazareta nepatril. Vnímali ho skôr ako potulného mudrca, učiteľa. Napriek tomu zo svojich nasledovníkov vytvoril kňazský ľud. Ježišovi totiž nešlo len o kult, obety v chráme, ale o to, aby každý človek žil novým štýlom, v ktorom bude chváliť Boha a bude solidárny voči blížnym. Jakub apoštol vysvetlil pravý kult slovami: „Čistá a nepoškvrnená nábožnosť pred Bohom a Otcom je: navštevovať siroty a vdovy v ich tiesni a zachovať sa nepoškvrneným od tohto sveta“ (Jak 1, 26-27). Aj Peter apoštol vysvetľuje: „Dajte sa vbudovať aj vy ako živé kamene do duchovného domu, do svätého kňazstva, aby ste prinášali duchovné obety, príjemné Bohu skrze Ježiša Krista“ (1Pt 2, 5). V liste Hebrejom čítame: „Prinášajme Bohu obetu chvály, totiž ovocie úst, ktoré vyznávajú jeho meno“ (Hebr

13, 15). Pavol z Tarzu to pochopil Ježišovým štýlom: „Pre Božie milosrdenstvo vás prosím, aby ste svoje telá prinášali ako živú, svätú, Bohu milú obetu, ako svoju duchovnú bohoslužbu“ (Rim 12, 1). Vzniká posun smerom k duchovnému kultu, aby človek bol ODF – ozajstnou duchovnou fontánou.

Tak sa stalo, že prvé komunity Ježišových sympatizantov žili ako kňazský ľud na základe krstu. Kňazský úrad mali dovtedy králi - rozhodovali, súdili, viedli ľud, vykladali určité proroctvá. Aj kniežatá okolo kráľa boli kňazmi. Ostatný ľud bol otrocký. Ak sa kresťania začali nazývať kňazským ľudom, bolo to dôležité vyznačenie.

V neskorších desaťročiach 1. storočia po Kr. museli si zvoliť diakonov, ktorí obsluhovali pri stoloch; neskôr bolo potrebné ustanoviť presbyterov - starejších, ktorí predsedali zhromaždeniu; iní mali funkciu episkopos - dozorca, biskup. Ale všetci tvorili pokrstený Boží ľud, ktorý má účasť na všeobecnom kňazstve Kristovom.

Podstatu kňazskej služby vyslovil Ježiš vetou: „Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie. Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier položí svoj život za ovce“ (Jn 10, 10-11). Týmito slovami Ježiš vysvetlil, ako premenil ukrižovanie, akt vonkajšieho násilia, na úkon dobrovoľného obetovania sa za iných ľudí. Z násilného ukrižovania urobil premenenie - poznačenie Božou prítomnosťou, ktoré znamená posun v kvalite života. V tomto zmysle sa Ježiš stal ODF, ozajstnou duchovnou fontánou.

Toto je kňazská služba každého veriaceho človeka: akt vonkajšieho násilia (chorobu, ktorá na nás dolieha, nezamestnanosť, ekonomické problémy, krízu v rodine, korupciu v spoločenskom živote) poznačiť Božou prítomnosťou, a tým ich premeniť na dobrovoľnú obetu. Zopakuje sa to, čo urobil Ježiš: z ukrižovania urobil premenenie, teda dobrovoľné darovanie sa.

Preto sa zúčastňujeme na Eucharistii, lebo pri každej omši si pripomíname Ježišovu metódu: „Toto je moje telo, ktoré je pre vás“ (1Kor 11, 23). To znamená, urobiť z každodenných akcií úkony premenenia, pozdvihnutia v živote. Kňazská služba veriaceho kresťana nie je odrezaná od života, ale pomáha mu stať sa ODF, ozajstnou duchovnou fontánou a nachádzať cieľ i zmysel každodennej činnosti.

Dánske príslovie hovorí: „To, čím si, je Boží dar pre teba. Ale ako svoje schopnosti využívaš, to je tvoj dar Bohu a ľuďom.“ Svojím poslúžením a obetovaním sa vyjadrujeme účasť na všeobecnom Kristovom kňazstve.

Bruce Marshall, škótsky spisovateľ (1899-1987), ako dospelý konvertoval ku katolicizmu. Medzi príbehy, ktoré napísal, patrí aj nasledujúci: Páter Smith to nemal ľahké, lebo v meste nebol kostol, bola tam len prenajatá hala, skladisko na ovocnom trhu. V nedeľu dopoludnia, keď išiel do skladiska, pršalo, strecha z vlnitého plechu bola prederavená, a počas kázne začalo zo stropu kvapkať. Povedal ľuďom: „Roztiahnite si dáždniky“. Katolíci v tom kraji boli menšinou.

Po omši boli dva krsty. Taliansky zmrzlinár prinášal dcéru, dostala meno Elvíra, a škótsky šofér električky prinášal syna Jozefa. Kňaz ich pokrstil a keď rodičia dávali príspevok za krst, kňaz povedal: „Potrebujeme nový kostol, to je začiatočný vklad“.

Neskôr prišli sestričky, kúpili menší dom, ku ktorému postavili triedu a malú kaplnku. Pri posviacke došlo k incidentu: biskup, kanonici, pán farár, cítili vo vzduchu napätie – ozývalo sa pískanie, krik, zaťaté päste. Biskup išiel ako na popravu. Farár Smith skláňal hlavu, ani on nechcel byť mučeník. A vtedy sa to stalo: ostrý kameň z davu ho zasiahol do hlavy. Keď sa o týždeň v nemocnici prebral z bezvedomia, ďakoval Bohu za tú škaredú ranu, lebo v novinách slušní ľudia odsúdili tento útok a hrnuli sa dary na postavenie nového kostola nielen od katolíkov.

Deti, ktoré pokrstil páter Smith, Elvíra a Jozef, rástli. Keď boli žiakmi, vodili sa za ruku ako súrodenci, hrali sa ako nevinné deti. Keď mali osemnásť, Elvíra povedala: „Otče, ja som smutná“.

„A prečo?“
„Mám Jozefa veľmi rada, a on chce byť kňazom.“
„Tak ty buď sestričkou,“ povedal Smith.
„Ale ja mám rada pekné šaty, aby sa za mnou ľudia otáčali“.
Kňaz jej povedal: „Môžeš mať Jozefa rada, ale nesmieš ho ukradnúť ľuďom, ktorým on chce slúžiť.“ A tak sa rozišli. „A čím budeš?“
Odpovedala: „Herečkou“. Odišla do Hollywoodu a vrátila sa po piatich rokoch, keď mal Jozef primície. Doniesla dar na nový kostol, ktorý chcel páter Smith postaviť. „Je to môj prvý honorár“.

Jozef pôsobil ako kňaz statočne, páter Smith začal stavať, ľudia pomáhali, lenže začala Druhá svetová vojna. Zomrel biskup v miestnej diecéze a pápež rozhodol, že nástupcom bude mladučký, tridsaťpäťročný kňaz Jozef. Bola to veľká radosť, kostol bol dostavaný, nový biskup, Jozef, ako prvú úlohu mal urobiť posvätenie tohto chrámu. Elvíra prišla už nie ako herečka, ale v dôstojníckej uniforme, pretože slúžila v armáde ako sestra.

Dva dni pred posviackou prileteli Hitlerove bombardéry až na sever Anglicka, hučali dlho, celú noc, páter Smith vošiel do kostola a vtedy to buchlo. Veľká bomba zrútila klenbu a malé zápalné bomby zapálili lavice, oltáre, sakristiu a rúcha. Páter Smith utekal k svätostánku, bol kovový, rozpálený požiarom, poranil sa, ale zachránil monštranciu aj cibórium a nocou, ožiarenou ohňom, niesol ho k sestričkám do kaplnky. Tam spadol. Ako vo sne videl učiteľku, deti, sestru, ako mu bozká ruku a lúči sa s ním. Videl Elvíru v krásnej uniforme, ako plače. Vedľa stál Jozef, mladý biskup, a páter Smith povedal: „Plakať nepomôže. V nedeľu majte omšu zasa na ovocnom trhu, v tej starej hale.“ Zomrel a oni začali znovu.[125]

ODF, obyčajný dedinský farár? Ozajstná duchovná fontána! Ďakujeme Bohu za účasť na Ježišovom kňazstve.

[125] MARSHALL, B: *The World, the Flesh, and Father Smith* endnote. Houghton Mifflin 1945.

9 Pominuteľnosť- návrat domov

9.1 Vráť sa domov

Lk 1, 39-56 Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný
Nanebovzatie Panny Márie A: Viera v nebo

Dedko vo veľkom supermarkete nakupoval podľa zoznamu. Zastavil sa pri oddelení kávy, ale bol zmätený. Toľko druhov, ktorú má vybrať? Pomáhal mu mladý predavač, ktorý si všimol, že dedko mal na konci zoznamu napísané: „Teraz máš všetko nakúpené, vráť sa domov!“[126]

Príde nám to úsmevné, lebo ešte si pamätáme: koľko máme na účte, termíny stretnutí, úlohy na budúci týždeň, atď. Ale kto môže s istotou povedať: nedostanem Alzheimera, keď budem senior? A keby aj nie, tak isto príde čas, keď Boh povie: Všetko máš urobené, vráť sa domov!

Ateistické vyznanie viery znie: „Všetko máš urobené, vráť sa do zeme!“ Kresťan má iné vyznanie viery: „Všetko máš urobené, vráť sa domov!“ Je v tom veľký rozdiel.

Ak sa dívame na život Panny Márie, aj ona mala zoznam úloh. Mala prijať a vychovať Syna, čo splnila. Mala byť manželkou Jozefovi, ktorý bol starší. Aj to splnila. Mala byť pod krížom svojho syna. Aj túto úlohu ticho splnila. Pochovala svojho syna, bola pri zoslaní Ducha Svätého, vytvárala prvotnú cirkev, spoločenstvo s apoštolmi pri modlitbe.

Preto aj jej bolo oznámené: keď si všetko urobila, vráť sa domov. Apoštoli našli jej hrob prázdny. Boh nedovolil, aby jej telo zhnilo v zemi. Od prvého storočia sa toto posolstvo odovzdáva vo viere Cirkvi. Ide o posolstvo zachované vo viere ľudu a nepochádzajúce z vedeckého dôkazu.

Náš vedecký a moderný svet hovorí o smrti pesimisticky, chladne, bezradne, neponúka riešenie. Ale keď sa v Cirkvi hovorí o smrti, tak sa oslavuje. Dokazuje to slávnosť Nanebovzatia Panny Márie. Ona počas svojho života bola smrťou oslávená, nielen pochovaná.

Máriin model sa vzťahuje na každého kresťana. Pavol z Tarzu v liste Efezanom napísal: „Boh, bohatý na milosrdenstvo, pre svoju nesmiernu lásku, ktorou nás miluje... oživil nás s Kristom ... a s ním nás vzkriesil a daroval nám miesto v nebi v Kristovi Ježišovi“ (Ef 2,4-6). Boh nám už daroval miesto v nebi, odkedy sme pokrstení, aby ukázal v budúcich vekoch bohatstvo svojej milosti. Počíta s nami, dáva nášmu životu cieľ, zmysel. Na to môžeme byť len hrdí – vraciame sa domov, nie do zeme.

Táto nádej na nebo je veľmi potrebná. Je protiváhou skúsenosti z lúčenia. Bežné lúčenie je trpké, ale ak je za ním Božia prozreteľnosť, je iné. Mnohí po rozlúčke prežívajú osamelosť, na chodbách domu zostalo ticho, manželská posteľ prázdna, všetko vyčerpáva dušu. Zostali izolovaní ako v karanténe, samota ich ubíja. Ale ak veríme v Boha, potom vieme, že Boh už dávno naplánoval opätovné stretnutie. V Božom kalendári je už zvýrazňovačom podčiarknutý určitý deň nášho stretnutia s ľuďmi, ktorých máme radi.

V knihe Zjavenia sv. Jána je veta: „Uvidí ho každé oko“ (Zjv 1, 7), teda aj tí, ktorí ho dnes odmietajú. Boh má dosť času, počká, a na konci života splní vôľu každému človeku: kto ho nechcel stretávať na zemi, tomu sa nebude vnucovať. Ale uvidieť ho bude musieť. Každodenný postoj: „Nechcem ťa, Bože, stretnúť, nechcem ťa vidieť!“ sa ukáže ako omyl, lebo človek zistí, čo stráca na celú večnosť. Táto bolesť duše sa v teológii volá zatratením. Nie z Božieho plánu, ale z ľudskej vôle a dobre nacvičeného odmietania. Uvidí Boha nie na prežívanie, ale ako záblesk toho, čo stráca. Nechcel ho ako Otca, ale bude musieť uznať ho ako Sudcu.

V Matúšovom Evanjeliu, v dvadsiatej štvrtej kapitole je pekná veta: „Uvidia Syna človeka prichádzať na nebeských oblakoch s veľkou mocou a slávou“ (Mt 24, 30). Každého,

[126] Reader´s Digest Výber, apríl 2014, s. 65.

kto prijal jeho pozvanie a vyznáva jeho meno, zavolá po mene a splní jeho požiadavku po celovečnom šťastí. Ako poznamenáva Ján: „Zotrie im z očú každú slzu“ (Zjv 21, 4). To je posolstvo nádeje a obsah mariánskeho sviatku Nanebovzatia.

Viera v nebo nie je len jedna z možností: môžeš, alebo nemusíš. Táto viera nás formuje. Ak veríme v nebo, podľa toho aj konáme, žijeme. Nevera v nebo tiež formuje človeka - k ľahostajnosti a zlomyseľnosti, že všetko je márnosť a život nemá zmysel.

Nad niektorými príbehmi sa pýtame: stalo sa to, alebo je to výmysel? Colton Burpo mal iba štyri roky. Podstúpil urgentnú operáciu slepého čreva. Rodičov zarazili príbehy, ktoré im začal rozprávať po operácii. Hovoril o svojej návšteve v nebi. Presne opísal, čo robili rodičia počas operácie a rozprával o ľuďoch, s ktorými sa v nebi stretol a ktorých na zemi nemal možnosť spoznať, ani mu o nich nikto nerozprával.

V knihe „Nebo nie je výmysel“, píše jeho otec o tom, ako sa štvorročný chlapec pýtal mamy: „Jedna moja sestrička ti zomrela v brušku, však?“ Rodičia sa predsa o tom nikdy nerozprávali, bol primalý na to, aby tomu porozumel. Na tvári mamy sa zračili zvláštne emócie: „Kto ti povedal, že mi v brušku zomrelo dieťatko?“ pýtala sa vážnym tónom.
„Ona mi to povedala, sama mi to povedala, že ti zomrela v brušku.“
Potom sa trochu nervózne prikradol zoči-voči matke a obozretne sa jej prihovoril: „Všetko je fajn, mami, má sa dobre. Pánbožko si ju adoptoval.“
Mama sa zošmykla z gauča, kľakla si ku chlapcovi, aby mu videla do očí. „Myslíš Ježiša?“ pýtala sa.
„Nie, ja myslím na Ježišovho Otca!“
Mame zažiarili oči a spýtala sa: „Ako sa volala? Ako sa volala tvoja sestrička?“
A chlapec odpovedal: „Nemá meno. Nijaké ste jej nedali.“
Rodičia boli ohúrení. A chlapček dodal: „Vravela, že sa nevie dočkať, kedy s ockom prídete do neba!“[127]

V dvadsiatom prvom storočí skonštatujeme: asi u neho nejaké lieky vyvolali halucinácie. Alebo to pripíšeme spisovateľskej fantázii, lebo to nie je verifikovateľné. Ale pravdou zostane, že viera v nebo je dôležitá. Nechce sa s nami stretnúť náš starý otec? Nechce sa s nami stretnúť otec, mama? Neteší sa celá Božia rodina na tento deň stretnutia?

Patrí sa vzdávať Bohu vďaku za to, že máme vieru v nebo, napriek tomu, že iní o ňom rozmýšľajú inak, a volať: Mária nanebovzatá, oroduj za nás!

9.2 Služba vzkriesenia

Jn 11, 1-45 Ja som vzkriesenie a život
Piata pôstna nedeľa A: Vzkriesiť dobro a lásku

Keď niekto povie, že je krajčír, je jasné, akú službu od neho možno očakávať. Keď iný povie, že je murár, zjavne od neho možno očakávať služby spojené so stavebníctvom. V každom štáte sa životná úroveň meria podľa úrovne služieb. Priemerná mzda v našej krajine je výrazne nižšia ako v západnej Európe. Za posledných sto rokov totiž vlády v západnej Európe ináč spravovali krajinu ako vlády na našom území. Výsledkom je rozdielna životná úroveň a úroveň služieb.

Okrem služieb stravovacích, cestovných, zdravotných, počítačových, odevných, atď. každý človek bude raz potrebovať službu, ktorú ponúka Ježiš z Nazareta a volá sa služba vzkriesenia. Je to nespochybniteľné preto, že život je limitovaný a pominuteľný. Kto iný okrem Ježiša poskytol službu vzkriesenia? Iba on vie vzkriesiť, a s tým ponúka aj inú úroveň života.

Všetci filozofi, politici, lekári, právnici, ekonómovia hovoria o ideáloch, ktoré vedú do hrobu. Iba Ježiš hovorí o ideáli pre život a ponúka službu vzkriesenia, ktorá vedie do života.

---

[127] BURPO, T. – VINCENTOVÁ, L.: Nebo nie je výmysel. Neuveriteľný príbeh chlapčeka o výlete do neba a naspäť. Bratislava : Tatran 2011, s. 115-117.

Vystihujú to slová: „Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky. Veríš tomu?“ (Jn 11, 25).

Obyčajne je to tak, že za objednané služby u krajčírky alebo v kaderníctve sa musí zaplatiť. Ako by sme mali zaplatiť za službu, ktorú ponúka Ježiš? Priateľovi sa neplatí peniazmi, on slúži z kamarátstva. Medzi priateľmi je blízkosť. To je aj Ježišov vzťah k nám. Nič iné si neželá, než to, aby v nás našiel priateľov. Zaplatíme za jeho službu vtedy, keď prejavíme, že ho máme radi.

Až doteraz v našej úvahe bolo ústredným slovom: „vzkriesenie.“ Ale v príbehu Lazára z Betánie sa okrem vzkriesenia spomína vzťah, láska. Napríklad: „Pane, ten, ktorého miluješ, je chorý“ (Jn 11, 3), alebo: „Ježiš mal rád Martu, i jej sestru a Lazára“ (Jn 11, 5). Keď stáli pri hrobe a Ježiš zaplakal, je tam poznámka: „Židia povedali - Hľa, ako ho miloval“ (Jn 11, 36).

Viera a láska úzko súvisia. Veriť v Boha, znamená mať vzťah, mať ho rád. Preto Ježiš dodal: „Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky“ (Jn 11, 25). Pre tento svet sa zomrieť musí, ale to neznamená, že sa musí umrieť pre večnosť. Dôležité je veriť Bohu a mať ho rád počas života, aby sme neboli mŕtvi na večnosť.

Z viery a lásky k Bohu vyplýva ďalší dôsledok: Ježiš bude utekať na pomoc tomu, kto je jeho priateľom. Ponúka službu, ktorá oslobodzuje človeka v ostatnej chvíli života. Netreba sa báť o to, či Ježiš vie mať rád, len o to, či ja viem mať rád jeho.

Vzniká aj otázka: týka sa služba vzkriesenia všetkých ľudí? Aj darebákov, zločinov a ľudí ľahostajných? Načo ich vzkriesi? Aby mal s nimi problémy aj v nebi? V odpovedi na túto otázku je veľa neznámeho, ale jedno je isté: službu vzkriesenia prijíma človek, ktorý sa snaží v svojom živote robiť služby vzkriesenia. Doma možno búchať po stole, trepať dverami, kričať, nadávať a hnevať sa. Čo sa vtedy vzkriesi v domácnosti? Každý sa zavrie do svojej izby a bude ticho. Vzkriesil sa hnev, utrpenie a smútok.

Ale je aj iná možnosť: deti môžu pochváliť mamu za dobrý obed, manželia sa môžu navzájom oceniť, rodičia môžu povzbudiť deti, a takýmto spôsobom vyvolať úsmev na tvári druhého a vzkriesiť radosť. Nikto nemôže povedať, že nevie ponúknuť službu vzkriesenia, čiže nevie byť dobrý. Lebo kapacitu na to má: byť milujúci človek, spolupracujúci s druhým na jeho zámeroch. Podobne môžeme milovať Boha, keď s ním spolupracujeme na jeho vôli. A najkrajšie na spolupráci je kriesenie radosti, nadšenia, úsmevu a dobra.

Aj opak je možný. Človek, ktorý vychádza večer z krčmy a kráča krivo, nevedno kam, kristuje, bohuje, hreší, namiesto vzkriesenia, pochováva dobro. Jeho sebectvo spolupracuje s alkoholom a výsledkom je pohreb lásky. Platí to v mnohých oblastiach života. Lenivosť, pohodlnosť, žiadostivosť, nevera, korupcia, podvádzanie – všade tam človek vystrojil pohreb láske.

Zbytočne bude sebecký človek hovoriť, že verí v Boha, modlí sa a chodí do kostola. Komu je potrebné také svedectvo? Kresťana nerobí kresťanom zápis v matrike, ale spolupráca na službe vzkriesenia vo svete. Kto spolupracuje s Božou vôľou, miluje Ježiša, ten skutkami potvrdzuje kresťanstvo. Evanjeliové posolstvo o vzkriesení Lazára je veľmi výstižné, aktuálne a prihovára sa každému z nás, lebo nás oslovuje službou vzkriesenia.

Poďme ešte o krok ďalej. Niekto by mohol povedať: rád by som spolupracoval na službe vzkriesenia, keby ten druhý bol lepší. Lebo druhí sú naozaj takí, že nie je ľahké ich mať rád. A tu sa dopúšťame omylu: myslíme si, že keby druhí boli lepší, nám by bolo ľahšie milovať ich. Lenže nestretli ste muža, ktorý má rád svoju ženu, hoci iní povedia, aká je papuľnatá, aká je jedovatá? Hoci ona nadáva, on by za ňu aj život dal, lebo pochopil, že radosť nepochádza z toho, že je milovaný, ale z toho, že on miluje. Múdrosť nie je v tom, že niekto nás má rád a je k nám dobrý, ale v tom, že sa usilujeme byť dobrí k iným. Na svete nie sme preto, aby sme iných prerábali, ale aby sme ich znášali. Toto je náš kríž: znášať druhých takých, akí sú, a mať postoj lásky. Preto sa učíme v Ježišovej škole.

Ale na druhej strane – ak to urobíme, začíname objavovať niečo, čo sme dovtedy nevedeli. Zistíme, čo je to radosť zo života a chuť ponúknuť službu vzkriesenia. Môžeme počítať ešte s tým, že Kristus nám bude utekať v ústrety v poslednej chvíli života, aby nám ponúkol službu vzkriesenia a my sa jej samozrejme chytíme, lebo sme sa usilovali celý život ponúkať túto službu druhým ľuďom.

Staršia pani, chorá na rakovinu, ležala v nemocnici. Na nose veľká hrča, tvár nahnisaná, rany hlboko do kosti, strašný zápach. Zdravotná sestra, ktorá tam pracovala, hovorí: „Chcela som k nej ísť, pomôcť jej, ale odrádzal ma ten zápach. Koľkokrát mi zdvihlo žalúdok, keď som tam vošla... Aj masku som si dala na nos. Raz som sa pri nej neopatrne nadýchla, zdvihlo mi žalúdok, utekala som do susednej miestnosti, nachýlila nad umývadlo. Ujko, ktorý tam ležal žartoval: „Sestrička, také trápenie v požehnanom stave!“ Sestrička mala chuť odvetiť: Viete čo, choďte tam vy, a budete nie v druhom, ale v treťom stave! Ale len sa nadýchla, trochu umyla a znovu išla pacientke poslúžiť.[128]

Neponúka veriaca zdravotná sestra službu vzkriesenia, službu lásky? Samozrejme, že je ťažko komunikovať s tým, alebo oným človekom, pretože zápach sebectva je veľmi veľký. Ale vždy znova sa musíme vracať k posolstvu Ježiša Krista a uvedomiť si: môžeme byť hrdí na to, čo v evanjeliovej viere máme. Nikto iný neponúka službu vzkriesenia, iba Kristus. Bože, daj, aby sme aj my rozvíjali život službou vzkriesenia.

9.3 Prekazený kar

Mt 28, 1-10 Vstal z mŕtvych a ide pred vami do Galiley
Biela sobota A: S akou povahou budeme vzkriesení?

V našom živote sú dôležité tradície, najmä tie, ktoré súvisia s hraničnými situáciami – narodením a smrťou. S narodením sú spojené krstiny, so smrťou kar. Obidvoje majú význam náboženský aj spoločenský. Povedal by niekto, že ich treba zrušiť?

Aj pred dvetisíc rokmi ľudia oslavovali začiatok života – narodenie a odprevádzali zosnulých pohrebnými obradmi a karom. No v evanjeliu čítame, že Ježiš prekazil kar. Keďže ho v piatok večer položili do hrobu ako mŕtvolu, v nasledujúci sviatočný deň - šabat s ním nemohli robiť nič. Ale v nedeľu ráno prišli ženy jeho telo očistiť, umyť, pomazať, zabaliť do plachiet a dôstojne pochovať (Lk 23, 56; 24,1). Potom plánovali posedieť, pospomínať tak, ako to robíme my. No Ježiš im prekazil kar. Ženy prišli, ale namiesto mŕtvoly videli anjela, ktorý im povedal: „Vy sa nebojte! Viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný. Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal. Poďte, pozrite si miesto, kde ležal. A rýchlo choďte povedať jeho učeníkom: Vstal zmŕtvych a ide pred vami do Galiley. Tam ho uvidíte” (Mt 28, 5-7). Prenikol ich strach i úžas, hrôza i nadšenie.

Na jednej strane sa pýtame: Ježišu, prečo si im pokazil kar? Na druhej strane chápeme, že sa tešili. Kto by sa netešil, keby bol kar zrušený? Bolo im oznámené, že Ježiš žije. To, čo na ňom počas života videli - že je dobrý, láskavý, ľuďom naklonený, nosiaci v sebe Božiu povahu - nepatrí rozkladu v hrobe. Áno, žil, zomrel, pochovali ho, ale rozklad v hrobe už nenasledoval.

Ježiš začína novú tradíciu: pri zomieraní sa nemáme starať len o organizovanie pohrebnej služby, rakvy, vencov, miesta na cintoríne, lebo Ježiš chce, aby sme boli oslávení u Otca a večne žili. Táto viera nám najlepšie pomôže spracovať smútok. Krstiny a kary nám zostávajú, ale máme sa tešiť z pravdy vzkriesenia a oslávenia a zakomponovať ju do obradov, súvisiacich s hraničnou životnou situáciou.

Zároveň vzniká otázka: môže byť vzkriesená moja povaha taká, aká je dnes? Nebudú odo mňa utekať anjeli i celé nebo? Božej povahy a vzkriesenia sa báť nemusím, to je istota viery, ale svojho sebectva a zloby sa treba obávať stále.

---

[128] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Piatu pôstnu nedeľu A – výber. Tvrdošín 1990.

Preto sú veľkonočné sviatky výzvou zmeniť život smerom k láske a úcte, aby sme boli hodní vzkriesenia a mali dôveru, že Boh si nás zoberie k sebe, keďže videl naše snaženie. [129]

Zaujímavo sa píše v dejinách filozofie o Sokratovi (469-399 pred Kr.), ktorý vraj, keď vo väzení čakal na svoju popravu, jedného dňa počul spev spoluväzňa - obťažný text od básnika Stesichora. Sokrates ho požiadal, aby ho slová naučil. Väzeň mu hovorí: „Stojí to za to?" „Rád by som sa pred smrťou ešte niečo nové naučil", odpovedal Sokrates.[130]

Týmto výrokom Sokrates naznačil, že nejde o pamäť, ale o schopnosť byť otvorený: môcť ešte poslúžiť, urobiť niečo, čo by umožnilo celoživotné oslávenie a vzkriesenie. To je obsah výroku: rád by som sa ešte niečo naučil – zjemnil svoju povahu, priblížil sa k Bohu.

Sme vďační Ježišovi za to, že zmenil tradície, prekazil svoj kar, aby nám ponúkol oslávenie v Bohu.

9.4 Vierohodnosť proroctiev

Mt 4, 12-23 Prišiel do Kafarnauma, aby sa splnilo, čo predpovedal Izaiáš
Tretia cezročná nedeľa A: Teória pravdepodobnosti

Rodina kúpila dom na dedine. Otec sa prechádzal po záhrade, zdvihol hrušku, ale keď zahryzol, zistil že je tvrdá a kyslá. Odhodil ju, pozrel na strom a pomyslel si: na jar ťa vytnem a nahradím! Po čase prišli na návštevu starí rodičia. Starká z dlhej chvíle pozbierala hrušky a uložila v šope na slamu. Po Dušičkách, v novembri si manželka pochutnávala: „Tie hrušky sú výborné!" Manžel musel uznať: „Naozaj sladké, žlté, mäkké a chutné. A ja som chcel ten strom vyťať!" Človek sa ľahko dopustí omylu. Niektoré ovocie dozreje na strome, iné až na slame.

Horšie je, ak sa omyl dotýka filozofie života. Každý sníva o chutnom ovocí zo stromu života. Ale ponúkajú sa dva typy proroctiev. Sociologickí, antropologickí a humanistickí proroci učia, že človek sa rozvíja a nakoniec zomrie a zhnije, smeruje k zabudnutiu a ničote. Teologické proroctvo, založené na viere v Krista, učí, že život sa „neodníma, iba mení"[131] a ponúka celovečnú perspektívu. Ježiš z Nazareta videl ľudský život ako dozrievanie pre nebo. Ohlasoval Božiu blízkosť a silu, vďaka ktorej možno žiť aj vo večnosti. Ak uveríme nesprávnemu proroctvu, náš omyl nebude len záhradnícky, ovocinársky, ale bytostný.

Podobné proroctvo ako Ježiš, učil už Izaiáš (770 pr. Kr.): „Ľud, čo kráča v tmách, uzrie veľké svetlo: nad tými, čo bývajú v krajine temnôt, zažiari svetlo" (Iz 8, 9). Matúš tieto slová citoval, aby vystihol, kto je Ježiš. Čím je svetlo pre krajinu, tým je Ježiš pre ľudský život, lebo každý človek sedí v tieni smrti. Otázkou je, či chce, alebo nechce dovoliť, aby do jeho izby smrti zažiarilo svetlo Božieho proroctva.

Krajiny Zabulon a Neftali boli v 8. stor. pred Kristom okupované Asýrskom. Ľudia sa cítili ako v prítmí, vnútorne protestovali, no boli bezmocní. Izaiáš ich povzbudzoval: Nebojte sa, nebude to tak stále, príde oslobodenie! Táto dejinná udalosť poslúžila evanjelistovi Matúšovi, aby vykreslil Ježiša ako osloboditeľa.

Presvedčiť sa o správnosti proroctva môže každý človek na sebe. Ale nevýhodou je, že nikto nemá k dispozícii dva životy: prvý, aby si vyskúšal, či proroctvo platí, a potom druhý, aby ho žil naostro. Nejestvuje možnosť, aby najprv žil bez Boha ako ateista, a potom, v druhom živote, už by bol opatrnejší. Preto sa každý musí rozhodnúť, či uverí Ježišovým slovám: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo" (Mt 4, 17).

Ľudia sa vždy museli vyrovnať s pochybnosťami o pravdivosti proroctiev. Tým viac v našom storočí, plnom racionalizmu a hrdosti z vedecko-technickej revolúcie. Ale práve v tom

---

[129] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Bielu sobotu – výber. Tvrdošín 1990.
[130] MELLO, A.: *Modlitba žáby* II. Brno : Cesta 1995, s. 211.
[131] POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE SVIATOSTI A BOHOSLUŽBU: Prefácia o zosnulých I. Rímsky misál. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 1981, s. 399.

istom čase vznikla v matematike teória pravdepodobnosti, ktorá vierohodnosť proroctiev podporuje.

Moody Institut of Science posudzoval biblické zvesti očami tejto matematickej teórie pravdepodobnosti a ich záver je: pravdepodobnosť, že by sa niektoré biblické udalosti boli stali náhodou, bez Božieho zásahu, je jedna ku dvom biliónom. Boží zásah v určitých udalostiach bol teda nevyhnutný, napr. prechod cez Červené more, zmŕtvychvstanie Ježiša Krista, zázraky uzdravenia.

Predstavme si kopu euromincí, dva bilióny. Jednu mincu označíme - pílkou na železo urobíme zárez. Túto nami označenú mincu zamiešame do kopy. Keby sme mince poukladali do stĺpikov vo výške desiatich metrov, potrebovali by sme plochu malého štátu. Teraz si predstavme, že jednému človeku zaviažeme oči, pošleme ho do vnútra tejto kopy, dovolíme mu chodiť napravo, naľavo, dopredu, dozadu. Aká je pravdepodobnosť, že pri prvom kroku vytiahne nami označenú mincu? Jedna ku dvom biliónom.

Taká je pravdepodobnosť, že by sa proroctvá naplnili len ľudskou cestou náhody. Preto je rozumné a odôvodnené veriť, že za biblickými zázrakmi stojí Božia sila, múdrosť a prozreteľnosť.

Ak sú proroctvá vierohodné, potom sa o ne môžeme oprieť aj pokiaľ ide o našu osobnú budúcnosť. Evanjelista Ján napísal: „Tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi“ (Jn 1, 12). Alebo na inom mieste: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život“ (Jn 3, 16).

Výzva: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo“ (Mt 4, 17) potom znamená pre každého z nás, že Boh v svojej sile je schopný aj náš život pretvárať, dotvárať, pomôcť k dozrievaniu tak, aby na jeho konci nebola ničota, ale oslávenie.

Radi by sme Boha videli svojimi očami, hmatali rukami, cítili ho v sebe a mali dôkaz jeho existencie. Lenže Boh je duch a pôsobí silou ducha. Iba ten ho môže okúsiť, kto sa pustí s ním do vzťahu.

O pôsobení neviditeľnej sily je aj nasledujúci príbeh. V rodine Viktora Korša mali radosť, keď sa nasťahovali do trojizbového bytu. Spolu s manželkou a dvoma synmi mali krásne predstavy o živote. Chlapci boli zdraví, rástli ako z vody. Lenže po presťahovaní sa Aljoša začal sťažovať na bolesti v nohách. Neskôr sa začal sťažovať aj na bolesti hlavy, slabosť, takmer vôbec nespal, málo jedol a chradol. Po nespočetných vyšetreniach lekári navrhli odstránenie sleziny. Operácia sa podarila, no chlapcov zdravotný stav sa nezlepšoval. Naopak, pridali sa ďalšie komplikácie: rakovinový nádor na nohe. To bol koniec jedenásťročného syna.

Otec začal rozmýšľať, kde je tajomstvo celého problému. A keď sa začal sťažovať na bolesti aj druhý syn, Viktor Korš dospel k záveru, že bieda, ktorá ich začala prenasledovať, súvisí s bytom. Rovnaký osud stihol rodinu, ktorá sa pred nimi z bytu vysťahovala. Manželia Ružíniovci sa tam nasťahovali pred deviatimi rokmi a do roka im v novom byte zomrela na leukémiu staršia dcérka a po nej aj syn.

Viktor Korš zavolal hygienikov. Prišli aj so zariadeniami, zisťovali radiácie a keď prišli do detskej izby, ručička na prístroji divoko skákala. Namerali dvesto röntgenov. V paneli bol zdroj žiarenia – cézium alebo kobalt, ktorý sa používa pri kontrole panelov. Ako sa ten materiál dostal do betónu je predmetom vyšetrovania.

Existujú sily rádiového žiarenia, ktoré sú neviditeľné, nehmatateľné, no pôsobia na človeka a môžu poškodiť organizmus. [132]

Existuje však aj sila lásky, dobra, sila Boha, ktorá pôsobí opačne a ľudský život buduje. Keď sa teda otvárame proroctvu, ktoré čítame o našej budúcnosti, robíme múdro a zodpovedne, lebo to je tá najkrajšia vízia a perspektíva.

---

[132] CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílie na Tretiu cezročnú nedeľu A - výber. Tvrdošín 1990.

9.5 Jednota prítomnosti a budúcnosti

Mt 25, 1-13 Ženích prichádza, vyjdite mu v ústrety
Tridsiata druhá cezročná nedeľa A: Bedlivosť

V životopisoch uvádzame: narodil/a som sa...vtedy a vtedy. Nebolo by správnejšie povedať: bol som narodený alebo ešte lepšie: mama ma porodila? Lebo ak povieme sloveso v aktívnom tvare: narodil som sa - čo som ja urobil pre moje narodenie? Môžem povedať: včera som sa učil, alebo som jedol, alebo som cestoval – bola to moja činnosť. Ale pri narodení?

Je nám jasné, že byť narodený je veľký dar. Boli sme prijatí na tento svet. Niekto nám umožnil existovať, chodiť po svete a komunikovať s ľuďmi. Lenže Ježiš z Nazareta vychádza z toho, že pobyt na zemi nie je všetko. Je aj iné prostredie, s ktorým človek môže počítať. Existuje život s Otcom v nebi, do ktorého môžeme byť prijatí.

Kým sme na zemi, sme ako v materinskom lone, tento vesmír je tehotný dobrom a chvíľa smrti môže byť chvíľou nášho narodenia pre nebo. Prvé narodenie bolo bez našich zásluh. Druhé narodenie bude závisieť od našich postojov a starostlivosti o spiritualitu.

V tejto súvislosti Ježiš rozpráva podobenstvo o múdrych a nemúdrych pannách a o ženíchovi, ktorému mali poslúžiť na svadbe. Končí ho slovami: „Preto bdejte, lebo neviete ani dňa ani hodiny“ (Mt 25, 13).

Svadba je vždy oslavou vzťahu, ktorého šťastie je založené nielen na prítomnosti, ale aj na sľubnej budúcnosti. Svadobné obrady v Izraeli pred dvetisíc rokmi mali dve etapy. Prvá bola v dome nevesty, keď ženích sám alebo s otcom dojednával podmienky svadobnej zmluvy. V tom čase družičky, panny, ktoré patrili k domácnosti ženícha, čakali v jeho dome. Rokovanie o svadobnej zmluve sa mohlo predĺžiť a druhá etapa - slávnostné uvedenie nevesty do ženíchovho domu, spojené s oslavou a hostinou - sa uskutočnila s meškaním. Družičky, ktoré funkciu uvítania nesplnili, sa ochudobnili (porov. Mt 25, 1-13). Ježiš z toho vyvodil poučenie: každý človek je pozvaný na oslavu a hostinu so svojím Pánom. Nemal by však zopakovať chybu družičiek: sústrediť sa na prítomnosť bez vzťahu k budúcnosti.

Kým sme na zemi, nachádzame sa v určitom medzičase. Bdelosť, ku ktorej vyzýva evanjelium, znamená neuzavrieť sa do prítomnosti a iba do tých možností, ktoré ponúka pohľad na hmatateľný svet. Dôležité je vedieť dvihnúť svoj pohľad ponad prítomnosť a počítať aj s Božou skutočnosťou. Preto v nedeľu nezostávame sústredení len na záležitosti práce a obchodu, ale nachádzame si čas a priestor na stretnutie v zhromaždení veriacich.

Dôležitým pilierom kresťanskej viery je vyznanie, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych. Tým otvoril v Bohu priestor pre ľudské bytie a celý svet volá do tejto Božej otvorenosti. Z toho vyplýva aj nádej, že Boh osuší naše slzy: choroba, nezamestnanosť, nespravodlivosť, nezmyselnosť, raz musia pominúť. Posledné slovo v dejinách bude mať víťazstvo lásky a spravodlivosti.

Naša bedlivosť je otvorenosť pre dobro, lásku, krásu, pravdu. Sme otvorení pre Boha uprostred sveta, ktorý je niekedy nepochopiteľný a mnohokrát v ňom vládne zlo. Pre nás však budúcnosť a prítomnosť spolu súvisia: prítomnosť nie je kompletná, ale sme vyzývaní k vnútornému pohybu smerom k definitívnosti. Preto je kresťanská bdelosť múdrou čnosťou.

Nemusíme sa trápiť nad tým, kedy už bude na svete poriadok a spravodlivosť, kedy prestane korupcia v politike a hospodárstve, kedy bude pokoj v rodinách, kedy budeme konečne normálne, zdravo a slušne žiť. Všetky tieto otázky nás nemusia znepokojovať, ak si uvedomíme, že Božie kráľovstvo je dvojzložkové: prítomnosť i budúcnosť. Zatiaľ máme iba prítomnosť (nedokonalú), ale máme byť pripravení a počítať s budúcnosťou – priestorom, ktorý pre nás Ježiš otvoril v Bohu.

Rozpráva pani Marilyn, ktorá je tridsaťsedem rokov vydatá: „Aj my sme začínali slovami: sľubujem, že ťa budem milovať, nikdy ťa neopustím, ani v šťastí, ani v nešťastí a ako väčšina párov, ani my sme si vtedy neuvedomovali, čo nám prinesie budúcnosť. Lekár nám povedal: vaše dieťa má cystickú fibrózu. Pravdepodobne sa nedožije ani trinástich rokov. Taká

správa bola nepochopiteľná. Naše dieťatko má tri mesiace, ako môže doktor rozprávať o smrti?! Ako dlho bude malá Rebeka žiť? Norbertovi i mne sa tisli slzy do očí.

Na druhý deň nám nemocničná psychologička oznámila, že náš postoj k tejto chorobe rozhodne, ako sa s ňou vyrovná aj Rebeka. Povedala, že väčšina párov, ktoré majú dieťa s nevyliečiteľnou chorobou, sa rozvedie. Finančné bremeno a emočný tlak sú príliš veľké. Norbert a sme ju uistili, že naše manželstvo to vydrží.

Neustále hospitalizácie sa odrážajú na našom vzťahu. Aj my sa niekedy ocitáme na emočnej horskej dráhe. Ale viac, ako kedykoľvek pred tým, sme rozhodnutí využiť každú jednu chvíľu. Na prvom mieste je Rebekino zdravie, ale okrem toho si cieľavedome každý večer vyhradíme čas na rozhovor, komunikáciu a modlitbu. Keď uložíme deti do postele, vypneme televízor a rozprávame sa o tom, čo sme prežili. Rozoberáme a riešime problémy jeden za druhým. A náš domov sa stáva miestom pokoja a lásky.

Pri dvoch dospievajúcich deťoch, pokutách za prekročenie rýchlosti, nezaplatených šekoch, atď., sa aj my stretáme s pocitom frustrácie. Ale zvládame to. Dokonca syn si všimol, že medzi naším manželstvom a inými rodinami je veľký rozdiel. Hovorí: rodičia mnohých mojich kamarátov sa rozviedli. Myslia si, že tým vyriešia všetky problémy. Viem, že si to vyžadovalo veľa úsilia, aby ste zostali spolu. Neviem si predstaviť, ako by neúplná rodina zvládla problém, ako je cystická fibróza. Som vďačný za to, že sa naša rodina vždy sústredila na Boha a vždy pracuje spolu s ním.

Dcéra Rebeka skončila strednú školu, prihlásila sa aj na univerzitu a hoci je každých šesť mesiacov hospitalizovaná, došla až do posledného ročníka. Psychologička mala pravdu. Pri chronických chorobách detí je tlak obrovský. Ale keď sa spolu modlíme, Boh nám všetko pomáha prekonať. Na naše potešenie Rebeka skončila univerzitu, dostala magisterský titul z pedagogiky. Vtedy nám všetkým prúdom tiekli slzy. Rebeka nás objíma a hovorí: veľmi vám ďakujem za vašu podporu a za to, že ste verili, že môžem dosiahnuť cieľ.“

Na záver autorka píše: „Naše manželstvo je silnejšie ako vtedy, keď sme si vymenili svadobné sľuby. Dôvod je jednoduchý. Navzájom sa milujeme, ustavične sa modlíme, každý deň spolu komunikujeme a veríme v Boha. Preto sme skvelý tím. A náš sľub: budem ťa milovať v šťastí aj v nešťastí, v zdraví aj chorobe, aj po tridsiatich siedmich rokoch manželstva pretrváva. S istotou môžeme povedať: naše manželstvo vydrží v šťastí aj v nešťastí až kým nás smrť nerozdelí. Pretože veríme v mocného Boha.”[133]

Bezmocnosť v prítomnosti a mocnosť v prísľube a nádeji, ktoré prináša život s Bohom – to je ľudská skúsenosť. Bezmocnosť proti chorobe, nezamestnanosti, disharmónii v rodine. Na druhej strane máme k dispozícii mocnosť Božiu. Jej sila sa prejaví v každom človeku, v každej rodine, kde sa postupuje tak, ako radí Ježiš z Nazaretu: zostať bedlivý ako múdre panny.

9.6 Veniec spravodlivosti

Jn 6, 51-58 Kto bude jesť z tohto chleba… ja ho vzkriesim v posledný deň
Spomienka na všetkých zosnulých veriacich A: Život - príprava venca na hrob

Na mnohých hroboch sú vence z kvetov. Pri neozdobených si povieme - nemal nikoho. Alebo - nikto mu veniec nedonesie, lebo žil tak, že mu niet za čo prejaviť vďačnosť.

Kým sme na svete, všetci sme hrobármi, nielen tí, ktorí sú zamestnaní v pohrebných službách. Každý deň pochovávame v sebe sekundy, minúty, hodiny. Máme dve možnosti: buď sa v tých sekundách, minútach, hodinách snažíme byť príjemní, láskaví a za to nám niekto prinesie aj veniec na hrob, alebo sme jedovatí, protivní, sebeckí, a kto by potom priniesol na hrob kvety?

---

[133] PHILLIPS, M.: Spolu silnejší. In: CANFIELD, J. et alii: Pravá láska. Slepačia polievka pre dušu. Eastone Books : Bratislava 2012, s. 238.

Keď sa snažíme o dobro, Boh nám síce neprinesie na hrob veniec z kvetov, ale o jeho postoji píše Pavol z Tarzu: „Nastáva čas môjho odchodu. Dobrý boj som bojoval, beh som dokončil, vieru som zachoval. Už mám pripravený veniec spravodlivosti, ktorý mi v onen deň dá Pán, spravodlivý sudca; a nielen mne, ale aj všetkým, čo milujú jeho príchod" (2Tim 4, 6-8). Ľudia prinesú veniec z kvetov, Boh ponúka veniec života.

Veniec z kvetov si uvijem, kým žijem, ale i veniec spravodlivosti a Božej slávy si môžem zabezpečiť už v súčasnosti. Niekedy sú pohrebné obrady s minimom ľudí: otec, mama a v rakve najmladší syn. Bolo o ňom známe, že bol bitkár, mal spory, dlhy, a preto ho zlynčovali. Rodina sa zaňho hanbila. Kto mu prinesie veniec vďačnosti z kvetov? Preto je dôležité uvedomiť si, že podľa toho, ako kto žije, tak si zabezpečuje aj veniec života a veniec spravodlivosti.[134]

Žiť na tejto zemi v súčasnosti, znamená vyvinúť určité úsilie o to, aby náš život kvalitatívne napredoval. Nestačí, ak sme dôležití, slávni a známi. V minulých storočiach žilo mnoho ľudí, ktorí boli všeobecne známi, ale ľudia sa ich báli. Kým žili, boli na lavici mocných, ale keď zomreli, dostali sa na lavicu obžalovaných. Neboli to dôveryhodní ľudia, chýbala im kvalita života. Viac klamali, ako viedli.

Pri spomienke na všetkých zosnulých veriacich myslíme na milióny ľudí, ktorí svoj život žili pokorne, Boh im dal veniec spravodlivosti a modlime sa za to, aby ich posadil na lavicu oslávených.

Zaujímavo sa k tejto téme vyjadril francúzsky spisovateľ, Gilbert Cesbron (1913-1979): „Ježiš ma našiel cez slzy. Umrela mi matka, mal som vtedy vyše dvadsať rokov. Do tej chvíle, kto bol pre mňa Boh? Starý pánko, s ktorým si treba obozretne počínať. Z času na čas som chodieval na jedenástu do kostola, tak - zo zvyku. Stál som vzadu, pozeral na hodinky a odchádzal som ešte pred skončením omše.

Jedného februárového rána sa v tom kostole konali pohrebné obrady mojej matky. Cítil som sa ubitý, ponížený, zbabelý a nešťastný. Boh ma videl strateného a prišiel za mnou. Nechal deväťdesiatdeväť verných, nechal tých, čo sa modlievali ráno i večer, čo poznali chuť Božieho chleba… Nechal ich, a vybral sa hľadať nešťastného syna, ktorému nič nezostalo z katechizmu, ktorý kňazov pokladal za čudákov, ale ten syn plakal. Blahoslavení, ktorí plačú, lebo budú potešení.

Keď Pán videl, že nádoba bola prázdna, prišiel. Nebol som hodný, aby prišiel do môjho opusteného človeka, ale on prišiel práve preto. Po desiatich rokoch duchovnej slepoty, akoby som dostal zjavenie: uvedomil som si smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. To je záruka aj vzkriesenia môjho, aj mojej matky. Toto mi dalo zmysel.

Dnes, vekom už starší (starší ako moja mama, keď zomrela), keď mám už šedivé vlasy a moje deti ma vysoko prerástli, uťahujem sa do úzadia a uvažujem o Božom dare. Prečo som dostal túto milosť? Prečo tá trpezlivosť a Božia ochrana? Nikdy sa nebudem dosť modliť za tento márnotratný svet, za namyslené a pyšné deti, medzi ktoré patríme aj my, aby sa každý človek mohol stretnúť s Bohom cez oheň a slzy tak, ako ja."[135]

Toľko úryvok z knihy. Človek si nakoniec uvedomil: Boh prináša môjmu životu veniec spravodlivosti, a to jediné dáva aj môjmu bytiu pravý zmysel. Ďakujme za evanjelium, ktoré nás posilňuje, za to, že Kristus nám dáva chlieb života a hovorí: „Kto je tento chlieb, bude žiť naveky" (Jn 6, 58). A hlavne ďakujme za to, že nie sme odkázaní len na veniec z kvetov.

---

[134] CHALUPA, J.: Zvuková záznam homílie na Spomienku zosnulých – výber. Tvrdošín 1990.
[135] SENĆÍK, Š.: Hľadali úprimne. Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda 1982, s. 41.

Zoznam použitej literatúry

FONTY

CHALUPA, J.: Zvukový záznam homílií – výber. Tvrdošín 1990. In: Archív Antona Fabiana, Košice.
BAZIL VEĽKÝ: Homilia De caritate, 3, 6: Patrologia Graeca 31, 266-267. 275. In: Liturgia hodín III. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 1970, s. 551.
POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE SVIATOSTI A BOHOSLUŽBU: Prefácia o zosnulých I. Rímsky misál. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 1981, s. 399.
RATZINGER, J. Benedikt XVI.: Svetlo sveta. Bratislava : Don Bosco 2011.
RATZINGER, J. Benedikt XVI.: Ježiš Nazaretský. Prológ. Ježišovo detstvo. Trnava : Dobrá kniha 2012.
RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002.
TEOFIL ANTIOCHIJSKÝ: Z knihy Autolykovi. *Patrologia Graeca* 6, 1026-1027.1035. In: *Liturgia hodín* II. Rím : Typis polyglottis Vaticanis 1988, s. 210.
ZLATOÚSTY Ján: Hom. De diabolo tentatore 2, 6. Patrologia Graeca 49, 263-264. In: Liturgia hodín IV. Rím: Typis Polyglottis Vaticanis 1992, str. 124.

BIBLIKUM A TEOLÓGIA - ODBORNÉ PUBLIKÁCIE

JOHN, J.-WALLEY, CH.: The Life. A Portrait of Jesus. Milton Keynes, UK : Authentic Media, 2003.
LIMBECK Meinrad: *Evangelium sv. Marka.* Malý stuttgartský komentář. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství, 1997.
LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Matouše. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nkladatelství 1996.
NEUSNEK, J.: Rabín mluví s Ježíšem. Brno : Barrister – Principal 2008.
ROTH, J.: *Hiob (Jób)*. Kolín 1982.
STERMBERGER, G.: Das klassische Judentum. München 1979.

HOMILETICKÉ POMÔCKY

BAXTER KRUGER, C.: Návrat do chatrče. Bratislava : Tatran 2012.
BELKNAP, M.: Snitterfield. In: CANFIELD, J. et alii: Pravá láska. Slepačia polievka pre dušu. Bratislava : Eastone Books 2012, s. 225.
BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) *Poďme sa rozprávať.* Vrútky : Advent-Orion 2009.
BLEEFELD, B.R. - SHOOK, R.L.: *Příběhy z Talmudu. Pirkej Avot* 5. Praha : Portál 1999.
BUBER, M.: *Chasidská vyprávění.* Praha : Kalich, 2002 (orig. 1947).
COHEN, A.: Carpe diem. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M. V.: *Slepačia polievka pre dušu.* Bratislava : Sofa 1996, str. 68-71.
CRAIG A. NELL: Vyrovnať rozdiel. In: MILLER, D.L.: *Vitamín C (nielen) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998, s. 169.
GARRETT, Kimberlee B.: Na ceste do večnosti. In: CANFIELD, J. et alii: Slepačia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : Eastone Books 2012, s. 259-261.
GEMIGNIANIOVÁ, B.-KLINEOVÁ, C. Tancujúce staré mamy. In : CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998, s. 243.
Poďme sa rozprávať. Vrútky : Advent – Orion 2009.
GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí.* Trnava : Dobrá kniha 2010.
HESCHEL, A. J: Morálna veľkosť a odvaha ducha. In: PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004, str. 217.
LUCADO, M.: 3:16 Súradnice nádeje. www.kumran.sk.
LUCADO, M.: Bez strachu. www.kumran.sk 2010.
LUCADO, M.: Boží príbeh, náš príbeh, www. kumran. sk.
LUCADO, M.: Zvládneš to. Kumran 2014.
LUCIANI, A.: Veľké pravdy v malých príbehoch. Bratislava : Lúč 2005.
LINDSTROMOVA, J.: Tommyho esej. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 3, Bratislava : Sofa 1996.
MEISNER, J.: Meditace o Panně Marii. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001.
MELLO, A: Cesta k lásce. Brno : Cesta 1996.
MELLO, A.: *Modlitba žáby* II. Brno : Cesta 1995.

PATERSONOVÁ, S.: Robota s MZ. In: MILLEROVÁ, C.-MILLER, D.L.: *Vitamín C od Boha.* Bratislava : Motýľ, str. 68.
PHILLIPS, M.: Spolu silnejší. In: CANFIELD, J. et alii: Pravá láska. Slepačia polievka pre dušu. Eastone Books : Bratislava 2012, s. 238.
Poďme sa rozprávať. Vrútky : Advent Orion 2009.
PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004.
RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti. Bratislava : Lúč 1997.
ROBINSON, D. D.: Detskými očami. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996, str. 350.
SENĆÍK, Š.: Hľadali úprimne. Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda 1982.
STERTENBRINK, R.: In Bildern und Beispielen 3. Exemplarische Texte zur Besinnung und Verkűndingung. Freiburg-Basel-Wien : Herder, 1983.
STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991.
WADE KOCH, M.: On za to stojí. In: CANFIELD, J. et alii: Pravá láska. Slepačia polievka pre dušu. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 190.
WOJTOWICZ, K.: O kázni a dáždnikoch. Bratislava : Lúč 1991.
Život je zaujímavý. Vrútky : Advent - Orion 2006.

INÉ BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

BURPO, T. – VINCENTOVÁ, L.: Nebo nie je výmysel. Neuveriteľný príbeh chlapčeka o výlete do neba a naspäť. Bratislava : Tatran 2011.
BREZINA, J.: *Anekdoty o slávnych.* Bratislava 1993.
BREZINA, J. (ed.): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991.
CARION, Ch: Šťastné a veselé, fr. Joyeux Noël, angl. Merry Christmas. V roku 2005 sfilmované. Réžia autor.
FABIAN, A..: Via lucis. Texty piesní. Košice 2009.
GAVLOVIČ, H.: Valaská škola. Bratislava : Tatran 1971.
GIBRAN, K.: *Prorok.* Bratislava : Tatran 1971.
GORDON, E. *Through the Valley of the Kwai*. New York: Harper & Row Publishers, 1962.
HESSE, H.: Lektüre für Minuten. Gedanken aus seinen Büchern und Briefen. Frankfurt a. M. : Suhrkamp Taschenbücher 1971.
HOFFER, J.: Žartujme a radujme sa. Bratislava : Don Bosco 2013.
HVOZDÍK, S.: Psychologické pohľady na edukáciu a postmodernizmus. Prešov : Grafotlač 2001.
KING. L. Televízna relácia, odvysielané TA3, november 2011.
KÓŠA, Marián: List redakcii Rádia Lumen. Osobné svedectvo. Veľká Ves n. Ipľom č. 140.
KOTRMANOVÁ, M.: *Perly ducha*. Ostrava: Knižní expres, 1996.
KOLEKTÍV AUTOROV: Malý encyklopedický slovník. Praha : Academia – Nakladatelství Československé akademie věd, 1972.
LAGARDÉ, A.- MICHARD, L.: Francouzská literatura 19. století. Praha : Garamond, 2008.
LOBEL, A.: Pán Sova. Albatros 2008.
MARSHALL, B: *The World, the Flesh, and Father Smith* endnote. Houghton Mifflin 1945.
RÚFUS, M.: Báseň a čas. Bratislava : Slovenský spisovateľ 2004.
RUTLEDGE, H. Ph. – WHITE M. L.: In the Presence of Mine Enemies 1965-1973: A Prisoner of War. New York: Fleming H. Revell, 1975, str. 33, 35.
ROTTROVA, M: Máma. Hudba: Charles Aznavour Původní text: Robert Henri Gall, český text Jiřina Fikejzová. Supraphon 1983.
ŠTEPKA, S.: Monológ Srcco. Text prednesený pani Kolníkovou na akcii bratislavských ochranárov v roku 1989.
ŠTIAVNICKÝ, J.: Zo všedných dní. In: http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/jan-stiavnicky

ČASOPISY

LUDVÍK, K.: Tomuhle se prý...In: Reader´s Digest Výber, november 2013, s. 14.
NĚMCOVÁ, J.: Skot v obchodě. In: Reader´s Digest Výber, december 2011, s. 39.
NIRUNPANICH, A.: Moje rodina. In: Reader´s Digest Výber, máj 2012, s. 82.
PILSOVÁ, V.: U barového pultu. In: Reader´s Digest Výber, február 2014, s. 113.
SARKISOVÁ, J.: Na hodine. In: Reader´s Digest Výber, júl 2013, s. 14.
ŠEFČÍKOVÁ, M.: Taxikář říka...In: Reader´s Digest Výber, september 2005, s. 11.
ŠPUTOVÁ, Z.: Kamarád jel ve starém autě. In: Reader´s Digest Výber, október 2010, s. 73.

ŠPÁTA, J.: Láska je dar. In: Reader´s Digest Výber, november 2005, s. 101.
TRNKA, J.: Pán se prochází. In: Reader´s Digest Výber, jún 2014, str. 14.
WILSONOVÁ, D.: Naši dloholetí přátelé. In: Reader´s Digest Výber, november 2005, s. 92.
Skutočné príbehy. In: Život, č. 34, 2011, str. 31.